

Βρυξέλλες, 26.6.2017
COM(2017) 365 final

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ**

**ΕΝΟΠΟΙΗΜΕΝΟΙ ΕΤΗΣΙΟΙ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΓΙΑ
ΤΟ 2016**

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ.....	3
ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ, ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΚΑΙ ΛΟΓΟΔΟΣΙΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ	6
ΣΥΝΟΔΕΥΤΙΚΗ ΣΗΜΕΙΩΣΗ ΤΩΝ ΕΝΟΠΟΙΗΜΕΝΩΝ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΩΝ	13
ΕΝΟΠΟΙΗΜΕΝΕΣ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΠΕΞΗΓΗΜΑΤΙΚΕΣ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ	14
ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	16
ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ.....	17
ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΑΜΕΙΑΚΩΝ ΡΟΩΝ	18
ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΜΕΤΑΒΟΛΩΝ ΚΑΘΑΡΟΥ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ	19
ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ	20
ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ	112
ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΕΠΕΞΗΓΗΜΑΤΙΚΕΣ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ....	131
ΓΛΩΣΣΑΡΙΟ	170

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Έχω τη χαρά να παρουσιάσω τους ετήσιους λογαριασμούς της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το 2016. Οι λογαριασμοί αυτοί παρέχουν μια πλήρη επισκόπηση των οικονομικών της ΕΕ για το 2016, στην οποία περιλαμβάνονται πληροφορίες σχετικά με την οικονομική κατάσταση της Ένωσης, τον τρόπο εκτέλεσης του προϋπολογισμού για το οικονομικό έτος, τις ενδεχόμενες υποχρεώσεις της, καθώς και τις χρηματοοικονομικές δεσμεύσεις και υποχρεώσεις που έχει αναλάβει η Ένωση. Αντικατοπτρίζοντας τον πολυετή χαρακτήρα των δραστηριοτήτων της Ένωσης, οι λογαριασμοί περιλαμβάνουν επεξηγήσεις των βασικών οικονομικών στοιχείων και της εξέλιξής τους.

Το 2016 ήταν ένα έτος επιτευγμάτων αλλά και προκλήσεων για την Ευρωπαϊκή Ένωση. Ο προϋπολογισμός της ΕΕ επικεντρώθηκε **στην ενίσχυση της οικονομίας, στην τόνωση της απασχόλησης και της ανάπτυξης και στις επενδύσεις στην έρευνα.** Η ευρωπαϊκή οικονομία και οι συνθήκες στην αγορά εργασίας βελτιώθηκαν, ενώ η ανεργία στην ΕΕ μειώθηκε.

Σε λιγότερο από ενάμισι έτος από τη δημιουργία του, το **Ευρωπαϊκό Ταμείο Στρατηγικών Επενδύσεων (ΕΤΣΕ)**, ο πυρήνας του επενδυτικού σχεδίου για την Ευρώπη, έχει ήδη αποφέρει απτά αποτελέσματα. Με δραστηριότητα και στα 28 κράτη μέλη, το ταμείο αυτό κινητοποίησε επενδύσεις άνω των 190 δισ. EUR έως τα μέσα Μαΐου του 2017, ποσό που υπερβαίνει το ήμισυ του στόχου των 315 δισ. EUR που έχει τεθεί για τα μέσα του 2018, συμβάλλοντας στην οικονομική ανάκαμψη. Στο τέλος του 2016, το ταμείο εγγυήσεων που καλύπτει τις δραστηριότητες του ΕΤΣΕ τις οποίες έχει αναλάβει ο όμιλος της ΕΤΕπ, είχε ήδη τροφοδοτηθεί με κεφάλαια από τον προϋπολογισμό της ΕΕ τα οποία ανέρχονται σε 1 δισ. EUR στους παρόντες ετήσιους λογαριασμούς.

Η τόνωση της απασχόλησης, της ανάπτυξης και των επενδύσεων παραμένει ύψιστη προτεραιότητα για τον προϋπολογισμό της ΕΕ. Η Επιτροπή συνεχίζει τις προσπάθειές της για την ενίσχυση της οικονομικής ανάκαμψης της ΕΕ και για την επένδυση στους νέους και στα άτομα που αναζητούν εργασία, καθώς και σε νεοφυείς και μικρομεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ). Αντιπροσωπευτικό παράδειγμα είναι ο μηχανισμός εγγύησης δανείων στο πλαίσιο του προγράμματος **COSME** («Ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων και των μικρομεσαίων επιχειρήσεων») που συνέχισε να υλοποιείται με ιδιαίτερη επιτυχία το 2016, μεταξύ άλλων χάρη στην πρόσθετη ικανότητα ανάληψης κινδύνων από το ΕΤΣΕ. Στο τέλος του 2016, περισσότερες από 143 000 μικρομεσαίες επιχειρήσεις σε 21 χώρες είχαν ήδη λάβει χρηματοδότηση άνω των 5,5 δισ. EUR με τη στήριξη του προγράμματος COSME.

Το πρόγραμμα έρευνας και καινοτομίας **«Ορίζοντας 2020»** αποτελεί βασικό παράγοντα για την οικοδόμηση μιας οικονομίας και μιας κοινωνίας που βασίζονται στην καινοτομία και στη γνώση εντός της ΕΕ. Το πρόγραμμα κατόρθωσε να συγκεντρώσει 49 000 συμμετοχές και υπογράφηκαν συμφωνίες επιχορήγησης συνολικού ύψους 20,5 δισ. EUR. Ποσοστό άνω του 21 % του συνόλου των συμμετοχών ήταν ΜΜΕ. Η αύξηση των δραστηριοτήτων του προγράμματος «Ορίζοντας 2020» αποδεικνύεται από την αύξηση κατά σχεδόν 40 % των μηχανισμών εγγυήσεων του προγράμματος που περιλαμβάνονται στους παρόντες λογαριασμούς, σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος.

Σε συνέχεια της δήλωσης αρχικών υπηρεσιών το 2016, το **πρόγραμμα Galileo**, για τη δημιουργία του παγκόσμιου δορυφορικού συστήματος πλοήγησης της Ευρώπης, πέρασε το 2016 από το στάδιο της ανάπτυξης στο στάδιο της εκμετάλλευσης. Η αξία των δορυφόρων του προγράμματος Galileo σε λειτουργία και των επίγειων υποδομών που περιλαμβάνονται στους παρόντες λογαριασμούς ανερχόταν στο τέλος του 2016 σε 2 δισ. EUR. Η υλοποίηση έργων στο πλαίσιο του προγράμματος «Ορίζοντας 2020» ενθάρρυνε την ανάπτυξη νέων εφαρμογών του προγράμματος Galileo. Τα έργα αυτά έχουν ήδη ως αποτέλεσμα 13 καινοτομίες που εισέρχονται στην αγορά, 5 διπλώματα ευρεσιτεχνίας, 34 προηγμένα πρωτότυπα, δύο προϊόντα που διατίθενται στην αγορά και 223 επιστημονικές δημοσιεύσεις. Η αγορά του παγκόσμιου δορυφορικού συστήματος πλοήγησης αναμένεται να αναπτυχθεί και οι συσκευές που βρίσκονται σε χρήση να αυξηθούν από 5,8 δισεκατομμύρια το 2017 σε 8 δισεκατομμύρια το 2020.

Η **διευκόλυνση «Συνδέοντας την Ευρώπη» (ΔΣΕ)** για τον τομέα των μεταφορών, η οποία έχει ως στόχο να διευκολύνει την πρόσβαση έργων υποδομής σε χρηματοδότηση στους τομείς των μεταφορών, των τηλεπικοινωνιών και της ενέργειας, συνεισέφερε στη βασική σιδηροδρομική σήραγγα Brenner μήκους 64 χλμ., η οποία θα είναι η μεγαλύτερη σιδηροδρομική σήραγγα υψηλής χωρητικότητας στον κόσμο. Το χρεωστικό μέσο ΔΣΕ που περιλαμβάνεται στους λογαριασμούς προσφέρει επιμερισμό του κινδύνου για τη χρηματοδότηση του χρέους, υπό μορφή χρέους ή εγγυήσεων υψηλής και μειωμένης εξασφάλισης καθώς και στήριξης για ομόλογα έργων.

Το 2016, η Ευρώπη συνέχισε να ανταποκρίνεται στις νέες προκλήσεις που προκύπτουν από τη μεταβαλλόμενη γεωπολιτική κατάσταση. Από τον προϋπολογισμό της ΕΕ παρασχέθηκε στήριξη σε κράτη μέλη όσον αφορά την **ορθή διαχείριση των μεταναστευτικών ροών**, για την αντιμετώπιση των βαθύτερων αιτίων της μετανάστευσης και τη διαφύλαξη του χώρου Σένγκεν. Το 2016 επιταχύνθηκε η υλοποίηση των εθνικών προγραμμάτων των κρατών μελών στο πλαίσιο του Ταμείου Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης και του Ταμείου Εσωτερικής Ασφάλειας.

Επίσης, η Επιτροπή θέσπισε τη **διευκόλυνση για τους πρόσφυγες στην Τουρκία** η οποία τέθηκε σε λειτουργία στις 17 Φεβρουαρίου 2016 και για την οποία οι λογαριασμοί περιλαμβάνουν συνεισφορές κρατών μελών ύψους 630 εκατ. EUR που εισπράχθηκαν το 2016. Με τον τρόπο αυτό δόθηκε στην Επιτροπή η δυνατότητα, μεταξύ άλλων πρωτοβουλιών, να δρομολογήσει ένα καινοτόμο πρόγραμμα που ονομάζεται Δίκτυο Κοινωνικής Προστασίας Εκτάκτου Ανάγκης και έχει ως στόχο την παροχή βοήθειας σε έως και ένα εκατομμύριο από τους πλέον ευάλωτους πρόσφυγες στην Τουρκία με τακτικές χορηγήσεις μετρητών. Είναι ένα παράδειγμα της αυξανόμενης χρήσης πόρων από τον προϋπολογισμό της ΕΕ ως αποτελεσματικού και αποδοτικού τρόπου παροχής βοήθειας σε άτομα σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης.

Τον Ιούνιο του 2016, η Επιτροπή πρότεινε ένα νέο πλαίσιο εταιρικής σχέσης με τρίτες χώρες βάσει του Ευρωπαϊκού Προγράμματος Δράσης για τη Μετανάστευση. Το πλαίσιο αυτό είναι μια ευρωπαϊκή προσέγγιση για την εμβάθυνση της συνεργασίας με χώρες καταγωγής, διέλευσης και προορισμού των μεταναστευτικών ροών. Λαμβάνει στήριξη από τα περισσότερα προγράμματα του προϋπολογισμού του τομέα «Η Ευρώπη στον κόσμο», καθώς και από τα σχετικά καταπιστευματικά ταμεία της ΕΕ, και ιδίως από το **καταπιστευματικό ταμείο για τη Συρία**, το οποίο περιλαμβάνεται στους ετήσιους λογαριασμούς. Η επαρκής χρηματοδότηση για το πλαίσιο εταιρικής σχέσης είναι ουσιώδης προκειμένου να εξασφαλιστεί η δυνατότητα εντατικοποίησης της συνεργασίας με χώρες-εταίρους προτεραιότητας και να συνεχιστούν οι προσπάθειες που καταβάλλονται στη μεταναστευτική οδό της Κεντρικής Μεσογείου.

Άλλες παγκόσμιες προκλήσεις, όπως η αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής, συνέχισαν να αποτελούν προτεραιότητα του προϋπολογισμού της ΕΕ. Το 2016, η συνολική συνεισφορά για την ενσωμάτωση της διάστασης του κλίματος εκτιμάται ότι ανήλθε σε ποσοστό 20,9 %, σύμφωνα με τον στόχο που έχει τεθεί για την τρέχουσα περίοδο ΠΔΠ 2014-2020.

Από δημοσιονομικής πλευράς, τα **ευρωπαϊκά διαρθρωτικά και επενδυτικά ταμεία** και η **κοινή γεωργική πολιτική** παραμένουν τα βασικά επενδυτικά μέσα της ΕΕ. Το 2016 δαπανήθηκαν από τον προϋπολογισμό της ΕΕ 57,4 δισ. EUR για τη γεωργία και την αγροτική ανάπτυξη και, παρά τις προηγούμενες καθυστερήσεις κατά την εκκίνηση και την εφαρμογή του τρέχοντος ΠΔΠ, δαπανήθηκαν 37,8 δισ. EUR για την οικονομική, κοινωνική και εδαφική συνοχή.

Η Επιτροπή έχει ξεκινήσει διάλογο σχετικά με το μέλλον και τις προτεραιότητες μιας ΕΕ με 27 κράτη μέλη. Θα συνεχίσουμε να συνεργαζόμαστε με σκοπό την οικοδόμηση ενός μέλλοντος με μεγαλύτερη ευημερία, ανταγωνιστικότητα και ασφάλεια.

Günther H. Oettinger

Επίτροπος αρμόδιος για τον προϋπολογισμό και τους ανθρώπινους πόρους, Ευρωπαϊκή Επιτροπή

ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ, ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΚΑΙ ΛΟΓΟΔΟΣΙΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

Η Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) είναι μια ένωση στην οποία οι 28¹ ευρωπαϊκές χώρες της (τα κράτη μέλη) αναθέτουν αρμοδιότητες για την επίτευξη των κοινών τους στόχων. Η Ένωση βασίζεται στις αξίες του σεβασμού της ανθρωπίνης αξιοπρέπειας, της ελευθερίας, της δημοκρατίας, της ισότητας, του κράτους δικαίου, καθώς και του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, συμπεριλαμβανομένων των δικαιωμάτων των προσώπων που ανήκουν σε μειονότητες. Οι αξίες αυτές είναι κοινές στα κράτη μέλη εντός κοινωνίας που χαρακτηρίζεται από τον πλουραλισμό, την απαγόρευση των διακρίσεων, την ανοχή, τη δικαιοσύνη, την αλληλεγγύη και την ισότητα μεταξύ γυναικών και ανδρών.

1. ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Συνθήκες της ΕΕ

Οι πρωταρχικοί στόχοι και αρχές που διέπουν την Ένωση και τα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα καθορίζονται στις **Συνθήκες**. Η Ένωση και τα θεσμικά όργανα της ΕΕ δύνανται να ενεργούν μόνο εντός των ορίων των αρμοδιοτήτων που τους ανατίθενται από τις Συνθήκες προκειμένου να επιτύχουν τους στόχους που ορίζονται σε αυτές και πρέπει να το πράττουν σύμφωνα με τις αρχές² της επικουρικότητας και της αναλογικότητας.

Για να επιτύχει τους στόχους της και να υλοποιήσει τις πολιτικές της, η Ένωση εφοδιάζεται με τα απαραίτητα χρηματοδοτικά μέσα. Η Επιτροπή είναι αρμόδια για την υλοποίηση των στόχων σε συνεργασία με τα κράτη μέλη και σύμφωνα με την αρχή της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης.

Η ΕΕ επιδιώκει την επίτευξη των στόχων που καθορίζονται στη Συνθήκη με πλήθος μέσων, ένα εκ των οποίων είναι ο προϋπολογισμός της ΕΕ. Άλλα είναι, ενδεικτικά, η κατάθεση νομοθετικών προτάσεων ή η επιδίωξη στρατηγικών πολιτικής.

Στρατηγική «Ευρώπη 2020»

Η **στρατηγική «Ευρώπη 2020»**, η οποία συμφωνήθηκε το 2010 από τους αρχηγούς κρατών ή κυβερνήσεων των κρατών μελών της ΕΕ ορίζει μια δεκαετή στρατηγική για την απασχόληση και την ανάπτυξη σε επίπεδο ΕΕ για την ΕΕ³. Η στρατηγική προτάσσει τρεις αλληλοενισχυόμενες προτεραιότητες: έξυπνη, διατηρήσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη, με πέντε πρωταρχικούς στόχους για την ΕΕ. Η επιτυχία της εξαρτάται από τις συλλογικές ενέργειες όλων των φορέων της Ένωσης.

Ο προϋπολογισμός της ΕΕ είναι μόνον ένας από τους μοχλούς της ΕΕ που συμβάλλουν στην επίτευξη των στόχων της στρατηγικής «Ευρώπη 2020». Ευρύ φάσμα δράσεων αναλαμβάνεται σε εθνικό, ενωσιακό και διεθνές επίπεδο για την επίτευξη συγκεκριμένων αποτελεσμάτων σε σχέση με τη στρατηγική «Ευρώπη 2020».

Οι πολιτικές προτεραιότητες της Επιτροπής

Οι **πολιτικές προτεραιότητες της Επιτροπής** καθορίζονται στις πολιτικές κατευθύνσεις που έχει δώσει ο Πρόεδρος της Επιτροπής, παρέχοντας έναν χάρτη πορείας για τη δράση της Επιτροπής ο οποίος είναι απολύτως συνεπής και συμβατός με τη στρατηγική «Ευρώπη 2020», τη μακροπρόθεσμη στρατηγική της Ευρώπης για την ανάπτυξη.

¹ Στις 29 Μαρτίου 2017, το Ηνωμένο Βασίλειο (ΗΒ) γνωστοποίησε επισήμως την πρόθεσή του να αποχωρήσει από την ΕΕ, ενεργοποιώντας με τον τρόπο αυτό τη διαδικασία αποχώρησης σύμφωνα με το άρθρο 50 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση.

² Σύμφωνα με την αρχή της επικουρικότητας, η Ένωση παρεμβαίνει μόνο εφόσον και κατά τον βαθμό που οι στόχοι της προβλεπόμενης δράσης δεν μπορούν να επιτευχθούν επαρκώς από τα κράτη μέλη, μπορούν όμως, λόγω της κλίμακας ή των αποτελεσμάτων, να επιτευχθούν καλύτερα στο επίπεδο της Ένωσης. Σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας, το περιεχόμενο και η μορφή της δράσης της Ένωσης δεν υπερβαίνουν τα απαιτούμενα για την επίτευξη των στόχων των Συνθηκών. Βλ. άρθρο 5 της ΣΕΕ.

³ Βλ. ανακοίνωση της Επιτροπής, Ευρώπη 2020, *Στρατηγική για έξυπνη, διατηρήσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη*, COM(2010) 2020 της 3ης Μαρτίου 2010.

10 ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ

Νέα ώθηση στην απασχόληση, την ανάπτυξη και τις επενδύσεις.

Συνδεδεμένη ψηφιακή ενιαία αγορά.

Ανθεκτική ενεργειακή ένωση με μακρόπνοη πολιτική για την κλιματική αλλαγή.

Βαθύτερη και δικαιότερη εσωτερική αγορά με ενισχυμένη βιομηχανική βάση.

Βαθύτερη και δικαιότερη Οικονομική και Νομισματική Ένωση (ΟΝΕ).

Εύλογη και ισορροπημένη συμφωνία ελεύθερων συναλλαγών με τις Ηνωμένες Πολιτείες.

Χώρος δικαιοσύνης και θεμελιωδών δικαιωμάτων με βάση την αμοιβαία εμπιστοσύνη.

Προς μια νέα πολιτική μετανάστευσης.

Η Ευρώπη ως ισχυρότερος παγκόσμιος παράγοντας.

Ένωση δημοκρατικής αλλαγής.

Οι πολιτικές που στηρίζονται από τον προϋπολογισμό της ΕΕ εφαρμόζονται σύμφωνα με το **πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο (ΠΔΠ)**.

ΠΔΠ

Το ΠΔΠ μεταφράζει τις πολιτικές προτεραιότητες της ΕΕ σε οικονομικούς όρους για περίοδο τουλάχιστον 5 ετών. Καθορίζει τα ανώτατα ετήσια ποσά (ανώτατα όρια) για τις δαπάνες της ΕΕ συνολικά και ανά βασική κατηγορία δαπάνης (τομέα). Το άθροισμα των ανώτατων ορίων όλων των τομέων είναι το συνολικό ανώτατο όριο των πιστώσεων ανάληψης υποχρεώσεων.

Το ΠΔΠ στηρίζει τις δράσεις της ΕΕ που αναλαμβάνονται για την επίτευξη των στόχων των πολιτικών της ΕΕ εντός χρονικής περιόδου η οποία είναι αρκετά μακροχρόνια ώστε να είναι αποτελεσματική και να παρέχει ένα συνεκτικό και μακροπρόθεσμο ορίζοντα για τους δικαιούχους του και τις εθνικές αρχές συγχρηματοδότησης. Το ΠΔΠ 2014-2020 και τα επιμέρους προγράμματά του, τα οποία ορίζουν τις ανώτατες δημοσιονομικές δεσμεύσεις της περιόδου στα 960 δισ. EUR και τις πληρωμές στα 908 δισ. EUR (με τιμές 2011), έχουν σχεδιαστεί με βάση μια ισχυρή ευρωπαϊκή λογική και εστιάζονται στην προστιθέμενη αξία που θα συμβάλει στην επίτευξη των από κοινού συμφωνηθέντων στόχων της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» για την απασχόληση και την ανάπτυξη.

Το ΠΔΠ εγκρίθηκε ομόφωνα υποδηλώνοντας τη συμφωνία όλων των κρατών μελών όσον αφορά τους στόχους και τις δαπάνες. Ο προϋπολογισμός της ΕΕ χρηματοδοτεί μεγάλο φάσμα πολιτικών και προγραμμάτων σε όλη την ΕΕ. Σύμφωνα με τις προτεραιότητες που έχουν καθοριστεί από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο στο ΠΔΠ, η Επιτροπή εκτελεί προγράμματα δαπανών, δραστηριότητες και έργα. Στο πλαίσιο του βασικού τομέα δαπανών των ευρωπαϊκών διαρθρωτικών και επενδυτικών ταμείων (ΕΔΕΤ), η ΕΕ αναλαμβάνει νομικά την υποχρέωση να υλοποιεί τις δράσεις αυτές, μέσω της έγκρισης των επιχειρησιακών προγραμμάτων.

Διοργανική συμφωνία

Το ΠΔΠ συμπληρώνεται με τη **διοργανική συμφωνία για τη δημοσιονομική πειθαρχία**, τη συνεργασία σε δημοσιονομικά θέματα και τη χρηστή δημοσιονομική διαχείριση⁴, η οποία είναι μια πολιτική συμφωνία μεταξύ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, του Συμβουλίου και της Επιτροπής. Σκοπός της εν λόγω συμφωνίας,

⁴ Διοργανική Συμφωνία, της 2ας Δεκεμβρίου 2013, μεταξύ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, του Συμβουλίου και της Επιτροπής για τη δημοσιονομική πειθαρχία, τη συνεργασία σε δημοσιονομικά θέματα και τη χρηστή δημοσιονομική διαχείριση (2013/C 373/01).

η οποία εγκρίθηκε το 2013 σύμφωνα με το άρθρο 295 της ΣΛΕΕ, είναι να εφαρμόσει δημοσιονομική πειθαρχία και να βελτιώσει τη λειτουργία της ετήσιας διαδικασίας του προϋπολογισμού και τη συνεργασία μεταξύ των θεσμικών οργάνων σε δημοσιονομικά θέματα, καθώς και να διασφαλίσει τη χρηστή δημοσιονομική διαχείριση.

Ετήσιος προϋπολογισμός

Ο **ετήσιος προϋπολογισμός** συντάσσεται από την Επιτροπή και εγκρίνεται συνήθως έως τα μέσα Δεκεμβρίου από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, με βάση τη διαδικασία του άρθρου 314 της ΣΛΕΕ. Σύμφωνα με την αρχή της ισοσκελίσης του προϋπολογισμού, το σύνολο των εσόδων πρέπει να ισούται με το σύνολο των δαπανών (πιστώσεις πληρωμών) για ένα δεδομένο οικονομικό έτος.

Η κύρια **πηγή χρηματοδότησης** της ΕΕ είναι τα έσοδα από ιδίους πόρους, τα οποία συμπληρώνονται από άλλα έσοδα. Υπάρχουν τρεις κατηγορίες ιδίων πόρων: οι παραδοσιακοί ίδιοι πόροι (όπως τελωνειακοί δασμοί και εισφορές ζάχαρης), οι ίδιοι πόροι που βασίζονται στον φόρο προστιθέμενης αξίας (ΦΠΑ) και οι ίδιοι πόροι που βασίζονται στο ακαθάριστο εθνικό εισόδημα (ΑΕΕ). Τα άλλα έσοδα που προέρχονται από τις δραστηριότητες της ΕΕ (π.χ. πρόστιμα στον τομέα του ανταγωνισμού) αντιπροσωπεύουν κατά κανόνα λιγότερο από το 10 % των συνολικών εσόδων. Το συνολικό ποσό των ιδίων πόρων που απαιτείται για τη χρηματοδότηση του προϋπολογισμού καθορίζεται από το σύνολο των δαπανών μείον τα άλλα έσοδα. Το συνολικό ποσό ιδίων πόρων δεν δύναται να υπερβεί το 1,23 % του συνολικού ακαθάριστου εθνικού εισοδήματος (ΑΕΕ) των κρατών μελών.

Οι επιχειρησιακές δαπάνες της ΕΕ καλύπτουν όλους τους τομείς του ΠΔΠ και λαμβάνουν διάφορες μορφές, ανάλογα με τον τρόπο πληρωμής και διαχείρισης των χρημάτων. Ο προϋπολογισμός της ΕΕ εκτελείται με τρεις μεθόδους διαχείρισης:

Επιμερισμένη διαχείριση: στο πλαίσιο αυτής της μεθόδου εκτέλεσης του προϋπολογισμού, ανατίθενται καθήκοντα σε κράτη μέλη. Περίπου το 80 % των δαπανών εμπίπτει στη συγκεκριμένη μέθοδο διαχείρισης που καλύπτει τομείς όπως οι γεωργικές δαπάνες και οι διαρθρωτικές δράσεις.

Άμεση διαχείριση: πρόκειται για την άμεση εκτέλεση του προϋπολογισμού από τις υπηρεσίες της Επιτροπής.

Έμμεση διαχείριση: πρόκειται για περιπτώσεις στις οποίες η Επιτροπή αναθέτει καθήκοντα εκτέλεσης του προϋπολογισμού σε φορείς δικαίου της ΕΕ ή εθνικού δικαίου, όπως στους οργανισμούς της ΕΕ ή σε διεθνείς οργανισμούς.

Δημοσιονομικός κανονισμός

Ο **δημοσιονομικός κανονισμός** (ΔΚ) που εφαρμόζεται στον γενικό προϋπολογισμό αποτελεί νομική πράξη καίριας σημασίας για την κανονιστική αρχιτεκτονική των οικονομικών της ΕΕ διότι καθορίζει τους δημοσιονομικούς κανόνες της ΕΕ. Προβλέπει τους γενικούς κανόνες που διέπουν τον προϋπολογισμό της ΕΕ.

2. ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΚΑΙ ΛΟΓΟΔΟΣΙΑ ΣΤΗΝ ΕΕ

2.1. ΘΕΣΜΙΚΗ ΔΟΜΗ

Η οργανωτική διακυβέρνηση της ΕΕ αποτελείται από τα θεσμικά όργανα, τους οργανισμούς και τα λοιπά όργανα της ΕΕ που αναφέρονται στη σημείωση 9 των σημειώσεων των ενοποιημένων δημοσιονομικών καταστάσεων. Τα κύρια θεσμικά όργανα, υπό την έννοια ότι είναι αρμόδια για τη διαμόρφωση πολιτικών και τη λήψη αποφάσεων, είναι το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, το Συμβούλιο και η Επιτροπή.

Η Επιτροπή είναι το εκτελεστικό όργανο της ΕΕ και προωθεί το γενικό συμφέρον της. Προς τούτο, καταθέτει νομοθετικές προτάσεις, εφαρμόζει πολιτικές της ΕΕ, εποπτεύει την ορθή εφαρμογή των Συνθηκών και του ευρωπαϊκού δικαίου, διαχειρίζεται τον προϋπολογισμό της ΕΕ, και εκπροσωπεί την Ένωση εκτός Ευρώπης.

Η εσωτερική λειτουργία της Επιτροπής στηρίζεται σε μια σειρά από βασικές αρχές που διέπουν τη χρηστή διακυβέρνηση: σαφείς ρόλοι και αρμοδιότητες, ισχυρή δέσμευση για διαχείριση επιδόσεων και συμμόρφωση με το νομικό πλαίσιο, σαφείς μηχανισμοί λογοδοσίας, περιεκτικό ρυθμιστικό πλαίσιο υψηλής ποιότητας, ανοικτός χαρακτήρας και διαφάνεια, και υψηλά πρότυπα δεοντολογικής συμπεριφοράς.

2.2. Η ΔΟΜΗ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή διαθέτει ένα μοναδικό σύστημα διακυβέρνησης, με σαφή διάκριση μεταξύ πολιτικών και διοικητικών δομών εποπτείας και με σαφώς οριοθετημένες αρμοδιότητες και δημοσιονομική ευθύνη. Το σύστημα βασίζεται στις Συνθήκες και η δομή του έχει εξελιχθεί κατά τρόπο ώστε να προσαρμόζεται σε ένα μεταβαλλόμενο περιβάλλον και να παραμένει σύμφωνο με τις βέλτιστες πρακτικές, όπως ορίζονται σε σχετικά διεθνή πρότυπα⁵.

- Το **Σώμα των Επιτρόπων** αναλαμβάνει συλλογικά την πολιτική ευθύνη για το έργο της Επιτροπής. Η επιχειρησιακή εκτέλεση του προϋπολογισμού ανατίθεται στους Γενικούς Διευθυντές και στους προϊσταμένους υπηρεσιών, οι οποίοι ηγούνται της διοικητικής δομής της Επιτροπής⁶.
- Το Σώμα αναθέτει καθήκοντα δημοσιονομικής διαχείρισης στους Γενικούς Διευθυντές ή στους προϊσταμένους υπηρεσιών, οι οποίοι καθίστανται με τον τρόπο αυτό κύριοι **διατάκτες**. Τα καθήκοντα αυτά μπορούν να μεταβιβαστούν σε διευθυντές, προϊσταμένους μονάδων και άλλους, οι οποίοι, ως εκ τούτου, καθίστανται δευτερεύοντες διατάκτες. Η ευθύνη των διατακτών καλύπτει ολόκληρη τη διαχειριστική διαδικασία, από τον προσδιορισμό του τι απαιτείται προκειμένου να επιτευχθούν οι στόχοι πολιτικής που έχουν τεθεί από το θεσμικό όργανο έως τη διαχείριση των δραστηριοτήτων που δρομολογούνται τόσο από επιχειρησιακή όσο και από δημοσιονομική άποψη.

Συνεπώς, εντός της Επιτροπής, οι ρόλοι και οι αρμοδιότητες δημοσιονομικής διαχείρισης καθορίζονται και εφαρμόζονται με σαφή τρόπο. Πρόκειται για μια αποκεντρωμένη προσέγγιση με σαφείς αρμοδιότητες, η οποία αποσκοπεί στη διαμόρφωση διοικητικής νοοτροπίας που προωθεί την ανάληψη ευθύνης από τους δημόσιους υπαλλήλους για δραστηριότητες επί των οποίων έχουν τον έλεγχο και τους δίνει τον έλεγχο των δραστηριοτήτων για τις οποίες έχουν ευθύνη.

Στο πλαίσιο του κύκλου στρατηγικού σχεδιασμού και προγραμματισμού της Επιτροπής, κάθε διατάκτης υποχρεούται να καταρτίζει «ετήσια έκθεση δραστηριοτήτων» (ΕΕΔ) για τις δραστηριότητες και τους επιτευχθέντες στόχους πολιτικής και τα αποτελέσματα του έτους, στην οποία δηλώνει ότι χρησιμοποιήθηκαν πόροι βάσει των αρχών της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης και ότι εφαρμόστηκαν διαδικασίες ελέγχου που παρέχουν τις απαιτούμενες εγγυήσεις σχετικά με τη νομιμότητα και την κανονικότητα των υποκείμενων πράξεων. Σε επίπεδο Επιτροπής, τα αποτελέσματα αυτά εγκρίνονται και δημοσιεύονται σε συγκεντρωτική μορφή στην ετήσια έκθεση για τη διαχείριση και τις επιδόσεις του προϋπολογισμού, η οποία διαβιβάζεται στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, ενώ αποτελεί το βασικό μέσο με το οποίο το Σώμα των Επιτρόπων αναλαμβάνει την πολιτική ευθύνη για τη διαχείριση του προϋπολογισμού.

Ο **υπόλογος** της Επιτροπής είναι υπεύθυνος σε κεντρικό επίπεδο για τη διαχείριση του ταμείου, τις διαδικασίες είσπραξης, τη θέσπιση λογιστικών κανόνων που βασίζονται στα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα του Δημόσιου Τομέα και λογιστικών μεθόδων, την επικύρωση λογιστικών συστημάτων, καθώς και για την κατάρτιση των ετήσιων λογαριασμών της Επιτροπής και των ενοποιημένων ετήσιων λογαριασμών της ΕΕ. Επιπλέον, ο υπόλογος υποχρεούται να υπογράψει τους ετήσιους λογαριασμούς δηλώνοντας ότι παρουσιάζουν πιστά, όσον αφορά όλα τα ουσιαστικά σημεία, την οικονομική κατάσταση, τα αποτελέσματα των πράξεων και τις ταμειακές ροές. Ο υπόλογος είναι ανεξάρτητη λειτουργία και φέρει σημαντική ευθύνη

⁵ Π.χ. τα πρότυπα εσωτερικού ελέγχου βασίζονται στις αρχές εσωτερικού ελέγχου της COSO 2013.

⁶ Κατά συνέπεια, ο όρος «Ευρωπαϊκή Επιτροπή» χρησιμοποιείται για να υποδηλώσει τόσο το θεσμικό όργανο -το Σώμα- που συγκροτείται από τα μέλη της Επιτροπής, όσο και τη διοίκησή της, την οποία αποτελούν οι Γενικοί Διευθυντές των τμημάτων της (και οι προϊστάμενοι άλλων διοικητικών δομών, όπως υπηρεσίες, γραφεία και εκτελεστικοί οργανισμοί).

όσον αφορά τη χρηματοοικονομική πληροφόρηση εντός της Επιτροπής. Ο εσωτερικός ελεγκτής της Επιτροπής είναι επίσης κεντρική και ανεξάρτητη λειτουργία.

Το **συμβούλιο εσωτερικής διοίκησης** διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην εσωτερική διακυβέρνηση της Επιτροπής, παρέχοντας εποπτεία και στρατηγικούς προσανατολισμούς σε βασικά ζητήματα εσωτερικής διοίκησης, συμπεριλαμβανομένων ζητημάτων που αφορούν τη διαχείριση χρηματοδοτικών και ανθρώπινων πόρων. Πρόεδρος του εν λόγω συμβουλίου είναι ο Γενικός Γραμματέας και στο πλαίσιο του συμβουλίου συσκέπτονται σε τακτική βάση Γενικοί Διευθυντές και τα ιδιαίτερα γραφεία των Επιτρόπων που είναι αρμόδιοι για τον προϋπολογισμό, τους ανθρώπινους πόρους και την τεχνολογία των πληροφοριών, ώστε να διασφαλίζεται ότι η Επιτροπή διαθέτει τις οργανωτικές και τεχνικές δομές που απαιτούνται για την επίτευξη των πολιτικών προτεραιοτήτων του Προέδρου με αποδοτικό και αποτελεσματικό τρόπο.

2.3. ΑΥΣΤΗΡΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΕΠΙΔΟΣΕΩΝ

Η εφαρμογή αυστηρών πλαισίων επιδόσεων είναι καίριας σημασίας προκειμένου να εξασφαλίζεται ότι αποδίδεται ιδιαίτερη έμφαση στα αποτελέσματα, στην προστιθέμενη αξία της ΕΕ και στη χρηστή διαχείριση των προγραμμάτων της ΕΕ. Για τις επιδόσεις του προϋπολογισμού της ΕΕ πρέπει να λαμβάνονται υπόψη το πλήθος των στόχων, καθώς και η συμπληρωματικότητα και η ενσωμάτωση πολιτικών και προγραμμάτων και ο βασικός ρόλος των κρατών μελών στην εκτέλεση του προϋπολογισμού της ΕΕ. Η Επιτροπή έχει δεσμευτεί να διασφαλίζει ότι ο προϋπολογισμός της ΕΕ επιτυγχάνει καλύτερα αποτελέσματα για τους πολίτες και στηρίζει τις πολιτικές προτεραιότητες. Για να διασφαλίσει ότι οι πόροι κατανέμονται σε προτεραιότητες και ότι κάθε δράση αποφέρει υψηλές επιδόσεις και προστιθέμενη αξία, η Επιτροπή εφαρμόζει την πρωτοβουλία της για έναν προϋπολογισμό της ΕΕ που εστιάζεται στα αποτελέσματα. Με τη διαμόρφωση του πλαισίου επιδόσεων για την περίοδο 2014-2020, προωθεί την επίτευξη καλύτερης ισορροπίας μεταξύ συμμόρφωσης και επιδόσεων. Τα πλαίσια επιδόσεων για την περίοδο 2014-2020 συμπεριλήφθηκαν ως νέο υποχρεωτικό στοιχείο και ως βασικός πυλώνας του αυξημένου προσανατολισμού προς τα αποτελέσματα της παρούσας περιόδου προγραμματισμού. Προβλέπεται ο καθορισμός σαφών και μετρήσιμων στόχων, δεικτών και αποτελεσμάτων, καθώς και ρυθμίσεων για την παρακολούθηση, την υποβολή εκθέσεων και την αξιολόγηση.

Η **ετήσια έκθεση για τη διαχείριση και τις επιδόσεις του προϋπολογισμού της ΕΕ** παρέχει μια ολοκληρωμένη εικόνα για τις επιδόσεις, τη διαχείριση και την προστασία του προϋπολογισμού της ΕΕ. Αναλύει τον τρόπο με τον οποίο ο προϋπολογισμός στηρίζει τις πολιτικές προτεραιότητες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τα αποτελέσματα που επιτυγχάνονται με τον προϋπολογισμό της ΕΕ και τον ρόλο που διαδραματίζει η Επιτροπή στην εξασφάλιση και προώθηση των υψηλότερων προτύπων δημοσιονομικής και χρηματοοικονομικής διαχείρισης.

2.4. ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ

Το βασικό στοιχείο της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης που παρέχει η ΕΕ είναι η ολοκληρωμένη δέσμη δημοσιονομικών εκθέσεων της ΕΕ, η οποία αποτελείται από τους ενοποιημένους ετήσιους λογαριασμούς της ΕΕ και άλλες εκθέσεις που συνοδεύουν τους λογαριασμούς, όπως η ετήσια έκθεση για τη διαχείριση και τις επιδόσεις του προϋπολογισμού και η έκθεση σχετικά με τη συνέχεια που δόθηκε στην απαλλαγή. Η ολοκληρωμένη δέσμη δημοσιονομικών εκθέσεων παρέχει στους πολίτες μια σφαιρική εικόνα της χρηματοοικονομικής και επιχειρησιακής κατάστασης της ΕΕ σε ετήσια βάση.

Οι ενοποιημένοι ετήσιοι λογαριασμοί της ΕΕ παρέχουν χρηματοοικονομικές πληροφορίες σχετικά με τις δραστηριότητες των θεσμικών οργάνων, υπηρεσιών και λοιπών οργανισμών της ΕΕ από άποψη λογιστικής των δεδουλευμένων καθώς και λογιστικής του προϋπολογισμού. Οι παρόντες λογαριασμοί δεν περιλαμβάνουν τους ετήσιους λογαριασμούς των κρατών μελών.

Οι ενοποιημένοι ετήσιοι λογαριασμοί της ΕΕ αποτελούνται από δύο χωριστά μεν, αλλά συνδεδεμένα μεταξύ τους σκέλη:

- α) τις ενοποιημένες δημοσιονομικές καταστάσεις· και

- β) τις εκθέσεις σχετικά με την εκτέλεση του προϋπολογισμού, που επιτρέπουν τη συνολική παρακολούθηση της εκτέλεσης του προϋπολογισμού.

Επίσης, οι ενοποιημένοι ετήσιοι λογαριασμοί της ΕΕ συνοδεύονται από συζήτηση και ανάλυση των δημοσιονομικών καταστάσεων, στην οποία συνοψίζονται οι σημαντικές αλλαγές και τάσεις στις δημοσιονομικές καταστάσεις και αναλύονται σημαντικοί κίνδυνοι και αβεβαιότητες που η ΕΕ έχει αντιμετωπίσει και πρέπει να αντιμετωπίσει στο μέλλον.

Υποβολή εκθέσεων και λογοδοσία στην Επιτροπή:

<p>Ολοκληρωμένη δέσμη δημοσιονομικών εκθέσεων</p>	<p>Ενοποιημένοι ετήσιοι λογαριασμοί της ΕΕ</p> <p>Ετήσια έκθεση για τη διαχείριση και τις επιδόσεις του προϋπολογισμού</p> <p>Έκθεση σχετικά με τη συνέχεια που δόθηκε στην απαλλαγή</p>
<p>Άλλες εκθέσεις</p>	<p>Γενική έκθεση για τις δραστηριότητες της ΕΕ</p> <p>Ετήσιες εκθέσεις δραστηριοτήτων των Γενικών Διευθύνσεων</p> <p>Έκθεση για τη δημοσιονομική και χρηματοοικονομική διαχείριση</p>

2.5. ΕΛΕΓΧΟΙ

Εξωτερικός λογιστικός έλεγχος

Το Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο (το Ελεγκτικό Συνέδριο) είναι ο εξωτερικός ελεγκτής των θεσμικών (και λοιπών) οργάνων της ΕΕ. Η αποστολή του Ελεγκτικού Συνεδρίου είναι να συμβάλλει στη βελτίωση της δημοσιονομικής διαχείρισης της ΕΕ, να προάγει τη λογοδοσία και τη διαφάνεια και να ενεργεί ως ανεξάρτητος θεματοφύλακας των οικονομικών συμφερόντων των πολιτών της ΕΕ. Ο ρόλος του Ελεγκτικού Συνεδρίου ως ανεξάρτητου εξωτερικού ελεγκτή της ΕΕ είναι να ελέγχει αν τα κεφάλαια της ΕΕ καταχωρίζονται ορθά και αν εισπράττονται και δαπανώνται σύμφωνα με τους ισχύοντες κανόνες και κανονισμούς, κατά τρόπο που εξασφαλίζει την οικονομική αποδοτικότητά τους.

Οι ετήσιοι λογαριασμοί και η διαχείριση των πόρων της ΕΕ τελούν υπό τον έλεγχο του Ελεγκτικού Συνεδρίου, το οποίο στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων του καταρτίζει για το ΕΚ και το Συμβούλιο:

- (1) ετήσια έκθεση σχετικά με τις δραστηριότητες που χρηματοδοτούνται από τον γενικό προϋπολογισμό, με αναλυτικές παρατηρήσεις για τους ετήσιους λογαριασμούς και τις υποκείμενες πράξεις·
- (2) γνωμοδότηση, βασιζόμενη στους ελέγχους που έχει πραγματοποιήσει, περιλαμβανόμενη στην ετήσια έκθεση υπό μορφή δήλωσης αξιοπιστίας όσον αφορά i) την αξιοπιστία των λογαριασμών και ii) τη νομιμότητα και κανονικότητα των υποκείμενων πράξεων που περιλαμβάνουν τόσο την είσπραξη εσόδων όσο και τις πληρωμές προς τελικούς δικαιούχους· και
- (3) ειδικές εκθέσεις που καλύπτουν συγκεκριμένους τομείς.

Απαλλαγή

Το τελικό στάδιο στον κύκλο ζωής ενός προϋπολογισμού είναι η απαλλαγή του προϋπολογισμού για δεδομένο οικονομικό έτος. Η απαλλαγή χορηγείται στην Επιτροπή και σε όλα τα υπόλοιπα θεσμικά όργανα και οργανισμούς της ΕΕ. Η απαλλαγή αποτελεί την πολιτική πτυχή του εξωτερικού ελέγχου της εκτέλεσης του προϋπολογισμού και είναι η απόφαση με την οποία το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, ενεργώντας κατόπιν συστάσεως του Συμβουλίου, «αποδεσμεύει» την Επιτροπή (και άλλους φορείς της ΕΕ) από την ευθύνη της διαχείρισης δεδομένου προϋπολογισμού και σηματοδοτεί το τέλος της ύπαρξης του εν λόγω προϋπολογισμού. Η αρμόδια για την απαλλαγή αρχή στην ΕΕ είναι το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Αυτό σημαίνει ότι μετά τον λογιστικό έλεγχο και την οριστικοποίηση των ετήσιων λογαριασμών εναπόκειται στο

Συμβούλιο να συστήσει τη χορήγηση απαλλαγής και, στη συνέχεια, στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο να χορηγήσει απαλλαγή στην Επιτροπή και σε άλλους φορείς της ΕΕ όσον αφορά την εκτέλεση του προϋπολογισμού της ΕΕ για ένα δεδομένο οικονομικό έτος. Η απόφαση απαλλαγής βασίζεται στην εξέταση των ετήσιων λογαριασμών, στην ετήσια έκθεση της Επιτροπής για τη διαχείριση και τις επιδόσεις του προϋπολογισμού, στην ετήσια έκθεση, στη γνωμοδότηση ελέγχου και στις ειδικές εκθέσεις του Ελεγκτικού Συνεδρίου, καθώς και στις απαντήσεις της Επιτροπής σε ερωτήσεις και αιτήσεις περαιτέρω πληροφοριών.

Η διαδικασία απαλλαγής δύναται να παράγει τρία αποτελέσματα: χορήγηση, αναστολή ή άρνηση χορήγησης απαλλαγής. Αναπόσπαστο μέρος της ετήσιας διαδικασίας απαλλαγής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο είναι οι ακροάσεις με Επιτρόπους, οι οποίοι δέχονται ερωτήσεις από τους βουλευτές του ΕΚ που είναι μέλη της Επιτροπής Ελέγχου του Προϋπολογισμού σχετικά με τους τομείς πολιτικής που εμπίπτουν στην αρμοδιότητά τους. Η τελική έκθεση για τη χορήγηση απαλλαγής, μαζί με ειδικές συστάσεις προς την Επιτροπή για την ανάληψη δράσης, εγκρίνεται στην Ολομέλεια του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Οι συστάσεις του Συμβουλίου για χορήγηση απαλλαγής εγκρίνονται από το Συμβούλιο Οικονομικών και Δημοσιονομικών Θεμάτων (ECOFIN). Τόσο η έκθεση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου για τη χορήγηση απαλλαγής όσο και οι συστάσεις του Συμβουλίου σχετικά με τη χορήγηση απαλλαγής υπόκεινται στην υποβολή ετήσιας έκθεσης σχετικά με τη συνέχεια που δόθηκε στην οποία η Επιτροπή περιγράφει τις συγκεκριμένες δράσεις που ανέλαβε για την εφαρμογή των συστάσεων που διατυπώθηκαν.

ΣΥΝΟΔΕΥΤΙΚΗ ΣΗΜΕΙΩΣΗ ΤΩΝ ΕΝΟΠΟΙΗΜΕΝΩΝ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΩΝ

Οι ενοποιημένοι ετήσιοι λογαριασμοί της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το 2016 καταρτίστηκαν με βάση τις πληροφορίες που υποβλήθηκαν από τα θεσμικά όργανα και οργανισμούς βάσει του άρθρου 148 παράγραφος 2 του δημοσιονομικού κανονισμού που εφαρμόζεται στον γενικό προϋπολογισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Διά της παρούσης, δηλώνω ότι οι ετήσιοι ενοποιημένοι λογαριασμοί καταρτίστηκαν σύμφωνα με τον Τίτλο ΙΧ του ισχύοντος δημοσιονομικού κανονισμού και σύμφωνα με τις λογιστικές αρχές, τους κανόνες και τις μεθόδους που ορίζονται στις σημειώσεις των δημοσιονομικών καταστάσεων.

Από τους υπόλογους των εν λόγω θεσμικών οργάνων και οργανισμών, αφού πιστοποιήσαν την αξιοπιστία τους, παρέλαβα όλες τις πληροφορίες που απαιτούνται για την κατάρτιση των λογαριασμών, οι οποίοι παρουσιάζουν τα στοιχεία ενεργητικού και παθητικού της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς και την εκτέλεση του προϋπολογισμού.

Διά της παρούσης, πιστοποιώ ότι, με βάση τις πληροφορίες αυτές και τους ελέγχους τους οποίους έκρινα αναγκαίους να διενεργήσω πριν από την υπογραφή των λογαριασμών της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, διαθέτω εύλογη βεβαιότητα ότι οι λογαριασμοί παρουσιάζουν πιστά όσον αφορά όλα τα ουσιαστικά σημεία την οικονομική κατάσταση, τα αποτελέσματα των πράξεων και τις ταμειακές ροές της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

[υπογραφή]

Rosa ALDEA BUSQUETS

Υπόλογος της Επιτροπής

23 Ιουνίου 2017

ΕΝΟΠΟΙΗΜΕΝΕΣ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΠΕΞΗΓΗΜΑΤΙΚΕΣ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Επισημαίνεται ότι εξαιτίας της στρογγυλοποίησης των στοιχείων σε εκατομμύρια ευρώ, ορισμένα οικονομικά στοιχεία που περιλαμβάνονται στους παρακάτω πίνακες μπορεί να μην ανταποκρίνονται στο ακριβές άθροισμα.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	16
ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	17
ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΑΜΕΙΑΚΩΝ ΡΟΩΝ.....	18
ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΜΕΤΑΒΟΛΩΝ ΚΑΘΑΡΟΥ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ	19
ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ	20
1. ΘΕΜΕΛΙΩΔΕΙΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ.....	21
2. ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΥ.....	39
3. ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	71
4. ΕΝΔΕΧΟΜΕΝΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΝΔΕΧΟΜΕΝΕΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ	80
5. ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΕΣ ΚΑΙ ΝΟΜΙΚΕΣ ΔΕΣΜΕΥΣΕΙΣ.....	85
6. ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΟΥ ΚΙΝΔΥΝΟΥ	89
7. ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΜΕ ΣΥΝΔΕΔΕΜΕΝΑ ΜΕΡΗ.....	107
8. ΓΕΓΟΝΟΤΑ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΤΟΥ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΥ	109
9. ΠΕΔΙΟ ΕΝΟΠΟΙΗΣΗΣ.....	110

ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ

σε εκατ. EUR

	Σημείωση	31.12.2016	31.12.2015
ΜΗ ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ			
Άυλα περιουσιακά στοιχεία	2.1	381	337
Ενσώματα πάγια	2.2	10 068	8 700
Επενδύσεις καταλογιζόμενες με τη μέθοδο της καθαρής θέσης	2.3	528	497
Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού	2.4	62 247	56 965
Προχρηματοδότηση	2.5	21 901	29 879
Απαιτήσεις από ανταλλακτικές συναλλαγές και εισπρακτέα ποσά από μη ανταλλακτικές συναλλαγές	2.6	717	870
		95 842	97 248
ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ			
Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού	2.4	3 673	9 907
Προχρηματοδότηση	2.5	23 569	15 277
Απαιτήσεις από ανταλλακτικές συναλλαγές και εισπρακτέα ποσά από μη ανταλλακτικές συναλλαγές	2.6	10 905	9 454
Αποθέματα	2.7	165	138
Ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμά τους	2.8	28 585	21 671
		66 897	56 448
ΣΥΝΟΛΟ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ		162 739	153 696
ΜΑΚΡΟΠΡΟΘΕΣΜΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ			
Συντάξεις και άλλες παροχές σε εργαζομένους	2.9	(67 231)	(63 814)
Προβλέψεις	2.10	(1 936)	(1 716)
Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις	2.11	(55 067)	(51 764)
		(124 234)	(117 293)
ΒΡΑΧΥΠΡΟΘΕΣΜΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ			
Προβλέψεις	2.10	(675)	(314)
Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις	2.11	(2 284)	(7 939)
Οφειλές	2.12	(40 005)	(32 191)
Δεδουλευμένα έξοδα και προεισπραχθέντα έσοδα	2.13	(67 580)	(68 402)
		(110 544)	(108 846)
ΣΥΝΟΛΟ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ		(234 778)	(226 139)
ΚΑΘΑΡΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ		(72 040)	(72 442)
Αποθεματικά	2.14	4 841	4 682
Απαιτήσεις έναντι των κρατών μελών*	2.15	(76 881)	(77 124)
ΚΑΘΑΡΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ		(72 040)	(72 442)

* Την 1η Δεκεμβρίου 2016, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ενέκρινε προϋπολογισμό ο οποίος προβλέπει την πληρωμή των βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων της Ένωσης από ιδίους πόρους που πρέπει να εισπραχθούν ή να ζητηθούν από τα κράτη μέλη το 2017. Επιπροσθέτως, δυνάμει του άρθρου 83 του κανονισμού υπηρεσιακής κατάστασης (κανονισμός αριθ. 259/68 του Συμβουλίου, της 29ης Φεβρουαρίου 1968, όπως τροποποιήθηκε), τα κράτη μέλη εγγυώνται από κοινού τις υποχρεώσεις που αφορούν τις συντάξεις.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ

σε εκατ. EUR

	Σημείωση	2016	2015
ΕΣΟΔΑ			
Έσοδα από μη ανταλλακτικές συναλλαγές			
Πόροι ΑΕΕ	3.1	95 578	95 355
Παραδοσιακοί ίδιοι πόροι	3.2	20 439	18 649
Πόροι ΦΠΑ	3.3	15 859	18 328
Πρόστιμα	3.4	3 858	531
Είσπραξη εξόδων	3.5	1 947	1 547
Λοιπά	3.6	5 740	5 067
		143 422	139 478
Έσοδα από ανταλλακτικές συναλλαγές			
Χρηματοοικονομικά έσοδα	3.7	1 769	1 846
Λοιπά	3.8	996	1 562
		2 765	3 408
Σύνολο εσόδων		146 187	142 886
ΔΑΠΑΝΕΣ			
Εκτελέστηκαν από κράτη μέλη	3.9		
Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Εγγυήσεων		(44 152)	(45 032)
Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης και άλλα μέσα αγροτικής ανάπτυξης		(12 604)	(16 376)
Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και Ταμείο Συνοχής		(35 045)	(38 745)
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο		(9 366)	(9 849)
Λοιπά		(1 606)	(2 380)
Εκτελέστηκαν από την Επιτροπή, τους εκτελεστικούς οργανισμούς και τα καταπιστευματικά ταμεία	3.10	(15 610)	(15 626)
Εκτελέστηκαν από άλλες υπηρεσίες και οργανισμούς της ΕΕ	3.11	(2 547)	(1 209)
Εκτελέστηκαν από τρίτες χώρες και διεθνείς οργανισμούς	3.11	(3 258)	(3 031)
Εκτελέστηκαν από άλλες οντότητες	3.11	(2 035)	(2 107)
Κόστος προσωπικού και συντάξεων	3.12	(9 776)	(10 273)
Μεταβολές στις αναλογιστικές παραδοχές των παραχών σε εργαζομένους	3.13	(1 068)	(2 040)
Χρηματοοικονομικό κόστος	3.14	(1 904)	(1 986)
Μερίδιο αποτελεσμάτων κοινοπραξιών και συγγενών επιχειρήσεων	3.15	2	(641)
Λοιπά έξοδα	3.16	(5 486)	(6 623)
Σύνολο δαπανών		(144 454)	(155 919)
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ ΧΡΗΣΗΣ		1 733	(13 033)

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΑΜΕΙΑΚΩΝ ΡΟΩΝ

σε εκατ. EUR

	2016	2015
<i>Οικονομικό αποτέλεσμα του έτους</i>	1 733	(13 033)
Λειτουργικές δραστηριότητες		
<i>Απόσβεση</i>	88	74
<i>Απομείωση</i>	575	489
<i>(Αύξηση)/μείωση δανείων</i>	1 774	1 591
<i>(Αύξηση)/μείωση προχρηματοδοτήσεων</i>	(314)	7 439
<i>(Αύξηση)/μείωση απαιτήσεων από ανταλλακτικές συναλλαγές και</i>	(1 297)	5 253
<i>εισπρακτέων ποσών από μη ανταλλακτικές συναλλαγές</i>		
<i>(Αύξηση)/μείωση αποθεμάτων</i>	(26)	(10)
<i>Αύξηση/(μείωση) υποχρεώσεων σχετικά με συντάξεις και</i>	3 417	5 198
<i>παροχές σε εργαζομένους</i>		
<i>Αύξηση/(μείωση) προβλέψεων</i>	581	(253)
<i>Αύξηση/(μείωση) χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων</i>	(2 351)	(977)
<i>Αύξηση/(μείωση) οφειλών</i>	7 813	(10 989)
<i>Αύξηση/(μείωση) δεδουλευμένων εξόδων και προεισπραχθέντων</i>	(821)	12 429
<i>εσόδων</i>		
<i>Δημοσιονομικό πλεόνασμα προηγούμενου έτους ως μη ταμειακό</i>	(1 349)	(1 435)
<i>έσοδο</i>		
<i>Άλλες μη ταμειακές μεταβολές</i>	18	32
Επενδυτικές δραστηριότητες		
<i>(Αύξηση)/μείωση άυλων περιουσιακών στοιχείων και ενσώματων</i>	(2 073)	(1 381)
<i>παγίων</i>		
<i>(Αύξηση)/μείωση επενδύσεων καταλογιζόμενων με</i>	(31)	(87)
<i>τη μέθοδο της καθαρής θέσης</i>		
<i>(Αύξηση)/μείωση χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού</i>	(822)	(213)
<i>διαθέσιμων προς πώληση</i>		
<i>(Αύξηση)/μείωση χρηματοοικονομικών στοιχείων</i>	(0)	-
<i>ενεργητικού στην εύλογη αξία μέσω πλεονάσματος ή</i>		
<i>ελλείμματος</i>		
ΚΑΘΑΡΕΣ ΤΑΜΕΙΑΚΕΣ ΡΟΕΣ	6 914	4 126
<i>Καθαρή αύξηση/(μείωση) ταμειακών διαθεσίμων και</i>	6 914	4 126
<i>ισοδύναμων τους</i>		
<i>Ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμά τους στην αρχή του</i>	21 671	17 545
<i>οικονομικού έτους</i>		
<i>Ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμά τους στο τέλος του</i>	28 585	21 671
<i>οικονομικού έτους</i>		

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΜΕΤΑΒΟΛΩΝ ΚΑΘΑΡΟΥ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ

σε εκατ. EUR

	Αποθεματικά (Α)		Απαιτήσεις έναντι των κρατών μελών (Β)		Καθαρό ενεργητικό = (Α) + (Β)
	Αποθεματικό εύλογης αξίας	Άλλα αποθεματικά	Σωρευτικό πλεόνασμα/(έλλειμμα)	Οικονομικό αποτέλεσμα του έτους	
ΥΠΟΛΟΙΠΟ ΣΤΙΣ 31.12.2014	238	4 197	(51 161)	(11 280)	(58 006)
Μεταβολές του αποθεματικού του Ταμείου Εγγυήσεων	-	189	(189)	-	-
Μεταβολή εύλογης αξίας	54	-	-	-	54
Λοιπά	-	2	(24)	-	(22)
Διάθεση οικονομικού αποτελέσματος 2014	-	3	(11 283)	11 280	-
Αποτέλεσμα του προϋπολογισμού 2014 που πιστώθηκε σε κράτη μέλη	-	-	(1 435)	-	(1 435)
Οικονομικό αποτέλεσμα του έτους	-	-	-	(13 033)	(13 033)
ΥΠΟΛΟΙΠΟ ΣΤΙΣ 31.12.2015	292	4 390	(64 091)	(13 033)	(72 442)
Μεταβολές του αποθεματικού του Ταμείου Εγγυήσεων	-	82	(82)	-	-
Μεταβολή εύλογης αξίας	33	-	-	-	33
Λοιπά	-	39	(54)	-	(15)
Διάθεση οικονομικού αποτελέσματος 2015	-	5	(13 038)	13 033	-
Αποτέλεσμα του προϋπολογισμού 2015 που πιστώθηκε σε κράτη μέλη	-	-	(1 349)	-	(1 349)
Οικονομικό αποτέλεσμα του έτους	-	-	-	1 733	1 733
ΥΠΟΛΟΙΠΟ ΣΤΙΣ 31.12.2016	325	4 516	(78 614)	1 733	(72 040)

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ

1. ΘΕΜΕΛΙΩΔΕΙΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ

1.1. ΝΟΜΙΚΗ ΒΑΣΗ ΚΑΙ ΛΟΓΙΣΤΙΚΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ

Η λογιστική της ΕΕ τηρείται σύμφωνα με τις διατάξεις του κανονισμού (ΕΕ, Ευρατόμ) αριθ. 966/2012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25ης Οκτωβρίου 2012, σχετικά με τους δημοσιονομικούς κανόνες που εφαρμόζονται στον γενικό προϋπολογισμό της Ένωσης και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ, Ευρατόμ) αριθ. 1605/2002 του Συμβουλίου (ΕΕ L 298 της 26.10.2012, σ. 1) ο οποίος στο εξής, αναφέρεται ως «δημοσιονομικός κανονισμός» και του κατ' εξουσιοδότηση κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1268/2012 της Επιτροπής, της 29ης Οκτωβρίου 2012 (ΕΕ L 362 της 31.12.2012, σ. 1), σχετικά με τους κανόνες εφαρμογής του δημοσιονομικού κανονισμού.

Σύμφωνα με το άρθρο 143 του δημοσιονομικού κανονισμού, η ΕΕ καταρτίζει τις δημοσιονομικές καταστάσεις της σύμφωνα με τους κανόνες της λογιστικής σε δεδουλευμένη βάση οι οποίοι βασίζονται στα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα του Δημόσιου Τομέα (IPSAS). Αυτοί οι κανόνες λογιστικής, που υιοθετήθηκαν από τον υπόλογο της Επιτροπής, πρέπει να εφαρμόζονται από όλα τα θεσμικά όργανα και οργανισμούς της ΕΕ που εμπίπτουν στο πεδίο της ενοποίησης, ώστε να δημιουργηθεί ένα ενιαίο σύνολο κανόνων όσον αφορά τη λογιστική μεταχείριση, την εκτίμηση της αξίας και την εμφάνιση των λογαριασμών με στόχο την εναρμόνιση των διαδικασιών κατάρτισης των δημοσιονομικών καταστάσεων και την ενοποίηση.

1.2. ΛΟΓΙΣΤΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ

Στόχος των δημοσιονομικών καταστάσεων είναι να παρέχουν χρήσιμες πληροφορίες σε ένα ευρύ φάσμα χρηστών για την οικονομική κατάσταση, την απόδοση και τις ταμειακές ροές μιας οντότητας. Στόχος της ΕΕ ως οντότητας δημόσιου τομέα είναι ειδικότερα η παροχή χρήσιμων πληροφοριών για τη λήψη αποφάσεων και η απόδειξη της λογιστικής αξιοπιστίας της ίδιας της οντότητας όσον αφορά τους πόρους που έχουν τεθεί στη διάθεσή της. Το παρόν έγγραφο καταρτίστηκε με βάση τους στόχους αυτούς.

Οι γενικές κατευθύνσεις (ή οι λογιστικές αρχές) που πρέπει να τηρούνται κατά την κατάρτιση των δημοσιονομικών καταστάσεων ορίζονται στον λογιστικό κανόνα 1 της ΕΕ «Οικονομικές καταστάσεις» και είναι οι ίδιες με αυτές που περιγράφονται στα IPSAS 1: πιστή παρουσίαση, δεδουλευμένη βάση, συνέχεια της δράσης, συνεκτικότητα της παρουσίασης, σημαντικότητα, συγκεντρωτική παρουσίαση, συμψηφισμός και συγκριτικές πληροφορίες. Τα ποιοτικά χαρακτηριστικά της δημοσιονομικής έκθεσης σύμφωνα με το άρθρο 144 του δημοσιονομικού κανονισμού είναι συνάφεια, αξιοπιστία, σαφήνεια και συγκρισιμότητα.

1.3. ΕΝΟΠΟΙΗΣΗ

Πεδίο ενοποίησης

Οι ενοποιημένες δημοσιονομικές καταστάσεις της ΕΕ περιλαμβάνουν όλες τις σημαντικές ελεγχόμενες οντότητες (δηλαδή τα θεσμικά όργανα της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένης της Επιτροπής, καθώς και τους οργανισμούς της ΕΕ), συγγενείς επιχειρήσεις και κοινοπραξίες. Ο πλήρης κατάλογος των ενοποιημένων οντοτήτων παρατίθεται στη σημείωση 9 των δημοσιονομικών καταστάσεων της ΕΕ. Πλέον, περιλαμβάνουν 52 ελεγχόμενες οντότητες και 1 συγγενή επιχείρηση. Οι οντότητες που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της ενοποίησης, αλλά είναι άνευ σημασίας για τις ενοποιημένες δημοσιονομικές καταστάσεις της ΕΕ συνολικά, δεν είναι απαραίτητο να ενοποιούνται ή να καταλογίζονται με τη μέθοδο της καθαρής θέσης, καθώς κάτι τέτοιο θα απαιτούσε υπερβολικό χρόνο ή κόστος από την ΕΕ. Οι εν λόγω οντότητες αναφέρονται ως «οντότητες ήσσονος σημασίας» και παρατίθενται χωριστά στη σημείωση 9. Το 2016, 7 οντότητες χαρακτηρίστηκαν οντότητες ήσσονος σημασίας.

Ελεγχόμενες οντότητες

Η απόφαση να συμπεριληφθεί οντότητα στο πεδίο εφαρμογής της ενοποίησης βασίζεται στην έννοια του ελέγχου. Ελεγχόμενες οντότητες είναι όλες οι οντότητες για τις οποίες η ΕΕ είναι εκτεθειμένη, ή έχει δικαίωμα, σε μεταβλητά οφέλη από τη συμμετοχή της και για τις οποίες έχει την ευθύνη να επηρεάσει τη φύση και το ποσό των εν λόγω οφελών χρησιμοποιώντας την εξουσία της επί της άλλης οντότητας. Η εν λόγω εξουσία πρέπει να μπορεί να ασκείται επί του παρόντος και πρέπει να αφορά τις σχετικές

δραστηριότητες της οντότητας. Οι ελεγχόμενες οντότητες είναι πλήρως ενοποιημένες. Η ενοποίηση αρχίζει την ημερομηνία του πρώτου ελέγχου και τελειώνει με την περάτωση αυτών των ελέγχων.

Οι πλέον κοινοί δείκτες ελέγχου στο πλαίσιο της ΕΕ είναι οι ακόλουθοι: η δημιουργία της οντότητας μέσω ιδρυτικών συνθηκών ή παράγωγου δικαίου, η χρηματοδότηση της οντότητας από τον προϋπολογισμό της ΕΕ, η ύπαρξη δικαιωμάτων ψήφου στα διευθυντικά όργανα, ο λογιστικός έλεγχος από το Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο και η απαλλαγή από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Για να αποφασισθεί κατά πόσο ένα ή όλα τα προαναφερθέντα κριτήρια επαρκούν για τη διενέργεια ελέγχου, γίνεται επιμέρους εκτίμηση για κάθε οντότητα.

Με βάση την προσέγγιση αυτή, τα θεσμικά όργανα (εκτός από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα) και οι οργανισμοί της ΕΕ (με εξαίρεση τους οργανισμούς του πρώην 2ου πυλώνα) θεωρείται ότι τελούν υπό τον αποκλειστικό έλεγχο της ΕΕ και ως εκ τούτου συμπεριλαμβάνονται στο πεδίο ενοποίησης. Επιπλέον, η υπό εκκαθάριση Ευρωπαϊκή Κοινότητα Άνθρακα και Χάλυβα (ΕΚΑΧ) θεωρείται επίσης ελεγχόμενη οντότητα.

Όλες οι ουσιώδεις «ενδοεταιρικές συναλλαγές και υπόλοιπα» μεταξύ των ελεγχόμενων οντοτήτων της ΕΕ απαλείφονται, ενώ τα μη υλοποιηθέντα κέρδη και ζημίες από τις εν λόγω συναλλαγές δεν είναι ουσιώδη και συνεπώς δεν απαλείφονται.

Σχήματα υπό κοινό έλεγχο

Σχήμα υπό κοινό έλεγχο είναι μια συμφωνία στην οποία η ΕΕ και ένα ή περισσότερα μέρη έχουν κοινό έλεγχο. Κοινός έλεγχος είναι ο συμβατικός συμφωνηθείς επιμερισμός του ελέγχου ενός σχήματος, ο οποίος υπάρχει μόνον όταν οι αποφάσεις σχετικά με τις συναφείς δραστηριότητες απαιτούν την ομόφωνη συγκατάθεση των μερών στα οποία επιμερίζεται ο έλεγχος. Σχήματα υπό κοινό έλεγχο μπορεί να είναι είτε κοινές επιχειρήσεις είτε κοινοπραξίες. Στην περίπτωση που ένα σχήμα υπό κοινό έλεγχο δομείται μέσω χωριστού φορέα και τα μέρη του σχήματος υπό κοινό έλεγχο έχουν δικαιώματα επί των καθαρών περιουσιακών στοιχείων του σχήματος, το εν λόγω σχήμα υπό κοινό έλεγχο κατατάσσεται ως κοινοπραξία. Οι συμμετοχές σε κοινοπραξίες καταλογίζονται με τη μέθοδο της καθαρής θέσης (βλ. σημείωση **1.5.4**). Στην περίπτωση που τα μέρη έχουν δικαιώματα στα περιουσιακά στοιχεία και δεσμεύσεις ως προς τις υποχρεώσεις, σε σχέση με το σχήμα υπό κοινό έλεγχο, το εν λόγω σχήμα κατατάσσεται ως κοινή επιχείρηση. Όσον αφορά τη συμμετοχή της σε κοινές επιχειρήσεις, η ΕΕ αναγνωρίζει στις δημοσιονομικές της καταστάσεις: τα περιουσιακά στοιχεία και τις υποχρεώσεις, τα έσοδα και τις δαπάνες της, καθώς και το μερίδιό της σε περιουσιακά στοιχεία, υποχρεώσεις, έσοδα και δαπάνες που της ανήκουν ή τη βαρύνουν από κοινού.

Συγγενείς επιχειρήσεις

Συγγενείς επιχειρήσεις είναι οι οντότητες επί των οποίων η ΕΕ ασκεί, άμεσα ή έμμεσα, σημαντική επιρροή, αλλά όχι έλεγχο. Τεκμαίρεται ότι ασκείται σημαντική επιρροή εάν η ΕΕ κατέχει άμεσα ή έμμεσα 20 % και πλέον των δικαιωμάτων ψήφου. Οι συμμετοχές σε συγγενείς επιχειρήσεις καταλογίζονται με τη μέθοδο της καθαρής θέσης (βλ. σημείωση **1.5.4**).

Μη ενοποιημένες οντότητες τα κεφάλαια των οποίων διαχειρίζεται η Επιτροπή

Η Επιτροπή διαχειρίζεται τα κεφάλαια του κοινού καθεστώτος ασφάλισης ασθένειας για το προσωπικό της ΕΕ, τα κεφάλαια του Ευρωπαϊκού Ταμείου Ανάπτυξης και τα κεφάλαια του Ταμείου Εγγυήσεων των Συμμετεχόντων, για λογαριασμό τους. Ωστόσο, επειδή οι οντότητες αυτές δεν ελέγχονται από την ΕΕ, δεν έχουν ενοποιηθεί στις οικονομικές της καταστάσεις.

1.4. ΒΑΣΗ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ

Οι δημοσιονομικές καταστάσεις καταρτίζονται σε ετήσια βάση. Η λογιστική χρήση αρχίζει την 1η Ιανουαρίου και λήγει στις 31 Δεκεμβρίου.

1.4.1. Νομίσματα και βάσεις μετατροπής

Νόμισμα λειτουργίας και τηρούμενο νόμισμα

Οι δημοσιονομικές καταστάσεις καταρτίζονται σε εκατομμύρια ευρώ, εκτός εάν δηλώνεται διαφορετικά, διότι το ευρώ αποτελεί το νόμισμα λειτουργίας και το τηρούμενο νόμισμα της ΕΕ.

Συναλλαγές και υπόλοιπα

Οι συναλλαγές σε ξένο νόμισμα μετατρέπονται σε ευρώ με βάση τη συναλλαγματική ισοτιμία την ημερομηνία των συναλλαγών. Τα συναλλαγματικά κέρδη και ζημιές που προκύπτουν από τον διακανονισμό συναλλαγών σε ξένο νόμισμα και από την εκ νέου μετατροπή στο τέλος της χρήσης των συναλλαγματικών ισοτιμιών χρηματικών στοιχείων ενεργητικού και παθητικού σε ξένα νομίσματα αναγνωρίζονται στην κατάσταση οικονομικών αποτελεσμάτων. Οι διαφορές μετατροπής μη χρηματικών χρηματοοικονομικών μέσων ταξινομημένων ως διαθέσιμων προς πώληση χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού περιλαμβάνονται στο αποθεματικό εύλογης αξίας.

Εφαρμόζονται διαφορετικές μέθοδοι μετατροπής για τα ενσώματα πάγια και άυλα περιουσιακά στοιχεία τα οποία αποτιμώνται στην τιμή αγοράς, η οποία μετατρέπεται σε ευρώ με βάση την ισοτιμία που ίσχυε την ημέρα της αγοράς τους.

Τα υπόλοιπα τέλους χρήσης χρηματικών στοιχείων ενεργητικού και παθητικού εκφρασμένων σε ξένο νόμισμα μετατρέπονται σε ευρώ με βάση τις συναλλαγματικές ισοτιμίες της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ) της 31ης Δεκεμβρίου:

Συναλλαγματικές ισοτιμίες του ευρώ

Νόμισμα	31.12.2016	31.12.2015	Νόμισμα	31.12.2016	31.12.2015
BGN	1,9558	1,9558	PLN	4,4103	4,2639
CZK	27,0210	27,0230	RON	4,5390	4,5240
DKK	7,4344	7,4626	SEK	9,5525	9,1895
GBP	0,8562	0,7340	CHF	1,0739	1,0835
HRK	7,5597	7,6380	JPY	123,4000	131,0700
HUF	309,8300	315,9800	USD	1,0541	1,0887

1.4.2. Χρησιμοποίηση εκτιμήσεων

Σύμφωνα με τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα του Δημόσιου Τομέα (International Public Sector Accounting Standards — IPSAS) και τις γενικώς παραδεκτές λογιστικές αρχές, οι δημοσιονομικές καταστάσεις περιλαμβάνουν, αναγκαστικά, ποσά στηριζόμενα σε εκτιμήσεις και παραδοχές των διαχειριστών με βάση τις πλέον αξιόπιστες διαθέσιμες πληροφορίες. Στις σημαντικές εκτιμήσεις συγκαταλέγονται, χωρίς να περιορίζονται σε αυτά: ποσά για υποχρεώσεις παροχών στους εργαζομένους, προβλέψεις, ο χρηματοοικονομικός κίνδυνος επί αποθεμάτων και εισπρακτέων λογαριασμών, τα δεδουλευμένα έσοδα και έξοδα, οι ενδεχόμενες απαιτήσεις και υποχρεώσεις, ο βαθμός απομείωσης της αξίας άυλων περιουσιακών στοιχείων και ενσώματων παγίων και τα ποσά που ανακοινώνονται στις σημειώσεις σχετικά με τα χρηματοδοτικά μέσα. Τα πραγματικά αποτελέσματα μπορεί να διαφέρουν από τις εκτιμήσεις αυτές. Οι αλλαγές όσον αφορά τις εκτιμήσεις λαμβάνονται υπόψη την περίοδο κατά την οποία καθίστανται γνωστές.

1.5. ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ

1.5.1. Άυλα περιουσιακά στοιχεία

Οι αποκτηθείσες άδειες λογισμικού υπολογιστών εμφανίζονται στο ιστορικό τους κόστος μείον σωρευμένες αποσβέσεις και ζημιές απομείωσης. Τα περιουσιακά στοιχεία υφίστανται γραμμική απόσβεση επί της εκτιμώμενης ωφέλιμης ζωής τους (3-11 έτη). Η εκτιμώμενη ωφέλιμη ζωή των άυλων περιουσιακών στοιχείων εξαρτάται από τη συγκεκριμένη διάρκεια του οικονομικού ή νομικού κύκλου ζωής που ορίζεται με συμφωνία. Τα άυλα περιουσιακά στοιχεία που αναπτύσσονται εσωτερικά κεφαλαιοποιούνται όταν πληρούνται τα σχετικά κριτήρια των λογιστικών κανόνων της ΕΕ και αφορούν μόνο τη φάση ανάπτυξης του περιουσιακού στοιχείου. Στις κεφαλαιοποιήσιμες δαπάνες περιλαμβάνονται όλες οι άμεσα καταλογίσιμες δαπάνες που απαιτούνται για τη δημιουργία, την παραγωγή και την προετοιμασία του περιουσιακού στοιχείου για τη λειτουργία που έχει προσδιορίσει η διοίκηση. Οι δαπάνες που αφορούν ερευνητικές δραστηριότητες, μη κεφαλαιοποιήσιμες αναπτυξιακές δαπάνες και δαπάνες συντήρησης αναγνωρίζονται ως έξοδα, κάθε φορά που πραγματοποιούνται.

1.5.2. Ενσώματα πάγια

Όλα τα ενσώματα πάγια εμφανίζονται στο ιστορικό τους κόστος μείον σωρευμένες αποσβέσεις και ζημίες απομείωσης. Στο κόστος περιλαμβάνονται οι δαπάνες που αφορούν άμεσα την απόκτηση, την κατασκευή ή τη μεταφορά του εκάστοτε στοιχείου ενεργητικού.

Τα επακόλουθα έξοδα περιλαμβάνονται στη λογιστική αξία του περιουσιακού στοιχείου ή, ανάλογα με την περίπτωση, αναγνωρίζονται ως χωριστό περιουσιακό στοιχείο μόνον όταν υπάρχει πιθανότητα να απορρεύσουν από αυτό στο μέλλον οικονομικά οφέλη ή δυναμικό εξυπηρέτησης για την ΕΕ και το κόστος του συγκεκριμένου στοιχείου μπορεί να μετρηθεί με αξιόπιστο τρόπο. Οι δαπάνες επισκευής και συντήρησης χρεώνονται στην κατάσταση οικονομικών αποτελεσμάτων κατά τη διάρκεια της δημοσιονομικής περιόδου κατά την οποία πραγματοποιούνται.

Γήπεδα και έργα τέχνης δεν υφίστανται απόσβεση, δεδομένου ότι η ωφέλιμη ζωή τους είναι αορίστου διάρκειας. Τα υπό κατασκευή πάγια στοιχεία ενεργητικού δεν υφίστανται απόσβεση, δεδομένου ότι δεν είναι ακόμη διαθέσιμα προς χρήση. Η απόσβεση άλλων στοιχείων ενεργητικού υπολογίζεται σύμφωνα με τη γραμμική μέθοδο για τον καταλογισμό του κόστους τους μείον τις υπολειμματικές τους αξίες κατά τη διάρκεια της εκτιμώμενης ωφέλιμης ζωής τους, ως εξής:

Είδος στοιχείου ενεργητικού	Συντελεστές γραμμικής απόσβεσης
Κτίρια	4 % έως 10 %
Διαστημικοί πόροι	8 % έως 20 %
Εγκαταστάσεις και εξοπλισμός	10 % έως 25 %
Έπιπλα και μεταφορικά μέσα	10 % έως 25 %
Υλικό πληροφορικής	25 % έως 33 %
Λοιπά	10 % έως 33 %

Κέρδη ή ζημίες από πωλήσεις προκύπτουν από τη σύγκριση των προσόδων μείον τα έξοδα πώλησης με τη λογιστική αξία του πωληθέντος στοιχείου και περιλαμβάνονται στην κατάσταση οικονομικών αποτελεσμάτων.

Μισθώσεις

Οι μισθώσεις ενσώματων στοιχείων κατατάσσονται ως χρηματοδοτικές μισθώσεις, όταν ουσιαστικά οι κίνδυνοι και τα οφέλη από την κυριότητα περιέρχονται στο σύνολό τους στην ΕΕ. Οι χρηματοδοτικές μισθώσεις κεφαλαιοποιούνται κατά την ημερομηνία έναρξης της μισθωτικής περιόδου στη χαμηλότερη τιμή μεταξύ εύλογης αξίας του μισθωμένου στοιχείου και παρούσας αξίας των ελάχιστων μισθωμάτων. Οι τόκοι, οι οποίοι αποτελούν στοιχείο των πληρωμών μισθωμάτων της χρηματοδοτικής μίσθωσης, χρεώνονται ως δαπάνες κατά τη διάρκεια της περιόδου μίσθωσης υπολογισμένες με σταθερό περιοδικό επιτόκιο ως προς το ανεξόφλητο υπόλοιπο. Οι υποχρεώσεις μίσθωσης, μείον το κόστος χρηματοδότησης, περιλαμβάνονται στα στοιχεία παθητικού (μακροπρόθεσμα και βραχυπρόθεσμα). Οι τόκοι, οι οποίοι αποτελούν στοιχείο του κόστους χρηματοδότησης, χρεώνονται στην κατάσταση οικονομικών αποτελεσμάτων για την περίοδο της μίσθωσης, έτσι ώστε, για κάθε περίοδο, να προκύπτει ένα σταθερό περιοδικό επιτόκιο ως προς το υπόλοιπο της υποχρέωσης. Τα στοιχεία ενεργητικού στο πλαίσιο χρηματοδοτικών μισθώσεων αποσβένονται με βάση τη μικρότερη χρονική περίοδο μεταξύ ωφέλιμης ζωής και χρόνου μίσθωσης.

Σε περίπτωση που στον εκμισθωτή αναλογεί σημαντικό μερίδιο των κινδύνων και οφελών κυριότητας, οι μισθώσεις ταξινομούνται ως λειτουργικές μισθώσεις. Οι πληρωμές μισθωμάτων των λειτουργικών μισθώσεων αναγνωρίζονται ως έξοδο στην κατάσταση οικονομικών αποτελεσμάτων με βάση τη σταθερή μέθοδο καθ' όλη τη διάρκεια της μίσθωσης.

1.5.3. Απομείωση αξίας μη χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού

Στοιχεία ενεργητικού με αόριστη διάρκεια ζωής δεν υπόκεινται σε απόσβεση/απαξίωση, αλλά ελέγχονται κατ' έτος για το ενδεχόμενο απομείωσης της αξίας τους. Στοιχεία ενεργητικού που υπόκεινται σε απόσβεση/απαξίωση ελέγχονται για το ενδεχόμενο απομείωσης της αξίας τους κάθε φορά που υπάρχουν ενδείξεις ότι εξαιτίας ορισμένων γεγονότων ή αλλαγής των περιστάσεων, η λογιστική αξία μπορεί να μην είναι εισπρακτέα. Ζημία απομείωσης αναγνωρίζεται για το ποσό κατά το οποίο η λογιστική αξία του περιουσιακού στοιχείου υπερβαίνει το εισπρακτέο ποσό (υπηρεσίας). Εισπρακτέο ποσό (υπηρεσίας) είναι η υψηλότερη τιμή μεταξύ εύλογης αξίας ενός περιουσιακού στοιχείου μείον το κόστος πώλησης, και αξίας χρήσης.

Η υπολειμματική αξία και ωφέλιμη ζωή των άυλων και ενσώματων πάγιων στοιχείων ενεργητικού επανεξετάζονται και, ενδεχομένως, προσαρμόζονται τουλάχιστον μία φορά το χρόνο. Η λογιστική αξία ενός περιουσιακού στοιχείου προσαρμόζεται αμέσως στο εκτιμώμενο εισπρακτέο ποσό (υπηρεσίας), αν είναι μεγαλύτερη από αυτό. Αν οι λόγοι για απομειώσεις αξίας που αναγνωρίστηκαν κατά τα προηγούμενα έτη δεν ισχύουν πλέον, αυτές οι ζημίες απομείωσης αντιστοιχίζονται κατάλληλα.

1.5.4. Επενδύσεις καταλογιζόμενες με τη μέθοδο της καθαρής θέσης

Συμμετοχές σε συγγενείς επιχειρήσεις και κοινοπραξίες

Οι επενδύσεις καταλογίζονται με τη μέθοδο της καθαρής θέσης και αναγνωρίζονται αρχικά στην τιμή κόστους. Η συμμετοχή της ΕΕ στις εν λόγω επενδύσεις αναγνωρίζεται στην κατάσταση οικονομικών αποτελεσμάτων, και το μερίδιό της στις μεταβολές των αποθεματικών αναγνωρίζεται στο αποθεματικό

εύλογης αξίας στο καθαρό ενεργητικό. Το αρχικό κόστος μαζί με όλες τις μεταβολές (περαιτέρω συνεισφορές, μερίδιο οικονομικών αποτελεσμάτων και μεταβολές αποθεματικών, απομειώσεις αξίας, και μερίσματα) δίνουν τη λογιστική αξία των επενδύσεων στις οικονομικές καταστάσεις την ημερομηνία του ισολογισμού. Τα μερίσματα από την επένδυση μειώνουν τη λογιστική αξία του στοιχείου ενεργητικού.

Εάν το μερίδιο της ΕΕ στα ελλείμματα μιας επένδυσης που καταλογίζεται με τη μέθοδο της καθαρής θέσης ισούται ή υπερβαίνει τη συμμετοχή της στην επένδυση, η ΕΕ παύει να αναγνωρίζει το μερίδιό της από τις περαιτέρω ζημίες («μη αναγνωρισμένες ζημίες»). Όταν η συμμετοχή της ΕΕ μειωθεί στο μηδέν και προκύψουν πρόσθετες ζημίες, αναγνωρίζεται υποχρέωση μόνο στην έκταση που η ΕΕ έχει επιβαρυνθεί με νομικές ή τεκμαιρόμενες δεσμεύσεις ή έχει προβεί σε πληρωμές για λογαριασμό της οντότητας.

Αν υπάρχουν ενδείξεις απομείωσης αξίας απαιτείται μείωση στο χαμηλότερο εισπρακτέο ποσό. Το εισπρακτέο ποσό προσδιορίζεται όπως περιγράφεται στη σημείωση **1.5.3**. Αν ο λόγος για μείωση αξίας παύσει να ισχύει σε μεταγενέστερη ημερομηνία, η ζημία απομείωσης αντिलογίζεται στη λογιστική αξία που θα είχε προσδιοριστεί αν δεν είχε αναγνωριστεί ζημία απομείωσης.

Όταν η ΕΕ συμμετέχει με μερίδιο 20 % και πλέον σε ταμείο επενδυτικών κεφαλαίων, δεν προσπαθεί να ασκήσει σημαντική επιρροή επ' αυτών. Συνεπώς, τα ταμεία αυτά αντιμετωπίζονται ως χρηματοοικονομικά μέσα και ταξινομούνται ως χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού διαθέσιμα προς πώληση.

Συγγενείς επιχειρήσεις και κοινοπραξίες που χαρακτηρίζονται ως οντότητες ήσσονος σημασίας δεν καταλογίζονται με τη μέθοδο της καθαρής θέσης. Οι συνεισφορές της ΕΕ στις εν λόγω οντότητες καταλογίζονται ως δαπάνη περιόδου.

1.5.5. Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού

Ταξινόμηση

Η ΕΕ ταξινομεί τα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού της στις ακόλουθες κατηγορίες: χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού στην εύλογη αξία μέσω πλεονάσματος ή ελλείμματος, δάνεια και απαιτήσεις, επενδύσεις που διακρατούνται μέχρι τη λήξη, και διαθέσιμα προς πώληση χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού. Η ταξινόμηση των χρηματοδοτικών μέσων καθορίζεται κατά την αρχική αναγνώριση και επανεκτιμάται την ημερομηνία κάθε ισολογισμού.

(i) Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού στην εύλογη αξία μέσω πλεονάσματος ή ελλείμματος

Τα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού ταξινομούνται στην κατηγορία αυτή αν έχουν αποκτηθεί κυρίως για λόγους βραχυπρόθεσμης πώλησης ή αν έχουν χαρακτηριστεί έτσι από την ΕΕ. Τα παράγωγα ταξινομούνται επίσης στην κατηγορία αυτή. Τα στοιχεία ενεργητικού στην κατηγορία αυτή ταξινομούνται ως κυκλοφορούν ενεργητικό αν προβλέπεται ότι θα υλοποιηθούν εντός 12 μηνών από την ημερομηνία του ισολογισμού.

(ii) Δάνεια και απαιτήσεις

Τα δάνεια και οι απαιτήσεις είναι μη παράγωγα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού με καθορισμένες ή προσδιοριστέες πληρωμές που δεν αποτελούν αντικείμενο διαπραγμάτευσης σε ενεργό αγορά. Προκύπτουν όταν η ΕΕ παρέχει χρήματα, αγαθά ή υπηρεσίες απευθείας σε έναν οφειλέτη χωρίς πρόθεση διαπραγμάτευσης της απαίτησης ή σε περίπτωση που η ΕΕ υποκαθιστά τον αρχικό δανειστή στα δικαιώματα έπειτα από πληρωμή την οποία κατέβαλε η ΕΕ δυνάμει σύμβασης εγγύησης. Οι πληρωμές που λήγουν εντός 12 μηνών από την ημερομηνία του ισολογισμού ταξινομούνται στο κυκλοφορούν ενεργητικό. Οι πληρωμές που λήγουν μετά την παρέλευση 12 μηνών από την ημερομηνία του ισολογισμού ταξινομούνται στο μη κυκλοφορούν ενεργητικό. Τα δάνεια και οι απαιτήσεις περιλαμβάνουν προθεσμιακές καταθέσεις με αρχική προθεσμία λήξης άνω των τριών μηνών.

(iii) Διακρατούμενες μέχρι τη λήξη επενδύσεις

Επενδύσεις διακρατούμενες μέχρι τη λήξη τους είναι μη παράγωγα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού με καθορισμένες ή προσδιορίσιμες πληρωμές και σταθερές προθεσμίες, τις οποίες η ΕΕ έχει σαφώς την πρόθεση και τη δυνατότητα να διακρατήσει μέχρι τη λήξη τους. Κατά τη διάρκεια αυτού του οικονομικού έτους, η ΕΕ δεν είχε καθόλου επενδύσεις στην κατηγορία αυτήν.

(iv) Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού διαθέσιμα προς πώληση

Διαθέσιμα προς πώληση χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού είναι μη παράγωγα στοιχεία τα οποία είτε χαρακτηρίζονται ως τέτοια είτε δεν ανήκουν σε καμία από τις υπόλοιπες κατηγορίες. Ταξινομούνται είτε ως κυκλοφορούν είτε ως μη κυκλοφορούν ενεργητικό, ανάλογα με τη χρονική περίοδο κατά την οποία η ΕΕ αναμένει να τα διακρατήσει, που συνήθως είναι η ημερομηνία λήξης. Οι επενδύσεις σε οντότητες οι οποίες ούτε ενοποιούνται ούτε καταλογίζονται με τη μέθοδο της καθαρής θέσης, καθώς και σε άλλες επενδύσεις μετοχικού κεφαλαίου (π.χ. πράξεις επιχειρηματικού κεφαλαίου), ταξινομούνται επίσης ως διαθέσιμα προς πώληση χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού.

Αρχική αναγνώριση και επιμέτρηση

Αγοραπωλησίες χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού στην εύλογη αξία μέσω πλεονάσματος ή ελλείμματος, διακρατούμενων μέχρι τη λήξη και διαθέσιμων προς πώληση αναγνωρίζονται κατά την ημερομηνία της συναλλαγής, δηλαδή την ημερομηνία κατά την οποία η ΕΕ αναλαμβάνει δέσμευση αγοράς ή πώλησης του στοιχείου ενεργητικού. Τα ταμειακά διαθέσιμα και τα δάνεια αναγνωρίζονται όταν μεταβιβάζονται μετρητά στους δανειζόμενους. Τα χρηματοοικονομικά μέσα αναγνωρίζονται αρχικά στην εύλογη αξία τους. Για όλα τα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού που δεν αποτιμώνται στην εύλογη αξία μέσω πλεονάσματος ή ελλείμματος, το κόστος συναλλαγής προστίθεται στην εύλογη αξία τους κατά την αρχική αναγνώριση. Τα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού που αποτιμώνται στην εύλογη αξία μέσω πλεονάσματος ή ελλείμματος αναγνωρίζονται αρχικά στην εύλογη αξία τους, ενώ το κόστος συναλλαγής καταχωρίζεται στην κατάσταση οικονομικών αποτελεσμάτων.

Η εύλογη αξία ενός χρηματοοικονομικού στοιχείου ενεργητικού κατά την αρχική αναγνώριση ισοδυναμεί συνήθως με την τιμή συναλλαγής (δηλαδή με την εύλογη αξία του καταβληθέντος τιμήματος), εκτός αν η εύλογη αξία εκείνου του χρηματοοικονομικού μέσου αποδεικνύεται μέσω της σύγκρισης με άλλες παρατηρήσιμες τρέχουσες συναλλαγές της αγοράς που αφορούν το ίδιο μέσο ή βάσει μιας τεχνικής αποτίμησης της οποίας οι μεταβλητές περιλαμβάνουν μόνο δεδομένα από παρατηρήσιμες αγορές (π.χ. στην περίπτωση ορισμένων συμβάσεων παραγωγών). Ωστόσο, όταν χορηγείται μακροπρόθεσμο δάνειο άτοκο ή με επιτόκιο κατώτερο της αγοράς, ως εύλογη αξία του μπορεί να ληφθεί η παρούσα αξία όλων των μελλοντικών εισπράξεων προεξοφλημένων με το ισχύον επιτόκιο για παρεμφερές μέσο παρόμοιας πιστοληπτικής αξιολόγησης.

Τα δάνεια που χορηγούνται μετρώνται στην ονομαστική τους αξία, η οποία θεωρείται ότι είναι η εύλογη αξία του δανείου. Αυτό αιτιολογείται ως εξής:

- Το «εμπορικό περιβάλλον» για τις δανειοδοτικές πράξεις της ΕΕ είναι πολύ συγκεκριμένο και διαφορετικό από την κεφαλαιαγορά που χρησιμοποιείται για την έκδοση εμπορικών και κρατικών ομολόγων. Δεδομένου ότι οι δανειστές στις αγορές αυτές έχουν την ευκαιρία να επιλέξουν εναλλακτικές επενδύσεις, η ευκαιρία/δυνατότητα συνυπολογίζεται στις τιμές της αγοράς. Ωστόσο, αυτή η ευκαιρία για εναλλακτικές επενδύσεις δεν ισχύει για την ΕΕ, στην οποία δεν επιτρέπεται να επενδύει χρήματα στις κεφαλαιαγορές, αλλά μπορεί μόνο να δανείζεται κεφάλαια με σκοπό τη χορήγηση δανείων με το ίδιο επιτόκιο. Αυτό σημαίνει ότι η ΕΕ δεν έχει την εναλλακτική επιλογή μεταξύ δανειοδοτικών ή επενδυτικών πράξεων για τα κεφάλαια τα οποία δανείζεται. Έτσι, δεν υπάρχει «κόστος ευκαιρίας» και συνεπώς ούτε βάση σύγκρισης με τις τιμές της αγοράς. Στην πραγματικότητα, οι δανειοδοτικές πράξεις της ΕΕ αυτές καθαυτές αντιπροσωπεύουν την αγορά. Στην ουσία, δεδομένου ότι η «επιλογή» του κόστους ευκαιρίας δεν ισχύει, η τιμή αγοράς δεν αντανακλά ορθά την ουσία των δανειοδοτικών συναλλαγών της ΕΕ. Ως εκ τούτου, δεν είναι σκόπιμο να προσδιορίζεται η εύλογη αξία των δανειοδοτικών πράξεων της ΕΕ σε σχέση με εμπορικά ή κρατικά ομόλογα.
- Επίσης, δεδομένου ότι δεν υπάρχει ενεργός αγορά ή άλλες παρόμοιες πράξεις προς σύγκριση, το επιτόκιο που πρέπει να χρησιμοποιείται από την ΕΕ για την αποτίμηση των δανειοδοτικών της πράξεων με βάση την εύλογη αξία στο πλαίσιο των δανείων ΕΜΧΣ, ΙΠ και άλλων παρόμοιων δανείων, θα πρέπει να είναι το επιτόκιο που χρεώνεται.
- Επιπλέον, για τα δάνεια αυτά, υπάρχουν αντισταθμιστικά αποτελέσματα μεταξύ δανειοληπτικών και δανειοδοτικών πράξεων λόγω του χαρακτήρα τους ως «συνακόλουθες πράξεις». Έτσι, το αποτελεσματικό επιτόκιο για τις δανειοδοτικές πράξεις ισούται με το αποτελεσματικό επιτόκιο για τις σχετικές δανειοληπτικές πράξεις. Το κόστος συναλλαγής που βαρύνει την ΕΕ, το οποίο στη συνέχεια μετακυλιέται στον δικαιούχο του δανείου, αναγνωρίζεται απευθείας στην κατάσταση οικονομικών αποτελεσμάτων.

Τα χρηματοοικονομικά μέσα παύουν να αναγνωρίζονται όταν τα δικαιώματα εισπράξης ταμειακών ρών από τις επενδύσεις έχουν λήξει ή όταν η ΕΕ έχει μεταβιβάσει όλους τους κινδύνους και τα οφέλη κυριότητας σε άλλο μέρος.

Επακόλουθη επιμέτρηση

- (i) Τα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού που αποτιμώνται στην εύλογη αξία μέσω πλεονάσματος ή ελλείμματος καταχωρίζονται λογιστικώς στη συνέχεια στην εύλογη αξία τους. Τα αποτελέσματα που απορρέουν από μεταβολές της εύλογης αξίας «χρηματοοικονομικών μέσων που αποτιμώνται στην εύλογη αξία μέσω πλεονάσματος ή ελλείμματος» συμπεριλαμβάνονται στην κατάσταση οικονομικών αποτελεσμάτων της περιόδου κατά την οποία προέκυψαν.
- (ii) Τα δάνεια και οι απαιτήσεις καταχωρίζονται στο αποσβεσμένο κόστος με τη μέθοδο του αποτελεσματικού επιτοκίου. Στην περίπτωση δανείων χορηγηθέντων από δανειακούς πόρους, εφαρμόζεται το ίδιο αποτελεσματικό επιτόκιο τόσο στις δανειοδοτικές όσο και στις δανειοληπτικές πράξεις, δεδομένου ότι τα δάνεια αυτά έχουν τα χαρακτηριστικά «συνακόλουθων πράξεων», και οι διαφορές μεταξύ των δανειοδοτικών και δανειοληπτικών όρων και ποσών δεν είναι ουσιώδεις. Το κόστος συναλλαγής που βαρύνει την ΕΕ, το οποίο στη συνέχεια μετακυλιείται στον δικαιούχο του δανείου, αναγνωρίζεται απευθείας στην κατάσταση οικονομικών αποτελεσμάτων.
- (iii) Τα διακρατούμενα μέχρι τη λήξη στοιχεία ενεργητικού καταχωρίζονται στο αποσβεσμένο κόστος με τη μέθοδο του αποτελεσματικού επιτοκίου. Επί του παρόντος η ΕΕ δεν έχει επενδύσεις διακρατούμενες μέχρι τη λήξη τους.
- (iv) Τα διαθέσιμα προς πώληση χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού καταχωρίζονται λογιστικώς στη συνέχεια στην εύλογη αξία τους. Τα αποτελέσματα που απορρέουν από μεταβολές της εύλογης αξίας διαθέσιμων προς πώληση χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού αναγνωρίζονται στο αποθεματικό εύλογης αξίας, εκτός από τις διαφορές μετατροπής χρηματικών στοιχείων ενεργητικού οι οποίες αναγνωρίζονται στην κατάσταση οικονομικών αποτελεσμάτων. Όταν στοιχεία ενεργητικού που έχουν ταξινομηθεί ως διαθέσιμα προς πώληση χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού παύουν να αναγνωρίζονται ή υφίστανται απομείωση αξίας, οι σωρευτικές προσαρμογές εύλογης αξίας που αναγνωρίζονταν στο αποθεματικό εύλογης αξίας αναγνωρίζονται στην κατάσταση οικονομικών αποτελεσμάτων. Οι τόκοι επί διαθέσιμων προς πώληση χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού υπολογιζόμενοι βάσει της μεθόδου του αποτελεσματικού επιτοκίου αναγνωρίζονται στην κατάσταση οικονομικών αποτελεσμάτων. Μερίσματα από διαθέσιμους προς πώληση συμμετοχικούς τίτλους αναγνωρίζονται όταν διαπιστώνεται το δικαίωμα της ΕΕ να λαμβάνει πληρωμές.

Οι εύλογες αξίες επενδύσεων εισηγμένων σε ενεργές αγορές βασίζονται σε τρέχουσες τιμές ζήτησης. Εάν η αγορά ενός χρηματοοικονομικού στοιχείου ενεργητικού είναι μη ενεργή (και για μη εισηγμένους τίτλους και εξωχρηματιστηριακά παράγωγα), η ΕΕ υπολογίζει την εύλογη αξία χρησιμοποιώντας τεχνικές αποτίμησης. Σε αυτές περιλαμβάνεται η χρήση πρόσφατων συναλλαγών σε καθαρά εμπορική βάση, η αναφορά σε άλλα μέσα ίδιας φύσεως, η ανάλυση προεξοφλημένων ταμειακών ροών, τα μοντέλα τιμολόγησης δικαιωμάτων προαίρεσης και άλλες τεχνικές αποτίμησης που χρησιμοποιούνται ευρέως από τους συμμετέχοντες στην αγορά.

Επενδύσεις σε ταμεία επιχειρηματικών κεφαλαίων οι οποίες ταξινομούνται ως χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού διαθέσιμα προς πώληση και οι οποίες δεν έχουν χρηματιστηριακή τιμή σε ενεργό αγορά αποτιμώνται στην καθαρή αξία ενεργητικού, η οποία θεωρείται ισοδύναμη με την εύλογη αξία τους

Σε περίπτωση που η εύλογη αξία επενδύσεων σε συμμετοχικούς τίτλους που δεν έχουν χρηματιστηριακή τιμή σε ενεργό αγορά δεν μπορεί να μετρηθεί με αξιοπιστία, οι επενδύσεις αποτιμώνται στην τιμή κόστους μείον τις ζημιές από απομείωση αξίας.

Απομείωση χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού

Η ΕΕ ελέγχει κατά την ημερομηνία του ισολογισμού αν υπάρχουν αντικειμενικές αποδείξεις ως προς την απομείωση αξίας ενός χρηματοοικονομικού στοιχείου ενεργητικού. Απομείωση αξίας χρηματοοικονομικού στοιχείου ενεργητικού και ζημιές απομείωσης υφίστανται όταν, και μόνον όταν, υπάρχουν αντικειμενικές αποδείξεις μείωσης της αξίας του ως αποτέλεσμα ενός ή περισσότερων γεγονότων επελθόντων μετά την αρχική αναγνώριση του στοιχείου ενεργητικού και όταν η ζημία (ή ζημιές) έχει αντίκτυπο στις εκτιμώμενες μελλοντικές ταμειακές ροές του χρηματοοικονομικού στοιχείου ενεργητικού που μπορεί να εκτιμηθεί με αξιοπιστία.

α) Στοιχεία ενεργητικού που επιμετρώνται στο αποσβεσμένο κόστος

Αν υπάρχουν αντικειμενικές αποδείξεις ότι επήλθε ζημία απομείωσης σε δάνεια και απαιτήσεις ή σε επενδύσεις διακρατούμενες μέχρι τη λήξη της αποτιμώμενης στο αποσβεσμένο κόστος της, το ποσό της ζημίας υπολογίζεται ως η διαφορά μεταξύ της λογιστικής αξίας του στοιχείου και της παρούσας αξίας των εκτιμώμενων μελλοντικών ταμειακών ροών (χωρίς μελλοντικές πιστωτικές ζημιές που δεν έχουν πραγματοποιηθεί) προεξοφλημένη με το αρχικό αποτελεσματικό επιτόκιο του χρηματοοικονομικού στοιχείου ενεργητικού. Η λογιστική αξία του στοιχείου ενεργητικού μειώνεται και το ποσό της ζημίας αναγνωρίζεται στην κατάσταση οικονομικών αποτελεσμάτων. Αν ένα δάνειο ή μια επένδυση διακρατούμενη μέχρι τη λήξη φέρει μεταβλητό επιτόκιο, ως συντελεστής προεξόφλησης για τη μέτρηση της ζημίας απομείωσης λαμβάνεται το τρέχον αποτελεσματικό επιτόκιο που προσδιορίζει η σύμβαση. Ο υπολογισμός της παρούσας αξίας των εκτιμώμενων μελλοντικών ταμειακών ροών της χρηματοοικονομικού στοιχείου ενεργητικού καλυμμένου από εξασφαλίσεις, αντικατοπτρίζει της ταμειακές ροές που ενδέχεται να προκύψουν από κατάσχεση μείον της δαπάνης απόκτησης και πώλησης των εξασφαλίσεων, ανεξαρτήτως του αν υπάρχει πιθανότητα κατάσχεσης. Αν σε μεταγενέστερη περίοδο, το ποσό της ζημίας απομείωσης ελαττωθεί και η ελάττωση αυτή μπορεί να συνδεθεί αντικειμενικά με ένα γεγονός που συνέβη μετά την αναγνώριση της απομείωσης, η ζημία απομείωσης που είχε ήδη αναγνωρισθεί αντिलογίζεται μέσω της κατάστασης οικονομικών αποτελεσμάτων.

β) Στοιχεία ενεργητικού που επιμετρώνται στην εύλογη αξία

Στην περίπτωση επενδύσεων μετοχικού κεφαλαίου ταξινομημένων ως διαθέσιμων προς πώληση χρηματοοικονομικών στοιχείων, προκειμένου να θεωρηθεί ότι υφίσταται απομείωση της αξίας τους απαιτείται σημαντική ή σταθερή (παρατεταμένη) υποχώρηση της εύλογης αξίας τους κάτω από το κόστος. Αν υπάρχουν τέτοιες αποδείξεις για διαθέσιμα προς πώληση χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού, η σωρευτική ζημία - μετρούμενη ως η διαφορά μεταξύ κόστους απόκτησης και τρέχουσας εύλογης αξίας, μείον τυχόν ζημιές απομείωσης του χρηματοοικονομικού στοιχείου ενεργητικού αναγνωρίζεται στην κατάσταση οικονομικών αποτελεσμάτων - αφαιρείται από τα αποθεματικά και αναγνωρίζεται στην κατάσταση οικονομικών αποτελεσμάτων. Οι ζημιές απομείωσης που αναγνωρίζονται στην κατάσταση οικονομικών αποτελεσμάτων σε σχέση με συμμετοχικούς τίτλους δεν αντिलογίζονται μέσω της κατάστασης οικονομικών αποτελεσμάτων. Αν, σε μεταγενέστερη περίοδο, η εύλογη αξία ενός χρεωστικού τίτλου ταξινομημένου ως διαθέσιμου προς πώληση χρηματοοικονομικού στοιχείου ενεργητικού αυξηθεί και η αύξηση αυτή μπορεί να συνδεθεί αντικειμενικά με γεγονός που επήλθε μετά την αναγνώριση της ζημίας απομείωσης, η ζημία απομείωσης αντिलογίζεται μέσω της κατάστασης οικονομικών αποτελεσμάτων.

1.5.6. Αποθέματα

Τα αποθέματα εμφανίζονται στη χαμηλότερη τιμή μεταξύ κόστους και καθαρής πραγματοποιήσιμης αξίας. Το κόστος προσδιορίζεται με τη μέθοδο FIFO (first-in, first-out). Το κόστος έτοιμων και ημιτελών προϊόντων περιλαμβάνει πρώτες ύλες, άμεσα εργατικά, άλλες άμεσα καταλογίσιμες δαπάνες και συναφή γενικά έξοδα παραγωγής (βάσει του κανονικού δυναμικού εκμετάλλευσης). Η καθαρή πραγματοποιήσιμη αξία αντιστοιχεί στην εκτιμώμενη τιμή πώλησης υπό κανονικές εμπορικές συνθήκες, μείον τα έξοδα ολοκλήρωσης και πώλησης. Όταν τα αποθέματα διακρατούνται προς διανομή δωρεάν ή με κάποιο ονομαστικό αντίτιμο, τότε μετρώνται στη χαμηλότερη τιμή μεταξύ κόστους και τρέχοντος κόστους αντικατάστασης. Το τρέχον κόστος αντικατάστασης ισοδυναμεί με το ποσό που θα κατέβαλε η ΕΕ για την αγορά του υπόψη στοιχείου την ημερομηνία του ισολογισμού.

1.5.7. Προχρηματοδοτήσεις

Η προχρηματοδότηση είναι πληρωμή που αποβλέπει στην παροχή προκαταβολής, δηλαδή χρηματικού αποθέματος, στον δικαιούχο. Μπορεί να καταμετρηθεί σε διάφορες δόσεις κατά τη διάρκεια της περιόδου που ορίζεται στην εκάστοτε σύμβαση, απόφαση, συμφωνία ή βασική νομική πράξη. Το χρηματικό απόθεμα ή η προκαταβολή επιστρέφεται ή χρησιμοποιείται για τον σκοπό για τον οποίο έχει παρασχεθεί κατά τη διάρκεια της περιόδου που ορίζεται στη συμφωνία. Αν ο δικαιούχος δεν πραγματοποιήσει επιλέξιμες δαπάνες, υποχρεούται να επιστρέψει την προχρηματοδότηση στην ΕΕ. Το ύψος της προχρηματοδότησης μπορεί να μειωθεί (εξ ολοκλήρου ή εν μέρει) με βάση τις αποδεκτές επιλέξιμες δαπάνες (που αναγνωρίζονται ως έξοδα).

Στις μεταγενέστερες ημερομηνίες ισολογισμού, η προχρηματοδότηση μετράται στο ποσό που είχε αρχικά αναγνωριστεί στον ισολογισμό μείον τις επιλέξιμες δαπάνες (περιλαμβανομένων των εκτιμώμενων ποσών, κατά περίπτωση) που πραγματοποιήθηκαν κατά τη διάρκεια της περιόδου.

Οι τόκοι επί των προχρηματοδοτήσεων αναγνωρίζονται στο μέτρο που καθίστανται δεδουλευμένοι σύμφωνα με ό,τι προβλέπεται στη σχετική συμφωνία. Στο τέλος της χρήσης, εκτιμώνται τα έσοδα από δεδουλευμένους τόκους, βάσει των πλέον αξιόπιστων πληροφοριών, και η εκτίμηση αυτή περιλαμβάνεται στον ισολογισμό.

Λοιπές προκαταβολές στα κράτη μέλη οι οποίες πηγάζουν από την επιστροφή από την ΕΕ των ποσών που κατέβαλαν ως προκαταβολές τα κράτη μέλη στους δικαιούχους τους (περιλαμβανομένων των «χρηματοδοτικών μέσων στο πλαίσιο επιμερισμένης διαχείρισης») αναγνωρίζονται ως στοιχεία ενεργητικού και παρουσιάζονται στον τομέα των προχρηματοδοτήσεων. Στη συνέχεια, οι λοιπές προκαταβολές στα κράτη μέλη μετρώνται στο ποσό που είχε αρχικά αναγνωριστεί στον ισολογισμό μείον τη βέλτιστη εκτίμηση των επιλέξιμων δαπανών με τις οποίες επιβαρύνθηκαν οι τελικοί δικαιούχοι. Ο υπολογισμός γίνεται με βάση εύλογες και βάσιμες παραδοχές.

Οι συνεισφορές της ΕΕ στα καταπιστευματικά ταμεία του Ευρωπαϊκού Ταμείου Ανάπτυξης ή σε άλλες μη ενοποιούμενες οντότητες ταξινομούνται επίσης ως προχρηματοδοτήσεις, δεδομένου ότι σκοπός τους είναι η παροχή χρηματικού αποθεματικού στο καταπιστευματικό ταμείο προκειμένου να είναι σε θέση να χρηματοδοτεί τις συγκεκριμένες δράσεις που ορίζονται στους σκοπούς του καταπιστευματικού ταμείου. Οι συνεισφορές της ΕΕ στα καταπιστευματικά ταμεία μετρώνται στο αρχικό ποσό της συνεισφοράς της ΕΕ μείον τις επιλέξιμες δαπάνες, περιλαμβανομένων των εκτιμώμενων ποσών κατά περίπτωση, με τις οποίες επιβαρύνθηκε το καταπιστευματικό ταμείο κατά την περίοδο αναφοράς και κατανέμονται στη συνεισφορά της ΕΕ σύμφωνα με την υποκείμενη συμφωνία.

1.5.8. Απαιτήσεις από ανταλλακτικές συναλλαγές και εισπρακτέα ποσά από μη ανταλλακτικές συναλλαγές

Δεδομένου ότι οι λογιστικοί κανόνες της ΕΕ απαιτούν χωριστή παρουσίαση των ανταλλακτικών και μη ανταλλακτικών συναλλαγών, για τον σκοπό της κατάρτισης των λογαριασμών, οι απαιτήσεις ορίζονται ως προερχόμενες από ανταλλακτικές συναλλαγές και τα εισπρακτέα ποσά ορίζονται ως προερχόμενα από μη ανταλλακτικές συναλλαγές, δηλαδή όταν η ΕΕ λαμβάνει αξία από μια άλλη οντότητα χωρίς να δίνει απευθείας σχεδόν ίση αξία σε αντάλλαγμα (για παράδειγμα, τα εισπρακτέα ποσά από τα κράτη μέλη που αφορούν τους ίδιους πόρους).

Οι απαιτήσεις από ανταλλακτικές συναλλαγές πληρούν τον ορισμό των χρηματοδοτικών μέσων και, ως εκ τούτου, ταξινομούνται ως δάνεια και απαιτήσεις και μετρώνται αναλόγως (βλ. σημείωση **1.5.5**). Οι πληροφορίες που δίδονται στις σημειώσεις των χρηματοδοτικών μέσων σχετικά με απαιτήσεις από ανταλλακτικές συναλλαγές περιλαμβάνουν τα δεδουλευμένα έσοδα και τα προεισπραχθέντα έξοδα από ανταλλακτικές συναλλαγές δεδομένου ότι δεν είναι ουσιώδη.

Τα εισπρακτέα ποσά από μη ανταλλακτικές συναλλαγές καταχωρίζονται στο αρχικό ποσό (προσαρμοσμένο για τόκους και πρόστιμα) μείον την απομείωση αξίας. Η προσαρμογή για απομείωση αξίας εισπρακτέων ποσών από μη ανταλλακτικές συναλλαγές πραγματοποιείται όταν υπάρχουν αντικειμενικές αποδείξεις ότι η ΕΕ δεν θα μπορέσει να εισπράξει όλα τα ποσά που της οφείλονται βάσει των αρχικών όρων των εισπρακτέων ποσών από μη ανταλλακτικές συναλλαγές. Το ποσό της απομείωσης είναι η διαφορά μεταξύ της λογιστικής αξίας του στοιχείου ενεργητικού και του εισπρακτέου ποσού. Το ποσό της απομείωσης αναγνωρίζεται στην κατάσταση οικονομικών αποτελεσμάτων. Πραγματοποιείται επίσης γενική απομείωση με βάση την αποκτηθείσα πείρα για μη εισπραχθέντα εντάλματα εισπραχθείς τα οποία δεν αποτελούν ήδη αντικείμενο συγκεκριμένης απομείωσης. Σχετικά με τη λογιστική μεταχείριση δεδουλευμένων εσόδων στο τέλος της

χρήσης, βλ. σημείωση **1.5.14**. Ποσά που εμφανίζονται και γνωστοποιούνται ως εισπρακτέα από μη ανταλλακτικές συναλλαγές δεν είναι χρηματοδοτικά μέσα δεδομένου ότι δεν απορρέουν από σύμβαση με την οποία δημιουργείται χρηματοοικονομικό στοιχείο παθητικού ή συμμετοχικός τίτλος. Ωστόσο, στις σημειώσεις των δημοσιονομικών καταστάσεων τα εισπρακτέα ποσά από μη ανταλλακτικές συναλλαγές αναφέρονται μαζί με απαιτήσεις από ανταλλακτικές συναλλαγές, ανάλογα με την περίπτωση.

1.5.9. Ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμά τους

Τα ταμειακά διαθέσιμα και τα ισοδύναμά τους είναι χρηματοοικονομικά μέσα και περιλαμβάνουν τα διαθέσιμα μετρητά, τραπεζικές καταθέσεις όψεως ή με μικρή περίοδο προειδοποίησης και άλλες βραχυπρόθεσμες επενδύσεις ρευστών διαθεσίμων με αρχικές προθεσμίες λήξης τριών μηνών ή μικρότερες.

1.5.10. Συντάξεις και άλλες παροχές σε εργαζομένους

Συνταξιοδοτικές υποχρεώσεις

Η ΕΕ τηρεί συνταξιοδοτικά προγράμματα καθορισμένων παροχών. Μολονότι το προσωπικό συνεισφέρει κατά το ένα τρίτο του προβλεπόμενου κόστους των παροχών αυτών από τον μισθό του, η υποχρέωση δεν χρηματοδοτείται. Η υποχρέωση που αναγνωρίζεται στον ισολογισμό όσον αφορά τα συνταξιοδοτικά προγράμματα καθορισμένων παροχών είναι η παρούσα αξία των υποχρεώσεων καθορισμένων παροχών κατά την ημερομηνία του ισολογισμού μείον την εύλογη αξία των περιουσιακών στοιχείων που υπηρετούν το πρόγραμμα. Η υποχρέωση καθορισμένων παροχών υπολογίζεται από αναλογιστές με βάση τη μέθοδο της προβλεπόμενης πιστωτικής μονάδας. Η παρούσα αξία της υποχρέωσης καθορισμένων παροχών προσδιορίζεται με την προεξόφληση των εκτιμώμενων μελλοντικών ταμειακών εκροών με βάση τα επιτόκια κρατικών ομολόγων που έχουν εκδοθεί στο νόμισμα στο οποίο πρόκειται να καταβληθούν οι παροχές και έχουν προθεσμία λήξης που πλησιάζει τους όρους της υπόψη συνταξιοδοτικής υποχρέωσης.

Τα αναλογιστικά κέρδη και ζημίες που απορρέουν από προσαρμογές με βάση την πείρα και τις μεταβολές των αναλογιστικών παραδοχών αναγνωρίζονται αμέσως στην κατάσταση οικονομικών αποτελεσμάτων. Το κόστος προϋπηρεσίας αναγνωρίζεται αμέσως στην κατάσταση οικονομικών αποτελεσμάτων, εκτός αν οι μεταβολές στο πρόγραμμα συνταξιοδότησης εξαρτώνται από το αν οι εργαζόμενοι θα παραμείνουν στη θέση τους για συγκεκριμένη χρονική περίοδο (περίοδος απαιτούμενη για την απόκτηση συνταξιοδοτικού δικαιώματος). Στην περίπτωση αυτή, το κόστος προϋπηρεσίας αποσβένεται σε γραμμική βάση κατά την περίοδο απόκτησης συνταξιοδοτικού δικαιώματος.

Ιατροφαρμακευτική περίθαλψη μετά την αποχώρηση από την υπηρεσία

Η ΕΕ παρέχει ιατροφαρμακευτική περίθαλψη στους υπαλλήλους της με την επιστροφή των ιατρικών εξόδων. Δημιουργήθηκε ένα χωριστό ταμείο για την τρέχουσα διαχείρισή της. Από το σύστημα αυτό επωφελούνται τόσο οι εν ενεργεία υπάλληλοι, οι συνταξιούχοι και οι χήροι/ες όσο και άλλοι συγγενείς. Οι παροχές που χορηγούνται στους «αέργους» (συνταξιούχους, ορφανά κ.λπ.) ταξινομούνται ως «Παροχές σε εργαζομένους μετά την αποχώρηση». Λόγω της φύσης των παροχών αυτών, απαιτείται αναλογιστικός υπολογισμός. Η υποχρέωση στον ισολογισμό προσδιορίζεται σε παρόμοια βάση με αυτή που προβλέπεται για τις συνταξιοδοτικές υποχρεώσεις (βλ. ανωτέρω).

1.5.11. Προβλέψεις

Οι προβλέψεις αναγνωρίζονται εφόσον η ΕΕ υπέχει υποχρέωση προβλεπόμενη ή απορρέουσα από τον νόμο έναντι τρίτων μερών ως αποτέλεσμα παρελθόντων γεγονότων, εφόσον είναι πολύ πιθανό να απαιτηθεί εκροή πόρων για τον διακανονισμό της υποχρέωσης και εφόσον το ποσό μπορεί να εκτιμηθεί με αξιοπιστία. Δεν αναγνωρίζονται προβλέψεις για μελλοντικές λειτουργικές ζημίες. Το ποσό της πρόβλεψης ισούται με τη βέλτιστη δυνατή εκτίμηση των εξόδων που αναμένεται ότι θα απαιτηθούν για τον διακανονισμό μιας παρούσας υποχρέωσης κατά την ημερομηνία του ισολογισμού. Όταν η πρόβλεψη περιλαμβάνει μεγάλο αριθμό επιμέρους στοιχείων, η υποχρέωση εκτιμάται μέσω της στάθμισης όλων των δυνατών αποτελεσμάτων με τις αντίστοιχες πιθανότητες πραγματοποίησής τους (μέθοδος «αναμενόμενης αξίας»).

1.5.12. Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις

Οι χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις ταξινομούνται ως χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις στην εύλογη αξία τους μέσω πλεονάσματος ή ελλείμματος ή ως χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις στο αποσβεσμένο κόστος τους. Οι δανειοληπτικές πράξεις απαρτίζονται από δάνεια από πιστωτικά ιδρύματα και χρεωστικούς τίτλους. Αναγνωρίζονται αρχικά στην εύλογη αξία τους, η οποία ισοδυναμεί με τα έσοδα από την έκδοσή τους (εύλογη αξία ληφθέντος αντιτίμου) μείον τις πραγματοποιηθείσες δαπάνες συναλλαγής, και στη συνέχεια καταχωρίζονται στο αποσβεσμένο κόστος τους με τη μέθοδο του αποτελεσματικού επιτοκίου. Η διαφορά μεταξύ εσόδων, μείον δαπάνες συναλλαγής, και αξίας εξαγοράς αναγνωρίζεται στην κατάσταση

οικονομικών αποτελεσμάτων για τη διάρκεια της δανειοληπτικής πράξης, με τη μέθοδο του αποτελεσματικού επιτοκίου.

Οι χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις ταξινομούνται ως μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις, εκτός από εκείνες με προθεσμία λήξης μικρότερη των 12 μηνών από την ημερομηνία του ισολογισμού. Στην περίπτωση δανείων χορηγηθέντων από δανειακούς πόρους, η μέθοδος του αποτελεσματικού επιτοκίου δεν δύναται να εφαρμοσθεί χωριστά στις δανειοδοτικές και τις δανειοληπτικές πράξεις, βάσει του σκεπτικού της ουσιαστικής σημασίας. Το κόστος συναλλαγής που βαρύνει την ΕΕ, το οποίο στη συνέχεια μετακυλιείται στον δικαιούχο του δανείου, αναγνωρίζεται απευθείας στην κατάσταση οικονομικών αποτελεσμάτων.

Τα καταπιστευματικά ταμεία της ΕΕ που θεωρούνται μέρος των επιχειρησιακών δραστηριοτήτων της Επιτροπής καταλογίζονται στους λογαριασμούς της Επιτροπής και ενοποιούνται περαιτέρω στους ετήσιους λογαριασμούς της ΕΕ. Επομένως, οι συνεισφορές από άλλους δωρητές προς τα καταπιστευματικά ταμεία της ΕΕ πληρούν τα κριτήρια εσόδων από μη ανταλλακτικές συναλλαγές υπό όρους και εμφανίζονται ως χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις έως ότου εκπληρωθούν οι όροι που συνδέονται με τις μεταφερθείσες συνεισφορές, δηλ. μέχρι το καταπιστευματικό ταμείο να επιβαρυνθεί με τις επιλέξιμες δαπάνες. Το καταπιστευματικό ταμείο απαιτείται να χρηματοδοτεί συγκεκριμένα έργα και να επιστρέψει τα υπολειπόμενα κεφάλαια κατά την εκκαθάρισή του. Κατά την ημερομηνία του ισολογισμού, τα υπόλοιπα των υποχρεώσεων από συνεισφορές μετρώνται στο ποσό των συνεισφορών που εισπράχθηκαν μείον τις δαπάνες με τις οποίες επιβαρύνθηκε το καταπιστευματικό ταμείο, περιλαμβανομένων των εκτιμώμενων ποσών κατά περίπτωση. Για σκοπούς αναφοράς, τα καθαρά έξοδα κατανέμονται στις συνεισφορές άλλων δωρητών αναλογικά προς τις καταβληθείσες καθαρές συνεισφορές στις 31 Δεκεμβρίου. Η κατανομή των συνεισφορών είναι απλώς ενδεικτική. Κατά την εκκαθάριση του καταπιστευματικού ταμείου, η πραγματική κατανομή των υπολειπόμενων κεφαλαίων θα αποφασιστεί από το διοικητικό συμβούλιο του καταπιστευματικού ταμείου.

Στις χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις που ταξινομούνται στην εύλογη αξία τους μέσω πλεονάσματος ή ελλείμματος περιλαμβάνονται παράγωγα όταν η εύλογη αξία τους είναι αρνητική. Υφίστανται την ίδια λογιστική μεταχείριση όπως τα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού στην εύλογη αξία τους μέσω πλεονάσματος ή ελλείμματος, βλ. σημείωση **1.5.5**.

1.5.13. Οφειλές

Σημαντικό μέρος των οφειλών της ΕΕ είναι μη εξοφληθείσες αιτήσεις δαπανών που έχουν υποβάλει οι δικαιούχοι επιχορήγησης ή άλλου είδους χρηματοδότησης της ΕΕ (μη ανταλλακτικές συναλλαγές). Καταχωρίζονται ως οφειλές για το σχετικό ποσό όταν υποβληθεί η αίτηση δαπανών. Μετά τον έλεγχο και την αποδοχή των επιλέξιμων δαπανών, οι οφειλές αποτιμώνται στο αποδεκτό και επιλέξιμο ποσό.

Οι οφειλές που αφορούν την αγορά αγαθών και υπηρεσιών αναγνωρίζονται κατά την παραλαβή τιμολογίου για το αρχικό ποσό και τα σχετικά έξοδα εγγράφονται στους λογαριασμούς κατά την παράδοση και αποδοχή των αγαθών ή υπηρεσιών από την ΕΕ.

1.5.14. Δεδουλευμένα έσοδα και προεισπραχθέντα έξοδα

Οι συναλλαγές και τα γεγονότα αναγνωρίζονται στις δημοσιονομικές καταστάσεις της περιόδου την οποία αφορούν. Στο τέλος του έτους, αν δεν έχει εκδοθεί τιμολόγιο, αλλά η σχετική υπηρεσία έχει παρασχεθεί ή τα σχετικά αγαθά έχουν παραδοθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση ή υφίσταται συμβατική σχέση (δηλαδή με αναφορά σε Συνθήκη) αναγνωρίζεται δεδουλευμένο έσοδο στις δημοσιονομικές καταστάσεις. Επιπλέον, στο τέλος του έτους, αν εκδοθεί τιμολόγιο, αλλά οι σχετικές υπηρεσίες δεν έχουν ακόμη παρασχεθεί ή τα σχετικά αγαθά δεν έχουν ακόμη παραδοθεί, τα έσοδα θα προεισπραχθούν και θα αναγνωριστούν την επόμενη λογιστική περίοδο.

Τα έξοδα καταλογίζονται, επίσης, στην περίοδο την οποία αφορούν. Στο τέλος της λογιστικής περιόδου, τα δεδουλευμένα έξοδα αναγνωρίζονται βάσει της εκτιμώμενης αξίας της υποχρέωσης μεταβίβασης για την περίοδο. Ο υπολογισμός των δεδουλευμένων εξόδων ακολουθεί λεπτομερείς επιχειρησιακές και πρακτικές κατευθυντήριες γραμμές της Επιτροπής οι οποίες εξασφαλίζουν ότι οι οικονομικές καταστάσεις παρέχουν πιστή εικόνα των οικονομικών και λοιπών φαινομένων που έχουν σκοπό να παρουσιάσουν. Κατ' αναλογία, εάν έχει πληρωθεί προκαταβολή για προϊόντα ή υπηρεσίες που δεν έχουν ακόμη ληφθεί, η δαπάνη μεταφέρεται και αναγνωρίζεται στην επόμενη λογιστική περίοδο.

1.6. ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ

1.6.1. Έσοδα

ΕΣΟΔΑ ΑΠΟ ΜΗ ΑΝΤΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ

Η συντριπτική πλειοψηφία των εσόδων της Ευρωπαϊκής Ένωσης αφορά μη ανταλλακτικές συναλλαγές:

Πόροι βασιζόμενοι στο ΑΕΕ και στον ΦΠΑ

Τα έσοδα αναγνωρίζονται για την περίοδο για την οποία η Επιτροπή απευθύνει στα κράτη μέλη αίτηση για την καταβολή κεφαλαίων, αξιώνοντας με τον τρόπο αυτόν την πληρωμή των συνεισφορών τους. Τα έσοδα μετρώνται με βάση το «αιτηθέν ποσό». Δεδομένου ότι οι πόροι ΦΠΑ και ΑΕΕ βασίζονται σε εκτιμήσεις των δεδομένων για το εν λόγω οικονομικό έτος, μπορούν να αναθεωρηθούν ανάλογα με τις μεταβολές που επέρχονται έως ότου τα κράτη μέλη δημοσιεύσουν τα οριστικά δεδομένα. Το αποτέλεσμα μεταβολής στην εκτίμηση λαμβάνεται υπόψη κατά τον προσδιορισμό του καθαρού πλεονάσματος ή ελλείμματος της περιόδου κατά την οποία επήλθε η μεταβολή.

Παραδοσιακοί ίδιοι πόροι

Απαιτήσεις από μη ανταλλακτικές συναλλαγές και συναφή έσοδα αναγνωρίζονται κατά τη λήψη των σχετικών μηνιαίων καταστάσεων της λογιστικής «Α» (περιλαμβανομένων των εισπραχθέντων δασμών και των εγγυημένων οφειλόμενων ποσών για τα οποία δεν έχει γίνει προσφυγή) που καταθέτουν τα κράτη μέλη. Τα έσοδα τα οποία τα κράτη μέλη έχουν εισπράξει για την εν λόγω περίοδο, αλλά που δεν έχουν καταβάλει ακόμη στην Επιτροπή, την ημερομηνία του ισολογισμού εκτιμώνται και αναγνωρίζονται ως δεδουλευμένα. Οι τριμηνιαίες καταστάσεις λογιστικής «Β» (περιλαμβανομένων των μη εισπραχθέντων και των μη εγγυημένων δασμών, καθώς και των εγγυημένων ποσών για τα οποία έχει γίνει προσφυγή από τους οφειλότες) που καταθέτουν τα κράτη μέλη αναγνωρίζονται ως έσοδα μείον τις δαπάνες εισπραχθείσες τις οποίες δικαιούνται. Επιπλέον, αναγνωρίζεται μείωση αξίας για το ποσό του εκτιμώμενου ελλείμματος εισπραχθείσας.

Πρόστιμα

Έσοδα από πρόστιμα αναγνωρίζονται όταν η Ευρωπαϊκή Ένωση λαμβάνει απόφαση επιβολής προστίμου και την κοινοποιεί επισήμως στον ενδιαφερόμενο. Εάν υφίστανται αμφιβολίες περί της φερεγγυότητας της επιχείρησης αναγνωρίζεται μείωση στην αξία της απαίτησης. Μετά την απόφαση επιβολής προστίμου, ο οφειλέτης μπορεί εντός δύο μηνών από την ημερομηνία της κοινοποίησης:

- είτε να δεχθεί την απόφαση, οπότε οφείλει να πληρώσει το ποσό του προστίμου εντός της προθεσμίας που έχει οριστεί και, επομένως, το ποσό αυτό εισπράττεται οριστικά από την ΕΕ,
- είτε να μη δεχθεί την απόφαση, οπότε ασκεί προσφυγή βάσει του δικαίου της ΕΕ.

Ωστόσο, ακόμη και αν έχει ασκηθεί προσφυγή, το πρόστιμο πρέπει να καταβληθεί εντός της προβλεπόμενης προθεσμίας των τριών μηνών, δεδομένου ότι η προσφυγή δεν έχει ανασταλτικό αποτέλεσμα (άρθρο 278 της Συνθήκης ΕΕ) ή, υπό ορισμένες προϋποθέσεις και εφόσον συμφωνήσει ο υπόλογος της Επιτροπής, ο οφειλέτης μπορεί αντ' αυτού να καταβάλει τραπεζική εγγύηση.

Αν η επιχείρηση προσφύγει κατά της απόφασης και έχει ήδη καταβάλει, σε προσωρινή βάση, το πρόστιμο, το σχετικό ποσό καταχωρίζεται ως ενδεχόμενη υποχρέωση. Ωστόσο, επειδή οι προσφυγές κατά των αποφάσεων της ΕΕ από τους ενδιαφερομένους δεν έχουν ανασταλτικό αποτέλεσμα, το εισπραττόμενο ποσό χρησιμεύει για τον συμψηφισμό του εισπρακτέου ποσού. Αν αντί πληρωμής ληφθεί εγγύηση, τότε το πρόστιμο παραμένει ως εισπρακτέο ποσό. Αν υπάρχει το ενδεχόμενο το Γενικό Δικαστήριο να μην αποφανθεί υπέρ της ΕΕ, αναγνωρίζεται σχετική πρόβλεψη για την κάλυψη αυτού του κινδύνου. Αντίθετα, αν έχει δοθεί εγγύηση, τότε καταχωρίζεται αντίστοιχη μείωση αξίας όσον αφορά το εισπρακτέο ποσό που εκκρεμεί. Οι τόκοι που εισπράττει η Επιτροπή από τους τραπεζικούς λογαριασμούς στους οποίους κατατίθενται οι πληρωμές που λαμβάνει αναγνωρίζονται σωρευτικά ως έσοδα και οι τυχόν ενδεχόμενες υποχρεώσεις αυξάνονται αντιστοίχως.

Από το 2010, η Επιτροπή διαχειρίζεται όλα τα προσωρινά εισπραχθέντα πρόστιμα σε ένα ταμείο που δημιουργήθηκε ειδικά για τον σκοπό αυτόν (BUFI). Τα ποσά αυτά επενδύονται σε χρηματοοικονομικά μέσα.

ΕΣΟΔΑ ΑΠΟ ΑΝΤΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ

Τα έσοδα από την πώληση αγαθών ή υπηρεσιών αναγνωρίζονται όταν μεταβιβάζεται στον αγοραστή σημαντικό μέρος του κινδύνου και των οφελών που απορρέουν από την κυριότητα των αγαθών. Έσοδα συνδεδεμένα με συναλλαγή που συνεπάγεται την παροχή υπηρεσιών αναγνωρίζονται ανάλογα με το στάδιο εξέλιξης της συναλλαγής την ημερομηνία του ισολογισμού.

Έσοδα και έξοδα υπό μορφή τόκων

Έσοδα και έξοδα υπό μορφή τόκων αναγνωρίζονται στην κατάσταση οικονομικών αποτελεσμάτων με βάση τη μέθοδο του αποτελεσματικού επιτοκίου. Πρόκειται για μέθοδο υπολογισμού του αποσβεσμένου κόστους ενός χρηματοοικονομικού στοιχείου ενεργητικού ή παθητικού και καταλογισμού των σχετικών εσόδων ή δαπανών υπό μορφή τόκων της περιόδου αναφοράς. Κατά τον υπολογισμό του αποτελεσματικού επιτοκίου, η ΕΕ εκτιμά τις ταμειακές ροές λαμβάνοντας υπόψη όλους τους συμβατικούς όρους του χρηματοοικονομικού μέσου (π.χ. δυνατότητες προπληρωμής) χωρίς, ωστόσο, τις μελλοντικές πιστωτικές ζημιές. Ο υπολογισμός περιλαμβάνει όλες τις αμοιβές και πληρωμές που πραγματοποιήθηκαν μεταξύ των συμβαλλομένων μερών που αποτελούν αναπόσπαστο μέρος του αποτελεσματικού επιτοκίου, το κόστος συναλλαγής και άλλες προσαυξήσεις ή εκπτώσεις.

Αφ' ης στιγμής μειωθεί η αξία ενός μεμονωμένου χρηματοοικονομικού στοιχείου ενεργητικού ή μιας ομάδας παρόμοιων μεταξύ τους χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού ως αποτέλεσμα ζημίας απομείωσης, τα έσοδα από τόκους αναγνωρίζονται με βάση το επιτόκιο για την προεξόφληση μελλοντικών ταμειακών ροών για τους σκοπούς της επιμέτρησης της ζημίας απομείωσης.

Έσοδα από μερίσματα

Τα έσοδα από μερίσματα αναγνωρίζονται κατά τη βεβαίωση του δικαιώματος λήψης πληρωμών.

1.6.2. Δαπάνες

Τα έξοδα από μη ανταλλακτικές συναλλαγές συνιστούν την πλειονότητα των εξόδων της ΕΕ. Αφορούν μεταβιβάσεις προς δικαιούχους και λαμβάνουν τρεις μορφές: δικαιώματα, μεταβιβάσεις στο πλαίσιο συμφωνίας και επιλεκτικές επιχορηγήσεις, συνεισφορές και δωρεές.

Οι μεταβιβάσεις αναγνωρίζονται ως έξοδα την περίοδο στην οποία συνέβησαν τα γενεσιουργά ως προς τη μεταβίβαση γεγονότα, εφόσον η φύση της μεταβίβασης επιτρέπεται από κάποια κανονιστική ρύθμιση (δημοσιονομικός κανονισμός, κανονισμός υπηρεσιακής κατάστασης των υπαλλήλων ή άλλη κανονιστική ρύθμιση) ή εφόσον έχει υπογραφεί συμφωνία που επιτρέπει τη μεταβίβαση, εφόσον ο δικαιούχος πληροί τα κριτήρια επιλεξιμότητας, και εφόσον είναι δυνατή η εύλογη εκτίμηση του οφειλόμενου ποσού.

Κατά τη λήψη αίτησης πληρωμής ή δήλωσης δαπανών που πληροί τα κριτήρια αναγνώρισης, αυτή αναγνωρίζεται ως έξοδο κατά το επιλέξιμο ποσό. Στο τέλος του έτους, πραγματοποιηθείσες επιλέξιμες δαπάνες οφειλόμενες στους δικαιούχους και οι οποίες δεν έχουν ακόμη καταχωρηθεί, εκτιμώνται και καταχωρίζονται ως δεδουλευμένα έξοδα.

Έξοδα από ανταλλακτικές συναλλαγές που απορρέουν από την αγορά αγαθών και υπηρεσιών αναγνωρίζονται κατά την παράδοση προμηθειών στην ΕΕ και την αποδοχή τους από αυτήν. Αποτιμώνται στο αρχικό ποσό του τιμολογίου. Επιπροσθέτως, κατά την ημερομηνία ισολογισμού, τα έξοδα που αφορούν υπηρεσία η οποία παρασχέθηκε κατά τη διάρκεια της περιόδου, για την οποία δεν έχει ακόμη ληφθεί ή εγκριθεί το τιμολόγιο, εκτιμώνται και αναγνωρίζονται στην κατάσταση οικονομικών αποτελεσμάτων.

1.7. ΕΝΔΕΧΟΜΕΝΕΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΝΔΕΧΟΜΕΝΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ

1.7.1. Ενδεχόμενες απαιτήσεις

Ενδεχόμενη απαίτηση είναι ένα πιθανό στοιχείο ενεργητικού που απορρέει από παρελθόντα γεγονότα και του οποίου η ύπαρξη θα επιβεβαιωθεί μόνον εφόσον συμβούν ή δεν συμβούν ένα ή περισσότερα αβέβαια

μελλοντικά γεγονότα τα οποία δεν ελέγχει πλήρως η ΕΕ. Πληροφορίες σχετικά με ενδεχόμενη απαίτηση παρέχονται όταν υπάρχει πιθανότητα εισροής οικονομικών οφελών ή δυναμικού εξυπηρέτησης.

1.7.2. Ενδεχόμενες υποχρεώσεις

Ενδεχόμενη υποχρέωση είναι ένα πιθανό στοιχείο παθητικού που απορρέει από παρελθόντα γεγονότα και του οποίου η ύπαρξη θα επιβεβαιωθεί μόνον εφόσον συμβούν ή δεν συμβούν ένα ή περισσότερα αβέβαια μελλοντικά γεγονότα τα οποία δεν ελέγχει πλήρως η ΕΕ, ή μια παρούσα υποχρέωση που απορρέει από παρελθόντα γεγονότα, αλλά δεν αναγνωρίζεται διότι: δεν είναι πιθανό ότι θα απαιτηθεί εκροή πόρων που συνίσταται σε οικονομικά οφέλη ή δυναμικό εξυπηρέτησης προκειμένου να διακανονισθεί η υποχρέωση, ή διότι το ποσό της υποχρέωσης δεν μπορεί να αποτιμηθεί με επαρκή ακρίβεια, όπερ είναι σπάνιο.

1.8. ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΑΜΕΙΑΚΩΝ ΡΟΩΝ

Οι πληροφορίες σχετικά με τις ταμειακές ροές αποτελούν τη βάση για την εκτίμηση της ικανότητας της ΕΕ να παράγει ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα ταμειακών διαθεσίμων, καθώς και για την εκτίμηση των αναγκών της όσον αφορά τη χρησιμοποίηση αυτών των ταμειακών ροών.

Η κατάσταση ταμειακών ροών καταρτίζεται με βάση την έμμεση μέθοδο. Αυτό σημαίνει ότι το οικονομικό αποτέλεσμα του οικονομικού έτους προσαρμόζεται για να λάβει υπόψη τα αποτελέσματα των μη ταμειακών συναλλαγών, της τυχόν αναβολής ή συσσώρευσης προηγούμενων και μελλοντικών λειτουργικών εισπράξεων ή πληρωμών σε μετρητά, καθώς και των εσόδων ή των εξόδων επενδυτικών ταμειακών ροών.

Οι ταμειακές ροές που προκύπτουν από συναλλαγές σε ξένο νόμισμα καταχωρίζονται στο τηρούμενο νόμισμα της ΕΕ (ευρώ) και στο ποσό του ξένου νομίσματος εφαρμόζεται η ισχύουσα συναλλαγματική ισοτιμία μεταξύ ευρώ και ξένου νομίσματος την ημερομηνία της ταμειακής ροής.

Η κατάσταση ταμειακών ροών παρουσιάζει τις ταμειακές ροές της περιόδου ταξινομημένες σε λειτουργικές και επενδυτικές δραστηριότητες (η ΕΕ δεν προβαίνει σε χρηματοδοτικές δραστηριότητες).

Λειτουργικές δραστηριότητες είναι οι δραστηριότητες της ΕΕ που δεν είναι επενδυτικές. Πρόκειται για την πλειονότητα των δραστηριοτήτων. Τα δάνεια που χορηγούνται στους δικαιούχους (και, ανάλογα με την περίπτωση, οι σχετικές δανειοληπτικές πράξεις) δεν θεωρούνται επενδυτικές (ή χρηματοδοτικές) δραστηριότητες, δεδομένου ότι ανήκουν στους γενικούς στόχους και, επομένως, στις καθημερινές δραστηριότητες της ΕΕ. Στις λειτουργικές δραστηριότητες περιλαμβάνονται επίσης επενδύσεις όπως αυτές που πραγματοποιούνται στο Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων (ETE), στην Ευρωπαϊκή Τράπεζα Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης (ΕΤΑΑ) και σε ταμεία επιχειρηματικών κεφαλαίων. Πράγματι, στόχος των δραστηριοτήτων αυτών είναι η συμβολή στην επίτευξη στόχων πολιτικής.

Επενδυτικές δραστηριότητες είναι η αγορά και η διάθεση άυλων και ενσώματων πάγιων στοιχείων ενεργητικού, καθώς και άλλων επενδύσεων που δεν περιλαμβάνονται στα ισοδύναμα ταμειακών διαθεσίμων. Στις επενδυτικές δραστηριότητες δεν περιλαμβάνονται τα δάνεια που χορηγούνται στους δικαιούχους. Στόχος είναι να καταδειχθούν οι πραγματικές επενδύσεις που πραγματοποιεί η ΕΕ.

2. ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΥ

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ

2.1. ΑΥΛΑ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

σε εκατ. EUR

Ακαθάριστη λογιστική αξία στις 31.12.2015	698
Προσθήκες	137
Πωλήσεις	(22)
Μεταφορά μεταξύ κατηγοριών στοιχείων ενεργητικού	0
Άλλες μεταβολές	7
Ακαθάριστη λογιστική αξία στις 31.12.2016	820
Σωρευτικές αποσβέσεις στις 31.12.2015	(361)
Αποσβέσεις οικονομικού έτους	(88)
Πωλήσεις	12
Μεταφορά μεταξύ κατηγοριών στοιχείων ενεργητικού	0
Άλλες μεταβολές	(2)
Σωρευτικές αποσβέσεις στις 31.12.2016	(439)
Καθαρή λογιστική αξία στις 31.12.2016	381
Καθαρή λογιστική αξία στις 31.12.2015	337

Τα ανωτέρω ποσά αφορούν κατά κύριο λόγο λογισμικό υπολογιστών.

2.2. ΕΝΣΩΜΑΤΑ ΠΑΓΙΑ

Η κατηγορία των διαστημικών πόρων καλύπτει πάγια στοιχεία ενεργητικού που συνδέονται με τα δύο διαστημικά προγράμματα της ΕΕ: τα παγκόσμια δορυφορικά συστήματα πλοήγησης της ΕΕ (GNSS) – Galileo και EGNOS, και το ευρωπαϊκό πρόγραμμα γεωσκόπησης Copernicus. Το 2015, τα πάγια στοιχεία ενεργητικού που συνδέονται με τα προγράμματα EGNOS και Copernicus, ύψους 584 εκατ. EUR, είχαν συμπεριληφθεί στην κατηγορία «Εγκαταστάσεις και εξοπλισμός».

Όσον αφορά το πρόγραμμα Galileo, κατόπιν της δήλωσης αρχικών υπηρεσιών Galileo στις 15 Δεκεμβρίου 2016, ένα υπόλοιπο ύψους 2 165 εκατ. EUR που αφορά δορυφόρους και στοιχεία του επίγειου τμήματος μεταφέρθηκε από τα στοιχεία ενεργητικού υπό κατασκευή στα πάγια στοιχεία ενεργητικού, συμπεριλαμβανομένων 14 δορυφόρων σε λειτουργία του προγράμματος Galileo, καθώς και επίγειων υποδομών. Τα πάγια στοιχεία ενεργητικού του προγράμματος Galileo σε λειτουργία ανέρχονταν σε 2 146 εκατ. EUR στις 31 Δεκεμβρίου 2016, μετά την αφαίρεση των αποσβέσεων. Τα υπόλοιπα στοιχεία ενεργητικού υπό κατασκευή, συνολικού ύψους 756 εκατ. EUR (2015: 2 110 εκατ. EUR) περιλαμβάνουν 4 δορυφόρους που εκτοξεύτηκαν το 2016, αλλά των οποίων η δοκιμή εντός τροχιάς δεν είχε ολοκληρωθεί ακόμη κατά την ημερομηνία του ισολογισμού. Η ανάπτυξη του συστήματος Galileo θα συνεχιστεί έως ότου επιτευχθεί η πλήρης επιχειρησιακή ικανότητα του συστήματος. Μετά την ολοκλήρωσή της, η συστοιχία Galileo θα περιλαμβάνει 30 δορυφόρους.

Όσον αφορά το Copernicus, ποσό 1 073 εκατ. EUR που αφορά δορυφόρους σε λειτουργία του εν λόγω προγράμματος (Sentinel 1A, 2A, 3A και 1B) αναγνωρίζεται στον τομέα διαστημικών πόρων (2015: 498 εκατ. EUR), μετά την αφαίρεση των σωρευτικών αποσβέσεων. Το επιπλέον ποσό των 1 133 εκατ. EUR που συνδέεται με δορυφόρους του προγράμματος Copernicus αναγνωρίζεται στα στοιχεία ενεργητικού υπό κατασκευή (2015: 1 188 εκατ. EUR).

Πάγια στοιχεία ενεργητικού που συνδέονται με επίγειες υποδομές του ευρωπαϊκού συστήματος πλοήγησης με υπέρθεση γεωστατικών δορυφόρων (EGNOS) ποσού 83 εκατ. EUR (2015: 85 εκατ. EUR) περιλαμβάνονται επίσης στον τομέα των διαστημικών πόρων. Επίσης, τα στοιχεία ενεργητικού του συστήματος EGNOS υπό κατασκευή ανέρχονται σε 21 εκατ. EUR (2015: 14 εκατ. EUR).

Τα στοιχεία ενεργητικού που συνδέονται με τα διαστημικά προγράμματα της ΕΕ αναπτύσσονται με τη βοήθεια του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Διαστήματος (ΕΟΔ).

Ενσώματα πάγια

	σε εκατ. EUR								
	Γήπεδα και κτίρια	Διαστημι κοί πόροι	Εγκαταστάσεις και εξοπλισμός	Έπιπλα και μεταφορικά μέσα	Υλικό πληροφορικής	Λοιπά	Χρηματοδοτικές μισθώσεις	Στοιχεία ενεργητικού υπό κατασκευή	Σύνολο
<i>Ακαθάριστη λογιστική αξία στις 31.12.2015</i>	4 856	725	563	248	627	277	2 784	3 832	13 911
<i>Προσθήκες</i>	145	14	28	22	73	20	5	1 639	1 945
<i>Πωλήσεις</i>	(2)	(1)	(14)	(10)	(49)	(10)	(3)	0	(90)
<i>Μεταφορά μεταξύ κατηγοριών στοιχείων ενεργητικού</i>	294	2 864	3	6	3	9	(2)	(3 177)	-
<i>Άλλες μεταβολές</i>	5	1	4	3	4	2	0	(3)	16
Ακαθάριστη λογιστική αξία στις 31.12.2016	5 297	3 603	583	269	658	298	2 783	2 292	15 783
<i>Σωρευτικές αποσβέσεις στις 31.12.2015</i>	(2 701)	(141)	(440)	(176)	(517)	(182)	(1 054)	-	(5 211)
<i>Αποσβέσεις οικονομικού έτους</i>	(166)	(160)	(47)	(19)	(62)	(29)	(100)	-	(583)
<i>Απάλειψη απόσβεσης</i>	-	-	1	0	6	1	-	-	8
<i>Πωλήσεις</i>	2	0	13	10	42	7	3	-	77
<i>Μεταφορά μεταξύ κατηγοριών στοιχείων ενεργητικού</i>	0	-	0	0	(2)	0	2	-	-
<i>Άλλες μεταβολές</i>	0	0	(2)	(1)	(2)	0	(1)	-	(6)
Σωρευτικές αποσβέσεις στις 31.12.2016	(2 865)	(301)	(474)	(186)	(535)	(203)	(1 150)	-	(5 715)
ΚΑΘΑΡΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΑΞΙΑ ΣΤΙΣ 31.12.2016	2 432	3 302	109	83	122	95	1 633	2 292	10 068
<i>ΚΑΘΑΡΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΑΞΙΑ ΣΤΙΣ 31.12.2015</i>	2 155	584	124	72	110	94	1 730	3 832	8 700

2.3. ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΚΑΤΑΛΟΓΙΖΟΜΕΝΕΣ ΜΕ ΤΗ ΜΕΘΟΔΟ ΤΗΣ ΚΑΘΑΡΗΣ ΘΕΣΗΣ

σε εκατ. EUR

	Σημείωση	31.12.2016	31.12.2015
Συμμετοχές σε κοινοπραξίες	2.3.1	-	5
Συμμετοχές σε συγγενείς επιχειρήσεις	2.3.2	528	491
Σύνολο		528	497

2.3.1. Συμμετοχές σε κοινοπραξίες

Πλήθος οντοτήτων που χρηματοδοτούνται εν μέρει από την ΕΕ πληρούν τις προϋποθέσεις ώστε να μπορούν να καταλογίζονται με τη μέθοδο της καθαρής θέσης στις ενοποιημένες δημοσιονομικές καταστάσεις της ΕΕ αλλά είναι άνευ σημασίας για τις δημοσιονομικές καταστάσεις συνολικά και, ως εκ τούτου, δεν καταλογίστηκαν με τη μέθοδο της καθαρής θέσης στις ενοποιημένες δημοσιονομικές καταστάσεις για το 2016. Οι εν λόγω οντότητες αναφέρονται ως «οντότητες ήσσονος σημασίας» - βλ. σημείωση 1.3. Αξιολόγηση του αμελητέου χαρακτήρα πραγματοποιείται σε ετήσια βάση ώστε να καθορίζεται αν εξακολουθεί να δικαιολογείται η εν λόγω εξαίρεση. Οι συνεισφορές της ΕΕ στις εν λόγω οντότητες καταλογίζονται ως δαπάνη. Η σημείωση 9 περιλαμβάνει τον κατάλογο των οντοτήτων αυτών για το 2016.

2.3.2. Συμμετοχές σε συγγενείς επιχειρήσεις

Η συμμετοχή της ΕΕ στο Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων (ΕΤΕ) αντιμετωπίζεται ως συμμετοχή σε συγγενή επιχείρηση με τη λογιστική μέθοδο της καθαρής θέσης. Το ΕΤΕ είναι το χρηματοπιστωτικό όργανο της ΕΕ που ειδικεύεται στα επιχειρηματικά κεφάλαια και στις εγγυήσεις προς μικρομεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ). Το ΕΤΕ έχει έδρα στο Λουξεμβούργο και λειτουργεί ως σύμπραξη δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, μέλη της οποίας είναι η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ), η ΕΕ και ορισμένα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα. Στις 31 Δεκεμβρίου 2016, η ΕΕ κατείχε ποσοστό συμμετοχής στο ΕΤΕ 28,1 % (2015: 26,5 %) και 28,1 % των δικαιωμάτων ψήφου (2015: 26,5 %). Σύμφωνα με το καταστατικό του, το ΕΤΕ είναι υποχρεωμένο να διαθέτει σε ένα καταστατικό αποθεματικό τουλάχιστον το 20 % των ετήσιων καθαρών κερδών του μέχρι το σωρευτικό αποθεματικό να ανέρχεται σε 10 % επί του εγγραμμένου κεφαλαίου του. Το αποθεματικό αυτό δεν μπορεί να διανεμηθεί.

σε εκατ. EUR

	Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων
Συμμετοχή στις 31.12.2015	491
Συνεισφορές	41
Εισπραχθέντα μερίσματα	(6)
Μερίδιο καθαρού αποτελέσματος	34
Μεταβολές στο αποθεματικό εύλογης αξίας	(0)
Άλλες μεταβολές μετοχικού κεφαλαίου	(32)
Συμμετοχή στις 31.12.2016	528

Οι ακόλουθες λογιστικές αξίες καταλογίζονται στην ΕΕ με βάση το ποσοστό συμμετοχής της:

σε εκατ. EUR

	31.12.2016		31.12.2015	
	Σύνολο ΕΤΕ	Μερίδιο της ΕΕ	Σύνολο ΕΤΕ	Μερίδιο της ΕΕ
Ενεργητικό	2 301	647	2 183	578
Παθητικό	(423)	(119)	(328)	(87)
Έσοδα	240	67	192	51
Δαπάνες	(118)	(33)	(95)	(25)
Πλεόνασμα/(έλλειμμα)	122	34	97	26

Η ΕΕ κατέβαλε το 20 % της συμμετοχής της, ενώ το υπόλοιπο είναι μη απαιτητό και ανέρχεται σε 986 εκατ. EUR.

σε εκατ. EUR

	Σύνολο κεφαλαίου ΕΤΕ	Συμμετοχή της ΕΕ
Σύνολο μετοχικού κεφαλαίου	4 382	1 232
Καταβληθέν κεφάλαιο	(876)	(246)
Μη αιτηθέν κεφάλαιο	3 506	986

2.4. ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ

σε εκατ. EUR

Σημείωση	31.12.2016	31.12.2015	
Μη κυκλοφορούντα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού			
Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού διαθέσιμα προς πώληση	2.4.1	9 131	7 222
Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού στην εύλογη αξία μέσω πλεονάσματος ή ελλείμματος	2.4.2	-	-
Δάνεια	2.4.3	53 116	49 743
		62 247	56 965
Κυκλοφορούντα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού			
Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού διαθέσιμα προς πώληση	2.4.1	1 311	2 399
Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού στην εύλογη αξία μέσω πλεονάσματος ή ελλείμματος	2.4.2	0	-
Δάνεια	2.4.3	2 361	7 508
		3 673	9 907
Σύνολο		65 920	66 871

2.4.1. Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού διαθέσιμα προς πώληση

σε εκατ. EUR

	31.12.2016	31.12.2015
Επενδύσεις ΒΥΦΙ	2 013	2 647
Υπό εκκαθάριση ΕΚΑΧ	1 685	1 699
Ευρωπαϊκή Τράπεζα Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης	188	188
	3 886	4 534
Ταμεία Εγγυήσεων για εγγυήσεις του προϋπολογισμού:		
Ταμείο Εγγυήσεων για τις εξωτερικές δράσεις	2 069	2 002
Ταμείο εγγυήσεων του ΕΤΣΕ	948	-
	3 017	2 002
Χρηματοδοτικά μέσα που χρηματοδοτούνται από τον προϋπολογισμό της ΕΕ:		
Ορίζοντας 2020	1 213	765
Μηχανισμός χρηματοδότησης με επιμερισμό των κινδύνων	719	773
Διευκόλυνση «Συνδέοντας την Ευρώπη»*	483	425
Διαδικασία εκκίνησης του ΕΜΤ	476	485
Πράξεις επιχειρηματικού κεφαλαίου	132	152
Ευρωπαϊκό Ταμείο για τη Νοτιοανατολική Ευρώπη	118	118
Άλλα	398	366
	3 539	3 084
Σύνολο	10 442	9 620
Μη κυκλοφορούντα	9 131	7 222
Κυκλοφορούντα	1 311	2 399

* Τα ποσά του προηγούμενου έτους αφορούν την πρωτοβουλία για τα ομόλογα έργων και το μέσο εγγυήσης δανείων για έργα ΔΕΔ-Μ. Τα εν λόγω μέσα συγχωνεύτηκαν το 2016 στο πλαίσιο της Διευκόλυνσης «Συνδέοντας την Ευρώπη».

Από το συνολικό ποσό των 10 442 εκατ. EUR, η ΕΕ κατέχει διαθέσιμα προς πώληση χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού με τη μορφή χρεωστικών τίτλων (π.χ. ομόλογα) ύψους 8 920 εκατ. EUR, συμμετοχικούς τίτλους ύψους 1 302 εκατ. EUR και επενδύσεις στο Unitary Fund της ΕΤΕπ (αμοιβαία κεφάλαια χρηματαγοράς) ύψους 221 εκατ. EUR. Οι χρεωστικοί τίτλοι και οι μονάδες στο Unitary Fund της ΕΤΕπ χρησιμοποιούνται κυρίως για την προσωρινή επένδυση των ποσών που κατανέμονται στους μηχανισμούς εγγυήσεων και στα μέσα επιμερισμού του κινδύνου της ΕΕ έως ότου χρησιμοποιηθούν για την ικανοποίηση των καταπτώσεων των εγγυήσεων.

Επενδύσεις BUFI

Τα προσωρινά εισπραχθέντα πρόστιμα που αφορούν υποθέσεις ανταγωνισμού κατανέμονται σε ειδικό ταμείο (ταμείο BUFI - Ταμείο Προστίμων του Προϋπολογισμού) και επενδύονται από την Επιτροπή σε χρεωστικούς τίτλους οι οποίοι ταξινομούνται ως διαθέσιμα προς πώληση χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού.

Υπό εκκαθάριση ΕΚΑΧ

Όσον αφορά την υπό εκκαθάριση Ευρωπαϊκή Κοινότητα Άνθρακα και Χάλυβα (ΕΚΑΧ), όλα τα διαθέσιμα προς πώληση χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού είναι χρεωστικοί τίτλοι σε ευρώ εισηγμένοι σε χρηματιστήριο.

Ευρωπαϊκή Τράπεζα Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης

Δεδομένου ότι η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης (ΕΤΑΑ) δεν είναι εισηγμένη σε χρηματιστήριο και λαμβανομένων υπόψη των συμβατικών περιορισμών που επιβάλλονται από το καταστατικό της, οι οποίοι αφορούν, μεταξύ άλλων, την πώληση μεριδίων συμμετοχής, η οποία ανέρχεται στο κόστος απόκτησης και επιτρέπεται μόνο στους υφιστάμενους μετόχους, οι μετοχές της ΕΕ στην ΕΤΑΑ αποτιμώνται στην τιμή κόστους.

σε εκατ. EUR

	Συνολικό κεφάλαιο ΕΤΑΑ	Συμμετοχή της Επιτροπής στις 31.12.2016
Σύνολο εγγεγραμμένου μετοχικού κεφαλαίου	29 703	900
Καταβληθέν κεφάλαιο	(6 207)	(188)
Μη αιτηθέν κεφάλαιο	23 496	712

ΤΑΜΕΙΑ ΕΓΓΥΗΣΕΩΝ ΓΙΑ ΕΓΓΥΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ

Ταμείο Εγγυήσεων για τις εξωτερικές δράσεις

Το Ταμείο Εγγυήσεων για τις εξωτερικές δράσεις καλύπτει δάνεια εγγυημένα από τον προϋπολογισμό της ΕΕ, ιδίως δε τις δανειοδοτικές πράξεις της ΕΤΕπ εκτός της ΕΕ που χρηματοδοτούνται από τους ίδιους πόρους της ΕΤΕπ, τα δάνεια μακροοικονομικής χρηματοδοτικής συνδρομής (ΜΧΣ) και τα δάνεια Ευρατόμ εκτός της ΕΕ - βλ. σημείωση 4.1.1. Είναι ένα μακροπρόθεσμο μέσο (μη κυκλοφορούν μέρος: 1 946 εκατ. EUR) που τελεί υπό τη διαχείριση της ΕΤΕπ και προορίζεται για την κάλυψη υπερήμερων δάνειων καλυπτόμενων από εγγύηση της ΕΕ. Το Ταμείο Εγγυήσεων τροφοδοτείται με ποσά που καταβάλλονται από τον προϋπολογισμό της ΕΕ, με τους τόκους από τοποθετήσεις των διαθεσίμων του Ταμείου και με τις εισπράξεις ποσών από τους οφειλότες που αθέτησαν τις υποχρεώσεις τους, εφόσον το Ταμείο έχει κληθεί να παρέμβει ως εγγυητής. Το Ταμείο Εγγυήσεων θα πρέπει να διατηρείται σε ποσό-στόχο που αντιστοιχεί στο 9 % των ανεξόφλητων εγγυημένων δανείων στο τέλος του οικονομικού έτους. Η διαφορά μεταξύ του ποσού-στόχου και της αξίας των διαθεσίμων του Ταμείου στο τέλος του έτους καλύπτεται από τον προϋπολογισμό της ΕΕ το έτος n+2, ενώ τυχόν πλεονάσματα επιστρέφονται στον προϋπολογισμό της ΕΕ.

Ταμείο εγγυήσεων του ΕΤΣΕ

Σύμφωνα με τον κανονισμό για το ΕΤΣΕ, το ταμείο εγγυήσεων του ΕΤΣΕ ιδρύθηκε με σκοπό να παρέχει ένα αποθεματικό ρευστότητας έναντι δυνητικών ζημιών της ΕΤΕπ σε σχέση με τις χρηματοδοτικές και επενδυτικές δραστηριότητες της που είναι επιλέξιμες για την εγγύηση της ΕΕ στο πλαίσιο του ΕΤΣΕ δυνάμει της συμφωνίας ΕΤΣΕ - βλ. σημείωση 4.1.1. Το ταμείο εγγυήσεων του ΕΤΣΕ χρηματοδοτείται με συνεισφορές από τον προϋπολογισμό της ΕΕ. Επίσης, τροφοδοτείται από αποδόσεις επενδεδυμένων πόρων του ταμείου εγγυήσεων, έσοδα που εισπράττει η ΕΕ ως αντίτιμο για την εγγύηση δυνάμει της συμφωνίας

ΕΤΣΕ, καθώς και από ποσά που ανακτά η ΕΤΕπ από υπερήμερους χρεώστες για καταπτώσεις προηγούμενων εγγυήσεων. Το ταμείο τελεί υπό τη διαχείριση της Επιτροπής, η οποία είναι εξουσιοδοτημένη να επενδύει τους πόρους του ταμείου εγγυήσεων του ΕΤΣΕ στις χρηματοπιστωτικές αγορές σύμφωνα με την αρχή της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης τηρώντας κατάλληλους κανόνες προληπτικής εποπτείας. Το ταμείο εγγυήσεων του ΕΤΣΕ ξεκίνησε τη λειτουργία του τον Απρίλιο του 2016. Θα τροφοδοτείται σταδιακά και θα φθάσει το ποσό των 8 δισ. EUR, ήτοι το 50 % της συνολικής εγγύησης της ΕΕ για το ΕΤΣΕ σε χρονικό ορίζοντα από το 2016 έως το 2022.

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΑ ΜΕΣΑ ΠΟΥ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΟΥΝΤΑΙ ΑΠΟ ΤΟΝ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟ ΤΗΣ ΕΕ

Για επισκόπηση όλων των χρηματοδοτικών μέσων που χρηματοδοτούνται από τον προϋπολογισμό, βλ. τη «Συζήτηση και ανάλυση των δημοσιονομικών καταστάσεων».

Ορίζοντας 2020

Δυνάμει του κανονισμού της ΕΕ για τη θέσπιση του προγράμματος-πλασίου «Ορίζοντας 2020» για την έρευνα και την καινοτομία (2014-2020), θεσπίστηκαν νέα χρηματοδοτικά μέσα προκειμένου να ενισχυθεί η πρόσβαση στη χρηματοδότηση των οντοτήτων που διεξάγουν δραστηριότητες έρευνας και καινοτομίας. Τα μέσα αυτά είναι: η *ΙππονFin υπηρεσία παροχής δανείων και εγγυήσεων για έρευνα και καινοτομία* στο πλαίσιο της οποίας η Επιτροπή συμμετέχει στον χρηματοοικονομικό κίνδυνο ενός χαρτοφυλακίου νέων χρηματοδοτικών δραστηριοτήτων τις οποίες έχει αναλάβει η ΕΤΕπ· οι *ΙππονFin εγγυήσεις υπέρ των ΜΜΕ περιλαμβανομένου του μέσου εγγύησης χωρίς ανώτατο όριο της πρωτοβουλίας για τις ΜΜΕ (SIUGI)* – μηχανισμοί εγγυοδοσίας τους οποίους διαχειρίζεται το ΕΤΕ και παρέχει εγγυήσεις και αντεγγυήσεις σε ενδιάμεσους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς για τα νέα χαρτοφυλάκια δανείων (στο πλαίσιο του μέσου SIUGI, η Επιτροπή συμμετέχει στον χρηματοοικονομικό κίνδυνο που έχουν αναλάβει τα κράτη μέλη, το ΕΤΕ και η ΕΤΕπ μέσω των εγγυήσεων που παρέχει)· και ο *ΙππονFin μηχανισμός μετοχικού κεφαλαίου για την έρευνα και καινοτομία* ο οποίος τροφοδοτεί τις επενδύσεις σε ταμεία επιχειρηματικών κεφαλαίων και τον οποίο διαχειρίζεται το ΕΤΕ.

Μηχανισμός χρηματοδότησης με επιμερισμό των κινδύνων

Η ΕΤΕπ διαχειρίζεται τον μηχανισμό χρηματοδότησης με επιμερισμό των κινδύνων (RSFF) και το χαρτοφυλάκιο επενδύσεων της Επιτροπής χρησιμοποιείται ως πρόβλεψη για χρηματοοικονομικούς κινδύνους δανείων και εγγυήσεων της ΕΤΕπ σχετικά με επιλέξιμα ερευνητικά προγράμματα. Συνολικά, ο προϋπολογισμός της ΕΕ που διατέθηκε στον RSFF στο πλαίσιο του ΠΔΠ της περιόδου 2007-2013 ανήλθε σε 1 δισ. EUR. Στο πλαίσιο του ΠΔΠ για την περίοδο 2014-2020 δεν προβλέπονται νέες συνεισφορές από τον προϋπολογισμό στον RSFF. Ο συνολικός κίνδυνος της ΕΕ περιορίζεται στο ποσό το οποίο συνεισφέρει στον μηχανισμό.

Διευκόλυνση «Συνδέοντας την Ευρώπη»

Σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1316/2013, η διευκόλυνση «Συνδέοντας την Ευρώπη» (ΔΣΕ) είναι ένα χρεωστικό μέσο που συστάθηκε με στόχο να διευκολύνει την πρόσβαση των έργων υποδομής σε χρηματοδότηση στους τομείς των μεταφορών, των τηλεπικοινωνιών και της ενέργειας. Τελεί υπό τη διαχείριση της ΕΤΕπ στο πλαίσιο συμφωνίας με την ΕΕ. Το χρεωστικό χρηματοδοτικό μέσο ΔΣΕ αποτελεί τη συνέχεια του μέσου εγγύησης δανείων για έργα ΔΕΔ-Μ (LGTT) και της πιλοτικής φάσης της πρωτοβουλίας για τα ομόλογα έργων (PBI). Το LGTT και το χαρτοφυλάκιο της PBI συγχωνεύτηκαν στο πλαίσιο του χρηματοδοτικού μέσου ΔΣΕ με ισχύ από την 1η Ιανουαρίου 2016. Η ΔΣΕ προσφέρει επιμερισμό του κινδύνου για τη χρηματοδότηση του χρέους, υπό μορφή χρέους ή εγγυήσεων υψηλής και μειωμένης εξασφάλισης, καθώς και στήριξης για ομόλογα έργων.

Διαδικασία εκκίνησης του EMT

Πρόκειται για συμμετοχικούς τίτλους οι οποίοι χρηματοδοτήθηκαν από το πρόγραμμα «Ανάπτυξη και Απασχόληση», το πρόγραμμα MAP, το πρόγραμμα CIP και το πιλοτικό πρόγραμμα μεταφοράς τεχνολογίας, υπό την καταπιστευματική διαχείριση του ΕΤΕ, και στηρίζουν τη σύσταση και τη χρηματοδότηση ΜΜΕ κατά το στάδιο εκκίνησης επενδύοντας σε κατάλληλα ειδικευμένα ταμεία επιχειρηματικών κεφαλαίων.

2.4.2. Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού στην εύλογη αξία μέσω πλεονάσματος ή ελλείμματος

σε εκατ. EUR

	31.12.2016		31.12.2015		
Όνομαστικό ποσό σκέλους εισπραχθέντος	Όνομαστικό ποσό σκέλους πληρωμών	Εύλογη αξία	Όνομαστικό ποσό σκέλους εισπραχθέντος	Όνομαστικό ποσό σκέλους πληρωμών	Εύλογη αξία

	ης				ής	
Προθεσµιακά συµβόλαια σε ξένο νόµισµα	50	(50)	0	-	-	-

Το 2016, η ΕΕ προέβη στη σύναψη δύο προθεσµιακών συµβολαίων σε ξένο νόµισµα προκειµένου να αντισταθµίσει τον συναλλαγµατικό κίνδυνο που συνδέεται µε χρεωστικούς τίτλους σε δολάρια ΗΠΑ (USD), τους οποίους κατέχει το ταµείο εγγυήσεων του ΕΤΣΕ. Βάσει των εν λόγω προθεσµιακών συµβολαίων, η ΕΕ θα παράσχει το συµβατικό ονοµαστικό ποσό σε συνάλλαγµα («σκέλος πληρωµής») και θα λάβει το ονοµαστικό ποσό σε ευρώ («σκέλος είσπραξης») κατά την ηµεροµηνία λήξης. Τα παράγωγα αυτά συµβόλαια αποτιµώνται στην εύλογη αξία κατά την ηµεροµηνία του ισολογισµού και ταξινοµούνται είτε ως χρηµατοοικονοµικά στοιχεία ενεργητικού είτε ως χρηµατοοικονοµικές υποχρεώσεις στην εύλογη αξία µέσω πλεονάσµατος ή ελλείµµατος, ανάλογα µε το αν η εύλογη αξία τους είναι θετική ή αρνητική. Στις 31 Δεκεµβρίου 2016, ένα προθεσµιακό συµβόλαιο σε ξένο νόµισµα µε ονοµαστικό ποσό 50 εκατ. EUR είχε θετική εύλογη αξία 0,5 εκατ. EUR και αναγνωρίστηκε στα χρηµατοοικονοµικά στοιχεία ενεργητικού. Το άλλο συµβόλαιο, ονοµαστικού ποσού 101 εκατ. EUR, είχε αρνητική εύλογη αξία και συνεπώς αναγνωρίστηκε ως χρηµατοοικονοµικό στοιχείο παθητικού - βλ. σηµείωση **2.11.2**.

Στις 31 Δεκεµβρίου 2016, όλα τα χρηµατοοικονοµικά στοιχεία ενεργητικού στην εύλογη αξία µέσω πλεονάσµατος ή ελλείµµατος ταξινοµήθηκαν στην κατηγορία επιπέδου 2 της ιεράρχησης εύλογης αξίας - βλ. πίνακα που ακολουθεί.

Ιεράρχηση εύλογης αξίας χρηµατοοικονοµικών στοιχείων ενεργητικού που αποτιµώνται στην εύλογη αξία
σε εκατ. EUR

	31.12.2016	31.12.2015
Επίπεδο 1: Χρηµατιστηριακές τιµές σε ενεργές αγορές	8 910	8 123
Επίπεδο 2: Παρατηρήσιµες παράµετροι εκτός των επίσηµων χρηµατιστηριακών τιµών	231	188
Επίπεδο 3: Τεχνικές αποτίµησης µε παραµέτρους που δεν βασίζονται σε παρατηρήσιµα δεδοµένα της αγοράς	1 302	1 310
Σύνολο	10 442	9 620

Κατά τη διάρκεια της περιόδου δεν πραγµατοποιήθηκαν µεταφορές µεταξύ του επιπέδου 1 και του επιπέδου 2.

Συμφωνία των χρηµατοοικονοµικών στοιχείων ενεργητικού που αποτιµώνται µε βάση τεχνικές αποτίµησης µε παραµέτρους που δεν βασίζονται σε παρατηρήσιµα δεδοµένα της αγοράς (επίπεδο 3)

σε εκατ. EUR

Υπόλοιπο ανοίγµατος στις 31.12.2015	1 310
Αγορές και πωλήσεις	32
Κέρδη ή ζηµίες για την περίοδο που αναγνωρίζονται στα χρηµατοοικονοµικά έσοδα ή στο χρηµατοοικονοµικό κόστος	(54)
Κέρδη ή ζηµίες που αναγνωρίζονται στα καθαρά περιουσιακά στοιχεία	13
Μεταφορές προς το επίπεδο 3	-
Μεταφορές εκτός του επιπέδου 3	-
Λοιπά	-
Υπόλοιπο κλεισίµατος στις 31.12.2016	1 302

2.4.3. Δάνεια

σε εκατ. EUR

	Σηµείωση	31.12.2016	31.12.2015
Δάνεια για χρηµατοδοτική συνδροµή	2.4.3.1	55 134	56 874
Άλλα δάνεια	2.4.3.2	343	377
Σύνολο		55 477	57 251
Μη κυκλοφορούντα		53 116	49 743
Κυκλοφορούντα		2 361	7 508

2.4.3.1. Δάνεια για χρηµατοδοτική συνδροµή

σε εκατ. EUR

	ΕΜΧΣ	ΙΠ	ΜΧΣ	Ευρατόμ	ΕΚΑΧ υπό εκκαθά- ριση	Σύνολο
<i>Σύνολο στις 31.12.2015</i>	47 509	5 811	3 024	301	229	56 874
<i>Νέα δάνεια</i>	4 750	-	10	-	-	4 760
<i>Επιστροφές</i>	(4 750)	(1 500)	(70)	(49)	-	(6 369)
<i>Συναλλαγματικές διαφορές</i>	-	-	-	-	(33)	(33)
<i>Μεταβολές λογιστικής αξίας</i>	(53)	(40)	-	-	(5)	(98)
<i>Απομείωση</i>	-	-	-	-	-	-
Σύνολο στις 31.12.2016	47 456	4 272	2 964	252	191	55 134
<i>Μη κυκλοφορούντα</i>	46 800	3 050	2 889	199	101	53 039
<i>Κυκλοφορούντα</i>	656	1 222	75	53	90	2 096

Η μεταβολή της λογιστικής αξίας αντιστοιχεί στη μεταβολή των δεδουλευμένων τόκων.

Η ονομαστική αξία των δανείων για χρηματοδοτική συνδρομή στις 31 Δεκεμβρίου 2016 ήταν συνολικά 54 373 εκατ. EUR (2015: 56 011 εκατ. EUR).

Ο ΕΜΧΣ καθιστά δυνατή τη χορήγηση χρηματοδοτικής συνδρομής σε κράτος μέλος που αντιμετωπίζει δυσκολίες ή διατρέχει μεγάλο κίνδυνο να αντιμετωπίσει σοβαρές δυσκολίες λόγω έκτακτων περιστάσεων που εκφεύγουν από τον έλεγχο του. Η συνδρομή μπορεί να λάβει τη μορφή δανείου ή πιστωτικού ορίου. Σύμφωνα με τα συμπεράσματα του Συμβουλίου ECOFIN, της 9ης Μαΐου 2010, η διευκόλυνση αυτή περιορίζεται σε 60 δισ. EUR, αλλά το νομικό όριο περιορίζει το εναπομείναν ποσό των δανείων ή των πιστωτικών ορίων στο περιθώριο που παραμένει διαθέσιμο μέχρι το ανώτατο όριο των ιδίων πόρων. Οι δανειοληπτικές πράξεις που αφορούν δάνεια που εκταμιεύθηκαν στο πλαίσιο του ΕΜΧΣ είναι εγγυημένες από τον προϋπολογισμό της ΕΕ. Ο ΕΜΧΣ δεν προβλέπεται να συμμετάσχει σε νέα προγράμματα χρηματοδότησης ούτε να συνάψει νέες συμφωνίες δανειακής διευκόλυνσης.

Ο μηχανισμός στήριξης του ισοζυγίου πληρωμών (ΙΠ), ένα χρηματοδοτικό μέσο που βασίζεται σε πολιτικές, παρέχει μεσοπρόθεσμη χρηματοδοτική συνδρομή σε κράτη μέλη της ΕΕ που δεν έχουν υιοθετήσει το ευρώ. Καθιστά δυνατή τη χορήγηση δανείων σε κράτη μέλη τα οποία αντιμετωπίζουν δυσκολίες, ή σοβαρές απειλές, στο ισοζύγιο πληρωμών τους ή στο ισοζύγιο κινήσεως κεφαλαίων. Το μέγιστο υπόλοιπο των προς χορήγηση δανείων στο πλαίσιο του μέσου περιορίζεται σε 50 δισ. EUR. Οι δανειοληπτικές πράξεις που αφορούν αυτά τα δάνεια ΙΠ είναι εγγυημένες από τον προϋπολογισμό της ΕΕ.

Η μακροοικονομική χρηματοδοτική συνδρομή (ΜΧΣ) είναι ένα χρηματοδοτικό μέσο που βασίζεται σε πολιτικές, χορηγούμενο άνευ όρων και χωρίς ειδικό σκοπό για τη στήριξη του ισοζυγίου πληρωμών και/ή του προϋπολογισμού συνεργαζόμενων χωρών οι οποίες εφαρμόζουν πρόγραμμα του ΔΝΤ. Συνίσταται σε μεσοπρόθεσμα/μακροπρόθεσμα δάνεια ή επιχορηγήσεις ή σε κατάλληλο συνδυασμό των δύο και συνήθως συμπληρώνει χρηματοδότηση που χορηγείται στο πλαίσιο προγράμματος προσαρμογής και μεταρρυθμίσεων με τη στήριξη του ΔΝΤ. Τα δάνεια αυτά είναι εγγυημένα από το Ταμείο Εγγυήσεων για εξωτερικές δράσεις. Στις 31 Δεκεμβρίου 2016, 1 313 εκατ. EUR σχετικά με συμφωνία δανειακής διευκόλυνσης στο πλαίσιο της ΜΧΣ είχαν χορηγηθεί στην Ουκρανία (1 200 εκατ. EUR), την Τυνησία (100 εκατ. EUR) και τη Γεωργία (13 εκατ. EUR), αλλά δεν είχαν ακόμη εκταμιευθεί - βλ. σημείωση **4.1.2**.

Η νομική οντότητα Ευρατόμ (εκπροσωπούμενη από την Επιτροπή) δανείζει χρήματα τόσο σε κράτη μέλη όσο και σε τρίτες χώρες με σκοπό τη χρηματοδότηση έργων σχετικά με ενεργειακές εγκαταστάσεις. Στις 31 Δεκεμβρίου 2016, δάνεια ύψους 300 εκατ. EUR είχαν χορηγηθεί στην Ουκρανία αλλά δεν είχαν ακόμη εκταμιευθεί - βλ. σημείωση **4.1.2**. Εγγυήσεις από τρίτους ύψους 252 εκατ. EUR (2015: 301 εκατ. EUR) έχουν ληφθεί για την κάλυψη των δανείων Ευρατόμ.

Τα δάνεια της υπό εκκαθάριση ΕΚΑΧ χορηγήθηκαν μέσω δανειοληπτικών πράξεων που συνήφθησαν σύμφωνα με τα άρθρα 54 και 56 της Συνθήκης ΕΚΑΧ.

Αποτελεσματικά επιτόκια δανείων (εκφρασμένα σε φάσμα επιτοκίων)

	31.12.2016	31.12.2015
<i>Μακροοικονομική χρηματοδοτική συνδρομή (ΜΧΣ)</i>	0 % - 4,54 %	0 % - 4,54 %
<i>Ευρατόμ</i>	0 % - 5,76 %	0,08 % - 5,76 %
<i>Ισοζύγιο πληρωμών (ΙΠ)</i>	2,37 % - 3,37 %	2,37 % - 3,62 %
<i>Ευρωπαϊκός μηχανισμός χρηματοοικονομικής σταθεροποίησης (ΕΜΧΣ)</i>	0,62 % - 3,75 %	0,62 % - 3,75 %
<i>Υπό εκκαθάριση ΕΚΑΧ</i>	5,23 % - 5,81 %	5,23 % - 5,81 %

2.4.3.2. Λοιπά δάνεια

σε εκατ. EUR

	31.12.2016	31.12.2015
Δάνεια με ειδικούς όρους	93	113
Υποκατάστατα δάνεια	-	-
Στεγαστικά δάνεια της υπό εκκαθάριση ΕΚΑΧ	5	6
Προθεσμιακές καταθέσεις διάρκειας 3 έως 12 μηνών	245	257
Σύνολο	343	377
Μη κυκλοφορούντα	77	88
Κυκλοφορούντα	266	290

Η ονομαστική αξία των λοιπών δανείων στις 31 Δεκεμβρίου 2016 ήταν συνολικά 673 εκατ. EUR (2015: 609 εκατ. EUR).

Δάνεια με ειδικούς όρους χορηγούνται με μειωμένα επιτόκια στο πλαίσιο της συνεργασίας με τρίτες χώρες.

Τα υποκατάστατα δάνεια είναι υπερήμερα δάνεια τα οποία έχει χορηγήσει η ΕΤΕπ και για τα οποία έχει υπάρξει υποκατάσταση στην ΕΕ για όλα τα δικαιώματα μετά την καταβολή από το Ταμείο Εγγυήσεων για τις εξωτερικές δράσεις. Τα εν λόγω δάνεια έχουν απομειωθεί πλήρως για το ποσό των 332 εκατ. EUR (2015: 218 εκατ. EUR).

Απομείωση λοιπών δανείων

σε εκατ. EUR

	31.12.2015	Προσθήκες	Αντιλογισμοί	Διαγραφή	Λοιπά	31.12.2016
Δάνεια με ειδικούς όρους	13	0	(6)	0	0	7
Υποκατάστατα δάνεια	218	114	0	0	0	332
Στεγαστικά δάνεια της υπό εκκαθάριση ΕΚΑΧ	-	-	-	-	-	-
Σύνολο	231	114	(6)	0	0	339

2.5. ΠΡΟΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ

σε εκατ. EUR

	Σημείωση	31.12.2016	31.12.2015
Μη τρέχουσες προχρηματοδοτήσεις			
Προχρηματοδότηση	2.5.1	20 219	28 543
Λοιπές προκαταβολές προς τα κράτη μέλη	2.5.2	1 651	1 332
Συνεισφορά σε καταπιστευματικά ταμεία		31	4
		21 901	29 879
Τρέχουσες προχρηματοδοτήσεις			
Προχρηματοδότηση	2.5.1	21 386	11 498
Λοιπές προκαταβολές προς τα κράτη μέλη	2.5.2	2 183	3 779
		23 569	15 277
Σύνολο		45 470	45 156

Το επίπεδο των προχρηματοδοτήσεων στα διάφορα προγράμματα πρέπει να είναι επαρκές για να διασφαλίζεται ότι ο δικαιούχος διαθέτει την απαραίτητη χρηματοδότηση, ώστε να μπορέσει να αρχίσει το έργο, ενώ παράλληλα να διαφυλάσσονται τα οικονομικά συμφέροντα της ΕΕ και να λαμβάνονται υπόψη οι διάφοροι νομικοί περιορισμοί, καθώς και οι περιορισμοί ως προς τη λειτουργικότητα και τη σχέση κόστους-αποτελεσματικότητας. Όλα αυτά τα στοιχεία λαμβάνονται δεόντως υπόψη από την Επιτροπή στην προσπάθεια να βελτιωθεί η παρακολούθηση των προχρηματοδοτήσεων.

2.5.1. Προχρηματοδότηση

σε εκατ. EUR

	Ακαθάριστο ποσό	Εκκαθάριση μέσω διαχωρισμού	Καθαρό ποσό στις 31.12.2016	Ακαθάριστο ποσό	Εκκαθάριση μέσω διαχωρισμού	Καθαρό ποσό στις 31.12.2015
Επιμερισμένη διαχείριση						
ΕΓΤΑΑ και άλλα μέσα αγροτικής ανάπτυξης	3 955	-	3 955	4 726	(1 629)	3 097
ΕΤΠΑ + ΤΣ	19 858	(4 727)	15 131	24 268	(7 416)	16 852
ΕΚΤ	6 477	(617)	5 860	7 251	(1 325)	5 926
Λοιπά	4 219	(2 393)	1 826	4 359	(2 365)	1 994
	34 509	(7 737)	26 772	40 604	(12 735)	27 869
Άμεση Διαχείριση						
Εκτελέστηκαν από:						
Επιτροπή	12 424	(8 843)	3 581	12 512	(9 536)	2 976
Εκτελεστικούς οργανισμούς της ΕΕ	13 136	(8 348)	4 788	11 065	(7 767)	3 298
Καταπιστευματικά ταμεία	142	(82)	60	14	(5)	9
	25 701	(17 273)	8 429	23 591	(17 308)	6 283
Έμμεση Διαχείριση						
Εκτελέστηκαν από:						
Άλλους οργανισμούς και φορείς της ΕΕ	616	(157)	459	627	(95)	532
Τρίτες χώρες	1 861	(1 135)	726	2 151	(1 229)	922
Διεθνείς οργανισμούς	7 230	(4 432)	2 797	6 640	(4 014)	2 626
Άλλες οντότητες	6 498	(4 077)	2 422	5 330	(3 521)	1 809
	16 206	(9 801)	6 404	14 748	(8 859)	5 889
Σύνολο	76 416	(34 811)	41 605	78 943	(38 902)	40 041
Μη κυκλοφορούσες	20 219	-	20 219	28 543	-	28 543
Κυκλοφορούσες	56 197	(34 811)	21 386	50 401	(38 902)	11 498

Η προχρηματοδότηση αντιπροσωπεύει την καταβολή χρηματικών ποσών, συνεπώς την εκτέλεση πιστώσεων πληρωμών. Όπως εξηγείται στη σημείωση **1.5.7**, πρόκειται για προκαταβολές, επομένως δεν έχουν ακόμη καταχωριστεί στα έξοδα. Ως εκ τούτου, ενώ η προχρηματοδότηση μειώνει τις εκκρεμείς αναλήψεις υποχρεώσεων (υπόλοιπο προς εκκαθάριση - ΥΠΕ) (βλ. σημείωση **5.1**), αντιπροσωπεύει έξοδα τα οποία δεν έχουν ακόμη αναγνωριστεί στην κατάσταση οικονομικών αποτελεσμάτων.

Η περάτωση της περιόδου προγραμματισμού 2007-2013 και η σταδιακή εφαρμογή των προγραμμάτων της περιόδου 2014-2020 αποτελούν τους βασικούς παράγοντες που επηρεάζουν τα ποσά στον ισολογισμό: οι προχρηματοδοτήσεις που συνδέονται με παλαιά προγράμματα μειώνονται λόγω της αποδοχής του κόστους, ενώ για τη νέα περίοδο προγραμματισμού έχουν καταβληθεί περαιτέρω προχρηματοδοτήσεις.

Όσον αφορά την επιμερισμένη διαχείριση, αυτή η μετάβαση μεταξύ περιόδων προγραμματισμού εξηγεί επίσης τη διακύμανση μεταξύ κυκλοφορούντων και μη κυκλοφορούντων υπολοίπων. Η περίοδος προγραμματισμού 2007-2013 πλησιάζει το στάδιο της περάτωσης της και συνεπώς περισσότερα ποσά καθίστανται απαιτητά εντός δώδεκα μηνών. Όσον αφορά την περίοδο προγραμματισμού 2014-2020, η αρχική προχρηματοδότηση εγγράφεται ως μη κυκλοφορούσα, ενώ η ετήσια προχρηματοδότηση εγγράφεται ως κυκλοφορούσα.

Στον ανωτέρω πίνακα εμφανίζεται σημαντική μείωση των ακαθάριστων προχρηματοδοτήσεων υπό επιμερισμένη διαχείριση, η οποία εξηγείται από τον συμψηφισμό δαπανών ύψους 18 521 εκατ. EUR, οι οποίες αντισταθμίζονται εν μέρει από την καταβολή νέας προχρηματοδότησης ύψους 12 426 εκατ. EUR.

Εγγυήσεις ληφθείσες σχετικά με προχρηματοδοτήσεις

Πρόκειται για εγγυήσεις που η Επιτροπή ζητεί από τους δικαιούχους που δεν είναι κράτη μέλη, σε ορισμένες περιπτώσεις κατά την πληρωμή προκαταβολής (προχρηματοδότησης). Για αυτό το είδος εγγύησης, πρέπει να αναφέρονται δύο αξίες, η «ονομαστική» και η «τρέχουσα». Όσον αφορά την ονομαστική αξία, το γενεσιουργό γεγονός συνδέεται με την ύπαρξη της εγγύησης. Όσον αφορά την τρέχουσα αξία, γενεσιουργό γεγονός της εγγύησης είναι η πληρωμή της προχρηματοδότησης και/ή μεταγενέστεροι συμψηφισμοί. Στις 31 Δεκεμβρίου 2016 η ονομαστική αξία των εγγυήσεων που εισπράχθηκαν σε σχέση με προχρηματοδοτήσεις ανερχόταν σε 683 εκατ. EUR, ενώ η τρέχουσα αξία των εγγυήσεων αυτών ανερχόταν σε 496 εκατ. EUR (2015: 844 εκατ. EUR και 626 εκατ. EUR, αντίστοιχα).

Ορισμένα ποσά προχρηματοδοτήσεων που καταβλήθηκαν βάσει του 7ου προγράμματος-πλαisiού για την έρευνα και την τεχνολογική ανάπτυξη (ΠΠ7) και βάσει του «Ορίζοντα 2020» καλύπτονται ουσιαστικά από Ταμείο Εγγυήσεων των Συμμετεχόντων (ΤΕΣ). Το ΤΕΣ είναι ένα όργανο αλληλοβοήθειας σκοπός του οποίου είναι η κάλυψη των κινδύνων σχετικά με τη μη πληρωμή των ποσών από τους δικαιούχους κατά την εφαρμογή έμμεσων δράσεων του ΠΠ7 και του Ορίζοντα 2020. Όλοι οι συμμετέχοντες σε έμμεσες δράσεις που λαμβάνουν επιχορήγηση από την ΕΕ καταβάλλουν το 5 % του συνολικού ληφθέντος ποσού στο κεφάλαιο του ΤΕΣ.

Στις 31 Δεκεμβρίου 2016, τα ποσά των προχρηματοδοτήσεων που καλύπτονταν από το ΤΕΣ ανερχόταν συνολικά σε 1,8 δισ. EUR (2015: 1,7 δισ. EUR). Η ΕΕ (εκπροσωπούμενη από την Επιτροπή) ενεργεί ως εκτελεστικό όργανο των συμμετεχόντων του ΤΕΣ, αλλά το Ταμείο ανήκει στους συμμετέχοντες.

Στο τέλος τους έτους, το σύνολο των στοιχείων ενεργητικού του ΤΕΣ ανερχόταν σε 1 951 εκατ. EUR (2015: 1 838 εκατ. EUR). Στα στοιχεία ενεργητικού του ΤΕΣ περιλαμβάνονται και τα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού που τελούν υπό τη διαχείριση της Γενικής Διεύθυνσης Οικονομικών και Χρηματοδοτικών Υποθέσεων της Επιτροπής. Δεδομένου ότι το ΤΕΣ αποτελεί χωριστή οντότητα τα στοιχεία ενεργητικού του Ταμείου δεν είναι ενοποιημένα στους παρόντες ετήσιους λογαριασμούς της ΕΕ.

2.5.2. Λοιπές προκαταβολές προς τα κράτη μέλη

	<i>σε εκατ. EUR</i>	
	31.12.2016	31.12.2015
<i>Προκαταβολές στα κράτη μέλη για τα χρηματοδοτικά μέσα στο πλαίσιο της επιμερισμένης διαχείρισης</i>	2 534	3 287
<i>Καθεστώτα ενισχύσεων</i>	1 300	1 824
Σύνολο	3 834	5 111
<i>Μη κυκλοφορούσες</i>	1 651	1 332
<i>Κυκλοφορούσες</i>	2 183	3 779

Προκαταβολές στα κράτη μέλη για τα χρηματοδοτικά μέσα στο πλαίσιο της επιμερισμένης διαχείρισης

Στο πλαίσιο των προγραμμάτων των ευρωπαϊκών διαρθρωτικών και επενδυτικών ταμείων (ΕΔΕΤ) είναι δυνατή η χορήγηση προκαταβολών από τον προϋπολογισμό της ΕΕ στα κράτη μέλη, έτσι ώστε να μπορέσουν να συνεισφέρουν στα χρηματοδοτικά μέσα (ήτοι δάνεια, επενδύσεις μετοχικού κεφαλαίου ή εγγυήσεις). Τα εν λόγω χρηματοδοτικά μέσα συγκροτούνται και τελούν υπό τη διαχείριση των κρατών μελών, και όχι της Επιτροπής. Παρ' όλα αυτά, οι πόροι που δεν έχουν χρησιμοποιηθεί από τα μέσα αυτά μέχρι το τέλος του έτους αποτελούν ιδιοκτησία της ΕΕ (όπως και όλες οι προχρηματοδοτήσεις) και επομένως αντιμετωπίζονται ως στοιχείο ενεργητικού στον ισολογισμό της ΕΕ.

Περίοδος 2014-2020:

Στο πλαίσιο της πολιτικής συνοχής, τα κράτη μέλη συνεισέφεραν ποσό ύψους 3 681 εκατ. EUR, εκ του οποίου εκτιμάται ότι το ποσό των 1 842 εκατ. EUR δεν είχε ακόμη εκτελεστεί στις 31 Δεκεμβρίου 2016. Στο ποσό αυτό συμπεριλαμβάνεται η συνεισφορά των κρατών μελών στην πρωτοβουλία για τις ΜΜΕ, ένα μέρος που έχει ως στόχο την κινητοποίηση πρόσθετης δανειοδότησης από τον τραπεζικό τομέα σε ΜΜΕ (καταβλήθηκαν 745 εκατ. EUR, εκ των οποίων εκτιμάται ότι δεν έχει ακόμη εκτελεστεί το ποσό των 481 εκατ. EUR).

Όσον αφορά την αγροτική ανάπτυξη, 6 εκατ. EUR δεν είχαν ακόμη χρησιμοποιηθεί στο τέλος του έτους.

Περίοδος 2007-2013:

Για την προηγούμενη περίοδο προγραμματισμού, οι βασικές νομικές πράξεις δεν υποχρεώνουν τα κράτη να υποβάλλουν περιοδικές εκθέσεις στην Επιτροπή σχετικά με τη χρησιμοποίηση αυτών των προκαταβολών, και σε ορισμένες περιπτώσεις ούτε καν να τις προσδιορίζουν στις καταστάσεις δαπανών που υποβάλλουν στην Επιτροπή.

Όσον αφορά την πολιτική συνοχής, κάθε έτος η Επιτροπή συλλέγει στοιχεία από τα κράτη μέλη σχετικά με αυτά τα χρηματοδοτικά μέσα και τα ενοποιεί σε μια ετήσια έκθεση υλοποίησης. Η επόμενη έκθεση θα είναι η τελική έκθεση υλοποίησης, όμως δεν θα είναι διαθέσιμη εγκαίρως για να συμπεριληφθεί στους παρόντες λογαριασμούς. Κατά συνέπεια, και κατά την πρακτική των προηγούμενων ετών, η επιμέτρηση εκτιμάται με βάση τα πλέον πρόσφατα αξιόπιστα διαθέσιμα στοιχεία, δηλαδή την ετήσια έκθεση υλοποίησης στις 31 Δεκεμβρίου 2015 και τις εκταμιεύσεις που πραγματοποιήθηκαν κατά τη διάρκεια του 2016. Η εκτίμηση βασίζεται επίσης στην παραδοχή ότι τα κεφάλαια θα χρησιμοποιούνται πλήρως και ομοιόμορφα κατά τη διάρκεια της εναπομένουσας περιόδου λειτουργίας (η οποία λήγει στις 31 Μαρτίου 2017). Εκτιμάται ότι στο τέλος του 2016, ποσό 686 εκατ. EUR εκκρεμούσε ακόμη προς χρήση σε επενδύσεις των τελικών δικαιούχων.

Όσον αφορά την αγροτική ανάπτυξη, στο τέλος του έτους, όλα τα ποσά είχαν εκτελεστεί ή ανακατανεμηθεί σε άλλα μέτρα πριν από το τέλος της περιόδου προγραμματισμού.

Καθεστώτα ενισχύσεων

Ομοίως, οι προκαταβολές που καταβλήθηκαν από τα κράτη μέλη για διάφορα καθεστώτα ενισχύσεων (κρατικές ενισχύσεις, μέτρα αγοράς του ΕΓΤΕ ή επενδυτικά μέτρα του ΕΓΤΑΑ) οι οποίες δεν είχαν χρησιμοποιηθεί στο τέλος του έτους καταχωρίζονται στον ισολογισμό της ΕΕ ως στοιχεία ενεργητικού. Η Επιτροπή υπολόγισε την αξία των προκαταβολών αυτών με βάση τις πληροφορίες που παρείχαν τα κράτη μέλη. Τα ποσά που προέκυψαν περιλαμβάνονται στην ανωτέρω επιμέρους κατηγορία «Καθεστώτα ενισχύσεων».

Περίοδος 2014-2020:

Όσον αφορά την πολιτική συνοχής, 117 εκατ. EUR δεν είχαν χρησιμοποιηθεί στο τέλος του έτους.

Όσον αφορά τη γεωργική πολιτική, η Επιτροπή ζήτησε στοιχεία σχετικά με τα μη χρησιμοποιηθέντα ποσά απευθείας από τους οργανισμούς πληρωμών των κρατών μελών. Με βάση αυτά τα στοιχεία, εκτιμάται ότι ποσό 721 εκατ. EUR παρέμεινε αχρησιμοποίητο στο τέλος του έτους.

Περίοδος 2007-2013:

Εκτιμάται ότι 461 εκατ. EUR που αφορούν προκαταβολές οι οποίες καταβλήθηκαν στο πλαίσιο της γεωργικής πολιτικής παρέμειναν αχρησιμοποίητα στο τέλος του 2016.

2.6. ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ ΑΠΟ ΑΝΤΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ ΚΑΙ ΕΙΣΠΡΑΚΤΕΑ ΠΟΣΑ ΑΠΟ ΜΗ ΑΝΤΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ

σε εκατ. EUR

	Σημείωση	31.12.2016	31.12.2015
Μη κυκλοφορούσες			
Εισπρακτέα ποσά από μη ανταλλακτικές συναλλαγές	2.6.1	700	857
Απαιτήσεις από ανταλλακτικές συναλλαγές	2.6.2	16	13
		717	870
Κυκλοφορούσες			
Εισπρακτέα ποσά από μη ανταλλακτικές συναλλαγές	2.6.1	10 347	8 882
Απαιτήσεις από ανταλλακτικές συναλλαγές	2.6.2	558	572
		10 905	9 454
Σύνολο		11 621	10 324

2.6.1. Εισπρακτέα ποσά από μη ανταλλακτικές συναλλαγές

σε εκατ. EUR

	Σημείωση	31.12.2016	31.12.2015
Μη κυκλοφορούντα			
Κράτη μέλη	2.6.1.1	700	857
		700	857
Κυκλοφορούντα			
Κράτη μέλη	2.6.1.1	8 162	6 845
Πρόστιμα	2.6.1.2	1 808	1 601
Δεδουλευμένα έσοδα και προεισπραχθέντα έξοδα	2.6.1.3	329	369
Λοιπά εισπρακτέα ποσά		47	67
		10 347	8 882
Σύνολο		11 047	9 739

2.6.1.1. Εισπρακτέα ποσά από τα κράτη μέλη

σε εκατ. EUR

	31.12.2016	31.12.2015
Παραδοσιακοί ίδιοι πόροι βεβαιωμένοι στη λογιστική Α	3 261	3 041
Παραδοσιακοί ίδιοι πόροι βεβαιωμένοι στη χωριστή λογιστική	1 437	1 283
Ίδιοι πόροι προς είσπραξη	1 764	-
Απομείωση	(753)	(760)
Λοιπά	36	10
Εισπρακτέα ποσά από ίδιους πόρους	5 745	3 573
Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Εγγυήσεων (ΕΓΤΕ)	2 606	3 846
Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ)	924	750
Προσωρινό Μέσο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΠΜΑΑ)	30	26
Ειδικό πρόγραμμα ένταξης για τη γεωργία και την αγροτική ανάπτυξη (SAPARD)	167	175
Απομείωση	(999)	(1 092)
Εισπρακτέα ποσά δυνάμει του ΕΓΤΕ και της αγροτικής ανάπτυξης	2 729	3 705
Προβλεπόμενη είσπραξη προχρηματοδότησης	293	313
Καταβληθείς και εισπρακτέος ΦΠΑ	41	36
Λοιπά εισπρακτέα ποσά από τα κράτη μέλη	55	75
Σύνολο	8 863	7 701
Μη κυκλοφορούντα	700	857

Τα μη κυκλοφορούντα οφειλόμενα ποσά από κράτη μέλη αφορούν μη εκτελεσθείσες αποφάσεις εκκαθάρισης ως προς τη συμμόρφωση για το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Εγγυήσεων (ΕΓΤΕ) και το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ) που πρέπει να εφαρμοστούν σε ετήσιες δόσεις και/ή αναβολές.

Εισπρακτέα ποσά από ίδιους πόρους

Οι παραδοσιακοί ίδιοι πόροι (ΠΙΠ), οι οποίοι αποτελούνται από τελωνειακούς δασμούς και εισφορές ζάχαρης, εισπράττονται από τα κράτη μέλη για λογαριασμό της Επιτροπής. Τα κράτη μέλη βεβαιώνουν τους ΠΙΠ και κοινοποιούν τα ποσά των βεβαιωμένων απαιτήσεων στην Επιτροπή μέσω μηνιαίων καταστάσεων «λογιστικής Α». Βεβαιωμένες απαιτήσεις οι οποίες δεν έχουν συμπεριληφθεί στη «λογιστική Α», διότι δεν έχουν εισπραχθεί από τα κράτη μέλη και δεν καλύπτονται από εγγύηση (ή εάν καλύπτονται από εγγύηση αλλά έχουν παρ' όλα αυτά αμφισβητηθεί), εμφανίζονται στη «χωριστή λογιστική».

Η συνεισφορά των κρατών μελών βάσει του ΦΠΑ και του ΑΕΕ υπόκειται σε ετήσια προσαρμογή, η οποία πραγματοποιείται κάθε έτος την πρώτη εργάσιμη ημέρα του Δεκεμβρίου. Στους ίδιους πόρους προς είσπραξη περιλαμβάνονται επίσης οι προσαρμογές για τα οικονομικά έτη 2014, 2015 και 2016 οι οποίες σχετίζονται με τις νέες διατάξεις που θεσπίστηκαν με την απόφαση για τους ίδιους πόρους (ΑΙΠ) του 2014 μετά την ολοκλήρωση της διαδικασίας επικύρωσης και την έναρξη ισχύος της την 1η Οκτωβρίου 2016, και οι οποίες ήταν εξοφλητέες από τα κράτη μέλη την 1η Ιανουαρίου 2017.

Διορθώσεις μπορούν να εξακολουθήσουν να γίνονται στις πραγματικές βάσεις ΦΠΑ και ΑΕΕ κατά τα επόμενα τέσσερα έτη, εκτός εάν διατυπωθεί επιφύλαξη. Οι επιφυλάξεις αυτές πρέπει να θεωρούνται ενδεχόμενες απαιτήσεις αβέβαιοι ύψους έναντι των κρατών μελών, δεδομένου ότι ο δημοσιονομικός τους αντίκτυπος δεν μπορεί να εκτιμηθεί με ακρίβεια. Όταν το ακριβές ποσό των απαιτήσεων αυτών μπορέσει να προσδιοριστεί, ζητούνται οι αντίστοιχοι πόροι ΦΠΑ και ΑΕΕ, είτε σε σχέση με τα υπόλοιπα ΦΠΑ και ΑΕΕ είτε με μεμονωμένες αιτήσεις πόρων.

Εισπρακτέα ποσά στο πλαίσιο του ΕΓΤΕ και της αγροτικής ανάπτυξης

Στη θέση αυτή περιλαμβάνονται κυρίως οι οφειλές κρατών μελών στις 31 Δεκεμβρίου 2016, όπως δηλώθηκαν και πιστοποιήθηκαν από τα κράτη μέλη στις 15 Οκτωβρίου 2016. Επίσης, έγινε εκτίμηση των εισπρακτέων ποσών που προκύπτουν μετά τη δήλωση αυτή και μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 2016. Η Επιτροπή προβαίνει επίσης σε εκτίμηση μείωσης αξίας για τις οφειλές των δικαιούχων που δεν είναι πιθανό να εισπραχθούν. Η λογιστική καταχώριση αυτής της προσαρμογής δεν συνεπάγεται παραίτηση εκ μέρους της Επιτροπής από τη μελλοντική είσπραξη των ποσών αυτών. Στην προσαρμογή αυτή περιλαμβάνεται επίσης μείωση κατά 20 %, η οποία αντιστοιχεί στο ποσό που τα κράτη μέλη δύνανται να παρακρατήσουν για την κάλυψη διοικητικών δαπανών.

2.6.1.2. Πρόστιμα

Αυτό αφορά πρόστιμα που εξέδωσε η Επιτροπή τα οποία δεν είχαν εισπραχθεί (προσωρινά) στο τέλος του έτους (1 986 εκατ. EUR) μείον τη μείωση αξίας (178 εκατ. EUR). Στο τέλος του έτους, έγιναν δεκτές εγγυήσεις συνολικής αξίας 1 012 εκατ. EUR για μη καταβληθέντα πρόστιμα (2015: 1 428 εκατ. EUR). Επισημαίνεται ότι 651 εκατ. EUR από αυτές τις απαιτήσεις ήταν εξοφλητέα μετά τις 31 Δεκεμβρίου 2016.

2.6.1.3. Δεδουλευμένα έσοδα και προεισπραχθέντα έξοδα

	σε εκατ. EUR	
	31.12.2016	31.12.2015
Ταμεία για τη συνοχή, τη γεωργία και την αγροτική ανάπτυξη: δημοσιονομικές διορθώσεις	9	10
Άλλα δεδουλευμένα έσοδα	64	162
Προεισπραχθέντα έξοδα που αφορούν μη ανταλλακτικές συναλλαγές	256	196
Σύνολο	329	369
Μη κυκλοφορούντα	–	–
Κυκλοφορούντα	329	369

2.6.2. Απαιτήσεις από ανταλλακτικές συναλλαγές

σε εκατ. EUR

	31.12.2016	31.12.2015
Μη κυκλοφορούσες		
Λοιπές Απαιτήσεις	16	13
	16	13
Κυκλοφορούσες		
Πελάτες	246	225
Απομείωση απαιτήσεων έναντι πελατών	(128)	(107)
Προεισπραχθέντα έξοδα που αφορούν ανταλλακτικές συναλλαγές	250	228
Λοιπά	191	227
	558	572
Σύνολο	574	585

Η απομείωση απαιτήσεων έναντι πελατών η οποία γνωστοποιείται ανωτέρω περιλαμβάνει απομείωση ύψους 55 εκατ. EUR η οποία έχει προσδιοριστεί σε ατομική βάση.

2.7. ΑΠΟΘΕΜΑΤΑ

σε εκατ. EUR

	31.12.2016	31.12.2015
Επιστημονικό υλικό	54	55
Λοιπά	111	83
Σύνολο	165	138

2.8. ΤΑΜΕΙΑΚΑ ΔΙΑΘΕΣΙΜΑ ΚΑΙ ΙΣΟΔΥΝΑΜΑ ΤΟΥΣ

σε εκατ. EUR

	Σημείωση	31.12.2016	31.12.2015
Λογαριασμοί σε δημόσια ταμεία και κεντρικές τράπεζες		24 566	17 119
Λογαριασμοί όψεως		127	110
Πάγιες προκαταβολές		5	4
Μεταφορές (μεταφορές μετρητών)		-	-
Άλλες προθεσμιακές καταθέσεις		-	28
Τραπεζικοί λογαριασμοί για την εκτέλεση του προϋπολογισμού και άλλες προθεσμιακές καταθέσεις	2.8.1	24 698	17 262
Ταμειακά διαθέσιμα που ανήκουν σε χρηματοδοτικά μέσα	2.8.2	1 390	1 298
Ταμειακά διαθέσιμα σχετικά με πρόστιμα	2.8.3	1 325	1 908
Μετρητά σχετικά με άλλα θεσμικά όργανα, υπηρεσίες και οργανισμούς		1 006	1 012
Μετρητά σχετικά με καταπιστευματικά ταμεία		167	192
Σύνολο		28 585	21 671

2.8.1. Τραπεζικοί λογαριασμοί για την εκτέλεση του προϋπολογισμού και άλλες προθεσμιακές καταθέσεις

Αυτή η κατηγορία καλύπτει τα κεφάλαια της Επιτροπής που είναι κατατεθειμένα σε τραπεζικούς λογαριασμούς σε κάθε κράτος μέλος καθώς και στις χώρες ΕΖΕΣ (δημόσιο ταμείο ή κεντρική τράπεζα), καθώς και σε λογαριασμούς όψεως, πάγιων προκαταβολών και μικροεξόδων εμπορικών τραπεζών. Το

εξαιρετικά υψηλό ταμειακό υπόλοιπο στο τέλος του 2016 οφείλεται κατά κύριο λόγο στους εξής παράγοντες:

- Όσον αφορά τους ίδιους πόρους, το υπόλοιπο στο τέλος του έτους περιλαμβάνει ένα συνολικό καθαρό ποσό ύψους 7,7 δισ. EUR, το οποίο θα επιστραφεί στα κράτη μέλη στις αρχές του 2017 ως αποτέλεσμα των διορθωτικών προϋπολογισμών που εγκρίθηκαν στο τέλος του 2016. Επιπλέον, τις τελευταίες ημέρες του 2016 εισπράχθηκαν προκαταβολές ιδίων πόρων ύψους 1,5 δισ. EUR.
- Ένα σημαντικό ποσό από πρόστιμα τα οποία επέβαλε Επιτροπή για παραβάσεις των κανόνων ανταγωνισμού, ύψους 4,3 δισ. EUR, εισπράχθηκε οριστικά το 2016 και περιλαμβάνεται στο ταμειακό υπόλοιπο στο τέλος του έτους.
- Το ταμειακό υπόλοιπο περιλαμβάνει επίσης τα έσοδα για ειδικό προορισμό και τις πιστώσεις πληρωμών που δεν είχαν δαπανηθεί στο τέλος του 2016, ύψους 11 δισ. EUR.

2.8.2. Ταμειακά διαθέσιμα που ανήκουν σε χρηματοδοτικά μέσα

Τα ποσά που εμφανίζονται σε αυτήν την κατηγορία αφορούν κυρίως ταμειακά ισοδύναμα που διαχειρίζονται καταπιστευματικοί φορείς για λογαριασμό της Επιτροπής με σκοπό την εκτέλεση ιδιαίτερων προγραμμάτων των χρηματοδοτικών μέσων που χρηματοδοτούνται από τον προϋπολογισμό της ΕΕ (βλ. σημείωση **2.4.1**). Τα ταμειακά διαθέσιμα που ανήκουν σε χρηματοδοτικά μέσα μπορούν να χρησιμοποιηθούν μόνο στο αντίστοιχο πρόγραμμα.

2.8.3. Ταμειακά διαθέσιμα σχετικά με πρόστιμα

Πρόκειται για ταμειακά διαθέσιμα που εισέπραξε η Επιτροπή από επιβληθέντα πρόστιμα, για υποθέσεις που δεν έχουν ακόμη διευθετηθεί. Τα ποσά αυτά τηρούνται σε ειδικούς λογαριασμούς καταθέσεων που δεν χρησιμοποιούνται για καμία άλλη δραστηριότητα. Όταν έχει ασκηθεί προσφυγή ή είναι άγνωστο εάν ασκηθεί προσφυγή από το άλλο μέρος, το υποκείμενο ποσό εμφανίζεται ως ενδεχόμενη υποχρέωση στη σημείωση **4.1.4**.

Η μείωση του υπολοίπου αυτού οφείλεται στο γεγονός ότι, από το 2010, η Επιτροπή διαχειρίζεται όλα τα νέα προσωρινώς εισπραχθέντα πρόστιμα στο πλαίσιο του ταμείου BUFI. Τα ποσά αυτά επενδύονται σε χρηματοδοτικά μέσα τα οποία ταξινομούνται ως διαθέσιμα προς πώληση (βλ. σημείωση **2.4.1**).

ΠΑΘΗΤΙΚΟ

2.9. ΣΥΝΤΑΞΕΙΣ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΠΑΡΟΧΕΣ ΣΕ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΥΣ

Καθαρή υποχρέωση από καθεστώς παροχών σε εργαζομένους

	Καθεστώς συνταξιοδότησης των υπαλλήλων της Ευρωπαϊκής Ένωσης	Άλλα καθεστώτα παροχών εξόδου από την υπηρεσία	Κοινό καθεστώς ασφάλισης ασθένειας	σε εκατ. EUR	
				31.12.2016 Σύνολο	31.12.2015 Σύνολο
Υποχρέωση καθορισμένων παροχών	58 746	1 882	7 036	67 664	64 242
Στοιχεία ενεργητικού του προγράμματος	ά/α	(139)	(293)	(432)	(428)
Καθαρό ποσό	58 746	1 743	6 742	67 231	63 814

Η αύξηση στις συνολικές υποχρεώσεις για παροχές σε εργαζομένους οφείλεται κατά κύριο λόγο στην αύξηση του καθαρού ποσού που αντιστοιχεί στο καθεστώς συνταξιοδότησης των υπαλλήλων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η εν λόγω αύξηση οφείλεται κυρίως στη μείωση του πραγματικού προεξοφλητικού επιτοκίου από 0,6 % σε 0,3 %, και παράλληλα στο γεγονός ότι τα πρόσθετα δικαιώματα που εξασφάλισαν τα μέλη του καθεστώτος υπερέβησαν τις πληρωμές παροχών από το καθεστώς.

2.9.1. Καθεστώς συνταξιοδότησης των υπαλλήλων της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Αυτή η υποχρέωση καθορισμένων παροχών αντιπροσωπεύει την παρούσα αξία αναμενόμενων μελλοντικών πληρωμών τις οποίες απαιτείται να πραγματοποιήσει η ΕΕ για την τακτοποίηση των συνταξιοδοτικών υποχρεώσεων που προέρχονται από την υπηρεσία εργαζομένων κατά την τρέχουσα και τις προηγούμενες περιόδους. Το καθεστώς συνεχίζει να λειτουργεί, και επομένως, όλες οι πληρωμές που απαιτείται να γίνονται από το καθεστώς σε ετήσια βάση εγγράφονται κάθε έτος στον προϋπολογισμό της ΕΕ.

Σύμφωνα με το άρθρο 83 του κανονισμού υπηρεσιακής κατάστασης, η καταβολή των παροχών που προβλέπονται από το καθεστώς συνταξιοδότησης των υπαλλήλων βαρύνει τον προϋπολογισμό της ΕΕ. Το καθεστώς δεν χρηματοδοτείται, αλλά τα κράτη μέλη συλλογικά εγγυώνται την καταβολή αυτών των παροχών. Παρακρατείται από τον βασικό μισθό των ενεργών μελών υποχρεωτική συνταξιοδοτική εισφορά, η οποία επί του παρόντος ανέρχεται στο 9,8 %. Οι εν λόγω εισφορές αντιμετωπίζονται ως έσοδα στον προϋπολογισμό του έτους και συνεισφέρουν στη χρηματοδότηση των δαπανών της ΕΕ γενικά, βλ. επίσης σημείωση 3.6.

Οι υποχρεώσεις στο πλαίσιο του συνταξιοδοτικού καθεστώτος εκτιμήθηκαν με βάση τον αριθμό των εν ενεργεία και των συνταξιοδοτηθέντων μελών του προσωπικού στις 31 Δεκεμβρίου 2016 και με βάση τους κανόνες του κανονισμού υπηρεσιακής κατάστασης εν ισχύ την ημερομηνία εκείνη. Η αποτίμηση αυτή διενεργήθηκε σύμφωνα με τη μέθοδο IPSAS 25 (και, συνεπώς, σύμφωνα επίσης με τον λογιστικό κανόνα 12 της ΕΕ). Κατά τη διάρκεια του 2016, η Επιτροπή έλαβε μέτρα με σκοπό να ενισχύσει τις διαδικασίες και την αξιοπιστία της συλλογής βασικών δεδομένων που χρησιμοποιούνται για τον υπολογισμό των υποχρεώσεων για παροχές σε εργαζομένους. Το έργο αυτό θα συνεχιστεί κατά τη διάρκεια του 2017 - τα πιθανά αποτελέσματα, κατά περίπτωση, θα αντικατοπτρίζονται στους λογαριασμούς του 2017.

2.9.2. Άλλα καθεστώτα παροχών εξόδου από την υπηρεσία

Η κατηγορία αυτή αφορά την υποχρέωση για δεσμεύσεις συνταξιοδότησης έναντι μελών και πρώην μελών της Επιτροπής, του Δικαστηρίου (και του Γενικού Δικαστηρίου) και του Ελεγκτικού Συνεδρίου, των Γενικών Γραμματέων του Συμβουλίου, του Ευρωπαϊού Διαμεσολαβητή, του Ευρωπαϊού Επόπτη Προστασίας Δεδομένων και του Δικαστηρίου Δημόσιας Διοίκησης της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Περιλαμβάνει επίσης υποχρέωση για τις συντάξεις μελών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

2.9.3. Κοινό καθεστώς ασφάλισης ασθένειας

Πέραν των ανωτέρω καθεστώτων παροχών εξόδου από την υπηρεσία, έγινε επίσης αποτίμηση της εκτιμώμενης υποχρέωσης της ΕΕ όσον αφορά το κοινό καθεστώς ασφάλισης ασθένειας σχετικά με το κόστος υγειονομικής περίθαλψης το οποίο πρέπει να καταβληθεί κατά τη διάρκεια των περιόδων μετά την έξοδο των υπαλλήλων από την υπηρεσία (μετά την αφαίρεση των εισφορών τους).

Μεταβολή της παρούσας αξίας της υποχρέωσης καθορισμένων παροχών σε εργαζομένους

Η παρούσα αξία της υποχρέωσης καθορισμένων παροχών είναι η προεξοφλημένη αξία, πριν από την αφαίρεση οποιουδήποτε περιουσιακού στοιχείου του προγράμματος, αναμενόμενων μελλοντικών πληρωμών που απαιτούνται για την τακτοποίηση της υποχρέωσης που προέρχεται από υπηρεσία εργαζομένου κατά την τρέχουσα και τις προηγούμενες περιόδους.

Κατωτέρω παρουσιάζεται ανάλυση της μεταβολής της υποχρέωσης καθορισμένων παροχών για το τρέχον έτος:

σε εκατ. EUR

	Καθεστώς συνταξιοδότησης των υπαλλήλων της Ευρωπαϊκής Ένωσης	Άλλα καθεστώτα παροχών εξόδου από την υπηρεσία	Κοινό καθεστώς ασφάλισης ασθένειας	Σύνολο
Παρούσα αξία στις 31.12.2015	54 967	1 613	7 662	64 242
Κόστος τρέχουσας απασχόλησης	2 267	83	283	2 634
Δαπάνες επιτοκίου	1 264	29	161	1 454
Καθαρά αναλογιστικά (κέρδη) και ζημίες	2 142	148	(1 039)	1 251
Συνεισφορές από μέλη	–	–	24	24
Καταβληθείσες παροχές	(1 330)	(44)	(55)	(1 429)
Αύξηση/(μείωση) υποχρέωσης λόγω των φόρων επί των συντάξεων	(565)	52	–	(513)
Παρούσα αξία στις 31.12.2016	58 746	1 882	7 036	67 664

Το κόστος τρέχουσας απασχόλησης είναι η αύξηση στην παρούσα αξία της υποχρέωσης καθορισμένων παροχών που προέρχεται από την απασχόληση υφιστάμενων μελών κατά την τρέχουσα περίοδο.

Το κόστος τόκων είναι η αύξηση, κατά τη διάρκεια μιας περιόδου, της παρούσας αξίας της υποχρέωσης καθορισμένων παροχών η οποία συμβαίνει επειδή οι παροχές είναι κατά μία περίοδο πλησιέστερα προς τακτοποίηση.

Τα καθαρά αναλογιστικά κέρδη και ζημίες αποτελούνται από:

- εμπειρικές προσαρμογές (οι επιπτώσεις των διαφορών μεταξύ των προηγούμενων αναλογιστικών παραδοχών για το 2016 και των όσων πραγματικά συνέβησαν το 2016)· και
- επιπτώσεις των μεταβολών στις αναλογιστικές παραδοχές, είτε χρηματοοικονομικής φύσεως (όπως προβλεπόμενες αυξήσεις μισθών) είτε δημογραφικής φύσεως (όπως δείκτες θνησιμότητας). Αυτές οι παραδοχές είναι εγγενώς αβέβαιες και επομένως ενδέχεται να παρουσιάζουν σημαντικές μεταβολές από έτος σε έτος.

Οι παροχές καταβάλλονται κατά τη διάρκεια του έτους σύμφωνα με τους κανόνες του καθεστώτος. Αυτές οι καταβληθείσες παροχές οδηγούν σε μείωση της υποχρέωσης καθορισμένων παροχών καθώς δεν απαιτείται πλέον να καταβληθούν στο μέλλον.

Αναλογιστικές παραδοχές – παροχές σε εργαζομένους

Οι κύριες αναλογιστικές παραδοχές που χρησιμοποιήθηκαν στην αποτίμηση των δύο βασικών καθεστώτων παροχών σε εργαζομένους της ΕΕ παρουσιάζονται κατωτέρω:

	Καθεστώς συνταξιοδότησης των υπαλλήλων της Ευρωπαϊκής Ένωσης	Κοινό καθεστώς ασφάλισης ασθένειας
2016		
Ονομαστικό προεξοφλητικό επιτόκιο	1,7 %	1,9 %
Προβλεπόμενο ποσοστό πληθωρισμού	1,4 %	1,5 %
Πραγματικό προεξοφλητικό επιτόκιο	0,3 %	0,4 %
Αναμενόμενος ρυθμός αυξήσεων των μισθών	1,2 %	1,1 %
Τάσεις των συντελεστών του ιατροφαρμακευτικού κόστους	ά/α	3,0 %
Ηλικία συνταξιοδότησης	63/64/66	63/64/66
2015		
Ονομαστικό προεξοφλητικό επιτόκιο	2,0 %	2,1 %
Προβλεπόμενο ποσοστό πληθωρισμού	1,4 %	1,4 %
Πραγματικό προεξοφλητικό επιτόκιο	0,6 %	0,7 %
Αναμενόμενος ρυθμός αυξήσεων των μισθών	1,2 %	1,2 %
Τάσεις των συντελεστών του ιατροφαρμακευτικού κόστους	ά/α	3,0 %
Ηλικία συνταξιοδότησης	63/64/65	63/64/66

Οι δείκτες θνησιμότητας βασίζονται στον πίνακα θνησιμότητας υπαλλήλων διεθνών οργανισμών (ICSLT 2013).

Το ονομαστικό προεξοφλητικό επιτόκιο καθορίζεται ως η αξία της απόδοσης μηδενικού τοκομεριδίου σε ευρώ (με διάρκεια 21 ετών στις 31 Δεκεμβρίου 2016 για το καθεστώς συνταξιοδότησης των υπαλλήλων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (PSEO) και 26 ετών για το κοινό καθεστώς ασφάλισης ασθένειας). Το ποσοστό πληθωρισμού που χρησιμοποιήθηκε είναι το αναμενόμενο ποσοστό πληθωρισμού για την αντίστοιχη περίοδο. Πρέπει να προσδιορίζεται εμπειρικά, βάσει των μελλοντικών αξιών όπως εκφράζονται με ομόλογα στις ευρωπαϊκές χρηματοοικονομικές αγορές. Το πραγματικό προεξοφλητικό επιτόκιο υπολογίζεται από το ονομαστικό προεξοφλητικό επιτόκιο και το αναμενόμενο μακροχρόνιο ποσοστό πληθωρισμού.

Μεταβολή στην παρούσα αξία των στοιχείων ενεργητικού του προγράμματος

σε εκατ. EUR

	Άλλα καθεστάτα παροχών εξόδου από την υπηρεσία	Κοινό καθεστώς ασφάλισης ασθένειας	Σύνολο
Παρούσα αξία στις 31.12.2015	149	280	428
Καθαρή μεταβολή των στοιχείων ενεργητικού του προγράμματος	(10)	14	4
Παρούσα αξία στις 31.12.2016	139	293	432

Πενταετής τάση

σε εκατ. EUR

	2012	2013	2014	2015	2016
Υποχρέωση παροχών σε εργαζομένους	42 503	46 818	58 616	63 814	67 231

Η σημαντική αύξηση της υποχρέωσης για παροχές σε εργαζομένους κατά την πενταετία εξηγείται κυρίως από τη μείωση του πραγματικού προεξοφλητικού επιτοκίου που χρησιμοποιείται για την προεξόφληση των μελλοντικών ταμειακών ροών. Αυτή η μείωση συνδέεται με τις υποκείμενες οικονομικές συνθήκες και ειδικότερα την πτώση των επιτοκίων. Για παράδειγμα, για το κύριο καθεστώς PSEO, το πραγματικό προεξοφλητικό επιτόκιο υποχώρησε από 1,6 % στο τέλος του 2012 σε 0,3 % στο τέλος του 2016.

Ποσά τα οποία αναγνωρίζονται στην κατάσταση οικονομικών αποτελεσμάτων

σε εκατ. EUR

	Καθεστώς συνταξιοδότη σης των υπαλλήλων της Ευρωπαϊκής Ένωσης	Άλλα καθεστώτα παροχών έξοδου από την υπηρεσία	Κοινό καθεστώς ασφάλισης ασθένειας	Σύνολο
2016				
Κόστος τρέχουσας απασχόλησης	2 042	97	283	2 422
Δαπάνες επιτοκίου	1 138	33	161	1 332
Κόστος προϋπηρεσίας	-	-	-	-
Μεταβολή των στοιχείων ενεργητικού του προγράμματος	-	(7)	(45)	(52)
Κόστος προσωπικού και συντάξεων	3 180	124	399	3 702
Αναλογιστικά κέρδη και ζημιές	1 929	179	(1 039)	1 068
Σύνολο	5 108	302	(640)	4 770

Ευαισθησία του κοινού καθεστώτος ασφάλισης ασθένειας

Η μεταβολή στις υποτιθέμενες τάσεις των συντελεστών του ιατροφαρμακευτικού κόστους κατά μία ποσοστιαία μονάδα θα είχε τις ακόλουθες επιπτώσεις:

σε εκατ. EUR

	Αύξηση κατά μία ποσοστιαία μονάδα	Μείωση κατά μία ποσοστιαία μονάδα
Άθροισμα του κόστους τρέχουσας απασχόλησης και του τόκου που αποτελούν συνιστώσες του καθαρού κόστους της περιόδου για το κόστος ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης των προγραμμάτων μετά την έξοδο από την υπηρεσία	89	(74)
Σωρευμένη υποχρέωση παροχών μετά την έξοδο από την υπηρεσία για ιατροφαρμακευτικό κόστος	2 201	(1 828)

2.10. ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ

σε εκατ. EUR

	Ποσό στις 31.12.201 5	Συμπληρω ματικές προβλέψεις	Αχρησιμοπο ιήτα αντιλογισθ έντα ποσά	Χρησιμοπο ιηθέντα ποσά	Μεταφορά μεταξύ κατηγοριών	Μεταβολή εκτιμήσε ων	Ποσό στις 31.12.2016
<i>Δικαστικές υποθέσεις:</i>							
Γεωργία	-	40	(21)	0	129	-	149
Συνοχή	-	19	-	-	198	-	217
Άλλες	459	8	(2)	(33)	(327)	(2)	102
Παροπλισμός πυρηνικών εγκαταστάσεων	1 078	-	-	(29)	-	64	1 113
Δημοσιονομικές	411	536	(7)	(53)	-	(6)	880
Πρόστιμα	4	20	-	-	-	-	23
Λοιπά	79	24	9	(23)	-	38	127
Σύνολο	2 030	647	(21)	(138)	-	94	2 611
Μη κυκλοφορούντα	1 716	491	(22)	(9)	(304)	65	1 936
Κυκλοφορούντα	314	156	1	(128)	304	29	675

Οι προβλέψεις είναι ποσά τα οποία προκύπτουν από παρελθόντα γεγονότα και τα οποία πιθανότατα θα χρειαστεί να καταβληθούν από τον προϋπολογισμό της ΕΕ στο μέλλον.

Δικαστικές υποθέσεις

Πρόκειται για την εκτίμηση των ποσών που είναι πιθανόν να πληρωθούν μετά το τέλος του έτους για ορισμένες δικαστικές υποθέσεις που βρίσκονται σε εξέλιξη.

Παροπλισμός πυρηνικών εγκαταστάσεων

Το 2014 η βάση για την πρόβλεψη επικαιροποιήθηκε σύμφωνα με την «επικαιροποιημένη στρατηγική του JRC για τον παροπλισμό και τη διαχείριση αποβλήτων του 2014»(D&WM). Αποτελεί τη συνέχεια που δόθηκε στις παρατηρήσεις τις οποίες διατύπωσαν οι εξωτερικοί εμπειρογνώμονες μετά την επανεξέταση του προγράμματος D&WM του JRC το 2012. Σύμφωνα με τους λογιστικούς κανόνες της ΕΕ, η πρόβλεψη αυτή λαμβάνει υπόψη το ποσοστό πληθωρισμού και στη συνέχεια προεξοφλείται στην καθαρή παρούσα αξία της (με τη βοήθεια της καμπύλης swar μηδενικού τοκομεριδίου σε ευρώ). Στις 31 Δεκεμβρίου 2016, αυτό οδήγησε σε πρόβλεψη που ανερχόταν σε 1 113 εκατ. EUR, εκ των οποίων ένα μέρος έπρεπε να χρησιμοποιηθεί το 2016 (27 εκατ. EUR) και το υπόλοιπο αργότερα (1 086 εκατ. EUR).

Δεδομένης της εκτιμηθείσας διάρκειας του εν λόγω προγράμματος (περίπου 20 έτη), θα πρέπει να διευκρινιστεί ότι υπάρχει κάποια αβεβαιότητα ως προς την εκτίμηση αυτή και ότι οι τελικές δαπάνες μπορεί να διαφέρουν από τα ποσά που εμφανίζονται επί του παρόντος.

Δημοσιονομικές προβλέψεις

Πρόκειται κυρίως για προβλέψεις που αντιπροσωπεύουν τις εκτιμώμενες ζημιές που θα προκύψουν σε σχέση με τις εγγυήσεις βάσει των διαφόρων χρηματοδοτικών μέσων, όπου το ΕΤΕ και η ΕΤΕπ έχουν την εξουσία να χορηγούν εγγυήσεις εξ ονόματός τους, αλλά για λογαριασμό και με κίνδυνο της ΕΕ. Ωστόσο, έχουν τεθεί ανώτατα όρια ως προς τον χρηματοδοτικό κίνδυνο της ΕΕ που συνδέεται με τις εγγυήσεις. Οι μη τρέχουσες δημοσιονομικές προβλέψεις προεξοφλούνται στην καθαρή παρούσα αξία τους (με τη βοήθεια του ετήσιου επιτοκίου Swar σε ευρώ).

Η αύξηση στις δημοσιονομικές προβλέψεις οφείλεται κατά κύριο λόγο σε πρόσθετες προβλέψεις για εκκρεμή δάνεια προς τη Συρία με την εγγύηση της ΕΤΕπ στο πλαίσιο της εντολής εξωτερικής δανειοδότησης και σε αυξημένες δραστηριότητες των μηχανισμών εγγυήσεων των προγραμμάτων «Ορίζοντας 2020» και COSME.

2.11. ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ

σε εκατ. EUR

	Σημείωση	31.12.2016	31.12.2015
Μακροπρόθεσμες χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις			
Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις στο αποσβεσμένο κόστος	2.11.1	55 067	51 764
Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις στην εύλογη αξία μέσω πλεονάσματος ή ελλείμματος	2.11.2	-	-
Υποχρεώσεις από οικονομικές εγγυήσεις	2.11.3	-	-
		55 067	51 764
Βραχυπρόθεσμες χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις			
Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις στο αποσβεσμένο κόστος	2.11.1	2 283	7 939
Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις στην εύλογη αξία μέσω πλεονάσματος ή ελλείμματος	2.11.2	1	-
Υποχρεώσεις από οικονομικές εγγυήσεις	2.11.3	-	-
		2 284	7 939
Σύνολο		57 351	59 703

2.11.1. Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις στο αποσβεσμένο κόστος

σε εκατ. EUR

	Σημείωση	31.12.2016	31.12.2015
Δανειοληπτικές πράξεις για χρηματοδοτική συνδρομή	2.11.1.1	55 128	56 860
Άλλες χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις	2.11.1.2	2 222	2 842
Σύνολο		57 350	59 703
<i>Μακροπρόθεσμες</i>		<i>55 067</i>	<i>51 764</i>
<i>Βραχυπρόθεσμες</i>		<i>2 283</i>	<i>7 939</i>

2.11.1.1. Δανειοληπτικές πράξεις για χρηματοδοτική συνδρομή

σε εκατ. EUR

	ΕΜΧΣ	ΙΠ	ΜΧΣ	Ευρατόμ	ΕΚΑΧ υπό εκκαθάριση	Σύνολο
Σύνολο στις 31.12.2015	47 509	5 811	3 024	301	215	56 860
Νέες δανειοληπτικές πράξεις	4 750	-	10	-	-	4 760
Επιστροφές	(4 750)	(1 500)	(70)	(49)	-	(6 369)
Συναλλαγματικές διαφορές	-	-	-	-	(30)	(30)
Μεταβολές λογιστικής αξίας	(53)	(40)	-	-	(1)	(94)
Σύνολο στις 31.12.2016	47 456	4 272	2 964	252	184	55 128
<i>Μη κυκλοφορούσες</i>	<i>46 800</i>	<i>3 050</i>	<i>2 889</i>	<i>199</i>	<i>96</i>	<i>53 034</i>
<i>Κυκλοφορούσες</i>	<i>656</i>	<i>1 222</i>	<i>75</i>	<i>53</i>	<i>88</i>	<i>2 094</i>

Οι δανειοληπτικές πράξεις περιλαμβάνουν κυρίως πιστοποιημένες οφειλές ανερχόμενες σε 54 951 εκατ. EUR (2015: 56 656 εκατ. EUR). Οι μεταβολές της λογιστικής αξίας αντιστοιχούν στη μεταβολή των δεδουλευμένων τόκων.

Εκτός από την υπό εκκαθάριση ΕΚΑΧ, η αποπληρωμή των ανωτέρω δανειοληπτικών πράξεων είναι εντέλει εγγυημένη από τον προϋπολογισμό της ΕΕ - βλ. σημείωση **4.1.2**, και κατ'επέκταση από κάθε κράτος μέλος.

Αποτελεσματικά επιτόκια δανειοληπτικών πράξεων (εκφρασμένα σε φάσμα επιτοκίων)

	31.12.2016	31.12.2015
Μακροοικονομική χρηματοδοτική συνδρομή (ΜΧΣ)	0 % - 4,54 %	0 % - 4,54 %
Ευρατόμ	0 % - 5,68 %	0 % - 5,67 %
Ισοζύγιο πληρωμών (ΙΠ)	2,37 % - 3,37 %	2,37 % - 3,62 %
Ευρωπαϊκός μηχανισμός χρηματοοικονομικής σταθεροποίησης (ΕΜΧΣ)	0,62 % - 3,75 %	0,62 % - 3,75 %
Υπό εκκαθάριση ΕΚΑΧ	6,92 % - 9,78 %	6,92 % - 9,78 %

2.11.1.2. Άλλες χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις

σε εκατ. EUR

	31.12.2016	31.12.2015
Μη κυκλοφορούσες		
Υποχρεώσεις χρηματοδοτικής μίσθωσης	1 545	1 648
Κτίρια εξοφλούμενα με δόσεις	329	352
Λοιπά	160	122
	2 034	2 122
Κυκλοφορούσες		
Πρόστιμα που πρέπει να επιστραφούν	25	625
Υποχρεώσεις χρηματοδοτικής μίσθωσης	84	75
Κτίρια εξοφλούμενα με δόσεις	22	21
Λοιπά	58	(0)
	189	721
Σύνολο	2 222	2 842

Υποχρεώσεις χρηματοδοτικής μίσθωσης

σε εκατ. EUR

Περιγραφή	Μελλοντικά καταβλητέα ποσά			Σύνολο παθητικού
	< 1 έτος	1-5 έτη	> 5 έτη	
Γήπεδα και κτίρια	80	403	1 136	1 619
Άλλα ενσώματα στοιχεία ενεργητικού	4	6	-	10
Σύνολο στις 31.12.2016	84	409	1 136	1 629
Τόκοι	72	269	304	645
Σύνολο της ελάχιστης καταβολής μελλοντικών μισθωμάτων στις 31.12.2016	156	678	1 439	2 274
Σύνολο της ελάχιστης καταβολής μελλοντικών μισθωμάτων στις 31.12.2015	132	658	1 608	2 396

Τα ανωτέρω ποσά που αφορούν μισθώσεις και κτίρια θα πρέπει να χρηματοδοτηθούν από επόμενους προϋπολογισμούς.

2.11.2. Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις στην εύλογη αξία μέσω πλεονάσματος ή ελλείμματος

σε εκατ. EUR

	31.12.2016		Εύλογη αξία	31.12.2015		Εύλογη αξία
	Ονομαστικό ποσό σκέλους εισπραξης	Ονομαστικό ποσό σκέλους πληρωμής		Ονομαστικό ποσό σκέλους εισπραξης	Ονομαστικό ποσό σκέλους πληρωμής	
Προθεσμιακό συμβόλαιο σε ξένο νόμισμα	99	(101)	1	-	-	-

Οι χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις στην εύλογη αξία μέσω πλεονάσματος ή ελλείμματος στις 31 Δεκεμβρίου 2016 αφορούσαν ένα προθεσμιακό συμβόλαιο σε ξένο νόμισμα, το οποίο σύναψε η ΕΕ το 2016

ώστε να αντισταθμίσει τον συναλλαγματικό κίνδυνο που συνδέεται με χρεωστικούς τίτλους σε USD που τηρούνται από το ταμείο εγγυήσεων του ΕΤΣΕ - βλ. σημείωση **2.4.2**.

Στις 31 Δεκεμβρίου 2016, όλες οι χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις σε εύλογη αξία μέσω πλεονάσματος ή ελλείμματος ταξινομήθηκαν στην κατηγορία επιπέδου 2 της ιεράρχησης εύλογης αξίας (η αποτίμηση βασίστηκε σε παρατηρήσιμες παραμέτρους εκτός των χρηματιστηριακών τιμών).

2.11.3. Υποχρεώσεις από οικονομικές εγγυήσεις

Η υποχρέωση από οικονομική εγγύηση αφορά την εγγύηση που παρέχεται στο πλαίσιο του ΕΤΣΕ. Στις 31 Δεκεμβρίου 2016, το σύνολο της υποχρέωσης από την οικονομική εγγύηση του ΕΤΣΕ ανερχόταν σε μηδέν EUR, διότι τα έσοδα που πρόκειται να εισπραχθούν στο πλαίσιο της εγγύησης υπερβαίνουν τις αναμενόμενες ζημιές (βλ. σημείωση 4.1.1).

2.12. ΟΦΕΙΛΕΣ

σε εκατ. EUR

	Ακαθάριστο ποσό	Προσαρμογές *	Καθαρό ποσό στις 31.12.2016	Ακαθάριστο ποσό	Προσαρμογές *	Καθαρό ποσό στις 31.12.2015
Δηλώσεις δαπανών και τιμολόγια που παρελήφθησαν από:						
<i>Κράτη μέλη:</i>						
ΕΓΤΑΑ και άλλα μέσα αγροτικής ανάπτυξης	500	(34)	467	2 621	(230)	2 391
ΕΤΠΑ & ΤΣ	10 663	(793)	9 871	8 361	(950)	7 411
ΕΚΤ	4 145	(95)	4 050	3 355	(2)	3 353
Λοιπά	793	(47)	747	434	(102)	332
<i>Οντότητες ιδιωτικού και δημοσίου δικαίου</i>	1 677	(169)	1 507	1 928	(223)	1 705
Συνολικό κόστος από δηλώσεις δαπανών και παραληφθέντα τιμολόγια	17 779	(1 138)	16 641	16 699	(1 507)	15 192
ΕΓΤΕ	12 193	ά/α	12 193	6 851	ά/α	6 851
Οφειλές ιδίων πόρων	10 441	ά/α	10 441	9 506	ά/α	9 506
Διάφορες οφειλές	364	ά/α	364	356	ά/α	356
Λοιπά	364	ά/α	364	286	ά/α	286
Σύνολο	41 142	(1 138)	40 005	33 698	(1 507)	32 191

* Εκτιμήσεις μη επιλέξιμων ποσών και εκκρεμείς λοιπές προκαταβολές προς τα κράτη μέλη.

Οι οφειλές περιλαμβάνουν καταστάσεις δαπανών που υποβάλλονται στην Επιτροπή στο πλαίσιο επιχορηγούμενων δραστηριοτήτων. Πιστώνονται για το ζητούμενο ποσό μόλις υποβληθεί η σχετική αίτηση. Αν ο αντισυμβαλλόμενος είναι κράτος μέλος, ταξινομούνται στην κατηγορία αυτή. Η ίδια διαδικασία ισχύει και για τιμολόγια και πιστωτικά σημειώματα που λαμβάνονται στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων προμηθειών. Οι εν λόγω δηλώσεις δαπανών έχουν ληφθεί υπόψη στο πλαίσιο των διαδικασιών διαχωρισμού των χρήσεων. Μετά τις σχετικές καταληκτικές εγγραφές, τα ποσά που εκτιμώνται ως επιλέξιμα εγγράφονται στους λογαριασμούς ως έσοδα, ενώ το υπόλοιπο μέρος αναφέρεται ως «Εκτιμήσεις μη επιλέξιμων ποσών και εκκρεμείς λοιπές προκαταβολές προς τα κράτη μέλη» (βλ. κατωτέρω).

Σχεδόν όλες οι δηλώσεις δαπανών περιλαμβάνονται στο ποσό του δημοσιονομικού ΥΠΕ στο τέλος του έτους: όλα τα ποσά των κρατών μελών και μεγάλο μέρος των τιμολογίων άλλων οντοτήτων.

Η μεγαλύτερη μεταβολή αφορά το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Εγγυήσεων και οφείλεται στην καλύτερη εκτέλεση των πληρωμών σε επίπεδο κρατών μελών το 2016 σε σύγκριση με το 2015 – αυτό σημαίνει ότι υποβλήθηκαν δηλώσεις πραγματικών δαπανών και δεν χρειάστηκε να γίνουν σχετικές εκτιμήσεις στο τέλος του έτους. Ως εκ τούτου, η αύξηση ύψους 5,3 δισ. EUR αντισταθμίζεται από ανάλογη μείωση των δεδουλευμένων εξόδων – βλ. σημείωση 2.13.

Η σημαντική μείωση των οφειλών στο πλαίσιο του ΕΓΤΑΑ οφείλεται κυρίως στη μείωση των δηλώσεων δαπανών που παρελήφθησαν για την περίοδο 2007-2013, η οποία βρίσκεται σε προχωρημένο στάδιο περάτωσης.

Η άλλη σημαντική αύξηση των οφειλών αφορά την πολιτική συνοχής (13,9 δισ. EUR το 2016 σε σύγκριση με 10,8 δισ. EUR το 2015) και σχετίζεται ως επί το πλείστον με την προηγούμενη περίοδο προγραμματισμού 2007-2013. Ο αριθμός των καταστάσεων δαπανών που έχουν υποβληθεί για την περίοδο προγραμματισμού 2014-2020 παραμένει περιορισμένος για διάφορους λόγους, π.χ. διότι δεν έχουν οριστεί κάποιες διαχειριστικές αρχές.

Κατά την περίοδο προγραμματισμού 2014-2020, ο κανονισμός περί κοινών διατάξεων που εφαρμόζεται στα διαρθρωτικά ταμεία (ΕΤΠΑ και ΕΚΤ), το Ταμείο Συνοχής και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας (ΕΤΘΑ) προβλέπει ότι ο προϋπολογισμός της ΕΕ προστατεύεται μέσω συστηματικής παρακράτησης του 10 % των ενδιάμεσων πληρωμών που πραγματοποιούνται. Τον Φεβρουάριο μετά τη λήξη της λογιστικής χρήσης (1 Ιουλίου - 30 Ιουνίου), ο κύκλος ελέγχου ολοκληρώνεται μέσω διαχειριστικών επαληθεύσεων από τις διαχειριστικές αρχές και ελέγχων από τις ελεγκτικές αρχές. Η Επιτροπή εξετάζει τα έγγραφα διασφάλισης και τους λογαριασμούς που υποβάλλουν οι αρμόδιες αρχές των κρατών μελών. Η πληρωμή / ανάκτηση του τελικού υπολοίπου πραγματοποιείται μόνο μετά την περάτωση της αξιολόγησης και την αποδοχή των λογαριασμών. Το ποσό που παρακρατήθηκε σύμφωνα με τη διάταξη αυτή στα τέλη του 2016 ανερχόταν σε 1 δισ. EUR.

Οι οφειλές ιδίων πόρων αναφέρονται στη συνεισφορά των κρατών μελών στον προϋπολογισμό της ΕΕ που πρέπει να επιστραφεί στο τέλος του έτους μετά τον τέταρτο και τον πέμπτο διορθωτικό προϋπολογισμό του 2016. Το σημαντικό ποσό οφείλεται στην καθυστερημένη έγκριση των διορθωτικών προϋπολογισμών 4 και 5/2016 που βασίζονταν στον κανονισμό για τους ίδιους πόρους, και στις προσαρμογές που σχετίζονταν με τις νέες διατάξεις οι οποίες θεσπίστηκαν με τη νέα απόφαση του 2014 για τους ίδιους πόρους που καταβλήθηκαν στα κράτη μέλη μόλις τον Ιανουάριο του 2017.

Εκτιμήσεις μη επιλέξιμων ποσών και εκκρεμείς λοιπές προκαταβολές προς τα κράτη μέλη

Οι οφειλές μειώθηκαν κατά το ποσό που αντιπροσωπεύουν οι αιτήσεις επιστροφής που υποβλήθηκαν, αλλά δεν έχουν ακόμη ελεγχθεί, και το οποίο ποσό εκτιμήθηκε μη επιλέξιμο. Τα μεγαλύτερα ποσά αφορούν τις ΓΔ διαρθρωτικών δράσεων. Επίσης, οι οφειλές μειώθηκαν κατά το ποσό που αντιπροσωπεύουν οι αιτήσεις επιστροφής που υποβλήθηκαν σχετικά με άλλες προκαταβολές στα κράτη μέλη (βλ. σημείωση **2.5.2**) που ακόμη δεν έχουν καταβληθεί στο τέλος του έτους (395 εκατ. EUR).

Αιτήσεις προχρηματοδότησης

Εκτός από τα προαναφερθέντα ποσά, έχουν υποβληθεί αιτήσεις προχρηματοδότησης ύψους 594 εκατ. EUR και οι οποίες δεν έχουν καταβληθεί στο τέλος του έτους. Σύμφωνα με τους λογιστικούς κανόνες της ΕΕ, τα ποσά αυτά δεν εγγράφονται ως οφειλές.

2.13. ΔΕΔΟΥΛΕΥΜΕΝΑ ΕΞΟΔΑ ΚΑΙ ΠΡΟΕΙΣΠΡΑΧΘΕΝΤΑ ΕΞΟΔΑ

	σε εκατ. EUR	
	31.12.2016	31.12.2015
Δεδουλευμένα έσοδα	66 800	67 358
Προεισπραχθέντα έσοδα	638	869
Λοιπά	143	175
Σύνολο	67 580	68 402

Η κατανομή των δεδουλευμένων εξόδων έχει ως εξής:

	σε εκατ. EUR	
	31.12.2016	31.12.2015
ΕΓΤΕ	33 033	38 263
ΕΓΤΑΑ και άλλα μέσα αγροτικής ανάπτυξης	17 024	14 806
ΕΤΠΑ και ΤΣ	7 157	5 026
ΕΚΤ	3 473	2 636
Λοιπά	6 112	6 627

Σύνολο

66 800

67 358

Η μεγαλύτερη μεταβολή αφορά το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Εγγυήσεων (ΕΓΓΤΕ) και οφείλεται στην καλύτερη εκτέλεση των πληρωμών σε επίπεδο κρατών μελών το 2016 σε σύγκριση με το 2015 – αυτό σημαίνει ότι υποβλήθηκαν δηλώσεις πραγματικών δαπανών και δεν χρειάστηκε να γίνουν σχετικές εκτιμήσεις στο τέλος του έτους. Ως εκ τούτου, η μείωση ύψους 5,2 δισ. EUR αντισταθμίζεται από ανάλογη αύξηση των οφειλών – βλ. σημείωση **2.12**.

Η αύξηση ύψους 3 δισ. EUR στον τομέα της συνοχής οφείλεται στην αυξανόμενη εκτέλεση στο επίπεδο των τελικών δικαιούχων.

Η αύξηση των δεδουλευμένων εξόδων που αφορούν το ΕΓΤΑΑ (2,2 δισ. EUR) συνδέεται με τον χαμηλότερο αριθμό δηλώσεων δαπανών που παρελήφθησαν για την περίοδο 2014-2020, που σημαίνει ότι στο τέλος του έτους έπρεπε να συγκεντρωθούν μεγαλύτερα ποσά δεδουλευμένων.

Εκτός του ΕΓΓΤΕ, όλα τα άλλα δεδουλευμένα έξοδα των κρατών μελών περιλαμβάνονται στο δημοσιονομικό ΥΠΕ, όπως και τα περισσότερα «λοιπά» δεδουλευμένα έξοδα - βλ. σημείωση **5.1**.

ΚΑΘΑΡΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ

2.14. ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ

σε εκατ. EUR

	Σημείωση	31.12.2016	31.12.2015
Αποθεματικό εύλογης αξίας	2.14.1	325	292
Αποθεματικό του Ταμείου Εγγυήσεων	2.14.2	2 643	2 561
Άλλα αποθεματικά	2.14.3	1 873	1 829
Σύνολο		4 841	4 682

2.14.1. Αποθεματικό εύλογης αξίας

Βάσει των λογιστικών κανόνων της ΕΕ, οι προσαρμογές της εύλογης αξίας των διαθέσιμων προς πώληση χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού εγγράφονται πλέον στο αποθεματικό εύλογης αξίας.

Μεταβολές του αποθεματικού εύλογης αξίας κατά τη διάρκεια της περιόδου

σε εκατ. EUR

	2016	2015
Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού διαθέσιμα προς πώληση:		
περιλαμβανόμενα στο αποθεματικό εύλογης αξίας	34	79
περιλαμβανόμενα στην κατάσταση οικονομικών αποτελεσμάτων	0	(33)
	34	46
Σχετικά με συμμετοχές που καταλογίζονται με τη μέθοδο της καθαρής θέσης	(0)	7
Σύνολο	33	53

2.14.2. Αποθεματικό του Ταμείου Εγγυήσεων

Το αποθεματικό αυτό περιλαμβάνει το καθορισμένο ποσοστό-στόχο 9 % των ανεξόφλητων ποσών που εγγυάται ο προϋπολογισμός της ΕΕ στο πλαίσιο της εντολής εξωτερικής δανειοδότησης της ΕΤΕπ, το οποίο πρέπει να παραμένει ως στοιχείο ενεργητικού στο Ταμείο Εγγυήσεων για τις εξωτερικές δράσεις (βλ. σημείωση **2.4.1**).

2.14.3. Άλλα αποθεματικά

Το ποσό αυτό αφορά κατά κύριο λόγο το αποθεματικό της υπό εκκαθάριση ΕΚΑΧ (1 524 εκατ. EUR) για τα στοιχεία ενεργητικού του Ταμείου Έρευνας για τον Άνθρακα και τον Χάλυβα, το οποίο συστάθηκε στο πλαίσιο της εκκαθάρισης της ΕΚΑΧ.

2.15. ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ ΕΝΑΝΤΙ ΤΩΝ ΚΡΑΤΩΝ ΜΕΛΩΝ

σε εκατ. EUR

Απαιτήσεις έναντι των κρατών μελών στις 31.12.2015	77 124
<i>Επιστροφή του πλεονάσματος του προϋπολογισμού 2015 σε κράτη μέλη</i>	<i>1 349</i>
<i>Μεταβολές του αποθεματικού του Ταμείου Εγγυήσεων</i>	<i>82</i>
<i>Άλλες μεταβολές αποθεματικών</i>	<i>58</i>
<i>Οικονομικό αποτέλεσμα του έτους</i>	<i>(1 733)</i>
Σύνολο απαιτήσεων έναντι των κρατών μελών στις 31.12.2016	76 881

Το ποσό αυτό αντιπροσωπεύει το μέρος των εξόδων που έχει πραγματοποιήσει η ΕΕ έως τις 31 Δεκεμβρίου, τα οποία πρέπει να χρηματοδοτηθούν από επόμενους προϋπολογισμούς. Έτσι, σύμφωνα με τους κανόνες της λογιστικής σε δεδουλευμένη βάση πολλά έξοδα αναγνωρίζονται στο έτος N μολονότι μπορεί να καταβληθούν στην ουσία το έτος N + 1 (ή αργότερα) και επομένως να χρηματοδοτηθούν από τον προϋπολογισμό του έτους N + 1 (ή αργότερα). Η καταχώριση των ποσών αυτών στους λογαριασμούς παθητικού, σε συνδυασμό με το ότι τα αντίστοιχα ποσά χρηματοδοτούνται από επόμενους προϋπολογισμούς, έχει ως αποτέλεσμα την υπέρογκη αύξηση του παθητικού σε σχέση με το ενεργητικό στο τέλος του έτους. Τα πιο σημαντικά ποσά που πρέπει να τονιστούν αφορούν τις δραστηριότητες του Ευρωπαϊκού Γεωργικού Ταμείου Εγγυήσεων και τις υποχρεώσεις για παροχές σε εργαζομένους.

Τονίζεται, επίσης, ότι τα ανωτέρω δεν επηρεάζουν το αποτέλεσμα της εκτέλεσης του προϋπολογισμού. Τα έσοδα του προϋπολογισμού πρέπει να ισοσκελίζουν ή να υπερβαίνουν πάντα τις δαπάνες του προϋπολογισμού και τυχόν πλεόνασμα εσόδων επιστρέφεται στα κράτη μέλη.

3. ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ

ΕΣΟΔΑ

ΕΣΟΔΑ ΑΠΟ ΜΗ ΑΝΤΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ: ΙΔΙΟΙ ΠΟΡΟΙ

3.1. ΠΟΡΟΙ ΑΕΕ

Τα έσοδα από ίδιους πόρους αποτελούν το βασικό στοιχείο των λειτουργικών εσόδων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Από τις τρεις κατηγορίες ιδίων πόρων, δηλαδή τους παραδοσιακούς ίδιους πόρους (ΠΙΠ), τους πόρους που βασίζονται στον ΦΠΑ και τους πόρους που βασίζονται στο ΑΕΕ, τα έσοδα από το ΑΕΕ ύψους 95 578 εκατ. EUR (2015: 95 355 εκατ. EUR) είναι τα πιο σημαντικά.

3.2. ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟΙ ΙΔΙΟΙ ΠΟΡΟΙ

σε εκατ. EUR

	2016	2015
Τελωνειακοί δασμοί	20 301	18 524
Εισφορές ζάχαρης	138	125
Σύνολο	20 439	18 649

Οι παραδοσιακοί ίδιοι πόροι περιλαμβάνουν τους τελωνειακούς δασμούς και τις εισφορές ζάχαρης. Τα κράτη μέλη παρακρατούν, ως δαπάνες είσπραξης, το 20 % των παραδοσιακών ιδίων πόρων και τα ανωτέρω ποσά αντιπροσωπεύουν το καθαρό ποσό.

3.3. ΠΟΡΟΙ ΦΠΑ

Οι πόροι ΦΠΑ επιβαρύνουν τις βάσεις του ΦΠΑ των κρατών μελών, οι οποίες εναρμονίζονται θεωρητικά προς τον σκοπό αυτό σύμφωνα με τους κανόνες της ΕΕ. Η συνεισφορά του ΦΠΑ υπολογίζεται με την εφαρμογή ενιαίου συντελεστή καταβολής 0,3 % στη βάση ΦΠΑ κάθε κράτους μέλους. Για την περίοδο 2014-2020, η απόφαση 2014/335/ΕΕ, Ευρατόμ του Συμβουλίου προβλέπει μειωμένο συντελεστή καταβολής 0,15 % για τη Γερμανία, τις Κάτω Χώρες και τη Σουηδία. Η μείωση των εσόδων από ΦΠΑ το 2016 αποδίδεται πρωτίστως στο γεγονός ότι ο μειωμένος συντελεστής καταβολής εφαρμόστηκε για πρώτη φορά το 2016 από την έναρξη ισχύος της απόφασης περί ιδίων πόρων του 2014.

ΕΣΟΔΑ ΑΠΟ ΜΗ ΑΝΤΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ: ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ

3.4. ΠΡΟΣΤΙΜΑ

Τα έσοδα αυτά ύψους 3 858 εκατ. EUR (2015: 531 εκατ. EUR) αφορούν πρόστιμα που επέβαλε η Επιτροπή για τη μη τήρηση των κανόνων περί παράβασης, κυρίως σε σχέση με υποθέσεις ανταγωνισμού. Απαιτήσεις και συναφή έσοδα αναγνωρίζονται όταν η Επιτροπή λαμβάνει απόφαση επιβολής προστίμου και την κοινοποιεί επισήμως στον ενδιαφερόμενο. Τα κύρια ποσά το 2016 και, ως εκ τούτου, η σημαντική αύξηση σε σύγκριση με τα έσοδα από πρόστιμα το 2015 αφορούν πρόστιμα που επιβλήθηκαν στις αγορές για φορτηγά οχήματα (2 927 εκατ. EUR) και στον τραπεζικό τομέα (485 εκατ. EUR).

3.5. ΑΝΑΚΤΗΣΗ ΔΑΠΑΝΩΝ

σε εκατ. EUR

	2016	2015
Επιμερισμένη διαχείριση	1 876	1 465
Άμεση διαχείριση	56	76
Έμμεση διαχείριση	15	6
Σύνολο	1 947	1 547

Η κατηγορία αυτή περιλαμβάνει κυρίως τα εντάλματα είσπραξης που εκδόθηκαν από την Επιτροπή τα οποία εισπράττονται ή αντισταθμίζουν (δηλαδή αφαιρούνται από) τις επακόλουθες πληρωμές που καταχωρίστηκαν στο λογιστικό σύστημα της Επιτροπής για την ανάκτηση δαπανών που είχαν καταβληθεί στο παρελθόν από τον γενικό προϋπολογισμό. Οι ανακτήσεις βασίζονται σε ελέγχους, λογιστικούς ελέγχους ή αναλύσεις επιλεξιμότητας και, ως εκ τούτου, οι εν λόγω δράσεις αποτελούν σημαντικό ζήτημα όσον αφορά την εκτέλεση του προϋπολογισμού της ΕΕ. Οι ενέργειες αυτές προστατεύουν τον προϋπολογισμό της ΕΕ από δαπάνες κατά παράβαση της νομοθεσίας και είναι ιδιαίτερα σημαντικές διότι από τα αποτελέσματα των λογιστικών ελέγχων του Ευρωπαϊκού Ελεγκτικού Συνεδρίου προέκυψε σημαντικό επίπεδο σφάλματος στις πληρωμές που πραγματοποιήθηκαν από τον προϋπολογισμό της ΕΕ – βλ. την ετήσια έκθεση του Ελεγκτικού Συνεδρίου η οποία περιλαμβάνει δήλωση αξιοπιστίας σχετικά με τη νομιμότητα και κανονικότητα των υποκείμενων πράξεων.

Περιλαμβάνονται επίσης τα εντάλματα είσπραξης που εκδόθηκαν από κράτη μέλη για δικαιούχους δαπανών του ΕΓΤΕ, καθώς και η μεταβολή των εκτιμήσεων για τα δεδουλευμένα έσοδα από το τέλος της προηγούμενης χρήσης στην τρέχουσα.

Τα ποσά που περιλαμβάνονται στον ανωτέρω πίνακα αφορούν έσοδα τα οποία αποκτήθηκαν μέσω της έκδοσης ενταλμάτων είσπραξης. Για αυτόν τον λόγο, τα εν λόγω ποσά δεν μπορούν και δεν δείχνουν το σύνολο των μέτρων που ελήφθησαν για την προστασία του προϋπολογισμού της ΕΕ, ιδιαίτερα όσον αφορά την πολιτική συνοχής όπου έχουν θεσπιστεί ειδικοί μηχανισμοί για την εξασφάλιση της διόρθωσης μη επιλέξιμων δαπανών, οι περισσότερες εκ των οποίων δεν συνεπάγονται έκδοση εντάλματος είσπραξης. Δεν περιλαμβάνονται τα ποσά τα οποία εισπράχθηκαν μέσω της αντιστάθμισης εξόδων, τα ποσά τα οποία ανακτήθηκαν μέσω ανακλήσεων και οι εισπράξεις ποσών προχρηματοδοτήσεων.

Η **ανάκτηση δαπανών υπό επιμερισμένη διαχείριση** αποτελεί το μεγαλύτερο μέρος του συνόλου:

Γεωργία: ΕΓΤΕ και αγροτική ανάπτυξη

Στο πλαίσιο του ΕΓΤΕ και του ΕΓΤΑΑ, τα ποσά που καταλογίζονται ως έσοδα του έτους στην κατηγορία αυτή είναι οι δημοσιονομικές διορθώσεις του έτους και οι επιστροφές που δηλώθηκαν από κράτη μέλη και εισπράχθηκαν κατά τη διάρκεια του έτους, καθώς και η καθαρή αύξηση των υπολοίπων που δηλώθηκαν από κράτη μέλη προς είσπραξη στο τέλος του έτους σχετικά με απάτες και παρατυπίες.

Πολιτική συνοχής

Τα κυριότερα ποσά που σχετίζονται με την πολιτική συνοχής περιλαμβάνουν εντάλματα είσπραξης που εξέδωσε η Επιτροπή για την ανάκτηση δαπανών που καταβλήθηκαν αχρεωστήτως σε προηγούμενα έτη και μειώσεις δαπανών με αφαίρεση της μείωσης των δεδουλευμένων εσόδων στο τέλος του έτους.

3.6. ΛΟΙΠΑ ΕΣΟΔΑ ΑΠΟ ΜΗ ΑΝΤΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ

σε εκατ. EUR

	2016	2015
Δημοσιονομικές προσαρμογές	1 956	984
Φόροι και εισφορές του προσωπικού	1 189	1 115
Συνεισφορές τρίτων χωρών	953	946
Συνεισφορές κρατών μελών για εξωτερική βοήθεια	732	0
Μεταβίβαση στοιχείων ενεργητικού	147	197
Προσαρμογή προβλέψεων	14	71
Γεωργικές εισφορές	5	814

Λοιπά	744	939
Σύνολο	5 740	5 067

Στις δημοσιονομικές προσαρμογές περιλαμβάνεται το πλεόνασμα του προϋπολογισμού από το 2015 (1 349 εκατ. EUR), το οποίο επιστρέφεται έμμεσα στα κράτη μέλη αφού αφαιρεθούν τα ποσά των ιδίων πόρων που πρέπει να καταβάλουν στην ΕΕ το επόμενο έτος – συνεπώς αποτελεί έσοδο για το 2016.

Τα έσοδα από φόρους του προσωπικού και εισφορές προέρχονται κυρίως από κρατήσεις επί των αποδοχών του προσωπικού και συνίστανται σε δύο σημαντικά ποσά: στις συνταξιοδοτικές εισφορές του προσωπικού και στους φόρους εισοδήματος.

Οι συνεισφορές τρίτων χωρών είναι συνεισφορές από τις χώρες ΕΖΕΣ και τις υποψήφιες για προσχώρηση χώρες.

Οι συνεισφορές κρατών μελών για εξωτερική βοήθεια είναι κυρίως τα ποσά που εισπράχθηκαν για τη σύσταση της Διευκόλυνσης για τους Πρόσφυγες στην Τουρκία.

Η μεταβίβαση εσόδων από στοιχεία ενεργητικού αφορά κυρίως τη μεταφορά των δορυφόρων στο πλαίσιο του προγράμματος Copernicus (πρώην πρόγραμμα GMES) από τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Διαστήματος (ΕΟΔ) στην Επιτροπή (βλ. σημείωση 2.2). Η μεταφορά αυτή είναι μια μη ανταλλακτική συναλλαγή σύμφωνα με τους λογιστικούς κανόνες της ΕΕ, η οποία θα πραγματοποιηθεί σε μελλοντικές περιόδους για τους υπόλοιπους δορυφόρους του προγράμματος Copernicus που βρίσκονται επί του παρόντος υπό κατασκευή.

Οι γεωργικές εισφορές αφορούν εισφορές γάλακτος οι οποίες είναι ένα διαχειριστικό εργαλείο επιβολής κυρώσεων σε παραγωγούς που υπερβαίνουν τις ποσότητες αναφοράς που τους αναλογούν. Καθώς δεν συνδέεται με προηγούμενες πληρωμές από την Επιτροπή, θεωρείται στην πράξη έσοδο για ειδικό σκοπό. Το μεγάλο ποσό εισφορών γάλακτος κατά το προηγούμενο έτος οφειλόταν κυρίως στην υπερεισφορά ύψους 811 εκατ. EUR.

ΕΣΟΔΑ ΑΠΟ ΑΝΤΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ

3.7. ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΕΣΟΔΑ

σε εκατ. EUR

	2016	2015
<i>Έσοδα από τόκους από:</i>		
<i>Προχρηματοδότηση</i>	(0)	9
<i>Εκπρόθεσμες πληρωμές</i>	108	20
<i>Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού διαθέσιμα προς πώληση</i>	24	56
<i>Δάνεια</i>	1 446	1 616
<i>Ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμά τους</i>	6	14
<i>Απομειωμένα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού</i>	9	7
<i>Λοιπά</i>	0	0
Έσοδα από τόκους	1 592	1 721
Έσοδα από μερίσματα	13	8
Κέρδη από την πώληση χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού	35	50
Χρηματοοικονομικά έσοδα από χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού ή χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις στην εύλογη αξία μέσω πλεονάσματος ή ελλείμματος	0	-
Άλλα χρηματοοικονομικά έσοδα	128	66
Σύνολο	1 769	1 846

Τα έσοδα από τόκους δανείων αφορούν κυρίως δάνεια χορηγούμενα για χρηματοδοτική συνδρομή (βλ. σημείωση 2.4.3).

3.8. ΛΟΙΠΑ ΕΣΟΔΑ ΑΠΟ ΑΝΤΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ

σε εκατ. EUR

	2016	2015
Συναλλαγματικά κέρδη	331	970
Έσοδα από αμοιβές για παροχή υπηρεσιών	267	358
Έσοδα από αμοιβές και προσαυξήσεις που αφορούν χρηματοδοτικά μέσα	48	43
Πώληση αγαθών	46	43
Έσοδα από ενσώματα πάγια	17	4
Λοιπά	288	145
Σύνολο	996	1 562

ΔΑΠΑΝΕΣ

3.9. ΕΠΙΜΕΡΙΣΜΕΝΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ

σε εκατ. EUR

Εκτελέστηκαν από κράτη μέλη	2016	2015
Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Εγγυήσεων	44 152	45 032
Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης και άλλα μέσα αγροτικής ανάπτυξης	12 604	16 376
Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και Ταμείο Συνοχής	35 045	38 745
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο	9 366	9 849
Λοιπά	1 606	2 380
Σύνολο	102 772	112 382

Η μετάβαση από την προηγούμενη περίοδο προγραμματισμού 2007-2013 στην περίοδο 2014-2020 εξηγεί τη μείωση δαπανών ύψους 4,2 δισ. EUR στον τομέα της πολιτικής συνοχής: όπως ήταν αναμενόμενο, οι δηλωθείσες δαπάνες για την προηγούμενη περίοδο μειώνονται, ενώ οι δαπάνες που αφορούν την τρέχουσα περίοδο αυξάνονται αλλά παραμένουν σε χαμηλότερο επίπεδο. Στον ίδιο λόγο οφείλεται η μείωση των δαπανών στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Γεωργικού Ταμείου Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ) και άλλων μέσων αγροτικής ανάπτυξης κατά 3,8 δισ. EUR – βλ. επίσης σημείωση **2.13**.

Η υποκατηγορία «Λοιπά» περιλαμβάνει κυρίως: την αλιεία και τις θαλάσσιες υποθέσεις (756 εκατ. EUR), το άσυλο και τη μετανάστευση (310 εκατ. EUR) και το Ταμείο Ευρωπαϊκής Βοήθειας προς τους Απόρους (178 εκατ. EUR).

3.10. ΑΜΕΣΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ

σε εκατ. EUR

	2016	2015
Εφαρμόστηκε από την Επιτροπή	9 254	10 089
Εφαρμόστηκε από τους εκτελεστικούς οργανισμούς της ΕΕ	6 259	5 532
Εφαρμόστηκε από τα καταπιστευματικά ταμεία	97	6
Σύνολο	15 610	15 626

Τα ποσά αυτά αφορούν κυρίως την εφαρμογή της πολιτικής στον τομέα της έρευνας (7,1 δισ. EUR) και των προγραμμάτων για τα δίκτυα (2,0 δισ. EUR), καθώς και τα μέσα στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής πολιτικής γειτονίας (1,0 δισ. EUR), της συνεργασίας για την ανάπτυξη (1,2 δισ. EUR) και της ανθρωπιστικής βοήθειας (0,7 δισ. EUR).

3.11. ΕΜΜΕΣΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ

σε εκατ. EUR

	2016	2015
Εφαρμόστηκε από άλλες υπηρεσίες και οργανισμούς της ΕΕ	2 547	1 209
Εφαρμόστηκε από τρίτες χώρες	876	905
Εφαρμόστηκε από διεθνείς οργανισμούς	2 382	2 127
Εφαρμόστηκε από άλλες οντότητες	2 035	2 107
Σύνολο	7 840	6 348

3.12. ΚΟΣΤΟΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΞΕΩΝ

σε εκατ. EUR

	2016	2015
Κόστος προσωπικού	6 074	5 838
Κόστος συντάξεων	3 702	4 435
Σύνολο	9 776	10 273

Το συνταξιοδοτικό κόστος αντιπροσωπεύει στοιχεία των μεταβολών που έχουν προκύψει μετά την αναλογιστική εκτίμηση των υποχρεώσεων παροχών σε εργαζομένους εκτός από τις αναλογιστικές παραδοχές.

3.13. ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ ΣΤΙΣ ΑΝΑΛΟΓΙΣΤΙΚΕΣ ΠΑΡΑΔΟΧΕΣ ΤΩΝ ΠΑΡΟΧΩΝ ΣΕ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΥΣ

Η αναλογιστική απώλεια καθαρού ποσού ύψους 1 δισ. EUR που εμφανίζεται στην παρούσα κατηγορία αφορά τις υποχρεώσεις παροχών σε εργαζομένους που αναγνωρίζονται στον ισολογισμό (βλ. σημείωση 2.9).

3.14. ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΚΟΣΤΟΣ

σε εκατ. EUR

	2016	2015
Καταβληθέντες τόκοι:		
Δανειοληπτικές πράξεις	1 440	1 607
Λοιπά	57	21
Χρηματοδοτικές μισθώσεις	67	91
Ζημίες απομείωσης από διαθέσιμα προς πώληση χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού	40	27
Ζημίες απομείωσης από δάνεια και απαιτήσεις	184	174
Ζημίες από την πώληση χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού	0	3
Ζημίες από χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού ή χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις στην εύλογη αξία μέσω πλεονάσματος ή ελλείμματος	1	-
Λοιπά χρηματοδοτικά έξοδα	116	63
Σύνολο	1 904	1 986

Το ποσό των καταβληθέντων τόκων για τις δανειοληπτικές πράξεις αντιστοιχεί σε έσοδα από τόκους δανείων για χρηματοδοτική συνδρομή (συνακόλουθες πράξεις).

3.15. ΜΕΡΙΔΙΟ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΚΟΙΝΟΠΡΑΞΙΩΝ ΚΑΙ ΣΥΓΓΕΝΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Σύμφωνα με τη λογιστική μέθοδο της καθαρής θέσης, στην κατάσταση οικονομικών αποτελεσμάτων της ΕΕ περιλαμβάνεται το μερίδιο του αποτελέσματος των κοινοπραξιών και των συγγενών της επιχειρήσεων (βλ. σημείωση 2.3).

3.16. ΛΟΙΠΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ

σε εκατ. EUR

	2016	2015
<i>Διοικητικές δαπάνες και δαπάνες πληροφορικής</i>	2 455	2 419
<i>Δαπάνες από ενσώματα πάγια</i>	1 404	1 304
<i>Προσαρμογή προβλέψεων</i>	685	520
<i>Συναλλαγματικές ζημίες</i>	505	785
<i>Μείωση των προστίμων από το Δικαστήριο</i>	18	1 137
<i>Λοιπά</i>	419	458
Σύνολο	5 486	6 623

Η μείωση των λοιπών δαπανών οφείλεται κυρίως στη διαγραφή προστίμων που είχαν επιβληθεί το 2015, στις περιπτώσεις κατά τις οποίες το Δικαστήριο αποφάνθηκε υπέρ της επιχείρησης στην οποία επιβλήθηκε το πρόστιμο.

Στις δαπάνες σχετικά με τα ενσώματα πάγια περιλαμβάνονται 383 εκατ. EUR (2015: 373 εκατ. EUR) σχετικά με λειτουργικές μισθώσεις.

Οι δαπάνες που σχετίζονται με την έρευνα και την ανάπτυξη περιλαμβάνονται στις διοικητικές δαπάνες και τις δαπάνες πληροφορικής και έχουν ως εξής:

σε εκατ. EUR

	2016	2015
<i>Δαπάνες έρευνας</i>	344	384
<i>Μη κεφαλαιοποιημένες δαπάνες ανάπτυξης</i>	88	60
Σύνολο	431	443

3.17. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΚΑΤΑ ΤΟΜΕΑ ΤΟΥ ΠΟΛΥΤΟΥΣ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ (ΠΔΠ)

σε εκατ. EUR

	Έξυπνη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη	Βιώσιμη ανάπτυξη	Ασφάλεια και ιθαγένεια	Η Ευρώπη στον κόσμο	Διοίκηση	Δεν υπάγονται σε τομέα του ΠΔΠ*	Σύνολο
Πόροι ΑΕΕ	-	-	-	-	-	95 578	95 578
Παραδοσιακοί ίδιοι πόροι	-	-	-	-	-	20 439	20 439
ΦΠΑ	-	-	-	-	-	15 859	15 859
Πρόστιμα	-	-	-	-	-	3 858	3 858
Είσπραξη εξόδων	48	1 871	4	23	-	1	1 947
Λοιπά	785	171	28	105	4 750	(97)	5 740
Έσοδα από μη ανταλλακτικές συναλλαγές	834	2 041	32	128	4 750	135 638	143 422
Χρηματοοικονομικά έσοδα	87	0	0	21	0	1 661	1 769
Λοιπά	121	(11)	(7)	(5)	307	592	996
Έσοδα από ανταλλακτικές συναλλαγές	208	(11)	(7)	16	307	2 253	2 765
Συνολικά έσοδα	1 041	2 030	25	144	5 057	137 891	146 187
<i>Δαπάνες που εκτελέστηκαν από κράτη μέλη:</i>							
ΕΓΤΕ	-	(44 152)	-	-	-	-	(44 152)
ΕΓΤΑΑ και άλλα μέσα αγροτικής ανάπτυξης	-	(12 604)	-	-	-	-	(12 604)
ΕΤΠΑ & ΤΣ	(35 045)	-	-	-	-	-	(35 045)
ΕΚΤ	(9 366)	-	-	-	-	-	(9 366)
Λοιπά	(466)	(754)	(470)	84	-	-	(1 606)
Εκτελέστηκαν από την Επιτροπή, τους εκτελεστικούς οργανισμούς και τα καταπιστευματικά ταμεία	(10 143)	(544)	(957)	(3 951)	(50)	34	(15 610)
Εκτελέστηκαν από άλλες υπηρεσίες και οργανισμούς της ΕΕ	(2 028)	(110)	(662)	(265)	-	518	(2 547)
Εκτελέστηκαν από τρίτες χώρες και διεθνείς οργανισμούς	(274)	(5)	(188)	(2 792)	-	-	(3 258)
Εκτελέστηκαν από άλλες οντότητες	(1 411)	(16)	(2)	(606)	(0)	-	(2 035)
Κόστος προσωπικού και συντάξεων	(1 593)	(345)	(390)	(575)	(5 968)	(904)	(9 776)
Μεταβολές στις αναλογιστικές παραδοχές των παροχών σε εργαζομένους	-	-	-	-	(1 068)	-	(1 068)
Χρηματοοικονομικό κόστος	(173)	(47)	(1)	(20)	(127)	(1 536)	(1 904)
Μερίδιο αποτελεσμάτων κοινοπραξιών και συγγενών επιχειρήσεων	2	-	-	-	-	-	2
Λοιπά έξοδα	(1 468)	(83)	(102)	(70)	(3 196)	(566)	(5 486)
Σύνολο δαπανών	(61 964)	(58 659)	(2 772)	(8 195)	(10 409)	(2 455)	(144 454)
Οικονομικό αποτέλεσμα του έτους	(60 923)	(56 629)	(2 747)	(8 051)	(5 352)	135 436	1 733

* Η κατηγορία «Δεν υπάγονται σε τομέα του ΠΔΠ» περιλαμβάνει στοιχεία σχετικά με την εκτέλεση του προϋπολογισμού των ενοποιημένων οντοτήτων, τις απαλείψεις λόγω ενοποίησης, τις πράξεις εκτός προϋπολογισμού και μη διατεθέντα προγράμματα με μη σημαντικά ποσά.

Η απεικόνιση των εσόδων και δαπανών ανά τομέα του ΠΔΠ βασίζεται σε εκτίμηση, δεδομένου ότι δεν συνδέονται όλες οι δεσμεύσεις με τομέα του ΠΔΠ.

4. ΕΝΔΕΧΟΜΕΝΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΝΔΕΧΟΜΕΝΕΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ

4.1. ΕΝΔΕΧΟΜΕΝΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ

Οι ενδεχόμενες υποχρεώσεις είναι πιθανές μελλοντικές υποχρεώσεις πληρωμής για την ΕΕ, οι οποίες μπορεί να προκύπτουν από παρελθόντα γεγονότα ή νομικά δεσμευτικές υποχρεώσεις που έχουν μεν αναληφθεί αλλά εξαρτώνται από μελλοντικά γεγονότα που δεν εμπίπτουν εξ ολοκλήρου στον έλεγχο της ΕΕ. Συνδέονται κυρίως με παρασχεθείσες οικονομικές εγγυήσεις (σε δάνεια και προγράμματα χρηματοδοτικής συνδρομής) και με νομικούς κινδύνους. Όλες οι ενδεχόμενες υποχρεώσεις, εξαιρουμένων όσων σχετίζονται με πρόστιμα και εγγυήσεις καλυπτόμενες από ταμεία (βλ. σημείωση **2.4.1**), εφόσον λήξει η διάρκεια ισχύος τους, θα χρηματοδοτηθούν από τον προϋπολογισμό της ΕΕ (και, συνεπώς, των κρατών μελών της ΕΕ) των επόμενων οικονομικών ετών.

4.1.1. Εγγυήσεις του προϋπολογισμού

σε εκατ. EUR

	31.12.2016			31.12.2015		
	Ανώτατο όριο	Υπογραφέντα ποσά	Εκταμιευθέντα ποσά	Ανώτατο όριο	Υπογραφέντα ποσά	Εκταμιευθέντα ποσά
Εγγυήσεις στο πλαίσιο της εντολής εξωτερικής δανειοδότησης της ΕΤΕπ	40 645	30 161	21 145	41 764	28 741	19 450
Εγγύηση ΕΤΣΕ	16 000	11 245	4 392	16 000	1 252	202
Σύνολο	56 645	41 406	25 537	57 764	29 993	19 652

Ο ανωτέρω πίνακας παρουσιάζει το άνοιγμα του προϋπολογισμού της ΕΕ σε πιθανές μελλοντικές πληρωμές που συνδέονται με εγγυήσεις χορηγούμενες στον όμιλο της ΕΤΕπ. Τα εκταμιευθέντα ποσά αντιπροσωπεύουν τα ποσά που έχουν ήδη χορηγηθεί στους τελικούς δικαιούχους, ενώ τα υπογραφέντα ποσά περιλαμβάνουν τα εκταμιευθέντα ποσά και επιπροσθέτως τις συμφωνίες που έχουν ήδη υπογραφεί με δικαιούχους αλλά δεν έχουν ακόμη εκταμιευθεί. Το ανώτατο όριο αντιπροσωπεύει τη συνολική εγγύηση την οποία ο προϋπολογισμός της ΕΕ, και ως εκ τούτου τα κράτη μέλη, έχουν δεσμευτεί να καλύψουν.

Εγγυήσεις στο πλαίσιο της εντολής εξωτερικής δανειοδότησης της ΕΤΕπ

Ο προϋπολογισμός της ΕΕ εγγυάται δάνεια τα οποία υπογράφει και χορηγεί η ΕΤΕπ από τους ίδιους πόρους της σε τρίτες χώρες. Στις 31 Δεκεμβρίου 2016 το ποσό των ανεξόφλητων δανείων που καλύπτονταν από την εγγύηση της ΕΕ ανερχόταν συνολικά στα 21,1 δισ. EUR. Ο προϋπολογισμός της ΕΕ εγγυάται:

- 19 481 εκατ. EUR (2015: 19 450 εκατ. EUR) μέσω του Ταμείου Εγγυήσεων για τις εξωτερικές δράσεις (βλ. σημείωση **2.4.1**), και
- 1 664 εκατ. EUR (2015: 1 987 εκατ. EUR) απευθείας για δάνεια χορηγούμενα σε κράτη μέλη πριν από την προσχώρησή τους.

Πέραν του ποσού των 21,1 εκατ. EUR που αναφέρθηκε ανωτέρω ως ενδεχόμενη υποχρέωση, η ΕΕ εγγυάται 309 εκατ. EUR εκκρεμών δανείων προς τη Συρία, για τα οποία έχουν πραγματοποιηθεί προβλέψεις - βλ. σημείωση **2.10**.

Η εγγύηση της εντολής εξωτερικής δανειοδότησης της ΕΕ που συνδέεται με δάνεια που χορηγούνται από την ΕΤΕπ περιορίζεται στο 65 % των οφειλόμενων υπολοίπων για συμφωνίες που υπογράφηκαν μετά το 2007 (εντολές 2007-2013 και 2014-2020). Για συμφωνίες που υπογράφηκαν πριν από το 2007, η εγγύηση της ΕΕ περιορίζεται στο ποσοστό του ανώτατου ορίου των εγκεκριμένων γραμμών πίστωσης, που στις περισσότερες περιπτώσεις είναι 65 %, αλλά μπορεί να είναι και 70 %, 75 % ή 100 %. Όταν η εκταμίευση δεν φθάνει το ανώτατο όριο, η εγγύηση της ΕΕ καλύπτει το συνολικό ποσό.

Ωστόσο, για τη γνωστοποίηση του μέγιστου ανοίγματος που αντιμετώπιζε η ΕΕ στις 31 Δεκεμβρίου 2016 πρέπει επίσης να συμπεριληφθούν εγκεκριμένα δάνεια που πρόκειται να υπογραφούν αλλά δεν έχουν υπογραφεί ακόμη (10,5 δισ. EUR) και δάνεια που έχουν υπογραφεί αλλά δεν έχουν ακόμη εκταμιευτεί (9 δισ. EUR).

Εγγύηση στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Ταμείου Στρατηγικών Επενδύσεων (ΕΤΣΕ)

Το ΕΤΣΕ συνιστά μια πρωτοβουλία με στόχο να αυξηθεί η ικανότητα του ομίλου της ΕΤΕπ να αναλαμβάνει κινδύνους μέσω της παροχής δυνατότητας στην ΕΤΕπ να επενδύει έως 61 δισ. EUR στην ΕΕ. Το ΕΤΣΕ δεν αποτελεί χωριστή νομική οντότητα ούτε επενδυτικό ταμείο με τη στενή έννοια του όρου. Το αποθεματικό κινδύνου του ΕΤΣΕ παρέχει προστασία στην ΕΤΕπ έναντι των δυνητικών ζημιών από τις υποκειμένες δραστηριότητες. Αποτελείται από ένα κονδύλιο 5 δισ. EUR από τα ίδια κεφάλαια της ΕΤΕπ και μια εγγύηση από τον προϋπολογισμό της ΕΕ ύψους έως 16 δισ. EUR (ανώτατο ποσό). Το ζητούμενο είναι με την πρόσθετη χρηματοδότηση από τα κράτη μέλη, τις εθνικές αναπτυξιακές τράπεζες και τους ιδιώτες επενδυτές, οι επενδύσεις στην ΕΕ να ανέλθουν στο συνολικό ποσό των 315 δισ. EUR.

Οι δραστηριότητες του ΕΤΣΕ διεξάγονται σε δύο σκέλη: το σκέλος υποδομών και καινοτομίας το οποίο υλοποιείται από την ΕΤΕπ (εγγύηση ΕΕ 13 δισ. EUR) και το σκέλος για τις ΜΜΕ το οποίο υλοποιείται από το ΕΤΕ (εγγύηση ΕΕ 3 δισ. EUR). Αμφότερα τα σκέλη θα διαθέτουν δανειακό χαρτοφυλάκιο και συμμετοχικό χαρτοφυλάκιο. Το ΕΤΕ λειτουργεί στο πλαίσιο συμφωνίας με την ΕΤΕπ επί τη βάση εγγύησης από την ΕΤΕπ την οποία αντεγγυάται η ΕΕ.

Για τον σκοπό της χρήσης της εγγύησης της ΕΕ, η υλοποίηση του ΕΤΣΕ τελεί υπό την εποπτεία διοικητικού συμβουλίου, το οποίο αποφασίζει με συναίνεση και απαρτίζεται από τέσσερα μέλη, εκ των οποίων τα τρία διορίζονται από την Επιτροπή και το ένα από την ΕΤΕπ. Το διοικητικό συμβούλιο δεν λαμβάνει επενδυτικές αποφάσεις.

Οι ρόλοι της ΕΕ και της ΕΤΕπ στο πλαίσιο του ΕΤΣΕ είναι διακριτοί. Το ΕΤΣΕ έχει συσταθεί στο πλαίσιο της ΕΤΕπ, η οποία χρηματοδοτεί τις δραστηριότητες (δάνεια και συμμετοχικές επενδύσεις) και, για αυτόν τον σκοπό, δανείζεται τα απαραίτητα κεφάλαια από τις κεφαλαιαγορές. Όσον αφορά το σκέλος υποδομών και καινοτομίας, η ΕΤΕπ λαμβάνει τις επενδυτικές αποφάσεις ανεξάρτητα και διαχειρίζεται τις δραστηριότητες σύμφωνα με τους κανόνες και τις διαδικασίες της, κατά τον ίδιο τρόπο που εφαρμόζει τους εν λόγω κανόνες και διαδικασίες στις δικές της δραστηριότητες (ιδίου κινδύνου). Προκειμένου να διασφαλιστεί ότι οι επενδύσεις που υλοποιούνται στο πλαίσιο του ΕΤΣΕ παραμένουν εστιασμένες στον ειδικό στόχο της αντιμετώπισης των αδυναμιών της αγοράς που εμποδίζουν τις επενδύσεις στην ΕΕ, καθώς και ότι είναι επιλέξιμες να προστατευθούν με την εγγύηση της ΕΕ, τέθηκε σε εφαρμογή ειδική δομή διακυβέρνησης. Η επιτροπή επενδύσεων των ανεξάρτητων εμπειρογνομόνων εξετάζει κάθε έργο που προτείνεται από την ΕΤΕπ όσον αφορά την επιλεξιμότητά του για κάλυψη από την εγγύηση της ΕΕ. Μόλις επιβεβαιωθεί η επιλεξιμότητα μιας δραστηριότητας, ως δραστηριότητας εγγυημένης από το ΕΤΣΕ, η απόφαση για τη συνέχιση του έργου και τη διαχείρισή του υπόκειται στον κανονικό κύκλο έργου και την κανονική διαδικασία διακυβέρνησης της ΕΤΕπ.

Ο ρόλος της ΕΕ αφορά την παροχή της εγγύησης του προϋπολογισμού της ΕΕ για μέρος των δυνητικών ζημιών τις οποίες ενδέχεται να υποστεί η ΕΤΕπ από τις επενδύσεις σε χρεωστικούς και συμμετοχικούς τίτλους. Κατά συνέπεια, η ΕΕ δεν παρεμβαίνει στην επιλογή και τη διαχείριση των δραστηριοτήτων του ΕΤΣΕ, δεν επενδύει χρήματα στις δραστηριότητες του ΕΤΣΕ και δεν αποτελεί άμεσο συμβαλλόμενο μέρος στα υποκείμενα μέσα. Δεδομένου ότι δεν πληρούνται τα κριτήρια ελέγχου και οι λογιστικές απαιτήσεις για την ενοποίηση των λογιστικών κανόνων της ΕΕ (και των IPSAS), τα σχετικά στοιχεία ενεργητικού δεν καταλογίζονται στους ενοποιημένους ετήσιους λογαριασμούς της ΕΕ.

Ανά πάσα στιγμή, η εγγύηση της ΕΕ περιορίζεται στο ανώτατο ποσό των 16 δισ. EUR και οι σωρευτικές καθαρές πληρωμές από τον προϋπολογισμό της ΕΕ δεν υπερβαίνουν αυτό το ποσό. Οι πληρωμές των εγγυήσεων της ΕΕ γίνονται από το ταμείο εγγυήσεων του ΕΤΣΕ – βλ. σημείωση **2.4.1**. Στο τέλος του 2016, τα στοιχεία ενεργητικού του ταμείου εγγυήσεων ανέρχονταν συνολικά σε 1 δισ. EUR, ενώ έχει δεσμευτεί επιπλέον ποσό 2,4 δισ. EUR αλλά δεν έχει καταβληθεί ακόμη και περιλαμβάνεται στο ποσό που αναφέρεται ως ΥΠΕ στη σημείωση **5.1**.

Η εγγύηση της ΕΕ που χορηγείται στον όμιλο της ΕΤΕπ στο πλαίσιο του ΕΤΣΕ καταλογίζεται ως υποχρέωση από οικονομικές εγγυήσεις όσον αφορά το δανειακό χαρτοφυλάκιο και ως ενδεχόμενη υποχρέωση για αμφότερα το δανειακό και το συμμετοχικό χαρτοφυλάκιο. Δεδομένου ότι η ΕΤΕπ δεν χρηματοδοτεί ούτε ασκεί έλεγχο στις εγγυημένες επενδύσεις, τα σχετικά χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού δεν καταλογίζονται στους ενοποιημένους ετήσιους λογαριασμούς της ΕΕ.

Στο πλαίσιο του δανειακού χαρτοφυλακίου του σκέλους υποδομών και καινοτομίας του ΕΤΣΕ, η εγγύηση της ΕΕ καλύπτει το τμήμα πρώτης ζημίας του χαρτοφυλακίου χρηματοδοτικών δραστηριοτήτων τις οποίες έχει αναλάβει η ΕΤΕπ, οι οποίες αφορούν κυρίως τα συνήθη δάνεια και εγγυήσεις. Η εγγύηση της ΕΕ καταπίπτει όταν ο οφειλέτης αδυνατεί να πραγματοποιήσει την πληρωμή εμπρόθεσμα ή σε περίπτωση αναδιάρθρωσης χρέους. Για την εγγύηση της ΕΕ καταβάλλεται αντίτιμο ανάλογα με τον κίνδυνο τον οποίο αναλαμβάνει η ΕΕ και αυτό υλοποιείται με τη μορφή διανομής, μεταξύ της ΕΤΕπ και της ΕΕ, των συναφών με τον κίνδυνο εσόδων που εισπράττει η ΕΤΕπ από τις εγγυημένες δραστηριότητες. Τα έσοδα της ΕΕ θα πρέπει να καλύψουν πρώτα τις ζημίες που έχουν υποστεί οι εγγυημένες δραστηριότητες. Ως εκ τούτου, η εγγύηση της ΕΕ καταλογίζεται ως υποχρέωση από οικονομικές εγγυήσεις και μετράται, κατά την αρχική αναγνώριση, στην εύλογη αξία, η οποία προσδιορίζεται ως η καθαρή παρούσα αξία των εισπρακτέων

προσαυξήσεων (τα έσοδα της ΕΕ). Κατά τις επόμενες ημερομηνίες ισολογισμού, η υποχρέωση από οικονομικές εγγυήσεις μετράται στην υψηλότερη αξία μεταξύ των αναμενόμενων ζημιών και του ποσού που είχε αρχικά αναγνωρισθεί μείον, κατά περίπτωση, της σωρευμένης απόσβεσης των εσόδων. Η υποχρέωση από οικονομικές εγγυήσεις παρουσιάζεται ως το καθαρό ποσό μετά την αφαίρεση των εσόδων της ΕΕ τα οποία δεν έχουν ακόμη εισπραχθεί – μηδενική στις 31 Δεκεμβρίου 2016 – βλ. σημείωση **2.11.3**.

Στο πλαίσιο του συμμετοχικού χαρτοφυλακίου του σκέλους υποδομών και καινοτομίας του ΕΤΣΕ, το οποίο αποτελείται από άμεσες συμμετοχές μετοχικού ή οιονεί μετοχικού κεφαλαίου ή δάνεια μειωμένης εξασφάλισης, η ΕΤΕπ επενδύει επί ίσοις όροις με δικό της κίνδυνο και κίνδυνο της ΕΕ. Κατά συνέπεια, η εγγύηση της ΕΕ καλύπτει το τμήμα των συμμετοχικών επενδύσεων το οποίο έχει εγγυηθεί η ΕΕ, τις αρνητικές προσαρμογές αξίας (μη υλοποιηθείσες ζημιές) σε κάθε ημερομηνία ισολογισμού, τις υλοποιηθείσες ζημιές κατά την αποεπένδυση και το χρηματοδοτικό κόστος της ΕΤΕπ. Στις περιπτώσεις στις οποίες η αξία μιας επένδυσης, η οποία προηγουμένως είχε υποστεί αρνητική προσαρμογή αξίας, αυξάνεται σε επόμενες ημερομηνίες αναφοράς, η ΕΤΕπ αποζημιώνει την ΕΕ για ποσό έως το αρχικό κόστος της επένδυσης. Κατά τον χρόνο της αποεπένδυσης, η ΕΕ δικαιούται επίσης κέρδη επί της επένδυσης τα οποία υπερβαίνουν το αρχικό κόστος. Το αντίτιμο για την εγγύηση της ΕΕ καταβάλλεται από τα έσοδα που εισπράττει η ΕΤΕπ από τις εγγυημένες δραστηριότητες, συμπεριλαμβανομένων των τόκων, των μερισμάτων και των υλοποιηθέντων κερδών. Ο διακανονισμός μεταξύ της ΕΕ και της ΕΤΕπ διενεργείται ετησίως μετά την αφαίρεση των ζημιών και των εσόδων. Την 31η Δεκεμβρίου 2016, έχουν επενδυθεί 35,7 εκατ. EUR για δραστηριότητες εγγυημένες από την ΕΕ στο πλαίσιο του συμμετοχικού χαρτοφυλακίου του σκέλους υποδομών και καινοτομίας, τα οποία καταχωρίστηκαν ως ενδεχόμενη υποχρέωση.

Το συμμετοχικό χαρτοφυλάκιο του σκέλους για τις ΜΜΕ ξεκίνησε μόλις το 2016 και τα σχετικά ποσά είναι αμελητέα. Η λογιστική μεταχείριση των πράξεων επί συμμετοχών θα καθοριστεί από τον υπόλογο κατόπιν διαβούλευσης με τη συμβουλευτική ομάδα εμπειρογνομόνων της ΕΕ για τα λογιστικά πρότυπα. Το ΕΤΕ επένδυσε 5 εκατ. EUR, τα οποία εμφανίζονται ως ενδεχόμενη υποχρέωση στις 31 Δεκεμβρίου 2016.

Η ανωτέρω ενδεχόμενη υποχρέωση περιλαμβάνει δραστηριότητες των προγραμμάτων COSME και «Ορίζοντας 2020» τα οποία καλύπτονται από την εγγύηση της ΕΕ για το ΕΤΣΕ στο πλαίσιο του δανειακού χαρτοφυλακίου του σκέλους για τις ΜΜΕ.

4.1.2. Εγγυήσεις που αφορούν χρηματοδοτική συνδρομή (δανειοληπτικές και δανειοδοτικές πράξεις)

σε εκατ. EUR

	31.12.2016			31.12.2015		
	Εκταμιευθείσες	Μη εκταμιευθείσες	Σύνολο	Εκταμιευθείσες	Μη εκταμιευθείσες	Σύνολο
ΕΜΧΣ	47 456	-	47 456	47 509	-	47 509
ΙΠ	4 272	-	4 272	5 811	-	5 811
ΜΧΣ	2 964	1 313	4 277	3 024	1 323	4 347
Ευρατόμ	252	300	552	301	300	601
Σύνολο	54 944	1 613	56 557	56 645	1 623	58 268

Ο προϋπολογισμός της ΕΕ εγγυάται τις δανειοληπτικές πράξεις στις συνακόλουθες πράξεις της Επιτροπής για τη χρηματοδότηση δανείων που χορηγούνται σε κράτη μέλη και τρίτες χώρες – βλ. επίσης σημείωση **6**. Οι εν λόγω δανειοληπτικές πράξεις ήδη αναγνωρίζονται ως υποχρεώσεις στον ισολογισμό της ΕΕ – βλ. σημείωση **2.11.1** για περαιτέρω λεπτομέρειες. Ωστόσο, σε περίπτωση αθέτησης συνακόλουθων δανείων που έχουν χορηγηθεί με αυτές τις δανειοληπτικές πράξεις, ο προϋπολογισμός της ΕΕ βάσει του άρθρου 14 του κανονισμού 609/2014 του Συμβουλίου θα πρέπει να επιβαρυνθεί με το συνολικό κόστος του ανεξόφλητου ποσού:

- οι δανειοληπτικές πράξεις που αφορούν δάνεια τα οποία εκταμιεύτηκαν στο πλαίσιο του ΕΜΧΣ είναι εγγυημένες αποκλειστικά από τον προϋπολογισμό της ΕΕ·
- οι δανειοληπτικές πράξεις που αφορούν δάνεια ΙΠ είναι εγγυημένες αποκλειστικά από τον προϋπολογισμό της ΕΕ·
- τα δάνεια ΜΧΣ είναι εγγυημένα κατά πρώτον από το Ταμείο Εγγυήσεων για τις εξωτερικές δράσεις (βλ. σημείωση **2.4.1**) και κατόπιν από τον προϋπολογισμό της ΕΕ· και
- οι εγγυήσεις από τρίτους έχουν ληφθεί ως πρώτη κάλυψη του συνολικού ποσού των ανεξόφλητων δανείων Ευρατόμ. Το Ταμείο Εγγυήσεων θα καλύψει τα ποσά εξωτερικής δανειοδότησης σε περίπτωση που δεν τα προβλέπουν οι εγγυήσεις τρίτων.

Τα δάνεια της υπό εκκαθάριση ΕΚΑΧ που χορηγήθηκαν μέσω δανειοληπτικών πράξεων δεν καλύπτονται από δημοσιονομική εγγύηση της ΕΕ. Αντιθέτως, καλύπτονται από χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού της υπό εκκαθάριση ΕΚΑΧ – βλ. σημείωση **2.4.1**.

4.1.3. Εγγυήσεις παρεχόμενες για χρηματοδοτικά μέσα της ΕΕ

σε εκατ. EUR

	31.12.2016	31.12.2015
Ορίζοντας 2020	921	459
Μηχανισμός χρηματοδότησης με επιμερισμό των κινδύνων	711	845
Διευκόλυνση «Συνδέοντας την Ευρώπη»*	465	429
Λοιπά	3	16
Σύνολο	2 101	1 749

* Τα ποσά του προηγούμενου έτους αφορούν την πρωτοβουλία για τα ομόλογα έργων και το μέσο εγγύησης δανείων για έργα ΔΕΔ-Μ. Τα εν λόγω μέσα συγχωνεύτηκαν το 2016 στο πλαίσιο της Διευκόλυνσης «Συνδέοντας την Ευρώπη».

Όπως αναφέρεται στο άρθρο 140 παράγραφος 3 του δημοσιονομικού κανονισμού, οι δαπάνες του προϋπολογισμού που συνδέονται με ένα χρηματοδοτικό μέσο και η οικονομική ευθύνη της ΕΕ δεν υπερβαίνουν σε καμία περίπτωση το ποσό της δημοσιονομικής δέσμευσης που αντιστοιχεί σε αυτό, προκειμένου να αποκλείονται ενδεχόμενες υποχρεώσεις για τον προϋπολογισμό. Στην πράξη, αυτό σημαίνει ότι για τις εν λόγω υποχρεώσεις εμφανίζεται ένα αντίστοιχο ποσό στην πλευρά του ενεργητικού του ισολογισμού ή καλύπτονται από εκκρεμείς δημοσιονομικές δεσμεύσεις που δεν έχουν ακόμη καταβληθεί. Οι ως άνω ενδεχόμενες υποχρεώσεις παρουσιάζονται μετά την αφαίρεση των χρηματοοικονομικών προβλέψεων που πραγματοποιούνται για τα εν λόγω μέσα – βλ. σημείωση **2.10**.

4.1.4. Δικαστικές υποθέσεις

σε εκατ. EUR

	31.12.2016	31.12.2015
Πρόστιμα	1 834	3 951
Γεωργία	1 711	1 377
Συνοχή	3	3
Λοιπές	600	795
Σύνολο	4 148	6 125

Πρόστιμα

Τα ποσά αυτά αφορούν πρόστιμα που επέβαλε η Επιτροπή για την παράβαση κανόνων του ανταγωνισμού, τα οποία έχουν καταβληθεί προσωρινά από τις οικείες επιχειρήσεις όπως προβλέπεται στο άρθρο 90 παράγραφος 1 των κανόνων εφαρμογής του δημοσιονομικού κανονισμού και ως προς τα οποία έχει ήδη ασκηθεί ή είναι άγνωστο αν θα ασκηθεί προσφυγή. Η ενδεχόμενη υποχρέωση διατηρείται έως ότου εκδοθεί οριστική απόφαση του Δικαστηρίου ή έως ότου εκπνεύσει η προθεσμία προσφυγής. Οι τόκοι που προκύπτουν από τις προσωρινές πληρωμές περιλαμβάνονται στο οικονομικό αποτέλεσμα της χρήσης, καθώς επίσης και ως ενδεχόμενη υποχρέωση, ώστε να αντανακλάται η αβεβαιότητα ως προς το εάν τα ποσά αυτά ανήκουν στην Επιτροπή.

Σε περίπτωση που η ΕΕ ηττηθεί σε οποιαδήποτε από αυτές τις υποθέσεις σε σχέση με πρόστιμα που επιβλήθηκαν, δεν θα επιβαρυνθεί ο προϋπολογισμός της ΕΕ δεδομένου ότι τα πρόστιμα καταβλήθηκαν προσωρινά και τα χρηματικά αυτά ποσά τηρούνται είτε σε ειδικούς τραπεζικούς λογαριασμούς (βλ. σημείωση **2.8**) είτε στο ταμείο BUFI το οποίο δημιουργήθηκε για τον σκοπό αυτόν (βλ. σημείωση **2.4.1**). Τα ποσά των προστίμων αναγνωρίζονται ως έσοδο του προϋπολογισμού μόνον όταν είναι οριστικά (άρθρο 83 του δημοσιονομικού κανονισμού).

Γεωργία

Πρόκειται για ενδεχόμενες υποχρεώσεις έναντι κρατών μελών σε σχέση με τις αποφάσεις συμμόρφωσης του ΕΓΤΕ και τις δημοσιονομικές διορθώσεις της αγροτικής ανάπτυξης και της προένταξης, εν αναμονή απόφασης του Δικαστηρίου. Ο καθορισμός του οριστικού ποσού των υποχρεώσεων και το έτος κατά το οποίο το αποτέλεσμα των επιτυχών προσφυγών θα καταλογιστεί στον προϋπολογισμό εξαρτάται από τη διάρκεια της διαδικασίας ενώπιον του Δικαστηρίου.

Συνοχή

Πρόκειται για ενδεχόμενες υποχρεώσεις έναντι κρατών μελών σε συνδυασμό με δράσεις στο πλαίσιο της πολιτικής συνοχής και εν αναμονή της ημερομηνίας ακρόασης ή της απόφασης του Δικαστηρίου.

Λοιπές δικαστικές υποθέσεις

Η κατηγορία αυτή αφορά αγωγές αποζημίωσης που ασκούνται κατά της ΕΕ, άλλες δικαστικές διαφορές και τις εκτιμώμενες δικαστικές δαπάνες. Επισημαίνεται ότι, σε περίπτωση άσκησης αγωγής για αποζημίωση βάσει του άρθρου 288 της Συνθήκης ΕΚ, ο ενάγων πρέπει να αποδείξει ότι το θεσμικό όργανο διέπραξε κατάφωρη παράβαση κανόνος δικαίου που χορηγεί δικαιώματα σε άτομα, ότι ο ενάγων υπέστη σοβαρή ζημία και ότι υπάρχει άμεση σχέση αιτίας-αιτιατού μεταξύ της παράνομης πράξης και της ζημίας που υπέστη ο ενδιαφερόμενος.

4.2. ΕΝΔΕΧΟΜΕΝΕΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ

	<i>σε εκατ. EUR</i>	
	31.12.2016	31.12.2015
<i>Ληφθείσες εγγυήσεις:</i>		
<i>Εγγυήσεις καλής εκτέλεσης</i>	369	398
<i>Άλλες εγγυήσεις</i>	28	27
<i>Άλλες ενδεχόμενες απαιτήσεις</i>	34	48
Σύνολο	431	474

Εγγυήσεις καλής εκτέλεσης ζητούνται για να εξασφαλιστεί ότι οι δικαιούχοι χρηματοδοτήσεων ΕΕ πληρούν τις συμβατικές υποχρεώσεις που έχουν αναλάβει έναντι της ΕΕ.

5. ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΕΣ ΚΑΙ ΝΟΜΙΚΕΣ ΔΕΣΜΕΥΣΕΙΣ

Η παρούσα σημείωση παρέχει πληροφορίες για τη διαδικασία του προϋπολογισμού και τις μελλοντικές ανάγκες χρηματοδότησης και όχι για τις υποχρεώσεις ως είχαν στις 31 Δεκεμβρίου 2016.

Το πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο (ΠΔΠ), στο οποίο έχουν συμφωνήσει τα κράτη μέλη, διαμορφώνει τα προγράμματα και καθορίζει τα ανώτατα όρια ανά τομέα για πιστώσεις ανάληψης υποχρεώσεων και το συνολικό όριο των πιστώσεων πληρωμών εντός των οποίων η ΕΕ δύναται να αναλαμβάνει δημοσιονομικές και νομικές δεσμεύσεις, και εντέλει να καταβάλλει πληρωμές για περίοδο 7 ετών – βλ. πίνακα **1.1** των σημειώσεων σχετικά με τις καταστάσεις για την εκτέλεση του προϋπολογισμού.

Τα ανώτατα όρια του ΠΔΠ εγκρίθηκαν από το Συμβούλιο (κράτη μέλη) με τη σύμφωνη γνώμη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, και στο άρθρο 16 του κανονισμού 1306/2013 σχετικά με τη χρηματοδότηση της κοινής γεωργικής πολιτικής προβλέπεται άμεση σύνδεση μεταξύ του ετήσιου ανώτατου ορίου δαπανών του ΕΓΤΕ και του κανονισμού ΠΔΠ. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο εξέδωσαν επίσης τις αντίστοιχες βασικές πράξεις για τις δαπάνες του ΕΓΤΕ στις οποίες ορίζονται οι δαπάνες ανά κράτος μέλος για ολόκληρη την περίοδο 2014-2020.

Οι νομικές δεσμεύσεις αντιστοιχούν σε προγράμματα, έργα, συμφωνίες ή συμβάσεις που έχουν υπογραφεί και, συνεπώς, δεσμεύουν την ΕΕ από νομικής πλευράς. Νομική δέσμευση είναι η πράξη με την οποία ο διατάκτης δημιουργεί ή διαπιστώνει υποχρέωση (για την ΕΕ) από την οποία προκύπτει επιβάρυνση (άρθρο 85 του δημοσιονομικού κανονισμού).

Η δημοσιονομική δέσμευση αναλαμβάνεται καταρχήν πριν από τη νομική δέσμευση, αλλά για ορισμένα πολυετή προγράμματα/έργα συμβαίνει το αντίστροφο, καθώς οι σχετικές δημοσιονομικές δεσμεύσεις αναλαμβάνονται σε ετήσιες δόσεις στη διάρκεια πολλών ετών, όταν το προβλέπει η βασική πράξη. Για παράδειγμα, όσον αφορά τη συνοχή, το άρθρο 76 του κανονισμού περί καθορισμού κοινών διατάξεων (κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1303/2013) προβλέπει ότι η απόφαση της Επιτροπής της για την έγκριση ενός προγράμματος συνιστά νομική ανάληψη υποχρέωσης κατά την έννοια του δημοσιονομικού κανονισμού, ενώ οι δεσμεύσεις του προϋπολογισμού της Ένωσης για κάθε πρόγραμμα πραγματοποιούνται σε ετήσιες δόσεις για κάθε Ταμείο κατά την περίοδο από την 1η Ιανουαρίου 2014 έως τις 31 Δεκεμβρίου 2020. Άλλες νομικές βάσεις ενδέχεται να περιλαμβάνουν παρόμοιες διατάξεις. Για τον λόγο αυτό, ενδέχεται να υπάρχουν ποσά τα οποία η ΕΕ έχει δεσμευτεί νομικά να καταβάλει, ενώ δεν έχει αναληφθεί ακόμη η δημοσιονομική δέσμευση - βλ. σημειώσεις **5.2** και **5.3** κατωτέρω.

Σε περίπτωση που έχει αναληφθεί η δημοσιονομική δέσμευση αλλά δεν έχουν πραγματοποιηθεί ακόμη οι επακόλουθες πληρωμές, το ποσό της εκκρεμής δέσμευσης ονομάζεται «υπόλοιπο προς εκκαθάριση» (ΥΠΕ). Μπορεί να αντιπροσωπεύει προγράμματα ή έργα, συχνά πολυετή, που έχουν υπογραφεί αλλά δεν έχουν ακόμη εκτελεστεί (πλήρως). Αντιπροσωπεύουν υποχρεώσεις πληρωμής μελλοντικών ετών. Μέρος των συνολικών ανεξόφλητων ποσών (ΥΠΕ) έχει ήδη καταχωριστεί ως δαπάνη και αναγνωρίζεται ως υποχρέωση στον ισολογισμό (βλ. σημειώσεις **2.12** και **2.13**). Ο υπολογισμός των δαπανών αυτών πραγματοποιείται βάσει δηλώσεων δαπανών/τιμολογίων που παρελήφθησαν και βάσει της εκτιμώμενης εκτέλεσης προγράμματος ή έργου για το οποίο δεν έχουν υποβληθεί ακόμη δηλώσεις στην ΕΕ - βλ. σημείωση **5.1** κατωτέρω. Αφού πραγματοποιηθούν οι πληρωμές που σχετίζονται με το ΥΠΕ μετά τις 31 Δεκεμβρίου 2016, η υποχρέωση παύει να αναγνωρίζεται στον ισολογισμό. Το μέρος του ΥΠΕ που δεν έχει καταχωριστεί ακόμη στις δαπάνες δεν συμπεριλαμβάνεται στις υποχρεώσεις αλλά, αντ' αυτού αναφέρεται κατωτέρω.

Οι ακόλουθες πληροφορίες αφορούν, επομένως, ποσά της 31ης Δεκεμβρίου 2016 τα οποία η ΕΕ έχει δεσμευτεί να καταβάλει βάσει της εκπλήρωσης συμβατικών συμφωνιών και τα οποία πρόκειται, ως εκ τούτου, να χρηματοδοτηθούν από μελλοντικούς προϋπολογισμούς της ΕΕ.

		σε εκατ. EUR	
	Σημείωση	31.12.2016	31.12.2015
Εκκρεμείς δημοσιονομικές δεσμεύσεις που δεν έχουν ακόμη καταβληθεί	5.1	189 881	177 477
Νομικές δεσμεύσεις επιμερισμένης διαχείρισης στο πλαίσιο του τρέχοντος ΠΔΠ υπό εκτέλεση	5.2	276 351	338 755
Σημαντικές νομικές δεσμεύσεις σε άλλους τομείς	5.3	22 275	19 098
Σύνολο		488 507	535 329

5.1. ΕΚΚΡΕΜΕΙΣ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΕΣ ΔΕΣΜΕΥΣΕΙΣ ΠΟΥ ΔΕΝ ΕΧΟΥΝ ΑΚΟΜΗ ΚΑΤΑΒΛΗΘΕΙ

σε εκατ. EUR

	31.12.2016	31.12.2015
Εκκρεμείς δημοσιονομικές δεσμεύσεις που δεν έχουν ακόμη καταβληθεί	189 881	177 477

Το ανωτέρω ποσό είναι το δημοσιονομικό ΥΠΕ (Υπόλοιπο προς εκκαθάριση) (RAL - «Reste à Liquidier») ύψους 238 759 εκατ. EUR, μείον τα σχετικά ποσά που έχουν συμπεριληφθεί ως υποχρεώσεις στον ισολογισμό και ως έξοδα στην κατάσταση οικονομικών αποτελεσμάτων. Το δημοσιονομικό ΥΠΕ είναι ποσό που αντιπροσωπεύει ανεκτέλεστες δεσμεύσεις για τις οποίες δεν έχουν γίνει ακόμη πληρωμές και/ή αποδεσμεύσεις. Όπως επεξηγήθηκε ανωτέρω, αυτή είναι η φυσική συνέπεια της εφαρμογής πολυετών προγραμμάτων.

Σημειώνεται ότι οι εκκρεμείς προκαταβολές προχρηματοδότησης στις 31 Δεκεμβρίου 2016 ανέρχονταν συνολικά σε 45,5 δισ. EUR (βλ. σημείωση **2.5**). Αντιπροσωπεύουν δημοσιονομικές δεσμεύσεις που έχουν καταβληθεί, μειώνοντας το ΥΠΕ, αλλά τα ποσά που καταβλήθηκαν θεωρείται ότι ανήκουν ακόμη στην ΕΕ και όχι στον δικαιούχο μέχρι την εκπλήρωση των συμβατικών δεσμεύσεων. Ως εκ τούτου, είναι ποσά παρόμοια με το ΥΠΕ που αναφέρεται ανωτέρω, τα οποία δεν έχουν ακόμη καταβληθεί.

5.2. ΝΟΜΙΚΕΣ ΔΕΣΜΕΥΣΕΙΣ ΕΠΙΜΕΡΙΣΜΕΝΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΟΥ ΤΡΕΧΟΝΤΟΣ ΠΔΠ ΥΠΟ ΕΚΤΕΛΕΣΗ

σε εκατ. EUR

Ταμεία	Δημοσιονομικό πλαίσιο 2014-2020 (Α)	Αναληφθείσες νομικές δεσμεύσεις (Β)	Δημοσιονομικές δεσμεύσεις (Γ)	Αποδεσμεύσεις (Δ)	Διαθέσιμος προϋπολογισμός στο πλαίσιο του ΠΔΠ (=Α-Γ)	Νομικές δεσμεύσεις μείον δημοσιονομικές δεσμεύσεις (=Β-Γ+Δ)
<i>Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και Ταμείο Συνοχής</i>	262 058	262 058	102 172	-	159 886	159 886
<i>Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο</i>	91 991	91 991	38 418	-	53 573	53 573
<i>Ταμείο Ευρωπαϊκής Βοήθειας προς τους Απόρους</i>	3 814	3 814	1 570	-	2 244	2 244
ΤΟΜΕΑΣ 1B: ΚΟΝΔΥΛΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΥΝΟΧΗΣ	357 862	357 862	142 160	-	215 702	215 702
<i>Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης</i>	99 348	99 348	42 064	-	57 284	57 284
<i>Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας</i>	5 749	5 749	2 392	-	3 358	3 358
ΤΟΜΕΑΣ 2: ΦΥΣΙΚΟΙ ΠΟΡΟΙ	105 097	105 097	44 455	-	60 641	60 641
<i>Ταμείο Ασύλου και Μετανάστευσης</i>	3 607	1 977	1 970	-	1 637	7
<i>Ταμείο Εσωτερικής Ασφάλειας</i>	2 195	981	981	-	1 214	0
ΤΟΜΕΑΣ 3: ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΚΑΙ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑ	5 802	2 958	2 951	-	2 851	7
Σύνολο	468 761	465 917	189 566	-	279 195	276 351

Πρόκειται για νομικές υποχρεώσεις πληρωμών τις οποίες έχει αναλάβει η ΕΕ κατά την έγκριση επιχειρησιακών προγραμμάτων που αφορούν επιμερισμένη διαχείριση. Η απόφαση της Επιτροπής για την έγκριση επιχειρησιακού προγράμματος συνιστά απόφαση χρηματοδότησης κατά την έννοια του άρθρου 84 του δημοσιονομικού κανονισμού και, μόλις κοινοποιηθεί στο οικείο κράτος μέλος, συνιστά νομική δέσμευση κατά την έννοια του εν λόγω κανονισμού.

Το άρθρο 76 του κανονισμού περί καθορισμού κοινών διατάξεων για τα ευρωπαϊκά διαρθρωτικά και επενδυτικά ταμεία (ΕΔΕΤ) ορίζει τα ακόλουθα:

«Οι δεσμεύσεις του προϋπολογισμού της Ένωσης για κάθε πρόγραμμα πραγματοποιούνται σε ετήσιες δόσεις για κάθε Ταμείο κατά την περίοδο από την 1η Ιανουαρίου 2014 έως τις 31 Δεκεμβρίου 2020. Οι

δεσμεύσεις του προϋπολογισμού που αφορούν το αποθεματικό επίδοσης σε κάθε πρόγραμμα εγγράφονται χωριστά από το υπόλοιπο κονδύλι του προγράμματος.»

Ο ανωτέρω πίνακας ξεκινά με το σύνολο του ΠΔΠ (στήλη Α) και παρουσιάζει τις νομικές δεσμεύσεις για τις οποίες δεν έχουν γίνει ακόμη δημοσιονομικές δεσμεύσεις και, για σκοπούς ενημέρωσης, τις ανώτατες δεσμεύσεις που συνδέονται με τα ανώτατα όρια που προβλέπονται στο ΠΔΠ της περιόδου 2014-2020, τομείς 1B, 2 και 3. Συνεπώς, οι εν λόγω νομικές δεσμεύσεις αντιπροσωπεύουν τα εκκρεμή ποσά για τα οποία η Επιτροπή έχει αναλάβει την υποχρέωση να προβεί σε πληρωμές μετά τις 31 Δεκεμβρίου 2016. Στη στήλη Β παρουσιάζονται οι αναληφθείσες νομικές δεσμεύσεις της Επιτροπής στο τέλος του έτους και στη στήλη Γ οι δημοσιονομικές δεσμεύσεις που είχαν αναληφθεί σε σχέση με τις εν λόγω νομικές δεσμεύσεις στο τέλος του έτους. Στις 31 Δεκεμβρίου 2016 δεν είχαν πραγματοποιηθεί αποδεσμεύσεις (στήλη Δ).

5.3. ΣΗΜΑΝΤΙΚΕΣ ΝΟΜΙΚΕΣ ΔΕΣΜΕΥΣΕΙΣ ΣΕ ΑΛΛΟΥΣ ΤΟΜΕΙΣ

	σε εκατ. EUR	
	31.12.2016	31.12.2015
Διευκόλυνση «Συνδέοντας την Ευρώπη»	13 799	10 051
Copernicus	2 393	2 939
ITER	1 891	2 022
Galileo	523	124
Συμφωνίες αλιείας	247	373
Δεσμεύσεις για λειτουργικές μισθώσεις	2 419	2 511
Άλλες συμβατικές δεσμεύσεις	1 003	1 079
Σύνολο	22 275	19 098

Τα ποσά αυτά αντιπροσωπεύουν τις μακροπρόθεσμες νομικές δεσμεύσεις που δεν καλύπτονταν ακόμη από εγγεγραμμένες στον προϋπολογισμό πιστώσεις ανάληψης υποχρεώσεων στο τέλος του έτους. Αυτές οι δεσμευτικές υποχρεώσεις θα εγγραφούν στον προϋπολογισμό σε ετήσιες δόσεις τα επόμενα έτη και θα πραγματοποιηθούν οι σχετικές πληρωμές.

Ορισμένα σημαντικά προγράμματα (βλ. κατωτέρω) μπορούν να υλοποιούνται με ετήσιες δόσεις σύμφωνα με το άρθρο 85 παράγραφος 4 του δημοσιονομικού κανονισμού. Αυτό δίνει τη δυνατότητα στην ΕΕ να αναλαμβάνει νομικές δεσμεύσεις (να υπογράψει συμφωνίες επιχορήγησης, συμφωνίες ανάθεσης και δημόσιες συμβάσεις) που υπερβαίνουν τις διαθέσιμες πιστώσεις ανάληψης υποχρεώσεων ενός δεδομένου έτους. Συνεπώς, είναι δυνατό να έχουν ήδη αναληφθεί υποχρεώσεις για σημαντικό μέρος του συνολικού κονδυλίου για το τρέχον ΠΔΠ. Αυτό ισχύει ιδίως για τα ακόλουθα προγράμματα:

- Διευκόλυνση «Συνδέοντας την Ευρώπη»·
- Copernicus·
- ITER· και
- Galileo.

Διευκόλυνση «Συνδέοντας την Ευρώπη» (ΔΣΕ)

Η διευκόλυνση «Συνδέοντας την Ευρώπη» παρέχει χρηματοδοτική ενίσχυση σε διευρωπαϊκά δίκτυα, ώστε να υποστηριχθούν έργα υποδομών κοινού ενδιαφέροντος στους τομείς των μεταφορών, των τηλεπικοινωνιών και της ενέργειας. Οι νομικές δεσμεύσεις για το πρόγραμμα ΔΣΕ καλύπτουν την περίοδο από το 2014 έως το 2020 για τη ΔΣΕ-Μεταφορές και έως το 2021 για τη ΔΣΕ-Ενέργεια. Η νομική βάση για τις εν λόγω δεσμεύσεις είναι ο κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1316/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Δεκεμβρίου 2013, για τη σύσταση της διευκόλυνσης «Συνδέοντας την Ευρώπη», την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 913/2010 και την κατάργηση των κανονισμών (ΕΚ) αριθ. 680/2007 και (ΕΚ) αριθ. 67/2010 Κείμενο που παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ΕΟΧ (ΕΕ L 348 της 20.12.2013), ο οποίος προβλέπει στο άρθρο 19 τη χρήση ετήσιων δόσεων.

Copernicus

Το Copernicus είναι το ευρωπαϊκό πρόγραμμα γεωσκόπησης – βλ. επίσης σημείωση 2.2. Οι σχετικές δεσμεύσεις πραγματοποιούνται για την περίοδο έως το 2020. Βάσει του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 377/2014 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 3ης Απριλίου 2014 (ΕΕ L 122 της 24.4.2014, σ. 44), η Επιτροπή υπέγραψε συμφωνίες ανάθεσης καθηκόντων με τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό

Διαστήματος (ΕΟΔ), τον EUMETSAT και το Ευρωπαϊκό Κέντρο Μεσοπρόθεσμων Μετεωρολογικών Προγνώσεων. Το άρθρο 8 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 377/2014 επιτρέπει τη χρήση ετήσιων δόσεων.

ITER - Διεθνής θερμοπυρηνικός πειραματικός αντιδραστήρας

Οι σχετικές δεσμεύσεις προορίζονται να καλύψουν μελλοντικές χρηματοδοτικές ανάγκες των εγκαταστάσεων του ITER έως το 2021. Η συνεισφορά της ΕΕ (Ευρατόμ) στον ITER International παρέχεται μέσω του οργανισμού σύντηξης για την παραγωγή ενέργειας, συμπεριλαμβανομένων επίσης των συνεισφορών των κρατών μελών και της Ελβετίας. Οι εν λόγω δεσμεύσεις πραγματοποιούνται με βάση την απόφαση του Συμβουλίου 2013/791/Ευρατόμ, της 13ης Δεκεμβρίου 2013, για την τροποποίηση της απόφασης 2007/198/Ευρατόμ περί ιδρύσεως της ευρωπαϊκής κοινής επιχείρησης για τον ITER και την ανάπτυξη της πυρηνικής σύντηξης, η οποία επιτρέπει τη χρήση ετήσιων δόσεων. Ο οργανισμός ITER συστάθηκε με σκοπό τη διαχείριση και την ενθάρρυνση της εκμετάλλευσης των εγκαταστάσεων ITER, την προώθηση της κατανόησης και αποδοχής της ενέργειας σύντηξης από το κοινό, και την εκτέλεση κάθε άλλης δραστηριότητας αναγκαίας για την επίτευξη του σκοπού του. Στον ITER συμμετέχουν η ΕΕ, η Κίνα, η Ινδία, η Ρωσία, η Νότια Κορέα, η Ιαπωνία και οι ΗΠΑ.

Galileo

Τα ποσά αυτά έχουν δεσμευθεί στο πρόγραμμα Galileo για την ανάπτυξη ευρωπαϊκού παγκόσμιου δορυφορικού συστήματος πλοήγησης - βλ. επίσης σημείωση 2.2. Οι σχετικές δεσμεύσεις πραγματοποιούνται για την περίοδο έως το 2020. Βάσει του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1285/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Δεκεμβρίου 2013 (ΕΕ L 347 της 20.12.2013, σ. 1), η Επιτροπή υπέγραψε συμφωνία ανάθεσης με τον ΕΟΔ. Το άρθρο 9 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1285/2013 επιτρέπει τη χρήση ετήσιων δόσεων.

Συμφωνίες αλιείας

Πρόκειται για δεσμεύσεις έως το 2020 έναντι τρίτων χωρών για ενέργειες στο πλαίσιο διεθνών συμφωνιών αλιείας. Οι εν λόγω δεσμεύσεις πραγματοποιούνται με βάση τις αποφάσεις του Συμβουλίου για κάθε τρίτη χώρα (π.χ. απόφαση (ΕΕ) 2015/1894 του Συμβουλίου, της 5ης Οκτωβρίου 2015, για τη σύναψη του πρωτοκόλλου μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Δημοκρατίας του Πράσινου Ακρωτηρίου για τον καθορισμό των αλιευτικών δυνατοτήτων και της χρηματικής αντιπαροχής που προβλέπονται στη συμφωνία αλιευτικής σύμπραξης μεταξύ της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και της Δημοκρατίας του Πράσινου Ακρωτηρίου· ΕΕ L 277 της 22.10.2015). Πρόκειται για ειδικές διεθνείς συμφωνίες, από τις οποίες απορρέουν πολυετή δικαιώματα και υποχρεώσεις.

Δεσμεύσεις για λειτουργικές μισθώσεις

Τα ελάχιστα καταβλητέα ποσά σύμφωνα με τις υποκείμενες συμβάσεις κατά τη διάρκεια της υπολειπόμενης περιόδου των εν λόγω συμβάσεων μίσθωσης έχουν ως εξής:

σε εκατ. EUR

	Μελλοντικά καταβλητέα ποσά			
	< 1 έτος	1- 5 έτη	> 5 έτη	Σύνολο
Κτίρια	373	1 085	944	2 402
Υλικό πληροφορικής και λοιπός εξοπλισμός	7	10	0	17
Σύνολο	380	1 095	944	2 419

Άλλες συμβατικές δεσμεύσεις

Τα ποσά που περιλαμβάνονται στην κατηγορία αυτή αντιστοιχούν στα καταβλητέα ποσά κατά τη διάρκεια των συμβάσεων. Το σημαντικότερο ποσό που περιλαμβάνεται στην κατηγορία αυτή αφορά οικοδομικές συμβάσεις του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου (276 εκατ. EUR).

6. ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΟΥ ΚΙΝΔΥΝΟΥ

Οι ακόλουθες πληροφορίες σχετικά με τη διαχείριση του δημοσιονομικού κινδύνου της ΕΕ αφορούν:

- τις δανειοληπτικές και δανειοδοτικές πράξεις για χρηματοδοτική συνδρομή που πραγματοποιούνται από την Επιτροπή μέσω των ΕΜΧΣ, ΙΠ, ΜΧΣ, των δράσεων Ευρατόμ και της υπό εκκαθάριση ΕΚΑΧ·
- τις ταμειακές πράξεις στις οποίες προβαίνει η Επιτροπή για την εκτέλεση του προϋπολογισμού της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένων των εσόδων από πρόστιμα·
- στοιχεία ενεργητικού που διακρατούνται σε ταμεία για εγγυήσεις του προϋπολογισμού: στο Ταμείο Εγγυήσεων για τις εξωτερικές δράσεις και στο ταμείο εγγυήσεων του ΕΤΣΕ· και
- τα χρηματοδοτικά μέσα που χρηματοδοτούνται από τον προϋπολογισμό της ΕΕ.

6.1. ΕΙΔΗ ΚΙΝΔΥΝΩΝ

Κίνδυνος αγοράς είναι ο κίνδυνος ότι η εύλογη αξία ή οι μελλοντικές ταμειακές ροές ενός χρηματοοικονομικού μέσου μπορεί να παρουσιάσουν διακυμάνσεις εξαιτίας μεταβολών στις τιμές της αγοράς. Κίνδυνος αγοράς δεν είναι μόνο η πιθανότητα δυνητικής ζημίας, αλλά και η πιθανότητα δυνητικού κέρδους. Περιλαμβάνει τον *συναλλαγματικό κίνδυνο*, τον *κίνδυνο επιτοκίου* και *άλλους κινδύνους που συνδέονται με τις τιμές* (η ΕΕ δεν αντιμετωπίζει άλλους σημαντικούς κινδύνους που συνδέονται με τις τιμές).

- (1) *Συναλλαγματικός κίνδυνος* υπάρχει όταν οι πράξεις της ΕΕ ή η αξία των επενδύσεων της επηρεάζονται από τις μεταβολές των συναλλαγματικών ισοτιμιών. Ο κίνδυνος αυτός προκύπτει από τη μεταβολή της τιμής ενός νομίσματος έναντι ενός άλλου.
- (2) *Κίνδυνος επιτοκίου* είναι η δυνατότητα μείωσης της αξίας χρεογράφου, ιδιαίτερα ομολόγου, που προκύπτει από την αύξηση των επιτοκίων. Γενικά, τα υψηλότερα επιτόκια οδηγούν σε χαμηλότερες τιμές ομολόγων σταθερού επιτοκίου, και αντιστρόφως.

Πιστωτικός κίνδυνος είναι ο κίνδυνος ζημίας που οφείλεται στην αθέτηση πληρωμής δανείου ή άλλης πιστωτικής γραμμής από οφειλέτη/δανειολήπτη (είτε κεφαλαίου είτε τόκων είτε και των δύο) ή σε άλλο είδος αθέτησης συμβατικής υποχρέωσης. Στις περιπτώσεις αθέτησης περιλαμβάνονται η καθυστέρηση αποπληρωμής, η αναδιάρθρωση των αποπληρωμών του δανειολήπτη και η πτώχευση.

Κίνδυνος ρευστότητας είναι ο κίνδυνος που προκύπτει από τη δυσκολία πώλησης ενός περιουσιακού στοιχείου. Για παράδειγμα, ο κίνδυνος ένας δεδομένος τίτλος ή περιουσιακό στοιχείο να μην μπορεί να γίνει αντικείμενο συναλλαγής στην αγορά αρκετά γρήγορα, ώστε να αποφευχθούν ζημιές ή να καταστεί δυνατή η εκπλήρωση υποχρέωσης.

6.2. ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΚΙΝΔΥΝΩΝ

Η εκτέλεση του προϋπολογισμού της ΕΕ βασίζεται όλο και περισσότερο στη χρήση των χρηματοδοτικών μέσων των επιχειρησιακών προγραμμάτων. Η βασική ιδέα πίσω από τη νέα αυτή προσέγγιση, σε αντίθεση με την παραδοσιακή μέθοδο της εκτέλεσης του προϋπολογισμού μέσω επιχορηγήσεων και επιδοτήσεων, είναι ότι για κάθε ευρώ που δαπανάται από τον προϋπολογισμό μέσω των χρηματοδοτικών μέσων, ο τελικός δικαιούχος λαμβάνει περισσότερα από 1 EUR ως χρηματοδοτική στήριξη χάρη στο αποτέλεσμα μόχλευσης. Αυτή η χρήση του προϋπολογισμού της ΕΕ μεγιστοποιεί τον αντίκτυπο των διαθέσιμων κεφαλαίων. Για περισσότερες πληροφορίες για τα σχετικά ποσά βλ. σημείωση **2.4.1**.

Κοινό στα περισσότερα χρηματοδοτικά μέσα είναι το γεγονός ότι η εκτέλεση ανατίθεται είτε στον όμιλο της ΕΤΕπ (συμπεριλαμβανομένου του ΕΤΕ) είτε σε άλλους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς βάσει συμφωνίας μεταξύ της Επιτροπής και του χρηματοπιστωτικού οργανισμού. Οι συμφωνίες που έχουν υπογραφεί με αυτούς τους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς περιλαμβάνουν αυστηρές προϋποθέσεις και υποχρεώσεις για τους ενδιάμεσους οργανισμούς για να διασφαλιστούν η δέουσα διαχείριση των πόρων της ΕΕ και η ορθή υποβολή εκθέσεων σχετικά με αυτή. Μόλις αναληφθεί υποχρέωση για χρηματοδοτική συνεισφορά σε ένα από τα μέσα, τα κεφάλαια μεταφέρονται σε ειδικά δημιουργηθέντα τραπεζικό λογαριασμό του ενδιάμεσου χρηματοπιστωτικού οργανισμού (π.χ. σε καταπιστευματικό λογαριασμό). Ο χρηματοπιστωτικός οργανισμός δύναται, ανάλογα με το συγκεκριμένο μέσο, να χρησιμοποιεί τα κεφάλαια αυτού του καταπιστευματικού λογαριασμού για να χορηγεί δάνεια, να εκδίδει χρεωστικούς τίτλους, να επενδύει σε

συμμετοχικούς τίτλους ή να καλύπτει τις καταπτώσεις εγγυήσεων. Τα έσοδα από τα χρηματοδοτικά μέσα, κατά γενικό κανόνα, πρέπει να επιστρέφονται στον προϋπολογισμό της ΕΕ.

Ο κίνδυνος όσον αφορά τα εν λόγω χρηματοδοτικά μέσα περιορίζεται σε ένα ανώτατο όριο, όπως αυτό αναφέρεται στις σχετικές συμφωνίες, το οποίο είναι το εγγεγραμμένο στον προϋπολογισμό ποσό που προβλέπεται για το μέσο. Δεδομένου ότι η Επιτροπή βαρύνεται συχνά με την «πρώτη ζημία» και ότι τα μέσα προορίζονται να χρηματοδοτούν δικαιούχους που παρουσιάζουν περισσότερους κινδύνους (οι οποίοι αντιμετωπίζουν δυσκολίες στην εξασφάλιση χρηματοδότησης από εμπορικούς δανειστές), είναι, ως εκ τούτου, πιθανό ότι ο προϋπολογισμός της ΕΕ θα υποστεί ορισμένες απώλειες.

Επιμέτρηση χρηματοδοτικών μέσων

Οι ακόλουθες κατηγορίες χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού και παθητικού δεν μετρώνται στην εύλογη αξία: ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμά τους, δάνεια, απαιτήσεις από ανταλλακτικές συναλλαγές και εισπρακτέα ποσά από μη ανταλλακτικές συναλλαγές, δανειοληπτικές πράξεις και άλλες χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις που μετρώνται σε αποσβεσμένο κόστος. Η λογιστική αξία των εν λόγω χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού και παθητικού θεωρείται λογικός κατ' εκτίμηση υπολογισμός της εύλογης αξίας τους.

Δανειοληπτικές και δανειοδοτικές πράξεις για χρηματοδοτική συνδρομή

Οι δανειοληπτικές και δανειοδοτικές συναλλαγές, καθώς και η σχετική διαχείριση των ταμειακών διαθεσίμων, πραγματοποιούνται από την ΕΕ σύμφωνα με τις αντίστοιχες αποφάσεις του Συμβουλίου και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, κατά περίπτωση, και τις εσωτερικές κατευθυντήριες γραμμές. Τα εγχειρίδια διαδικασιών που συντάχθηκαν για την κάλυψη ειδικών τομέων όπως οι δανειοληπτικές και δανειοδοτικές πράξεις και η διαχείριση ταμειακών διαθεσίμων έχουν αναπτυχθεί και χρησιμοποιούνται από τις σχετικές επιχειρησιακές μονάδες. Κατά κανόνα, δεν εκτελούνται πράξεις για την αντιστάθμιση των διακυμάνσεων επιτοκίων ή συναλλαγματικών ισοτιμιών («πράξεις αντιστάθμισης κινδύνου»), δεδομένου ότι οι δανειοδοτικές πράξεις χρηματοδοτούνται εν γένει από «συνακόλουθες» πράξεις δανειοληψίας, οι οποίες έτσι δεν δημιουργούν ανοικτές θέσεις επιτοκίου ή συναλλάγματος. Ο «συνακόλουθος» χαρακτήρας των πράξεων ελέγχεται τακτικά.

Ταμειακές πράξεις

Οι κανόνες και οι αρχές για τη διαχείριση των ταμειακών πράξεων της Επιτροπής ορίζονται στον κανονισμό αριθ. 609/2014 του Συμβουλίου (όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό 2016/804 του Συμβουλίου) και στον δημοσιονομικό κανονισμό και τους κανόνες εφαρμογής του.

Βάσει των ανωτέρω κανονισμών ισχύουν οι ακόλουθες βασικές αρχές:

- Οι ίδιοι πόροι καταβάλλονται από τα κράτη μέλη σε λογαριασμούς που αυτά ανοίγουν για τον σκοπό αυτό εξ ονόματος της Επιτροπής, στο Δημόσιο Ταμείο τους ή σε εθνική κεντρική τράπεζα. Η Επιτροπή δύναται να κάνει αναλήψεις από τους λογαριασμούς αυτούς αποκλειστικά και μόνον για την κάλυψη των ταμειακών της αναγκών.
- Οι ίδιοι πόροι καταβάλλονται από τα κράτη μέλη στο δικό τους εθνικό νόμισμα, ενώ οι πληρωμές της Επιτροπής πραγματοποιούνται ως επί το πλείστον σε ευρώ.
- Δεν επιτρέπεται η υπερανάληση από τραπεζικούς λογαριασμούς που ανοίγονται εξ ονόματος της Επιτροπής. Ο περιορισμός αυτός δεν εφαρμόζεται στους λογαριασμούς ιδίων πόρων της Επιτροπής σε περίπτωση αθέτησης δανείων που συνάφθηκαν ή έτυχαν εγγυήσεων σύμφωνα με τους κανονισμούς και τις αποφάσεις του Συμβουλίου της ΕΕ και υπό ορισμένες προϋποθέσεις όταν οι ταμειακές ανάγκες υπερβαίνουν τα διαθέσιμα των λογαριασμών.
- Τα κεφάλαια που τηρούνται σε τραπεζικούς λογαριασμούς σε άλλα νομίσματα πλην του ευρώ είτε χρησιμοποιούνται για πληρωμές στα νομίσματα αυτά είτε μετατρέπονται περιοδικά σε ευρώ.

Εκτός από τους λογαριασμούς ιδίων πόρων, η Επιτροπή διαθέτει και άλλους τραπεζικούς λογαριασμούς σε κεντρικές και εμπορικές τράπεζες για την εκτέλεση πληρωμών και εισπραξιών μη σχετιζόμενων με τις συνεισφορές των κρατών μελών στον προϋπολογισμό.

Οι ταμειακές πράξεις και οι πληρωμές είναι αυτοματοποιημένες σε πολύ μεγάλο βαθμό και εξαρτώνται από σύγχρονα συστήματα πληροφορικής. Υπάρχουν ειδικές διαδικασίες που εξασφαλίζουν ασφάλεια στα συστήματα αυτά και διαχωρισμό καθηκόντων βάσει του δημοσιονομικού κανονισμού, των προτύπων εσωτερικού ελέγχου της Επιτροπής και των αρχών που διέπουν τις ελεγκτικές διαδικασίες.

Η διαχείριση του ταμείου και των πληρωμών της Επιτροπής ρυθμίζονται με γραπτές κατευθυντήριες γραμμές και διαδικασίες, στόχος των οποίων είναι ο περιορισμός του επιχειρησιακού και του δημοσιονομικού κινδύνου και η εξασφάλιση επαρκούς ελέγχου. Αυτές οι κατευθυντήριες γραμμές και διαδικασίες καλύπτουν τους διάφορους τομείς λειτουργίας (για παράδειγμα: εκτέλεση πληρωμών και διαχείριση μετρητών, προβλέψεις ταμειακών ροών, συνέχεια της επιχειρηματικής δραστηριότητας κ.λπ.), η δε συμμόρφωση με τις κατευθυντήριες γραμμές και τις διαδικασίες ελέγχεται τακτικά. Επίσης, πληροφορίες σχετικά με τη διαχείριση κινδύνων και τις βέλτιστες πρακτικές ανταλλάσσονται μεταξύ της Γενικής Διεύθυνσης Προϋπολογισμού και της Γενικής Διεύθυνσης Οικονομικών και Χρηματοδοτικών Υποθέσεων.

Πρόστιμα

Προσωρινώς εισπραχθέντα πρόστιμα: καταθέσεις

Τα ποσά που εισπράχθηκαν πριν από το 2010 παραμένουν σε τραπεζικούς λογαριασμούς που τηρούνται σε τράπεζες οι οποίες έχουν επιλεγεί ειδικά για την κατάθεση προσωρινώς εισπραχθέντων προστίμων. Η επιλογή των τραπεζών διεξάγεται σύμφωνα με τις διαδικασίες υποβολής προσφορών που ορίζονται στον δημοσιονομικό κανονισμό. Η τοποθέτηση κεφαλαίων σε συγκεκριμένες τράπεζες καθορίζεται από την εσωτερική πολιτική διαχείρισης των κινδύνων που ορίζει τις απαιτήσεις πιστοληπτικής διαβάθμισης και το ποσό των κεφαλαίων που θα μπορούσαν να τοποθετηθούν κατ' αναλογία προς το μετοχικό κεφάλαιο του αντισυμβαλλομένου. Οι χρηματοοικονομικοί και επιχειρησιακοί κίνδυνοι επισημαίνονται και αξιολογούνται και η συμμόρφωση με τις εσωτερικές πολιτικές και διαδικασίες εξετάζεται συστηματικά.

Προσωρινώς εισπραχθέντα πρόστιμα: χαρτοφυλάκιο BUFI

Από το 2010, τα επιβληθέντα και προσωρινώς εισπραχθέντα πρόστιμα επενδύονται στο ταμείο BUFI το οποίο δημιουργήθηκε ειδικά για τον σκοπό αυτόν. Οι κύριοι στόχοι αυτού του ταμείου είναι η μείωση των κινδύνων που έχουν σχέση με χρηματοπιστωτικές αγορές και η ίση μεταχείριση όλων των φορέων στους οποίους έχουν επιβληθεί πρόστιμα με την παροχή εγγυημένης απόδοσης υπολογισμένης στην ίδια βάση. Η διαχείριση των ποσών που αντιστοιχούν στα προσωρινώς εισπραχθέντα πρόστιμα γίνεται από την Επιτροπή σύμφωνα με τις εσωτερικές κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τη διαχείριση των στοιχείων ενεργητικού. Τα εγχειρίδια διαδικασιών που συντάχθηκαν για την κάλυψη ειδικών τομέων, όπως η διαχείριση ταμειακών διαθεσίμων, χρησιμοποιούνται από τις σχετικές επιχειρησιακές μονάδες. Οι χρηματοοικονομικοί και επιχειρησιακοί κίνδυνοι επισημαίνονται και αξιολογούνται και η συμμόρφωση με τις εσωτερικές κατευθυντήριες γραμμές και διαδικασίες εξετάζεται συστηματικά.

Οι δραστηριότητες διαχείρισης των στοιχείων ενεργητικού έχουν στόχο να επενδύονται τα ποσά των προστίμων που καταβάλλονται σε προσωρινή βάση στην Επιτροπή κατά τέτοιο τρόπο ώστε:

- α) να εξασφαλιστεί ότι τα κεφάλαια αυτά μπορούν εύκολα να διατεθούν όταν παραστεί ανάγκη,
- β) να επιτευχθεί, υπό κανονικές συνθήκες, απόδοση η οποία κατά μέσο όρο να είναι αντίστοιχη με την απόδοση αναφοράς του BUFI μείον τις δαπάνες, ενώ παράλληλα να διατηρηθεί το ονομαστικό ποσό των προστίμων.

Οι επενδύσεις περιορίζονται κυρίως στις εξής κατηγορίες: προθεσμιακές καταθέσεις σε κεντρικές τράπεζες της ζώνης του ευρώ, σε οργανισμούς κρατικού χρέους της ζώνης του ευρώ, σε αμιγώς κρατικές τράπεζες ή σε εγγυημένες από το κράτος τράπεζες ή σε υπερεθνικούς οργανισμούς, καθώς και ομόλογα, συναλλαγματικές και πιστοποιητικά καταθέσεων τα οποία έχουν εκδοθεί είτε από κρατικά είτε από υπερεθνικά θεσμικά όργανα.

Τραπεζικές εγγυήσεις

Σημαντικά ποσά εγγυήσεων που χορηγούνται από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα διακρατούνται από την Επιτροπή σε σχέση με τα πρόστιμα που επιβάλλει σε εταιρείες οι οποίες παραβιάζουν τους κανόνες ανταγωνισμού της ΕΕ (βλ. σημείωση **2.6.1.2**). Οι εγγυήσεις αυτές χορηγούνται από εταιρείες στις οποίες έχουν επιβληθεί πρόστιμα ως εναλλακτική λύση αντί προσωρινής πληρωμής. Η διαχείριση των εγγυήσεων συμμορφώνεται με την εσωτερική πολιτική διαχείρισης των κινδύνων. Οι χρηματοοικονομικοί και επιχειρησιακοί κίνδυνοι επισημαίνονται και αξιολογούνται και η συμμόρφωση με τις εσωτερικές πολιτικές και διαδικασίες εξετάζεται συστηματικά.

Ταμείο Εγγυήσεων για τις εξωτερικές δράσεις

Οι κανόνες και οι αρχές για τη διαχείριση του ενεργητικού του Ταμείου Εγγυήσεων ορίζονται στη σύμβαση μεταξύ της Επιτροπής και της ΕΤΕπ, της 25ης Νοεμβρίου 1994, και στις μεταγενέστερες τροποποιήσεις της 17ης/23ης Σεπτεμβρίου 1996, της 8ης Μαΐου 2002, της 25ης Φεβρουαρίου 2008 και της 9ης Νοεμβρίου 2010. Το εν λόγω Ταμείο Εγγυήσεων λειτουργεί μόνο σε ευρώ. Οι επενδύσεις του Ταμείου Εγγυήσεων γίνονται αποκλειστικά και μόνο σε ευρώ για να αποφεύγεται κάθε είδους συναλλαγματικός κίνδυνος. Η διαχείριση των στοιχείων ενεργητικού του βασίζεται στους παραδοσιακούς κανόνες της σύνεσης που ισχύουν για τις χρηματοοικονομικές δραστηριότητες. Πρέπει να δίδεται ιδιαίτερη προσοχή στη μείωση των κινδύνων και να εξασφαλίζεται ότι τα υπό διαχείριση στοιχεία ενεργητικού μπορούν να ρευστοποιηθούν ή να μεταβιβασθούν χωρίς σημαντική καθυστέρηση, λαμβανομένων υπόψη των σχετικών δεσμεύσεων.

Ταμείο εγγυήσεων του ΕΤΣΕ

Το ταμείο εγγυήσεων του ΕΤΣΕ συστάθηκε με τον κανονισμό (ΕΕ) 2015/1017 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25ης Ιουνίου 2015. Οι κανόνες και οι αρχές για τη διαχείριση των στοιχείων ενεργητικού του ταμείου προβλέπονται στην απόφαση C(2016)165 της Επιτροπής, της 21ης Ιανουαρίου 2016. Τα στοιχεία ενεργητικού υπό διαχείριση παρέχουν επαρκή ρευστότητα σε σχέση με τις πιθανές καταπτώσεις των εγγυήσεων, αποσκοπώντας ταυτόχρονα στη βελτιστοποίηση του επιπέδου απόδοσης και κινδύνου ώστε να συνάδει με τη διατήρηση υψηλού βαθμού ασφάλειας και σταθερότητας.

6.3. ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΙΚΟΣ ΚΙΝΔΥΝΟΣ

Έκθεση των χρηματοδοτικών μέσων της ΕΕ στον κίνδυνο συναλλάγματος στο τέλος του έτους – Καθαρή θέση

σε εκατ. EUR

	USD	GBP	DKK	31.12.2016 SEK	EUR	Λοιπά	Σύνολο
Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού							
Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού διαθέσιμα προς πώληση	228	58	14	42	10 080	21	10 442
Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού στην εύλογη αξία μέσω πλεονάσματος ή ελλείμματος	(49)	-	-	-	50	-	0
Δάνεια*	4	0	-	-	329	10	343
Απαιτήσεις και εισπρακτέα ποσά	1	593	51	81	10 888	8	11 622
Ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμά τους	39	2 394	428	1 220	22 387	2 117	28 585
	222	3 045	493	1 342	43 734	2 156	50 993
Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις							
Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις στην εύλογη αξία μέσω πλεονάσματος ή ελλείμματος	(100)	-	-	-	100	-	(1)
Οφειλές	(1)	(5)	(0)	(0)	(39 983)	(16)	(40 005)
	(101)	(5)	(0)	(0)	(39 883)	(16)	(40 005)
Σύνολο	121	3 040	493	1 342	3 851	2 140	10 987

σε εκατ. EUR

	USD	GBP	DKK	31.12.2015 SEK	EUR	Λοιπά	Σύνολο
Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού							
Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού διαθέσιμα προς πώληση	81	76	11	8	9 416	28	9 620
Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού στην εύλογη αξία μέσω πλεονάσματος ή ελλείμματος	-	-	-	-	-	-	-
Δάνεια*	5	0	-	-	354	18	377
Απαιτήσεις και εισπρακτέα ποσά	10	542	53	85	9 555	78	10 324
Ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμά τους	36	1 785	368	1 287	17 342	853	21 671
	132	2 403	433	1 380	36 667	977	41 992
Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις							
Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις στην εύλογη αξία μέσω πλεονάσματος ή ελλείμματος	-	-	-	-	-	-	-
Οφειλές	(1)	(2)	0	(0)	(32 187)	(1)	(32 191)
	(1)	(2)	0	(0)	(32 187)	(1)	(32 191)
Σύνολο	131	2 401	433	1 380	4 480	976	9 801

* Με εξαίρεση τις συνακόλουθες πράξεις δανειοληψίας για χρηματοδοτική συνδρομή.

Εάν το ευρώ είχε ενισχυθεί έναντι άλλων νομισμάτων κατά 10 %, τότε θα επέρχονταν οι ακόλουθες συνέπειες:

σε εκατ. EUR

	Οικονομικό αποτέλεσμα			
	USD	GBP	DKK	SEK
2016	(4)	(272)	(43)	(118)
2015	(5)	(212)	(38)	(125)

	Καθαρό ενεργητικό			
	USD	GBP	DKK	SEK
31.12.2016	(7)	(5)	(1)	(4)
31.12.2015	(7)	(7)	(1)	(1)

Εάν το ευρώ είχε αποδυναμωθεί έναντι αυτών των νομισμάτων κατά 10 %, τότε θα επέρχονταν οι ακόλουθες συνέπειες:

σε εκατ. EUR

Οικονομικό αποτέλεσμα				
	USD	GBP	DKK	SEK
2016	5	332	53	145
2015	6	259	47	152

σε εκατ. EUR

Καθαρό ενεργητικό				
	USD	GBP	DKK	SEK
31.12.2016	9	6	2	5
31.12.2015	9	8	1	1

Δανειοληπτικές και δανειοδοτικές πράξεις για χρηματοδοτική συνδρομή

Τα περισσότερα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού και παθητικού είναι σε ευρώ, επομένως, στις περιπτώσεις αυτές η ΕΕ δεν διατρέχει κανέναν συναλλαγματικό κίνδυνο. Ωστόσο, η ΕΕ χορηγεί δάνεια σε USD μέσω του χρηματοοικονομικού μέσου Ευρατόμ, τα οποία χρηματοδοτούνται με δανειοληπτικές πράξεις ισοδύναμου ποσού σε USD (συνακόλουθες πράξεις). Την ημερομηνία του ισολογισμού, η ΕΕ δεν διατρέχει κανένα συναλλαγματικό κίνδυνο σε σχέση με την Ευρατόμ.

Ταμειακές πράξεις

Οι ίδιοι πόροι που καταβάλλουν τα κράτη μέλη σε νομίσματα πλην του ευρώ, τηρούνται στους λογαριασμούς ιδίων πόρων, σύμφωνα με τον κανονισμό ιδίων πόρων. Μετατρέπονται σε ευρώ για τις ανάγκες εκτέλεσης πληρωμών. Οι διαδικασίες που εφαρμόζονται για τη διαχείριση αυτών των κεφαλαίων ορίζονται από τον προαναφερθέντα κανονισμό. Σε ελάχιστες περιπτώσεις, τα κεφάλαια αυτά χρησιμοποιούνται άμεσα για πληρωμές που πρέπει να εκτελεστούν στα ίδια νομίσματα.

Ορισμένοι λογαριασμοί σε νομίσματα της ΕΕ πλην του ευρώ, καθώς και σε USD και CHF, τηρούνται από την Επιτροπή σε εμπορικές τράπεζες για την εκτέλεση πληρωμών στα νομίσματα αυτά. Οι λογαριασμοί αυτοί ανεφοδιάζονται ανάλογα με το ύψος των προς εκτέλεση πληρωμών και, ως εκ τούτου, τα υπόλοιπά τους δεν αντιπροσωπεύουν άνοιγμα σε συναλλαγματικό κίνδυνο.

Σε περίπτωση διαφόρων άλλων εισπράξεων (εκτός από ιδίους πόρους) σε νομίσματα πλην του ευρώ, τα σχετικά ποσά μεταφέρονται σε λογαριασμούς της Επιτροπής τηρούμενους στο εκάστοτε νόμισμα, εφόσον απαιτούνται για την κάλυψη της εκτέλεσης πληρωμών, ή μετατρέπονται σε ευρώ και μεταφέρονται σε λογαριασμούς τηρούμενους σε ευρώ. Οι λογαριασμοί πάγιων προκαταβολών που τηρούνται σε άλλα νομίσματα πλην του ευρώ ανεφοδιάζονται αναλόγως των εκτιμώμενων βραχυπρόθεσμων τοπικών αναγκών για πληρωμές στο εκάστοτε νόμισμα. Τα υπόλοιπα των λογαριασμών αυτών τηρούνται εντός του εκάστοτε ανώτατου ορίου.

Πρόστιμα

Προσωρινώς εισπραχθέντα πρόστιμα (καταθέσεις και χαρτοφυλάκιο BUFI) και τραπεζικές εγγυήσεις

Δεδομένου ότι όλα τα πρόστιμα επιβάλλονται και καταβάλλονται σε ευρώ, δεν υπάρχει συναλλαγματικός κίνδυνος.

Ταμείο Εγγυήσεων για τις εξωτερικές δράσεις

Τα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού αυτού του ταμείου είναι σε ευρώ, έτσι δεν υπάρχει συναλλαγματικός κίνδυνος. Τα δάνεια για τα οποία υπήρξε υποκατάσταση στην ΕΕ ως αποτέλεσμα των καταπτώσεων εγγυήσεων του Ταμείου λόγω μη καταβολής πληρωμών από δικαιούχο δανείου εκτελούνται στο αρχικό τους νόμισμα και, επομένως, εκθέτουν την ΕΕ σε συναλλαγματικό κίνδυνο. Δεν εκτελούνται πράξεις για την αντιστάθμιση των διακυμάνσεων συναλλαγματικών ισοτιμιών («πράξεις αντιστάθμισης κινδύνου»), λόγω της αβεβαιότητας σχετικά με το χρονοδιάγραμμα αποπληρωμής δανείων.

Ταμείο εγγυήσεων του ΕΤΣΕ

Επί του παρόντος, το ταμείο εγγυήσεων του ΕΤΣΕ διαχειρίζεται και EUR και USD. Τον Δεκέμβριο του 2016, αναλήφθηκαν οι πρώτες επενδύσεις σε χρεωστικούς τίτλους σταθερού επιτοκίου σε USD (ομόλογα ΗΠΑ) με σκοπό τη βελτίωση των αποδόσεων και τη διαφοροποίηση του κινδύνου αγοράς μέσω έκθεσης στην αγορά των ΗΠΑ. Για τη διαχείριση του συναλλαγματικού κινδύνου υπογράφονται συμβάσεις παραγώγων (προθεσμιακά συμβόλαια σε ξένο νόμισμα) που αντισταθμίζουν την τρέχουσα αξία του χαρτοφυλακίου επενδύσεων σε USD. Το όριο της ανώτατης μη αντισταθμισμένης έκθεσης σε συναλλαγματικό κίνδυνο ορίζεται στο 1 % της συνολικής αξίας του χαρτοφυλακίου εντός της απόδοσης αναφοράς και των ετήσιων στρατηγικών κατανομών. Έτσι, οι ανοδικές ή καθοδικές κινήσεις της τρέχουσας αξίας των επενδύσεων σε USD πάνω ή κάτω από το όριο του 1 % ενεργοποιούν πράξη νέας εξισορρόπησης (νέο προθεσμιακό συμβόλαιο προς την ίδια ή προς την αντίθετη κατεύθυνση), προσαρμόζοντας ή αντιστρέφοντας αντιστοίχως την αντισταθμισμένη θέση. Η αναπροσαρμογή της αντιστάθμισης μπορεί επίσης να οφείλεται σε διακυμάνσεις της ισοτιμίας του EUR προς USD.

6.4. ΚΙΝΔΥΝΟΣ ΕΠΙΤΟΚΙΟΥ

Στον κατωτέρω πίνακα απεικονίζεται η ευαισθησία του επιτοκίου των διαθέσιμων προς πώληση χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού με βάση την ενδεχόμενη μεταβολή των επιτοκίων κατά ± 100 μονάδες βάσης (1 %).

σε εκατ. EUR

	Αύξηση (+) /μείωση (-) σε μονάδες βάσης	Αποτέλεσμα επί των οικονομικών αποτελεσμάτων και καθαρών περιουσιακών στοιχείων
2016: Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού διαθέσιμα προς πώληση	+100	(291)
	-100	313
2015: Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού διαθέσιμα προς πώληση	+100	(206)
	-100	223

Δανειοληπτικές και δανειοδοτικές πράξεις για χρηματοδοτική συνδρομή

Λόγω της φύσης των δανειοληπτικών και δανειοδοτικών δραστηριοτήτων της, η ΕΕ έχει σημαντικές τοκοφόρες απαιτήσεις και υποχρεώσεις. Ωστόσο, οι κίνδυνοι επιτοκίου που προκύπτουν από δανειοληπτικές πράξεις αντισταθμίζονται από δανειοδοτικές πράξεις με ισοδύναμους όρους («συνακόλουθες» πράξεις).

Ταμειακές πράξεις

Το ταμείο της Επιτροπής δεν προβαίνει σε δανειοληπτικές πράξεις. Κατά συνέπεια, δεν εκτίθεται σε κίνδυνο επιτοκίου. Ωστόσο, το επιτόκιο υπολογίζεται με βάση τα υπόλοιπα που τηρούνται σε διάφορους τραπεζικούς λογαριασμούς. Για τον σκοπό αυτόν, η Επιτροπή έχει λάβει μέτρα για να εξασφαλίσει ότι οι εισπραττόμενοι τόκοι στους τραπεζικούς λογαριασμούς της αντανακλούν συστηματικά τα επιτόκια της αγοράς, καθώς και τις πιθανές τους διακυμάνσεις.

Οι λογαριασμοί που τηρούνται στα δημόσια ταμεία των κρατών μελών για την είσπραξη ιδίων πόρων δεν είναι τοκοφόροι και δεν βαρύνονται με έξοδα. Οι λογαριασμοί που τηρούνται στις εθνικές κεντρικές τράπεζες μπορούν να αμείβονται με την επίσημη τιμή που εφαρμόζει κάθε θεσμικό όργανο. Δεδομένου ότι ορισμένες από τις αμοιβές που εφαρμόζονται σε αυτούς τους λογαριασμούς ενδέχεται να είναι αρνητικές επί του παρόντος, έχουν θεσπιστεί διαδικασίες διαχείρισης μετρητών προκειμένου να ελαχιστοποιούνται τα υπόλοιπα που τηρούνται σε αυτούς τους λογαριασμούς.

Επιπλέον, οι λογαριασμοί ιδίων πόρων προστατεύονται από κάθε επίπτωση αρνητικού τόκου σύμφωνα με τον κανονισμό 2016/804 του Συμβουλίου.

Τα ημερήσια υπόλοιπα που τηρούνται σε λογαριασμούς εμπορικών τραπεζών είναι τοκοφόρα σε ημερήσια βάση. Αυτό βασίζεται σε κυμαινόμενα επιτόκια της αγοράς στα οποία εφαρμόζεται συμβατικό περιθώριο (θετικό ή αρνητικό). Κατά γενικό κανόνα, τα επιτόκια που εφαρμόζονται από τις εμπορικές τράπεζες είναι,

βάσει σύμβασης, μηδενικά. Επομένως, δεν υπάρχει κανένας κίνδυνος να τύχει η Επιτροπή επιτοκίων χαμηλότερων από τα επιτόκια της αγοράς.

Πρόστιμα

Προσωρινώς εισπραχθέντα πρόστιμα (καταθέσεις, χαρτοφυλάκιο BUFI) και τραπεζικές εγγυήσεις

Οι τόκοι που προκύπτουν από τις καταθέσεις έχουν περιορισμένη έκθεση σε κίνδυνο επιτοκίου λόγω διάρκειας μικρότερης του ενός έτους. Το υπόλοιπο χαρτοφυλάκιο επενδύεται σε τίτλους με μέση διάρκεια 2,6 έτη.

Ταμείο Εγγυήσεων για τις εξωτερικές δράσεις

Ο προϋπολογισμός που προβλέπεται για το Ταμείο Εγγυήσεων επενδύεται σε χαρτοφυλάκιο μέσω χρηματαγοράς και μακροπρόθεσμων ομολόγων με συνολική μέση διάρκεια χαρτοφυλακίου 3,59 έτη.

Ταμείο εγγυήσεων του ΕΤΣΕ

Ο προϋπολογισμός που προβλέπεται για το ταμείο εγγυήσεων του ΕΤΣΕ επενδύεται σε χαρτοφυλάκιο μέσων χρηματαγοράς και μακροπρόθεσμων ομολόγων με συνολική μέση διάρκεια χαρτοφυλακίου 3,5 έτη.

6.5. ΠΙΣΤΩΤΙΚΟΣ ΚΙΝΔΥΝΟΣ

Τα ποσά που αντιπροσωπεύουν την έκθεση της ΕΕ σε πιστωτικό κίνδυνο κατά τη λήξη της περιόδου αναφοράς είναι οι λογιστικές αξίες των χρηματοδοτικών μέσων, όπως αναφέρονται στη σημείωση 2.

Ανάλυση της ηλικίας των χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού τα οποία δεν έχουν απομειωθεί

σε εκατ.
EUR

	Σύνολο	Μη ληξιπρόθεσμα και μη απομειωμένα	Ληξιπρόθεσμα αλλά μη απομειωμένα		
			< 1 έτος	1-5 έτη	> 5 έτη
<i>Δάνεια</i>	55 477	55 476	1	-	-
<i>Απαιτήσεις και εισπρακτέα ποσά</i>	11 622	10 310	130	909	273
<i>Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού στην εύλογη αξία μέσω πλεονάσματος ή ελλείμματος</i>	0	0	-	-	-
Σύνολο στις 31.12.2016	67 099	65 786	131	909	273
<i>Δάνεια</i>	57 251	57 251	0	-	-
<i>Απαιτήσεις και εισπρακτέα ποσά</i>	10 324	8 672	120	1 384	148
Σύνολο στις 31.12.2015	67 575	65 922	120	1 384	148

Στις απαιτήσεις και εισπρακτέα ποσά με λήξη από 1 έως 5 έτη περιλαμβάνονται εισπρακτέα ποσά που αφορούν πρόστιμα ύψους 870 εκατ. EUR στον τομέα του ανταγωνισμού, τα οποία σε μεγάλο βαθμό καλύπτονται από τραπεζικές εγγυήσεις και, συνεπώς, η Επιτροπή έχει χαμηλή έκθεση σε πιστωτικό κίνδυνο. Οι εγγυήσεις αυτές χορηγούνται από εταιρείες στις οποίες έχουν επιβληθεί πρόστιμα ως εναλλακτική λύση αντί προσωρινής πληρωμής.

Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία που δεν είναι ληξιπρόθεσμα ούτε έχουν υποστεί απομείωση αξίας

σε εκατ.
EUR

	31.12.2016				
	Διαθέσιμα προς πώληση στοιχεία*	Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού στην εύλογη αξία μέσω πλεονάσματος ή ελλείμματος**	Δάνεια και απαιτήσεις	Μετρητά	Σύνολο
Αντισυμβαλλόμενοι με εξωτερική αξιολόγηση πιστοληπτικής ικανότητας					
<i>Εξάιρετου και υψηλού βαθμού</i>	6 451	-	3 386	21 990	31 828
<i>Άνω μεσαίου βαθμού</i>	1 412	-	23 826	5 325	30 563
<i>Χαμηλού μεσαίου βαθμού</i>	1 056	-	4 532	492	6 081
<i>Μη επενδυτικού βαθμού</i>	-	-	27 724	744	28 468
	8 920	-	59 469	28 552	96 941
Αντισυμβαλλόμενοι χωρίς εξωτερική αξιολόγηση πιστοληπτικής ικανότητας					
<i>Ομάδα 1</i>	-	0	6 238	33	6 272
<i>Ομάδα 2</i>	-	-	79	-	79

	-	0	6 317	33	6 351
Σύνολο	8 920	0	65 786	28 585	103 292

	31.12.2015			
	Διαθέσιμα προς πώληση στοιχεία*	Δάνεια και απαιτήσεις	Μετρητά	Σύνολο
Αντισυμβαλλόμενοι με εξωτερική αξιολόγηση πιστοληπτικής ικανότητας				
<i>Εξαιρετου και υψηλού βαθμού</i>	5 945	3 256	16 147	25 349
<i>Άνω μεσαίου βαθμού</i>	1 087	23 818	4 503	29 409
<i>Χαμηλού μεσαίου βαθμού</i>	1 247	4 527	263	6 037
<i>Μη επενδυτικού βαθμού</i>	32	29 371	732	30 136
	8 310	60 973	21 646	90 930
Αντισυμβαλλόμενοι χωρίς εξωτερική αξιολόγηση πιστοληπτικής ικανότητας				
<i>Ομάδα 1</i>	-	4 855	25	4 880
<i>Ομάδα 2</i>	-	95	-	95
	-	4 950	25	4 975
Σύνολο	8 310	65 922	21 671	95 905

* Διαθέσιμα προς πώληση χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού (εκτός συμμετοχικών τίτλων και Unitary Fund).

** Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού στην εύλογη αξία μέσω πλεονάσματος ή ελλείμματος.

Δεν περιλαμβάνονται στον ανωτέρω πίνακα τα διαθέσιμα προς πώληση χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού με τη μορφή συμμετοχικών τίτλων χωρίς εξωτερική αξιολόγηση πιστοληπτικής ικανότητας. Οι τέσσερις κατηγορίες κινδύνου που αναφέρονται ανωτέρω βασίζονται καταρχήν στις κατηγορίες αξιολόγησης από εξωτερικούς οργανισμούς αξιολόγησης πιστοληπτικής ικανότητας και αντιστοιχούν σε:

- Εξαιρετου και υψηλού βαθμού (Prime and high grade): Moody P-1, Aaa – Aa3· S&P A-1+, A-1, AAA – AA – Fitch F1+, F1, AAA – AA- και ισοδύναμα
- Άνω μεσαίου βαθμού (Upper medium grade): Moody P-2, A1 – A3· S&P A-2, A+ – A-· Fitch F2, A+ – A- και ισοδύναμα
- Χαμηλού μεσαίου βαθμού (Lower medium grade): Moody P-3, Baa1 – Baa3, S&P A-3, BBB+ – BBB-· Fitch F-3, BBBB+ – BBB- και ισοδύναμα
- Μη επενδυτικού βαθμού (Non-investment grade): Moody not prime, Ba1 – C· S&P B, C, BB+ – D· Fitch B, C, BB+ – D και ισοδύναμα

Η ΕΕ χρησιμοποιεί αυτές τις κατηγορίες αξιολογήσεων εξωτερικών οργανισμών ως σημείο αναφοράς, ιδίως για τα χρηματοδοτικά μέσα και τις εμπορικές τράπεζες, αλλά μπορεί, έπειτα από τη δική της ανάλυση των επιμέρους υποθέσεων, να τηρεί τα ποσά σε μία από τις ανωτέρω κατηγορίες κινδύνου, ακόμη και αν ένας ή περισσότεροι από τους ανωτέρω οργανισμούς αξιολόγησης πιστοληπτικής ικανότητας ενδέχεται να έχουν υποβαθμίσει τον αντίστοιχο αντισυμβαλλόμενο. Όσον αφορά τους μη αξιολογηθέντες αντισυμβαλλομένους, η ομάδα 1 αφορά τους οφειλέτες που δεν έχουν αθετήσει υποχρεώσεις στο παρελθόν και η ομάδα 2 αφορά τους οφειλέτες που έχουν αθετήσει υποχρεώσεις στο παρελθόν.

Τα ποσά που εμφανίζονται ανωτέρω υπό «Δάνεια και απαιτήσεις» τα οποία ταξινομούνται ως μη επενδυτικού βαθμού αφορούν κατά κύριο λόγο τα δάνεια χρηματοδοτικής υποστήριξης που έχουν εκταμιευθεί από την Επιτροπή προς τα κράτη μέλη που αντιμετωπίζουν οικονομικές δυσκολίες και τα εισπρακτέα ποσά από ορισμένα κράτη μέλη βάσει των κανονισμών για τους ίδιους πόρους ή άλλη νομική βάση. Το ποσό στα ταμειακά διαθέσιμα αφορά τραπεζικούς λογαριασμούς ιδίων πόρων που έχουν ανοιχθεί στο Δημόσιο Ταμείο ή στις κεντρικές τράπεζες των κρατών μελών για να τηρούνται οι συνεισφορές ιδίων πόρων, όπως προβλέπεται στον κανονισμό. Η Επιτροπή δύναται να κάνει αναλήψεις από τους λογαριασμούς αυτούς αποκλειστικά και μόνον για την κάλυψη των ταμειακών αναγκών που απορρέουν από την εκτέλεση του προϋπολογισμού.

Δανειοληπτικές και δανειοδοτικές πράξεις για χρηματοδοτική συνδρομή

Η διαχείριση του ανοίγματος σε πιστωτικό κίνδυνο αντιμετωπίζεται στην περίπτωση της Ευρατόμ πρώτα με τη χορήγηση εγγυήσεων, κατόπιν μέσω του Ταμείου Εγγυήσεων για εξωτερικές δράσεις (ΜΧΣ και Ευρατόμ) και στη συνέχεια με τη δυνατότητα άντλησης των απαιτούμενων κονδυλίων από τους λογαριασμούς ιδίων πόρων που διαθέτει η Επιτροπή στα κράτη μέλη και τέλος μέσω του προϋπολογισμού της ΕΕ.

Η νομοθεσία για τους ιδίους πόρους καθορίζει το ανώτατο όριο για τις πληρωμές ιδίων πόρων στο 1,20 % του ΑΕΕ των κρατών μελών και, πράγματι κατά τη διάρκεια του 2016, χρησιμοποιήθηκε το 0,89 % του ΑΕΕ για την κάλυψη των πιστώσεων πληρωμών. Αυτό σημαίνει ότι την 31η Δεκεμβρίου 2016, υπήρχε διαθέσιμο περιθώριο 0,31 % για την κάλυψη αυτών των εγγυήσεων. Για τον σκοπό αυτόν, η ΕΕ έχει το δικαίωμα να ζητήσει από όλα τα κράτη μέλη να εξασφαλίσουν τη συμμόρφωση προς τις νομικές υποχρεώσεις της ΕΕ έναντι των δανειστών της.

Ταμειακές πράξεις

Οι περισσότεροι ταμειακοί πόροι της Επιτροπής τηρούνται, βάσει του κανονισμού αριθ. 609/2014 του Συμβουλίου για τους ίδιους πόρους, στους λογαριασμούς που ανοίγουν τα κράτη μέλη για την καταβολή των συνεισφορών τους (ίδιοι πόροι). Οι εν λόγω λογαριασμοί τηρούνται είτε στο Δημόσιο Ταμείο εκάστου κράτους μέλους είτε στις εθνικές κεντρικές τράπεζες. Τα ιδρύματα αυτά αντιπροσωπεύουν τον χαμηλότερο πιστωτικό κίνδυνο (ή κίνδυνο αντισυμβαλλομένου) για την Επιτροπή, διότι αυτά που εκτίθενται σε κίνδυνο είναι τα κράτη μέλη. Όσον αφορά το μέρος των ταμειακών πόρων της Επιτροπής που τηρείται σε εμπορικές τράπεζες για την κάλυψη της εκτέλεσης πληρωμών, ο ανεφοδιασμός των λογαριασμών συνιστάται να γίνεται σε βάση έγκαιρης παράδοσης (just-in-time) και τελεί αυτόματα υπό τη διαχείριση του συστήματος διαχείρισης μετρητών του ταμείου. Σε κάθε λογαριασμό τηρούνται ελάχιστα επίπεδα μετρητών, σύμφωνα με το μέσο ποσό των ημερήσιων πληρωμών που εκτελούνται από αυτό. Κατά συνέπεια, το συνολικό ποσό που τηρείται σε ημερήσια βάση στους λογαριασμούς αυτούς παραμένει μονίμως σε πολύ χαμηλά επίπεδα (γενικά κάτω από 100 εκατ. EUR κατά μέσο όρο, κατανεμημένα σε 20 λογαριασμούς) και με αυτόν τον τρόπο εξασφαλίζεται ότι το άνοιγμα της Επιτροπής σε πιστωτικούς κινδύνους είναι περιορισμένο. Τα ποσά αυτά πρέπει να εξετάζονται σε σχέση με το σύνολο των ημερήσιων ταμειακών υπολοίπων τα οποία κυμάνθηκαν το 2016 μεταξύ 1 δισ. EUR και 30 δισ. EUR, και σε σχέση με το συνολικό ποσό των πληρωμών που πραγματοποιήθηκαν από τους λογαριασμούς της Επιτροπής 2016, το οποίο υπερβαίνει τα 145 δισ. EUR.

Πέραν αυτού, ισχύουν ειδικές κατευθυντήριες γραμμές για την επιλογή των εμπορικών τραπεζών, ώστε να μειωθεί ακόμη περισσότερο ο κίνδυνος αντισυμβαλλομένου στον οποίον εκτίθεται η Επιτροπή.

- Όλες οι εμπορικές τράπεζες επιλέγονται με διαγωνισμό. Η ελάχιστη βραχυπρόθεσμη πιστοληπτική διαβάθμιση που απαιτείται για τη συμμετοχή στον διαγωνισμό είναι η Moody's P-1 ή το ισοδύναμό της. Χαμηλότερος βαθμός μπορεί να γίνει δεκτός σε ειδικές και δεόντως αιτιολογημένες περιπτώσεις.
- Οι πιστοληπτικές διαβαθμίσεις των εμπορικών τραπεζών στις οποίες η Επιτροπή έχει λογαριασμούς παρακολουθούνται σε ημερήσια βάση.
- Σε αντιπροσωπείες εκτός της ΕΕ, οι λογαριασμοί πάγιων προκαταβολών τηρούνται σε τοπικές τράπεζες που επιλέγονται με απλουστευμένη διαδικασία υποβολής προσφορών. Οι απαιτήσεις πιστοληπτικής διαβάθμισης εξαρτώνται από τις τοπικές συνθήκες και μπορεί να διαφέρουν πολύ από τη μια χώρα στην άλλη. Προκειμένου να περιοριστεί το άνοιγμα σε κίνδυνο, τα υπόλοιπα των λογαριασμών αυτών τηρούνται στο χαμηλότερο δυνατό επίπεδο (λαμβάνομένων υπόψη των επιχειρησιακών αναγκών), ο ανεφοδιασμός των λογαριασμών αυτών γίνεται τακτικά και τα ισχύοντα ανώτατα όρια επανεξετάζονται ετησίως.

Πρόστιμα

Προσωρινώς εισπραχθέντα πρόστιμα: καταθέσεις

Οι τράπεζες όπου τηρούνται καταθέσεις για προσωρινώς εισπραχθέντα πρόστιμα πριν από το 2010 επιλέγονται με διαγωνισμό σύμφωνα με την πολιτική διαχείρισης των κινδύνων που ορίζει τις απαιτήσεις πιστοληπτικής διαβάθμισης και τα ποσά των κεφαλαίων που θα μπορούσαν να τοποθετηθούν κατ' αναλογία προς το μετοχικό κεφάλαιο του αντισυμβαλλομένου.

Όσον αφορά τις εμπορικές τράπεζες οι οποίες έχουν επιλεγεί ειδικά για την κατάθεση των προσωρινώς εισπραχθέντων προστίμων, κατά γενικό κανόνα απαιτείται ελάχιστη μακροπρόθεσμη πιστοληπτική διαβάθμιση A (S&P ή ισοδύναμη) και ελάχιστη βραχυπρόθεσμη πιστοληπτική διαβάθμιση A-1 (S&P ή ισοδύναμη). Στην περίπτωση που ορισμένες τράπεζες αυτής της ομάδας γίνουν αντικείμενο υποβάθμισης, εφαρμόζονται ειδικά μέτρα. Επίσης, το ποσό που κατατέθηκε σε κάθε τράπεζα περιορίζεται σε ένα συγκεκριμένο ποσοστό των ιδίων κεφαλαίων της, το οποίο ποικίλλει ανάλογα με το επίπεδο διαβάθμισης κάθε ιδρύματος. Για τον υπολογισμό αυτών των ορίων λαμβάνεται επίσης υπόψη το ποσό των εκκρεμών εγγυήσεων που χορηγήθηκαν στην Επιτροπή από το ίδιο ίδρυμα. Η συμμόρφωση των υπολοίπων καταθέσεων με τις απαιτήσεις της ισχύουσας πολιτικής ελέγχεται τακτικά.

Προσωρινώς εισπραχθέντα πρόστιμα: χαρτοφυλάκιο BUFI

Όσον αφορά επενδύσεις σε κρατικό χρέος που αντιστοιχούν σε προσωρινώς εισπραχθέντα πρόστιμα που επιβλήθηκαν από το 2010, η Επιτροπή εκτίθεται σε πιστωτικό κίνδυνο. Η υψηλότερη συγκέντρωση ανοιγμάτων είναι έναντι της Γαλλίας η οποία αντιπροσωπεύει το 31 % του συνολικού ονομαστικού όγκου του χαρτοφυλακίου. Οι πέντε χώρες με το μεγαλύτερο άνοιγμα (Γαλλία, Ιταλία, Βέλγιο, Γερμανία και Λουξεμβούργο) αντιπροσωπεύουν μαζί το 77 % του χαρτοφυλακίου επενδύσεων. Η σταθμισμένη μέση πιστοληπτική διαβάθμιση του χαρτοφυλακίου είναι A (S&P ή ισοδύναμη).

Τραπεζικές εγγυήσεις

Η πολιτική διαχείρισης κινδύνου που εφαρμόζεται για την αποδοχή αυτών των εγγυήσεων εξασφαλίζει υψηλή πιστωτική ποιότητα για την Επιτροπή. Η συμμόρφωση των εκκρεμών εγγυήσεων με τις απαιτήσεις της ισχύουσας πολιτικής ελέγχεται τακτικά.

Ταμείο Εγγυήσεων για τις εξωτερικές δράσεις

Οι συμφωνηθείσες κατευθυντήριες γραμμές για τη διαχείριση στοιχείων ενεργητικού και/ή η στρατηγική επενδύσεων του ταμειακού χαρτοφυλακίου καθορίζουν συγκεκριμένα όρια και περιορισμούς προκειμένου να περιοριστεί η έκθεση του χαρτοφυλακίου σε πιστωτικό κίνδυνο. Τα όρια και οι περιορισμοί αυτοί περιλαμβάνουν κριτήρια επιλεξιμότητας, απόλυτα πιστωτικά όρια σε ονομαστικούς όρους ανάλογα με την κατηγορία του εκδότη, σχετικά όρια συγκέντρωσης ανάλογα με την κατηγορία του εκδότη και όρια συγκέντρωσης ανά έκδοση. Όλες οι επενδύσεις αξιολογούνται τουλάχιστον με επενδυτικό βαθμό.

Ταμείο εγγυήσεων του ΕΤΣΕ

Οι κατευθυντήριες γραμμές για τη διαχείριση στοιχείων ενεργητικού, οι στρατηγικές κινδύνων και επενδύσεων καθορίζουν συγκεκριμένα όρια και περιορισμούς προκειμένου να περιοριστεί η έκθεση του χαρτοφυλακίου σε πιστωτικό κίνδυνο, η οποία εν γένει περιορίζεται στον επενδυτικό βαθμό. Η σταθμισμένη μέση πιστοληπτική διαβάθμιση του χαρτοφυλακίου είναι Α (S&P ή ισοδύναμη).

Δεδομένου ότι από 31 Δεκεμβρίου 2016 μοναδικός αντισυμβαλλόμενος όλων των ανεξόφλητων προθεσμιακών πράξεων συναλλάγματος είναι η Τράπεζα Διεθνών Διακανονισμών (BIS), από την ημερομηνία αυτή δεν ισχύουν πιστωτικές ενισχύσεις, όπως εξασφαλίσεις, συμφωνίες συμψηφισμού ή εγγυήσεις. Η μέγιστη έκθεση σε πιστωτικό κίνδυνο για παράγωγα σε ξένο νόμισμα με θετική εύλογη αξία στο τέλος της περιόδου αναφοράς ισούται με τη λογιστική αξία στον ισολογισμό.

6.6. ΚΙΝΔΥΝΟΣ ΡΕΥΣΤΟΤΗΤΑΣ

Ανάλυση ληκτότητας των χρηματοοικονομικών στοιχείων παθητικού με βάση τον χρόνο που απομένει μέχρι τη λήξη των συμβατικών προθεσμιών

	<i>σε εκατ. EUR</i>			
	< 1 έτος	1-5 έτη	> 5 έτη	Σύνολο
<i>Δανειοληπτικές πράξεις</i>	2 094	18 084	34 950	55 128
<i>Οφειλές</i>	40 005	–	–	40 005
<i>Λοιπά</i>	189	637	1 397	2 222
Σύνολο στις 31.12.2016	42 288	18 721	36 346	97 355
<i>Δανειοληπτικές πράξεις</i>	7 218	9 660	39 982	56 860
<i>Οφειλές</i>	32 191	–	–	32 191
<i>Λοιπά</i>	721	513	1 609	2 843
Σύνολο στις 31.12.2015	40 130	10 173	41 591	91 894

Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις στην εύλογη αξία μέσω πλεονάσματος ή ελλείμματος

	<i>σε εκατ. EUR</i>			
	< 1 έτος	1-5 έτη	> 5 έτη	Σύνολο
<i>Εισπρακτέο παράγωγο</i>	149	–	–	149
<i>Πληρωτέο παράγωγο</i>	(150)	–	–	(150)
Σύνολο στις 31.12.2016	(1)	–	–	(1)

Δανειοληπτικές και δανειοδοτικές πράξεις για χρηματοδοτική συνδρομή

Ο κίνδυνος ρευστότητας που προκύπτει από δανειοληπτικές πράξεις αντισταθμίζεται γενικά από δάνεια με ισοδύναμους όρους (συνακόλουθες πράξεις). Όσον αφορά τη ΜΧΣ και την Ευρατόμ, το Ταμείο Εγγυήσεων για εξωτερικές δράσεις χρησιμοποιείται ως αποθεματικό ρευστότητας (ή δίχτυ ασφαλείας) σε περίπτωση αδυναμίας πληρωμής ή καθυστέρησης πληρωμής εκ μέρους δανειοληπτών. Όσον αφορά το ΙΠ, ο κανονισμός αριθ. 431/2009 του Συμβουλίου ορίζει μια διαδικασία που προβλέπει επαρκή χρόνο για την κινητοποίηση κεφαλαίων μέσω των λογαριασμών ιδίων πόρων που διαθέτει η Επιτροπή στα κράτη μέλη. Ο κανονισμός αριθ. 407/2010 του Συμβουλίου προβλέπει παρόμοια διαδικασία για τον ΕΜΧΣ.

Ταμειακές πράξεις

Οι αρχές του προϋπολογισμού εξασφαλίζουν ότι το σύνολο των ταμειακών πόρων για ένα δεδομένο οικονομικό έτος είναι πάντα επαρκές για την εκτέλεση όλων των πληρωμών. Πράγματι, το σύνολο των συνεισφορών των κρατών μελών ισούται με το ποσό των πιστώσεων πληρωμών για το οικονομικό έτος.

Ωστόσο, οι συνεισφορές των κρατών μελών εισπράττονται σε δώδεκα μηνιαίες δόσεις ετησίως, ενώ οι πληρωμές μπορεί να έχουν εποχιακό χαρακτήρα. Επιπλέον, σύμφωνα με τον κανονισμό αριθ. 609/2014 του Συμβουλίου (για τις μεθόδους και τη διαδικασία απόδοσης ιδίων πόρων), οι συνεισφορές των κρατών μελών που σχετίζονται με (διορθωτικούς) προϋπολογισμούς που εγκρίνονται μετά τη 16η ενός δεδομένου μήνα (N) δεν καθίστανται διαθέσιμες πριν από τον μήνα N+2, ενώ οι σχετικές πιστώσεις πληρωμών διατίθενται αμέσως. Για να εξασφαλιστεί η συνεχής επάρκεια διαθέσιμων ταμειακών πόρων για την κάλυψη των πληρωμών που πρέπει να γίνονται κατά τη διάρκεια ενός δεδομένου μήνα, έχουν θεσπιστεί διαδικασίες για την τακτική πρόβλεψη μετρητών και, αν χρειάζεται, για την εκ των προτέρων αίτηση ιδίων πόρων ή συμπληρωματικής χρηματοδότησης από κράτη μέλη, μέχρι ένα ορισμένο ποσό και υπό ορισμένους όρους. Ο εποχικός χαρακτήρας των δαπανών και το σύνολο των δημοσιονομικών περιορισμών κατά τα τελευταία έτη έχουν δημιουργήσει την ανάγκη να αυξηθεί ο έλεγχος παρακολούθησης του ρυθμού των πληρωμών κατά τη διάρκεια του έτους. Πέραν των ανωτέρω, στο πλαίσιο των καθημερινών ταμειακών πράξεων της Επιτροπής, αυτοματοποιημένα εργαλεία διαχείρισης μετρητών εξασφαλίζουν επαρκή ρευστότητα σε κάθε έναν από τους τραπεζικούς λογαριασμούς της Επιτροπής, σε καθημερινή βάση.

Πρόστιμα

Προσωρινώς εισπραχθέντα πρόστιμα: χαρτοφυλάκιο BUFI

Η διαχείριση του ταμείου γίνεται σύμφωνα με την αρχή ότι τα στοιχεία ενεργητικού παρουσιάζουν ικανοποιητικό βαθμό ρευστότητας και χρησιμοποίησης όσον αφορά τις σχετικές δεσμεύσεις. Το χαρτοφυλάκιο αποτελείται από τίτλους υψηλής κυρίως ρευστότητας που μπορούν να πωληθούν για την αντιμετώπιση απροσδόκητων ταμειακών εκρών. Επίσης, το ποσοστό των τίτλων με λήξη εντός 1 έτους και τίτλων κυμαινόμενου επιτοκίου ανέρχεται σε 33 %.

Ταμείο Εγγυήσεων για τις εξωτερικές δράσεις

Η διαχείριση του ταμείου γίνεται σύμφωνα με την αρχή ότι τα στοιχεία ενεργητικού παρουσιάζουν ικανοποιητικό βαθμό ρευστότητας και χρησιμοποίησης όσον αφορά τις σχετικές δεσμεύσεις. Το ταμείο πρέπει να διατηρεί ελάχιστο ποσό 100 εκατ. EUR σε χαρτοφυλάκιο με προθεσμία λήξης μικρότερη των 12 μηνών, το οποίο πρέπει να επενδύεται σε νομισματικά μέσα. Την 31η Δεκεμβρίου 2016 οι επενδύσεις αυτές, συμπεριλαμβανομένων των μετρητών ανέρχονταν σε 197 εκατ. EUR. Επίσης, τουλάχιστον 20 % της ονομαστικής αξίας του ταμείου πρέπει να περιέχει νομισματικά μέσα, ομόλογα σταθερού επιτοκίου με υπολειπόμενη ληκτότητα μέχρι ένα έτος και ομόλογα κυμαινόμενου επιτοκίου. Την 31η Δεκεμβρίου 2016 το ποσοστό αυτό ήταν 20 %.

Ταμείο εγγυήσεων του ΕΤΣΕ

Η διαχείριση του ταμείου εγγυήσεων γίνεται σύμφωνα με την αρχή ότι τα στοιχεία ενεργητικού παρουσιάζουν ικανοποιητικό βαθμό ρευστότητας και χρησιμοποίησης όσον αφορά τις σχετικές δεσμεύσεις. Το χαρτοφυλάκιο αποτελείται από στοιχεία ενεργητικού υψηλής κυρίως ρευστότητας που μπορούν να πωληθούν για την αντιμετώπιση απροσδόκητων ταμειακών εκρών, συμπεριλαμβανομένων των πλέον ρευστοποιήσιμων στοιχείων ενεργητικού σε USD – ομόλογα ΗΠΑ, τα οποία ανέρχονταν στο 15 % επί του συνολικού επενδυτικού χαρτοφυλακίου κατά την ημερομηνία αναφοράς. Επίσης, το ποσοστό των τίτλων με λήξη εντός 1 έτους και τίτλων κυμαινόμενου επιτοκίου ανέρχεται σε 23 %.

Οι συμβάσεις παραγώγων διακανονίζονται σε μικτή βάση ανάλογα με τη συμβατική λήξη τους. Οι υποχρεώσεις εκπληρώνονται με πωλήσεις στοιχείων ενεργητικού σε USD και/ή πράξεις ανταλλαγής, με τις οποίες είναι δυνατό να προκύψουν ταμειακές εκροές λόγω διαφοράς ισοτιμίας συναλλάγματος.

Δεν απαιτείται διαχείριση ρευστότητας όσον αφορά απαιτήσεις εξασφαλίσεων/περιθωρίου, καθώς ο τρέχων αντισυμβαλλόμενος αντιστάθμισης αποδέχεται να συνεργαστεί με την Επιτροπή χωρίς τυχόν απαιτήσεις κάλυψης εξασφαλίσεων/περιθωρίων.

7. ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΜΕ ΣΥΝΔΕΔΕΜΕΝΑ ΜΕΡΗ

7.1. ΣΥΝΔΕΔΕΜΕΝΑ ΜΕΡΗ

Τα συνδεδεμένα μέρη της ΕΕ είναι οι ενοποιημένες οντότητες της ΕΕ, οι συγγενείς επιχειρήσεις και τα βασικά διοικητικά στελέχη αυτών των οντοτήτων. Οι συναλλαγές μεταξύ αυτών των οντοτήτων λαμβάνουν χώρα στο πλαίσιο των συνήθων πράξεων της ΕΕ και στην περίπτωση αυτή, δεν χρειάζονται συγκεκριμένες απαιτήσεις γνωστοποίησης για τις συναλλαγές αυτές σύμφωνα με τους λογιστικούς κανόνες της ΕΕ.

7.2. ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΩΝ ΒΑΣΙΚΩΝ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΣΤΕΛΕΧΩΝ

Για την παρουσίαση πληροφοριών για τις συναλλαγές συνδεδεμένων μερών σχετικά με τα βασικά καθήκοντα διαχείρισης της ΕΕ, οι ενδιαφερόμενοι κατανέμονται σε πέντε κατηγορίες:

Κατηγορία 1: οι πρόεδροι του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, της Επιτροπής και του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Κατηγορία 2: ο αντιπρόεδρος της Επιτροπής και Ύπατος Εκπρόσωπος της ΕΕ για θέματα εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφαλείας και οι άλλοι αντιπρόεδροι της Επιτροπής

Κατηγορία 3: ο γενικός γραμματέας του Συμβουλίου, τα μέλη της Επιτροπής, οι δικαστές και οι γενικοί εισαγγελείς του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ο πρόεδρος και τα μέλη του Γενικού Δικαστηρίου, ο πρόεδρος και τα μέλη του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Δημόσιας Διοίκησης, ο Ευρωπαίος Διαμεσολαβητής και ο Ευρωπαίος Επόπτης Προστασίας Δεδομένων

Κατηγορία 4: ο πρόεδρος και μέλη του Ευρωπαϊκού Ελεγκτικού Συνεδρίου

Κατηγορία 5: οι πιο υψηλόβαθμοι υπάλληλοι των θεσμικών οργάνων και οργανισμών

Περίληψη των δικαιωμάτων τους παρουσιάζεται κατωτέρω - άλλες πληροφορίες παρέχονται επίσης στον κανονισμό υπηρεσιακής κατάστασης, το επίσημο έγγραφο που περιγράφει τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις όλων των υπαλλήλων της ΕΕ, το οποίο είναι διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο Eur-ora. Κανένα δάνειο με επιδοτούμενο επιτόκιο δεν χορηγήθηκε από την ΕΕ σε βασικά διοικητικά στελέχη.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΩΝ ΒΑΣΙΚΩΝ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΣΤΕΛΕΧΩΝ

EUR

Δικαιώματα (ανά εργαζόμενο)	Κατηγορία 1	Κατηγορία 2	Κατηγορία 3	Κατηγορία 4	Κατηγορία 5
Βασικός μισθός (μηνιαίος)	27 031,43	24 484,99 - 25 464,39	19 587,99 - 22 036,49	21 155,03 - 22 526,20	12 455,10 - 19 587,99
Επίδομα κατοικίας/αποδημίας	15 %	15 %	15 %	15 %	0-4%-16%
Οικογενειακά επιδόματα:					
Στέγης (% επί του μισθού)	2 % + 181,82	2 % + 181,82	2 % + 181,82	2 % + 181,82	2 % + 181,82
Προστατευόμενων τέκνων	397,29	397,29	397,29	397,29	397,29
Προσχολικής εκπαίδευσης	97,05	97,05	97,05	97,05	97,05
Εκπαίδευσης, ή Εκπαίδευσης εκτός του τύπου εργασίας	269,56 539,12	269,56 539,12	269,56 539,12	269,56 539,12	269,56 539,12
Επίδομα προέδρων δικαστηρίου	ά/α	ά/α	627,76	ά/α	ά/α
Έξοδα παραστάσεων	1 464,87	941,46	627,76	ά/α	ά/α
Έξοδα ετήσιων ταξιδίων	ά/α	ά/α	ά/α	ά/α	ά/α
Μεταφορές στο κράτος μέλος:					
Επίδομα εκπαίδευσης*	Ναι	Ναι	Ναι	Ναι	Ναι
% επί του μισθού*	5 %	5 %	5 %	5 %	5 %
% επί του μισθού χωρίς δ.σ.	μέχρι 25 %	μέχρι 25 %	μέχρι 25 %	μέχρι 25 %	μέχρι 25 %
Έξοδα παράστασης	Επιστρέφονται	Επιστρέφονται	Επιστρέφονται	ά/α	ά/α
Ανάληψη καθηκόντων:					
Έξοδα εγκατάστασης	54 062,86	48 969,98 - 50 928,78	39 175,99 - 44 072,99	42 310,07 - 45 052,39	Επιστρέφονται
Έξοδα ταξιδιού οικογενείας	Επιστρέφονται	Επιστρέφονται	Επιστρέφονται	Επιστρέφονται	Επιστρέφονται
Έξοδα μετακόμισης	Επιστρέφονται	Επιστρέφονται	Επιστρέφονται	Επιστρέφονται	Επιστρέφονται
Λήξη άσκησης καθηκόντων:					
Έξοδα επανεγκατάστασης	27 031,43	24 484,99 - 25 464,39	19 587,99 - 22 036,49	21 155,03 - 22 526,20	Επιστρέφονται
Έξοδα ταξιδιού οικογενείας	Επιστρέφονται	Επιστρέφονται	Επιστρέφονται	Επιστρέφονται	Επιστρέφονται
Έξοδα μετακόμισης	Επιστρέφονται	Επιστρέφονται	Επιστρέφονται	Επιστρέφονται	Επιστρέφονται
Μεταβατική περίοδος (% επί του μισθού)**	40 % - 65 %	40 % - 65 %	40 % - 65 %	40 % - 65 %	ά/α
Ασφάλιση ασθένειας	Καλύπτεται	Καλύπτεται	Καλύπτεται	Καλύπτεται	Καλύπτεται
Σύνταξη (% επί του ακαθάριστου βασικού μισθού)	μέχρι 70 %	μέχρι 70 %	μέχρι 70 %	μέχρι 70 %	μέχρι 70 %
Κρατήσεις:					
Φόρος επί των αποδοχών	8 % - 45 %	8 % - 45 %	8 % - 45 %	8 % - 45 %	8 % - 45 %
Ασφάλιση ασθένειας (% επί των αποδοχών)	1,7 %	1,7 %	1,7 %	1,7 %	1,7 %
Ειδική εισφορά επί των αποδοχών	7 %	7 %	7 %	7 %	6-7%
Συνταξιοδοτικές εισφορές	ά/α	ά/α	ά/α	ά/α	9,8 %
Αριθμός ατόμων στο τέλος του έτους	3	6	93	28	112

* με εφαρμογή διορθωτικού συντελεστή («δ.σ.»).

** καταβάλλεται κατά τα 3 πρώτα έτη μετά την αναχώρηση.

8. ΓΕΓΟΝΟΤΑ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΤΟΥ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΥ

Την ημερομηνία υπογραφής των παρόντων λογαριασμών, εκτός από το ζήτημα που περιγράφεται κατωτέρω, δεν περιήλθε στην προσοχή του υπόλογου της Επιτροπής ούτε αναφέρθηκε σε αυτόν κανένα σημαντικό θέμα που θα απαιτούσε ειδική γνωστοποίηση στο πλαίσιο της παρούσας ενότητας. Οι ετήσιοι λογαριασμοί και οι σχετικές σημειώσεις καταρτίστηκαν με βάση τις πλέον πρόσφατες διαθέσιμες πληροφορίες, όπως προκύπτει από τις παρούσες πληροφορίες.

Στις 29 Μαρτίου 2017, το Ηνωμένο Βασίλειο ανακοίνωσε επισήμως την πρόθεσή του να αποχωρήσει από την Ευρωπαϊκή Ένωση, ενεργοποιώντας με τον τρόπο αυτό το άρθρο 50 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση. Σύμφωνα με το εν λόγω άρθρο, καθώς και τις κατευθυντήριες γραμμές του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου σχετικά με τη δημοσιονομική συμφωνία και τις οδηγίες διαπραγμάτευσης του Συμβουλίου, η ΕΕ θα συνάψει συμφωνία με το Ηνωμένο Βασίλειο, στην οποία θα καθοριστούν οι ρυθμίσεις για την αποχώρησή του. Κατά τον χρόνο υπογραφής των παρόντων λογαριασμών, η διαδικασία διαπραγμάτευσης μόλις ξεκίνησε και δεν έχει επίπτωση στην οικονομική κατάσταση της ΕΕ στις 31 Δεκεμβρίου 2016.

9. ΠΕΔΙΟ ΕΝΟΠΙΗΣΗΣ

A. ΕΛΕΓΧΟΜΕΝΕΣ ΟΝΤΟΤΗΤΕΣ (52)

1. Θεσμικά όργανα και συμβουλευτικοί φορείς (11)

Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο

Ευρωπαϊκό Συμβούλιο

Ευρωπαϊκή Επιτροπή

Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο

Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Εξωτερικής Δράσης

Ευρωπαίος Επόπτης Προστασίας Δεδομένων

Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή

Ευρωπαίος Διαμεσολαβητής

Επιτροπή των Περιφερειών

Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης

2. Οργανισμοί της ΕΕ (39)

2.1. Εκτελεστικοί οργανισμοί (6)

Εκτελεστικός Οργανισμός Εκπαίδευσης,

Οπτικοακουστικών Θεμάτων και Πολιτισμού

Εκτελεστικός Οργανισμός για τους Καταναλωτές,

την Υγεία, τη Γεωργία και τα Τρόφιμα

Εκτελεστικός Οργανισμός Έρευνας

Εκτελεστικός Οργανισμός για τις Μικρομεσαίες

Επιχειρήσεις

Εκτελεστικός Οργανισμός Καινοτομίας και Δικτύων

Εκτελεστικός Οργανισμός του Ευρωπαϊκού

Συμβουλίου Έρευνας

2.2. Αποκεντρωμένοι οργανισμοί (33)

Ευρωπαϊκός Οργανισμός για την Ασφάλεια στη Θάλασσα

Ευρωπαϊκός Οργανισμός Φαρμάκων

Ευρωπαϊκή Εποπτική Αρχή του GNSS

Ευρωπαϊκός Οργανισμός Χημικών Προϊόντων

Σύντηξη για την παραγωγή ενέργειας (Ευρωπαϊκή

κοινή επιχείρηση για τον ITER και την ανάπτυξη

της πυρηνικής σύντηξης)

Eurojust

Ευρωπαϊκή Αρχή για την Ασφάλεια των Τροφίμων

Ευρωπαϊκός Οργανισμός Σιδηροδρόμων

Κοινοτικό Γραφείο Φυτικών Ποικιλιών

Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Ελέγχου της Αλιείας

Ευρωπαϊκό Κέντρο Παρακολούθησης Ναρκωτικών

και Τοξικομανίας

Γραφείο διανοητικής ιδιοκτησίας της Ευρωπαϊκής

Ένωσης

Ευρωπαϊκή Αστυνομική Υπηρεσία (EΥΡΩΠΟΛ)

Ευρωπαϊκός Οργανισμός Ασφάλειας της Αεροπορίας

Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο για την Ισότητα των Φύλων

Ευρωπαϊκός Οργανισμός για την Ασφάλεια και την

Υγεία στην Εργασία

Ευρωπαϊκό Κέντρο Πρόληψης και Ελέγχου Νόσων

Ευρωπαϊκός Οργανισμός για την Ασφάλεια Δικτύων και Πληροφοριών

Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της

Ευρωπαϊκής Ένωσης

Ευρωπαϊκή Αρχή Ασφαλίσεων και Επαγγελματικών

Συντάξεων

Μεταφραστικό Κέντρο των Οργάνων της

Ευρωπαϊκής Ένωσης

Ευρωπαϊκή Αρχή Κινητών Αξιών και Αγορών

Ευρωπαϊκό Ίδρυμα Επαγγελματικής Εκπαίδευσης

Ευρωπαϊκό Ίδρυμα για τη Βελτίωση των Συνθηκών

Διαβίωσης και Εργασίας

Οργανισμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την

Κατάρτιση στον Τομέα της Επιβολής του Νόμου

(CEPOL)

Ευρωπαϊκός Οργανισμός Περιβάλλοντος

Ευρωπαϊκό Κέντρο για την Ανάπτυξη της

Επαγγελματικής Κατάρτισης

Ευρωπαϊκός Οργανισμός Συνεργασίας των

Ρυθμιστικών Αρχών Ενέργειας

Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών

Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Υποστήριξης για το Άσυλο

Οργανισμός του Φορέα Ευρωπαϊκών Ρυθμιστικών

Αρχών για τις Ηλεκτρονικές Επικοινωνίες

Ευρωπαϊκός Οργανισμός Συνοριοφυλακής και

Ακτοφυλακής (Frontex)

EU-LISA (Ευρωπαϊκός Οργανισμός για τη

Λειτουργική Διαχείριση Συστημάτων ΤΠ Μεγάλης

Κλίμακας στον Χώρο Ελευθερίας, Ασφάλειας και

Δικαιοσύνης)

3. Άλλες ελεγχόμενες οντότητες (2)

Ευρωπαϊκή Κοινότητα Άνθρακα και Χάλυβα (υπό εκκαθάριση)

Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο Καινοτομίας και Τεχνολογίας

B. ΣΥΓΓΕΝΕΙΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ (1)

Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων

ΟΝΤΟΤΗΤΕΣ ΗΣΣΟΝΟΣ ΣΗΜΑΣΙΑΣ

Οι οντότητες που αναφέρονται στη συνέχεια δεν έχουν ενοποιηθεί με τη μέθοδο της καθαρής θέσης στις ενοποιημένες δημοσιονομικές καταστάσεις της ΕΕ για το 2016 επειδή είναι αμελητέου χαρακτήρα:

Κοινή επιχείρηση βιομηχανιών βιοπροϊόντων

Η κοινή επιχείρηση βιομηχανιών βιοπροϊόντων είναι μια σύμπραξη δημόσιου και ιδιωτικού τομέα (ΣΔΙΤ) μεταξύ της ΕΕ και της κοινοπραξίας βιομηχανικών βιοπροϊόντων (BIC). Ρόλος της είναι να αξιοποιήσει το δυναμικό της ευρωπαϊκής βιοοικονομίας, με τη μετατροπή βιολογικών αποβλήτων και καταλοίπων σε πιο οικολογικά προϊόντα καθημερινής χρήσης μέσω καινοτόμων τεχνολογιών και βιοδιυλιστηρίων, τα οποία βρίσκονται στο επίκεντρο της βιοοικονομίας.

Κοινή επιχείρηση Clean Sky

Η Clean Sky είναι το μεγαλύτερο ευρωπαϊκό ερευνητικό πρόγραμμα που αναπτύσσει καινοτόμα τεχνολογία αιχμής με σκοπό τη μείωση των εκπομπών CO₂, των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου και των επιπέδων θορύβου που παράγουν τα αεροσκάφη. Με χρηματοδότηση από το πρόγραμμα «Ορίζοντας 2020» της ΕΕ, η Clean Sky συμβάλλει στην ενίσχυση της συνεργασίας στον τομέα της ευρωπαϊκής αεροναυπηγικής βιομηχανίας, της παγκόσμιας πρωτοπορίας και της ανταγωνιστικότητας.

Κοινή επιχείρηση της πρωτοβουλίας για τα καινοτόμα φάρμακα (ΠΚΦ)

Η ΠΚΦ είναι η μεγαλύτερη πρωτοβουλία μεταξύ δημόσιου και ιδιωτικού τομέα της Ευρώπης και έχει ως στόχο να επιταχύνει την ανάπτυξη καλύτερων και ασφαλέστερων φαρμάκων για τους ασθενείς. Η ΠΚΦ είναι κοινή επιχείρηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης και μιας ένωσης της φαρμακευτικής βιομηχανίας.

Κοινή Επιχείρηση για ηλεκτρονικά συστατικά στοιχεία και συστήματα για την ευρωπαϊκή πρωτοπορία (ECSEL) (συγχώνευση των πρώην KE ARTEMIS & ENIAC)

Η ECSEL είναι μια ΣΔΙΤ στον τομέα των ηλεκτρονικών συστατικών στοιχείων και συστημάτων, η οποία γεφυρώνει το χάσμα μεταξύ της έρευνας και της εκμετάλλευσης, ευθυγραμμίζοντας στρατηγικές για την αύξηση των ευρωπαϊκών και εθνικών επενδύσεων και για τη δημιουργία προηγμένου οικοσυστήματος.

Κοινή επιχείρηση «Κυψέλες καυσίμου και υδρογόνο» (ΚΚΥ)

Η ΚΚΥ είναι μια ΣΔΙΤ η οποία παρέχει στήριξη για δραστηριότητες την έρευνας, τεχνολογικής ανάπτυξης και επίδειξης (ETA&E) σε τεχνολογίες ενέργειας από κυψέλες καυσίμου και υδρογόνο στην Ευρώπη. Στόχος της είναι να επιταχυνθεί η εισαγωγή των τεχνολογιών αυτών στην αγορά, λαμβανομένων υπόψη των δυνατοτήτων τους ως μέσου για την επίτευξη ενός χαμηλού σε εκπομπές άνθρακα ενεργειακού συστήματος.

Κοινή επιχείρηση του ερευνητικού σχεδίου ATM του Ενιαίου Ευρωπαϊκού Ουρανού (SESAR)

Η κοινή επιχείρηση SESAR είναι μια σύμπραξη δημόσιου και ιδιωτικού τομέα αρμόδια για τον εκσυγχρονισμό του ευρωπαϊκού συστήματος διαχείρισης της εναέριας κυκλοφορίας (ATM) με τον συντονισμό και τη συγκέντρωση όλων των συναφών προσπάθειών έρευνας και καινοτομίας στην ΕΕ.

Κοινή επιχείρηση Shift2Rail

Η κοινή επιχείρηση Shift2Rail είναι η πρώτη ευρωπαϊκή κοινή τεχνολογική πρωτοβουλία στον τομέα των σιδηροδρομικών μεταφορών η οποία αναζητεί εστιασμένες λύσεις έρευνας και καινοτομίας (E&K) με βάση την αγορά, επιταχύνοντας την ενσωμάτωση νέων και προηγμένων τεχνολογιών σε καινοτόμες λύσεις σιδηροδρομικών προϊόντων.

Οι ετήσιοι λογαριασμοί των ανωτέρω οντοτήτων διατίθενται στους αντίστοιχους δικτυακούς τόπους τους.

ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΕΤΟΣ 2016

Επισημαίνεται ότι εξαιτίας της στρογγυλοποίησης των στοιχείων σε εκατομμύρια ευρώ, ορισμένα οικονομικά στοιχεία που περιλαμβάνονται στους παρακάτω πίνακες μπορεί να μην ανταποκρίνονται στο ακριβές άθροισμα.

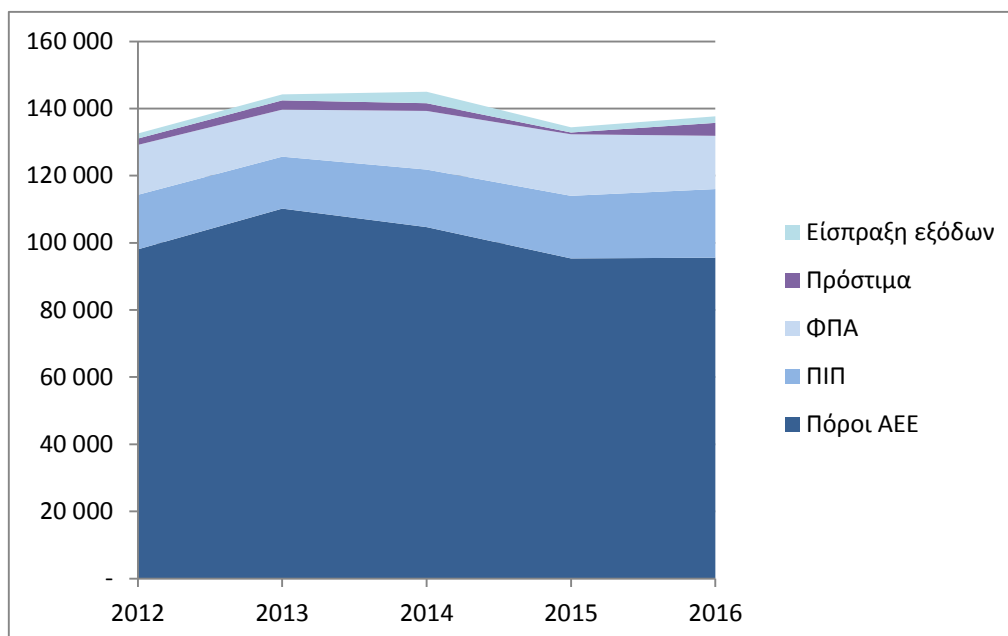
Στόχος της παρούσας συζήτησης και ανάλυσης των δημοσιονομικών καταστάσεων είναι να βοηθήσει τους αναγνώστες να κατανοήσουν την οικονομική κατάσταση, τα οικονομικά αποτελέσματα και τις ταμειακές ροές που παρουσιάζονται στις ενοποιημένες δημοσιονομικές καταστάσεις της ΕΕ. Οι πληροφορίες που παρέχονται στην παρούσα συζήτηση και ανάλυση των δημοσιονομικών καταστάσεων δεν έχουν υποβληθεί σε λογιστικό έλεγχο.

1. ΕΝΟΠΟΙΗΜΕΝΕΣ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΕ: ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ 2016

1.1. ΕΣΟΔΑ

Τα περισσότερα έσοδα των θεσμικών οργάνων και οργανισμών της ΕΕ προέρχονται από μη ανταλλακτικές συναλλαγές. Ο κατωτέρω πίνακας παρουσιάζει επισκόπηση των βασικών κατηγοριών των εν λόγω εσόδων.

Πενταετής τάση των εσόδων από μη ανταλλακτικές συναλλαγές σε εκατ. EUR

Τα βασικά σημεία που επισημαίνονται σχετικά με την κίνηση των εσόδων από μη ανταλλακτικές συναλλαγές σε σύγκριση με το 2015 είναι:

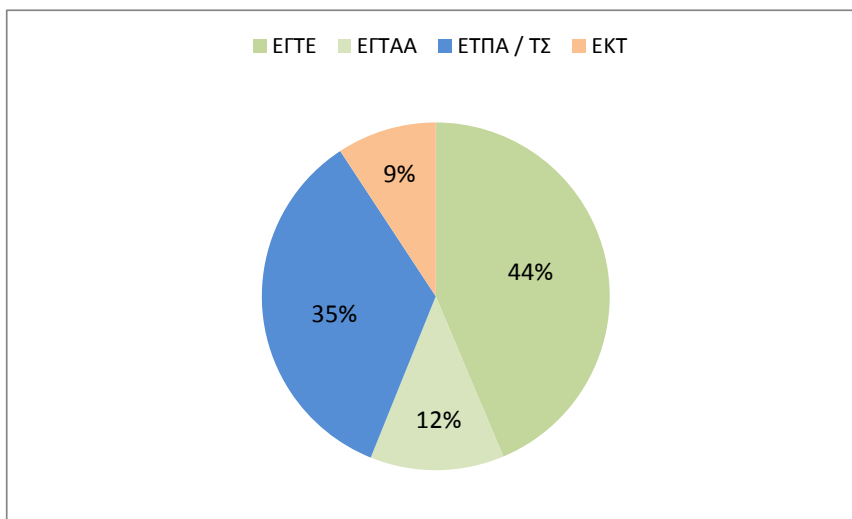
- μείωση των εσόδων από ΦΠΑ ύψους 2,5 δισ. EUR, η οποία οφείλεται κυρίως στον μειωμένο συντελεστή καταβολής του 0,15 % για τη Γερμανία, τις Κάτω Χώρες και τη Σουηδία, ο οποίος εφαρμόστηκε το 2016 μετά την έναρξη ισχύος της απόφασης περί ιδίων πόρων του 2014, και
- σημαντική αύξηση των εσόδων από πρόστιμα ύψους 3,3 δισ. EUR στον τομέα του ανταγωνισμού, η οποία οφείλεται κατά κύριο λόγο σε πρόστιμα που επιβλήθηκαν το 2016 στον τομέα των φορτηγών και στον τραπεζικό τομέα.

Η ανάκτηση δαπανών περιλαμβάνει τα εντάλματα είσπραξης που εκδόθηκαν από την Επιτροπή τα οποία εισπράττονται ή αντισταθμίζουν τις επακόλουθες πληρωμές που καταχωρίστηκαν στο λογιστικό σύστημα της Επιτροπής για την ανάκτηση δαπανών που είχαν καταβληθεί στο παρελθόν από τον προϋπολογισμό της ΕΕ.

1.2. ΔΑΠΑΝΕΣ

Οι δαπάνες ανήλθαν σε 144,5 δισ. EUR, δηλαδή σε πολύ χαμηλότερο επίπεδο σε σχέση με το προηγούμενο έτος (2015: 155,9 δισ. EUR). Για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) και το Ταμείο Συνοχής (ΤΣ) σημειώθηκε μείωση κατά 3,7 δισ. EUR, η οποία οφειλόταν στις μειωμένες δαπάνες που πραγματοποιήθηκαν όσον αφορά την προηγούμενη περίοδο προγραμματισμού (2007-2013), σε συνδυασμό με την καθυστερημένη εκκίνηση της υλοποίησης της περιόδου προγραμματισμού 2014-2020. Για τον ίδιο λόγο, οι δαπάνες στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Γεωργικού Ταμείου Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ) και άλλων μέσων αγροτικής ανάπτυξης επίσης μειώθηκαν κατά 3,7 δισ. EUR.

Οι κύριες δαπάνες (102,8 δισ. EUR) αφορούν τις πληρωμές μεταφορών που εμπίπτουν στη μέθοδο της επιμερισμένης διαχείρισης. Τα κύρια Ταμεία είναι τα εξής: το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Εγγυήσεων (ΕΓΤΕ), το ΕΓΤΑΑ και άλλα μέσα αγροτικής ανάπτυξης, το ΕΤΠΑ και το ΤΣ, καθώς και το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ). Κατά το οικονομικό έτος 2016, οι εν λόγω δαπάνες αποτελούσαν σχεδόν το 71,1 % των συνολικών δαπανών.

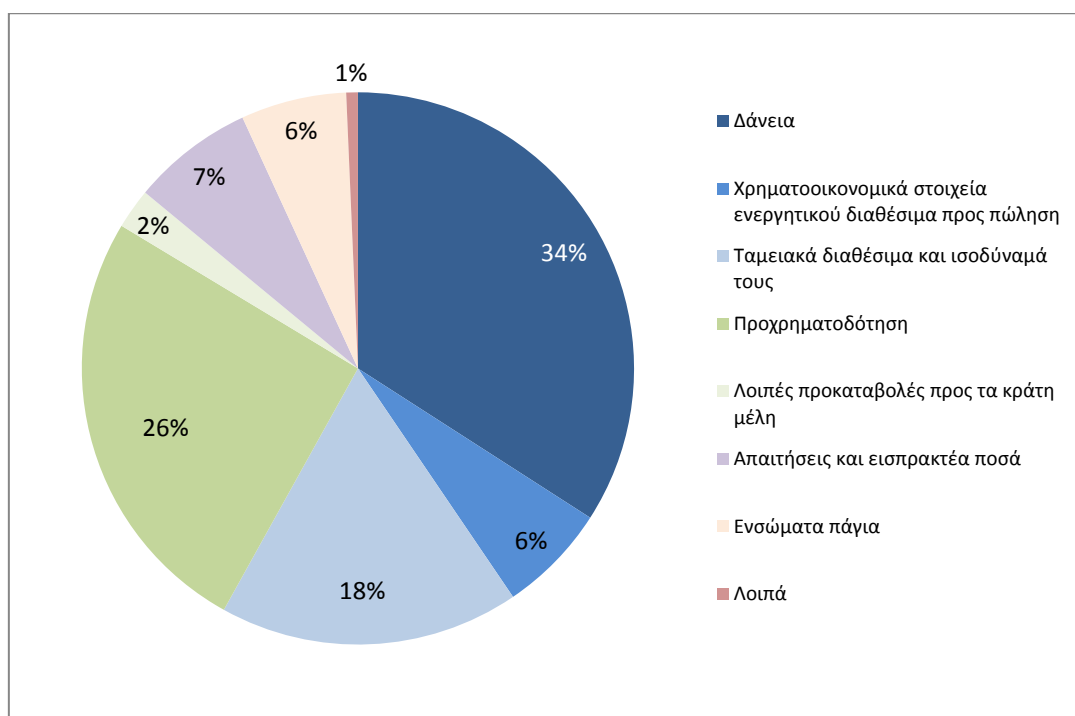

Οι δαπάνες οι οποίες πραγματοποιούνται στο πλαίσιο της άμεσης διαχείρισης αφορούν την εκτέλεση του προϋπολογισμού από την Επιτροπή, τους εκτελεστικούς οργανισμούς και τα καταπιστευματικά ταμεία. Επίσης, στο πλαίσιο της άμεσης διαχείρισης εμπίπτουν οι διοικητικές δαπάνες όλων των θεσμικών οργάνων και οργανισμών της ΕΕ. Στο πλαίσιο της έμμεσης διαχείρισης, ο προϋπολογισμός εκτελείται από οργανισμούς της ΕΕ, φορείς της ΕΕ, τρίτες χώρες, διεθνείς οργανισμούς και άλλες οντότητες. Συνολικά, οι δαπάνες που πραγματοποιήθηκαν στο πλαίσιο της άμεσης και της έμμεσης διαχείρισης συνιστούν το 16,2 % περίπου των συνολικών δαπανών (23,4 δισ. EUR) και παρέμειναν σταθερές σε σύγκριση με το προηγούμενο οικονομικό έτος.

Η ΕΕ αναγνωρίζει επίσης τις μελλοντικές υποχρεώσεις πληρωμών ως δαπάνες που δεν εμφανίζονται ακόμη στη λογιστική του προϋπολογισμού βάσει ταμειακών συναλλαγών. Ειδικότερα, εμφανίζονται στις οφειλές και τα δεδουλευμένα έξοδα για τη γεωργία και την αγροτική ανάπτυξη καθώς και στις υποχρεώσεις για συντάξεις και παροχές σε εργαζομένους που σχετίζονται με τα συνταξιοδοτικά δικαιώματα τα οποία αποκτήθηκαν από τους Επιτρόπους, τους βουλευτές του ΕΚ και το προσωπικό γενικά και οδηγούν σε αρνητική καθαρή θέση (οι πληρωμές αυτές θα χρηματοδοτηθούν από επόμενους προϋπολογισμούς).

1.3. ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ

Στοιχεία ενεργητικού 163 δισ. EUR στον ενοποιημένο ισολογισμό της ΕΕ

Τα σημαντικότερα στοιχεία από την πλευρά του ενεργητικού του ισολογισμού είναι τα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού (δάνεια, διαθέσιμα προς πώληση χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού, μετρητά) και τα ποσά προχρηματοδότησης, τα οποία αποτελούν σχεδόν το 84 % των στοιχείων ενεργητικού της ΕΕ. Το ποσό των δανείων μειώθηκε κατά 1,8 δισ. EUR και υποχώρησε σε 55,5 δισ. EUR, ενώ το ποσό των διαθέσιμων προς πώληση χρηματοδοτικών μέσων που χρηματοδοτούνται από τον προϋπολογισμό της ΕΕ (δημοσιονομικά μέσα) αυξήθηκε και πάλι κατά περίπου 455 εκατ. EUR (2015: 460 εκατ. EUR). Στην πλευρά του ενεργητικού, στην κατηγορία «Διαστημικοί πόροι» περιλαμβάνονται στοιχεία ενεργητικού που αφορούν τα προγράμματα Copernicus και Galileo (3,3 δισ. EUR). Τα στοιχεία ενεργητικού που συνδέονται με το πρόγραμμα Galileo μεταφέρθηκαν από τα στοιχεία ενεργητικού υπό κατασκευή στα πάγια στοιχεία ενεργητικού μετά τη δήλωση αρχικών υπηρεσιών του προγράμματος Galileo της 15ης Δεκεμβρίου 2016.

Γενικά, τα θεσμικά όργανα και οι οργανισμοί της ΕΕ προσπαθούν να διατηρήσουν τα ποσά που τηρούνται ως ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμά τους σε χαμηλά επίπεδα. Το υψηλό ταμειακό υπόλοιπο ύψους 28,6 δισ. EUR στο τέλος του έτους οφείλεται κυρίως στα ακόλουθα στοιχεία:

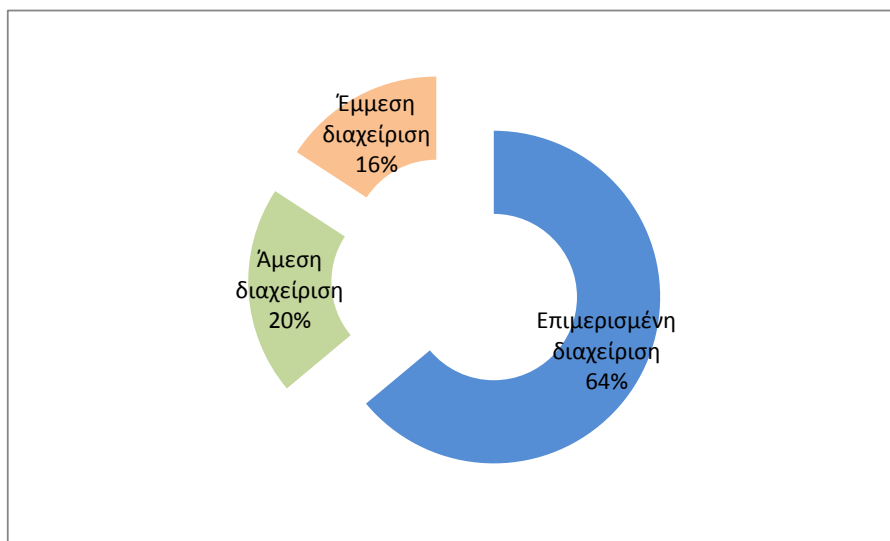
- Όσον αφορά τους ίδιους πόρους, το υπόλοιπο στο τέλος του έτους περιλαμβάνει ένα συνολικό καθαρό ποσό ύψους 7,7 δισ. EUR, το οποίο θα επιστραφεί στα κράτη μέλη στις αρχές του 2017 ως αποτέλεσμα των διορθωτικών προϋπολογισμών που εγκρίθηκαν στο τέλος του 2016. Επιπλέον, τις τελευταίες ημέρες του 2016 εισπράχθηκαν προκαταβολές ιδίων πόρων ύψους 1,5 δισ. EUR.
- Ένα σημαντικό ποσό από πρόστιμα τα οποία επέβαλε Επιτροπή για παραβάσεις των κανόνων ανταγωνισμού, ύψους 4,3 δισ. EUR, εισπράχθηκε οριστικά το 2016 και περιλαμβάνεται στο ταμειακό υπόλοιπο στο τέλος του έτους.
- Το ταμειακό υπόλοιπο περιλαμβάνει επίσης τα έσοδα για ειδικό προορισμό και τις πιστώσεις πληρωμών που δεν είχαν δαπανηθεί στο τέλος του 2016, ύψους 11 δισ. EUR.

Προχρηματοδότηση

Επισημαίνεται ότι το επίπεδο των προχρηματοδοτήσεων επηρεάζεται σημαντικά από τον κύκλο του ΠΔΠ, για παράδειγμα κατά την έναρξη της περιόδου του ΠΔΠ, μπορεί να αναμένεται η πληρωμή μεγάλων προκαταβολών στα κράτη μέλη στο πλαίσιο της πολιτικής συνοχής. Η Επιτροπή καταβάλλει κάθε δυνατή προσπάθεια για να εξασφαλιστεί ότι τα επίπεδα προχρηματοδότησης διατηρούνται στο ενδεδειγμένο επίπεδο. Απαιτείται η επίτευξη ισορροπίας μεταξύ της διασφάλισης επαρκούς χρηματοδότησης για τα έργα και της έγκαιρης αναγνώρισης των δαπανών.

Το σύνολο των προχρηματοδοτήσεων (εκτός από τις λοιπές προκαταβολές προς τα κράτη μέλη και τις συνεισφορές προς το καταπιστευματικό ταμείο Βεκου και το καταπιστευματικό ταμείο για την Αφρική) στον ισολογισμό της ΕΕ ανέρχεται σε 41,6 δισ. EUR (2015: 40 δισ. EUR), εκ των οποίων σχεδόν το σύνολο αφορά τις δραστηριότητες της Επιτροπής. Περίπου το 64 % της προχρηματοδότησης της Επιτροπής αφορά την επιμερισμένη διαχείριση, γεγονός που σημαίνει ότι η εκτέλεση του προϋπολογισμού ανατίθεται στα κράτη μέλη (η Επιτροπή διατηρεί εποπτικό ρόλο).

Προχρηματοδότηση της Επιτροπής ανά μέθοδο διαχείρισης

Τα σημαντικότερα ποσά προχρηματοδοτήσεων στο πλαίσιο της μεθόδου επιμερισμένης διαχείρισης αφορούν το ΕΤΠΑ και το ΤΣ (15,1 δισ. EUR).

Η μακροπρόθεσμη προχρηματοδότηση έχει μειωθεί κατά 8,3 δισ. EUR, ενώ η βραχυπρόθεσμη προχρηματοδότηση αυξήθηκε κατά 9,9 δισ. EUR. Αυτή η μεταβολή των ποσών προχρηματοδότησης οφείλεται στο γεγονός ότι η περίοδος προγραμματισμού 2007-2013 πλησιάζει το στάδιο της περάτωσής της και συνεπώς περισσότερα ποσά καθίστανται απαιτητά εντός δώδεκα μηνών. Όσον αφορά την περίοδο προγραμματισμού 2014-2020, η αρχική προχρηματοδότηση εγγράφεται ως μη κυκλοφορούσα, ενώ η ετήσια προχρηματοδότηση εγγράφεται ως κυκλοφορούσα.

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΑ ΜΕΣΑ

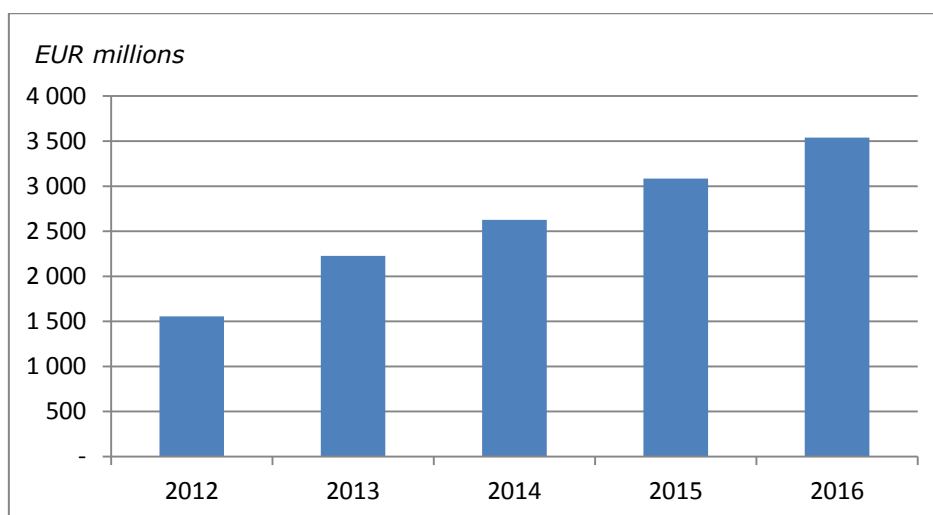
Τα ακόλουθα στοιχεία εμφανίζονται από λογιστική άποψη ως χρηματοδοτικά μέσα στις ενοποιημένες δημοσιονομικές καταστάσεις της ΕΕ:

- χρηματοδοτικά μέσα που χρηματοδοτούνται από τον προϋπολογισμό της ΕΕ·
- χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού που διακρατούνται σε ταμεία εγγυήσεων για εγγυήσεις του προϋπολογισμού· και
- δάνεια και σχετικές δανειοληπτικές πράξεις για προγράμματα χρηματοδοτικής συνδρομής.

Χρηματοδοτικά μέσα που χρηματοδοτούνται από τον προϋπολογισμό της ΕΕ

Η σημασία και ο όγκος των χρηματοδοτικών μέσων που χρηματοδοτούνται από τον προϋπολογισμό της ΕΕ στο πλαίσιο της άμεσης και έμμεσης διαχείρισης αυξάνεται κάθε έτος. Η βασική ιδέα πίσω από την προσέγγιση αυτή, σε αντίθεση με την παραδοσιακή μέθοδο της εκτέλεσης του προϋπολογισμού μέσω επιχορηγήσεων και επιδοτήσεων, είναι ότι για κάθε ευρώ που δαπανάται από τον προϋπολογισμό μέσω των χρηματοδοτικών μέσων, ο τελικός δικαιούχος λαμβάνει περισσότερα από 1 EUR ως χρηματοδοτική στήριξη χάρη στο αποτέλεσμα μόχλευσης. Αυτή η χρήση του προϋπολογισμού της ΕΕ αποσκοπεί στη μεγιστοποίηση του αντικτύπου των διαθέσιμων κεφαλαίων. Χρηματοδοτικά μέσα που χρηματοδοτούνται από τον προϋπολογισμό της ΕΕ υφίστανται υπό τη μορφή μηχανισμών εγγυήσεων, συμμετοχικών τίτλων και δανειοδοτικών μέσων – βλ. την επισκόπηση ανά ΠΔΠ κατωτέρω. Τα στοιχεία ενεργητικού στα μέσα αυτά τηρούνται είτε σε ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμά τους είτε επενδύονται σε συμμετοχικούς και χρεωστικούς τίτλους που παρουσιάζονται στις ενοποιημένες δημοσιονομικές καταστάσεις της ΕΕ ως χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού διαθέσιμα προς πώληση.

Διαθέσιμα προς πώληση χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού των χρηματοδοτικών μέσων που χρηματοδοτούνται από τον προϋπολογισμό της ΕΕ (αξία στο τέλος του έτους)

Στους πίνακες που ακολουθούν παρουσιάζεται επισκόπηση των χρηματοδοτικών μέσων που χρηματοδοτούνται από τον προϋπολογισμό της ΕΕ ανά ΠΔΠ και της αξίας τους στις 31 Δεκεμβρίου 2016:

σε εκατ. EUR

Αφορά περισσότερα του ενός ΠΔΠ	Ενεργητικό	Παθητικό	Εγγυήσεις
Μηχανισμοί εγγυήσεων και μέσα επιμερισμού του κινδύνου:			
Μηχανισμός εγγυήσεων στο πλαίσιο του μέσου επιχειρηματικής ανάπτυξης και καινοτομίας των Δυτικών Βαλκανίων (EDIF)	29	(17)	-*
	29	(17)	-
Συμμετοχικοί τίτλοι:			
Ευρωπαϊκό Ταμείο για τη Νοτιοανατολική Ευρώπη (EFSE)	119	-	-
Ταμείο επιχειρηματικής επέκτασης (ENEF)	10	-	-
Ταμείο επιχειρηματικής καινοτομίας (ENIF)	20	-	-
Ταμείο για την πράσινη ανάπτυξη στην περιοχή της Ανατολικής Γειτονίας	51	-	-
Ταμείο επενδύσεων «Πρωτοβουλία Μικροχρηματοδοτήσεων για την Ασία» (Microfinance Initiative for Asia Debt Fund)	9	-	-
Ταμείο για τη Μέση Ανατολή και Βόρεια Αφρική για πολύ μικρές, μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις (SANAD)	9	-	-
	218	-	-
Σύνολο	247	(17)	-

ΠΑΠ 2014-2020	Ενεργητικό	Παθητικό	Εγγυήσεις
Μηχανισμοί εγγυήσεων και μέσα επιμερισμού του κινδύνου:			
«Ορίζοντας 2020» – InnovFin Υπηρεσία παροχής δανείων και εγγυήσεων για έρευνα και καινοτομία	698	(8)	(550)
«Ορίζοντας 2020» – InnovFin Εγγυήσεις υπέρ των ΜΜΕ	467	(99)	(371)
Χρεωστικό μέσο της διευκόλυνσης «Συνδέοντας την Ευρώπη» (ΧΜ ΔΣΕ)**	493	(1)	(465)
COSME Μηχανισμός εγγύησης δανείων	160	(156)	-*
Απασχόληση και κοινωνική καινοτομία	50	(16)	-*
ElectriFI	30	-	-
Μηχανισμός εγγυήσεων πολιτιστικού και δημιουργικού τομέα (CCS LGF)	6	(1)	-*
Μηχανισμός της ΕΕ για εκτενή και ολοκληρωμένη ζώνη ελεύθερων συναλλαγών	9	0	-
Μηχανισμός εγγύησης σπουδαστικών δανείων	16	(2)	*
Χρηματοδοτικός μηχανισμός φυσικού κεφαλαίου	11	-	-
Πρόγραμμα χρηματοοικονομικής ένταξης πολύ μικρών, μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων της Νοτιοανατολικής Μεσογείου	15	(1)	0
Μηχανισμός επιχειρηματικών κεφαλαίων για τις χώρες τις Νότιας Γειτονίας	20	-	-
Πρόγραμμα για γυναίκες επιχειρηματίες στην ανατολική εταιρική σχέση	5	-	-
Μέσο ιδιωτικής χρηματοδότησης για την ενεργειακή απόδοση (IXEA)	18	0	(3)
Στήριξη για την οικονομική διαφοροποίηση στη Μογγολία	2	-	-
	1 999	(285)	(1 389)
Συμμετοχικοί τίτλοι:			
«Ορίζοντας 2020» Μηχανισμός μετοχικού κεφαλαίου για την έρευνα και καινοτομία	229	(4)	-
COSME – Μηχανισμός μετοχικού κεφαλαίου για την ανάπτυξη	51	(3)	-
	280	(7)	-
Σύνολο	2 279	(292)	(1 389)
ΠΑΠ πριν από το 2014	Ενεργητικό	Παθητικό	Εγγυήσεις
Μηχανισμοί εγγυήσεων και μέσα επιμερισμού του κινδύνου:			
Μηχανισμός χρηματοδότησης με επιμερισμό των κινδύνων (RSFF)	839	(88)	(711)
Μηχανισμός εγγυήσεων υπέρ των ΜΜΕ στο πλαίσιο του «Προγράμματος για την Ανταγωνιστικότητα και την Καινοτομία» (CIP)	100	(190)	*
Πολυετές πρόγραμμα (ΠΠ) για τις επιχειρήσεις	25	(34)	*
Ευρωπαϊκή εντολή μικροχρηματοδοτήσεων Progress	10	(7)	*
Μηχανισμός εγγυήσεων υπέρ των ΜΜΕ	17	(14)	*
	991	(333)	(711)
Συμμετοχικοί τίτλοι:			
Μηχανισμός υπέρ των καινοτόμων ΜΜΕ και των ΜΜΕ με ισχυρή ανάπτυξη στο πλαίσιο του CIP	423	(3)	-
Διευκόλυνση μετοχικού κεφαλαίου του πολυετούς προγράμματος-πλαισίου	196	(0)	-
Ευρωπαϊκό Ταμείο Ενεργειακής Απόδοσης	100	-	-
Ευρωπαϊκός Μηχανισμός Μικροχρηματοδοτήσεων Progress (PMF) για την απασχόληση και την κοινωνική ένταξη	75	-	-
Παγκόσμιο Ταμείο Ενεργειακής Απόδοσης και Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας	74	-	-
Ταμείο Marguerite	54	-	-
Εκκίνηση του ευρωπαϊκού μηχανισμού για την Τεχνολογία (ETF) 1998	11	(0)	-
Πιλοτικά σχέδια μεταφοράς τεχνολογίας	1	(0)	-
	933	(3)	-
Δάνειο / μετοχικό κεφάλαιο / εργαλεία τεχνικής βοήθειας:			

Μέσο οικονομικής και χρηματοπιστωτικής συνεργασίας MEDA	202	2	-
Ευρωπαϊκό Μέσο Γειτονίας και Εταιρικής Σχέσης (ENPI)	142	6	-
Υποστήριξη των δανείων των ΜΜΕ	18	-	-
	363	(8)	-
Σύνολο	2 286	(344)	(711)
Γενικό σύνολο	4 812	(652)	(2 101)

* Ο κίνδυνος τον οποίο αναλαμβάνει η ΕΕ καλύπτεται πλήρως από τις προβλέψεις που έχουν πραγματοποιηθεί.

** Περιλαμβάνει τη συγχώνευση του μέσου εγγύησης δανείων για έργα ΔΕΔ-Μ και της πρωτοβουλίας για τα ομόλογα έργων.

Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού που διακρατούνται σε ταμεία εγγυήσεων για εγγυήσεις του προϋπολογισμού

Η Επιτροπή έχει δημιουργήσει ταμεία εγγυήσεων για την κάλυψη των δημοσιονομικών εγγυήσεων (βλ. σημείωση 4.1.1 των ενοποιημένων δημοσιονομικών καταστάσεων) που παρέχονται στον όμιλο της ΕΤΕπ. Τα εν λόγω ταμεία εγγυήσεων τροφοδοτούνται με πληρωμές από τον προϋπολογισμό της ΕΕ με σκοπό να παρέχουν ένα αποθεματικό ρευστότητας έναντι πιθανών ζημιών από εγγυημένες πράξεις. Οι πληρωμές στα ταμεία εγγυήσεων επενδύονται σε χρηματοοικονομικά μέσα, συμπεριλαμβανομένων των χρεωστικών τίτλων, των ταμειακών διαθεσίμων και των προθεσμιακών καταθέσεων. Στις 31 Δεκεμβρίου 2016, η Επιτροπή διατηρεί χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού:

- στο Ταμείο Εγγυήσεων για τις εξωτερικές δράσεις, ύψους 2,3 δισ. EUR· και
- στο ταμείο εγγυήσεων του ΕΤΣΕ, ύψους 1 δισ. EUR.

Το ταμείο εγγυήσεων του ΕΤΣΕ ξεκίνησε τη λειτουργία του το 2016.

Δάνεια και σχετικές δανειοληπτικές πράξεις για προγράμματα χρηματοδοτικής συνδρομής

Η ΕΕ έχει αρμοδιότητα, βάσει της Συνθήκης ΕΕ, να αναλαμβάνει δανειοληπτικές πράξεις που κινητοποιούν τους αναγκαίους χρηματοδοτικούς πόρους για την εκτέλεση των ειδικών εντολών της. Η Επιτροπή, που ενεργεί εξ ονόματος της ΕΕ, εφαρμόζει επί του παρόντος τρία βασικά προγράμματα: τον ευρωπαϊκό μηχανισμό χρηματοοικονομικής σταθεροποίησης (ΕΜΧΣ), τη στήριξη του ισοζυγίου πληρωμών (ΙΠ) και τη μακροοικονομική χρηματοδοτική συνδρομή (ΜΧΣ) στο πλαίσιο των οποίων μπορεί να χορηγεί δάνεια. Τα απαιτούμενα κεφάλαια για τη χρηματοδότηση των δανείων που παρέχει η ΕΕ αντλούνται μέσω των κεφαλαιαγορών ή μέσω χρηματοπιστωτικών οργανισμών.

Τα δάνεια ΜΧΣ παρέχονται σε χώρες εταίρους εκτός ΕΕ, με τα εκκρεμή δάνεια στις 31 Δεκεμβρίου 2016 να ανέρχονται σε 2 947 εκατ. EUR σε ονομαστικά ποσά.

ΕΜΧΣ

Το 2014, έληξαν τα προγράμματα χρηματοδοτικής συνδρομής προς την Ιρλανδία και την Πορτογαλία στο πλαίσιο του ΕΜΧΣ και, ως εκ τούτου, δεν είναι η δυνατή η άντληση πρόσθετων δανείων. Τον Ιανουάριο του 2016, η Πορτογαλία ζήτησε επίσημα την παράταση της πρώτης ημερομηνίας αποπληρωμής του δανείου της ΕΜΧΣ, που έληγε στις 3 Ιουνίου 2016. Η δόση ύψους 4,75 δισ. EUR χρηματοδοτήθηκε εκ νέου με τρεις νέες δόσεις ύψους 1,5 δισ. EUR, 2,25 δισ. EUR και 1 δισ. EUR, με λήξη το 2023, το 2031 και το 2036 αντίστοιχα. Αυτός είναι ο βασικός λόγος της μείωσης των βραχυπρόθεσμων δανείων/δανειοληπτικών πράξεων και της αύξησης των μακροπρόθεσμων δανείων/δανειοληπτικών πράξεων στον ισολογισμό του 2016.

ΙΠ

Το πρόγραμμα συνδρομής ΙΠ για την Ουγγαρία έληξε το 2010 και τα προγράμματα συνδρομής για τη Λετονία και τη Ρουμανία έληξαν αμφότερα το 2012. Επιπλέον, τα δύο προγράμματα προληπτικής στήριξης για τη Ρουμανία έληξαν το 2013 και το 2015 αντίστοιχα χωρίς να εκταμιευθούν. Τον Απρίλιο του 2016, η Ουγγαρία αποπλήρωσε την τελευταία οφειλόμενη δόση ύψους 1,5 δισ. EUR.

Επισκόπηση των δανείων που χορηγήθηκαν για χρηματοδοτική συνδρομή σε ονομαστικά ποσά:

σε δισ. EUR

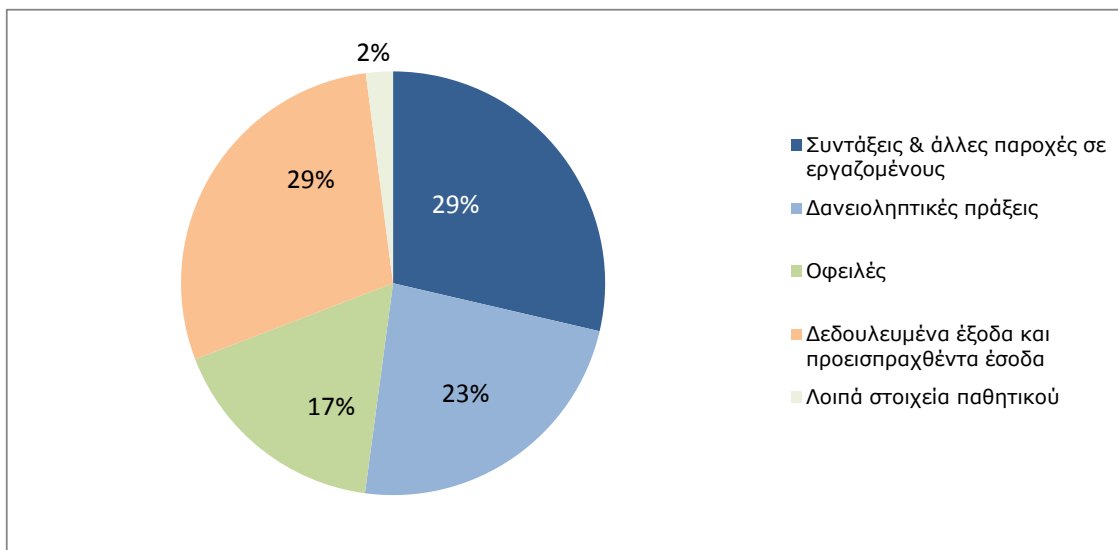
	ΙΠ				ΕΜΧΣ*			ΣΥΝΟΛΟ
	Ουγγαρία	Λετονία	Ρουμανία	Σύνολο	Ιρλανδία	Πορτογαλία	Σύνολο	
Σύνολο χορηγηθέντων	6,5	3,1	5,0**	14,6	22,5	26,0	48,5	63,1
Σύνολο εκταμιευθέντων δανείων στις 31.12.2016	5,5	2,9	5,0	13,4	22,5	24,3	46,8	60,2
Σύνολο αποπληρωθέντων δανείων στις 31.12.2016	(5,5)	(2,2)	(1,5)	(9,2)	-	-	-	(9,2)
Ανεξόφλητο ποσό στις 31.12.2016	-	0,7	3,5	4,2	22,5	24,3	46,8	51,0

* Εξαιρουμένων των πράξεων αναχρηματοδότησης.

** Εξαιρουμένης της προληπτικής στήριξης.

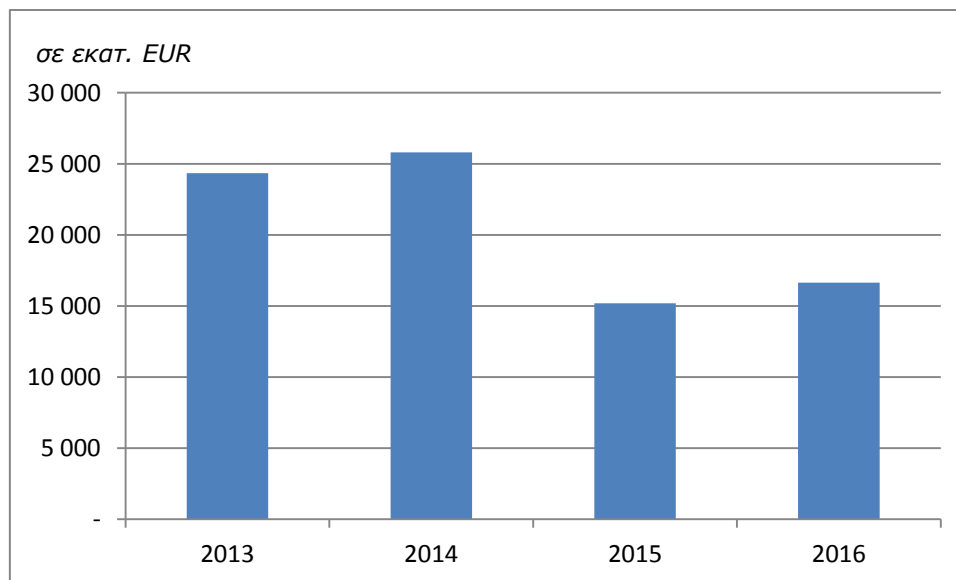
1.4. ΠΑΘΗΤΙΚΟ

Στοιχεία παθητικού 235 δισ. EUR στον ενοποιημένο ισολογισμό της ΕΕ

Το παθητικό συνίσταται κυρίως σε τέσσερα βασικά στοιχεία: Συντάξεις και άλλες υποχρεώσεις παροχών σε εργαζομένους, δανειοληπτικές πράξεις, οφειλές και δεδουλευμένα έξοδα. Η μεγαλύτερη μεταβολή σε σύγκριση με το 2015 είναι η αύξηση των οφειλών κατά σχεδόν 8 δισ. EUR κυρίως λόγω της καλύτερης εκτέλεσης του ΕΓΤΕ (δηλ. των πληρωμών σε επίπεδο κρατών μελών) το 2016 σε σύγκριση με το 2015 – βλ. σημείωση **2.12** των ενοποιημένων δημοσιονομικών καταστάσεων.

Σύνολο δηλώσεων δαπανών και τιμολογίων που παρελήφθησαν και αναγνωρίστηκαν ως οφειλές στον ισολογισμό

Καθαρό ενεργητικό

Το γεγονός ότι το παθητικό υπερβαίνει το ενεργητικό δεν σημαίνει ότι τα θεσμικά όργανα και οι οργανισμοί της ΕΕ αντιμετωπίζουν οικονομικές δυσκολίες, αλλά ότι ορισμένα στοιχεία του παθητικού θα χρηματοδοτηθούν από μελλοντικούς ετήσιους προϋπολογισμούς. Έτσι, σύμφωνα με τους κανόνες της λογιστικής σε δεδουλευμένη βάση, πολλά έξοδα αναγνωρίζονται στο έτος 2016 μολονότι μπορεί να καταβληθούν στην πράξη το 2017 ή αργότερα και να χρηματοδοτηθούν από μελλοντικούς προϋπολογισμούς και τα σχετικά έσοδα θα λογιστικοποιηθούν μόνο στις μελλοντικές περιόδους. Τα κυριότερα ποσά που πρέπει να υπογραμμιστούν αφορούν τις δραστηριότητες του ΕΓΤΕ (που καταβλήθηκαν το 2017) και τις υποχρεώσεις για παροχές σε εργαζομένους (που πρέπει να καταβληθούν κατά τα επόμενα 30 και πλέον έτη).

2. ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΤΗΣ ΕΕ

Επισκόπηση των δημοσιονομικών διορθώσεων και εισπράξεων για το 2016

Ένα σημαντικό ζήτημα όσον αφορά την εκτέλεση του προϋπολογισμού της ΕΕ είναι η ανάγκη να διασφαλιστεί η κατάλληλη πρόληψη ή η διαπίστωση και η επακόλουθη διόρθωση των αδυναμιών του συστήματος που οδηγούν σε σφάλματα, παρατυπίες και περιπτώσεις απάτης. Το Ελεγκτικό Συνέδριο, στην ετήσια έκθεσή του, παρέχει δήλωση αξιοπιστίας σχετικά με τη νομιμότητα και κανονικότητα των πράξεων στις οποίες βασίζονται οι ετήσιοι λογαριασμοί, καθώς και το σημαντικό επίπεδο σφάλματος όσον αφορά τις πληρωμές. Η δήλωση αξιοπιστίας συνοδεύει τους ετήσιους λογαριασμούς της ΕΕ στη δημοσίευσή της στην Επίσημη Εφημερίδα.

Οι προστατευτικές ενέργειες της Επιτροπής μετριάζουν τον αντίκτυπο αυτών των σφαλμάτων με δύο βασικούς μηχανισμούς:

- (1) προληπτικούς μηχανισμούς (π.χ. εκ των προτέρων ελέγχους, διακοπές και αναστολές πληρωμών)· και
- (2) διορθωτικούς μηχανισμούς (κυρίως δημοσιονομικές διορθώσεις που επιβάλλονται σε κράτη μέλη ή συμφωνούνται με αυτά και, σε μικρότερο βαθμό, ανακτήσεις από αποδέκτες πληρωμών της ΕΕ).

Στο πλαίσιο της επιμερισμένης διαχείρισης (γεωργικές δαπάνες και διαρθρωτικές δράσεις), τα κράτη μέλη είναι πρωτίστως υπεύθυνα σε όλο τον κύκλο ζωής των δαπανών να διασφαλίζουν τη νομιμότητα και την κανονικότητα των δαπανών που καλύπτονται από τον προϋπολογισμό της ΕΕ.

Οι διορθωτικές ενέργειες, δηλαδή οι δημοσιονομικές διορθώσεις και οι εισπράξεις, προκύπτουν από την εποπτεία και τους ελέγχους που διενεργούνται τόσο από την Επιτροπή όσο και, στην περίπτωση των δαπανών στο πλαίσιο της επιμερισμένης διαχείρισης, από τα κράτη μέλη σχετικά με την επιλεξιμότητα των δαπανών που χρηματοδοτούνται από τον προϋπολογισμό της ΕΕ. Όταν αποφασίζει σχετικά με το ποσό της δημοσιονομικής διόρθωσης ή της εισπράξης, η Επιτροπή λαμβάνει υπόψη τη φύση και τη σοβαρότητα της παραβίασης της εφαρμοστέας νομοθεσίας και τις χρηματοοικονομικές επιπτώσεις στον προϋπολογισμό της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένων των περιπτώσεων κατά τις οποίες διαπιστώνονται ελλείψεις στα συστήματα διαχείρισης και ελέγχου. Οι περισσότερες διορθώσεις πραγματοποιούνται μετά την πληρωμή.

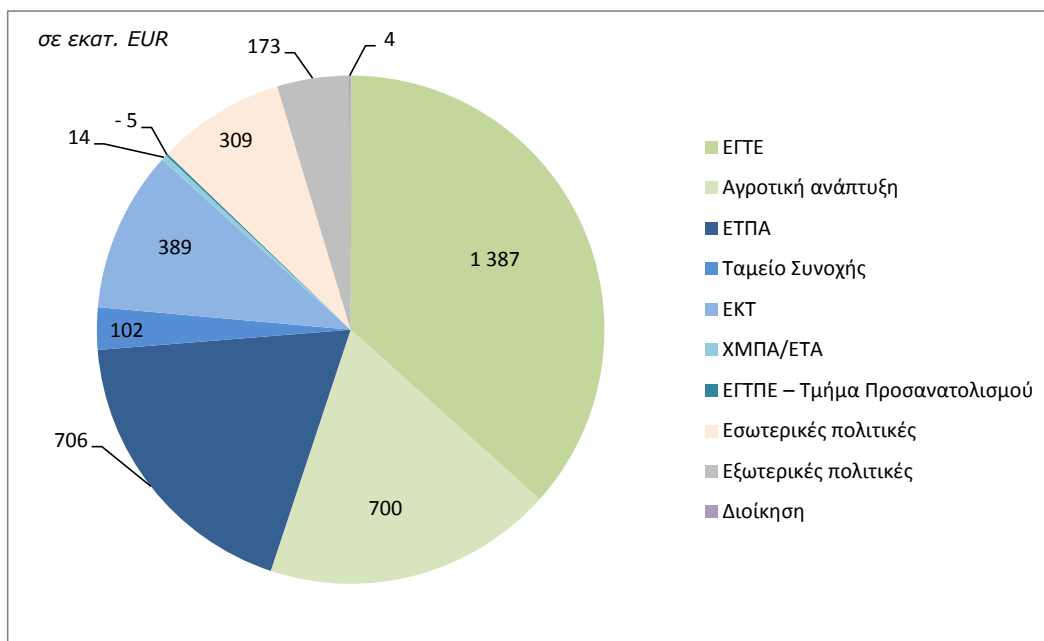
Διαδικασία των δημοσιονομικών διορθώσεων και εισπράξεων:

Οι δημοσιονομικές διορθώσεις και οι εισπράξεις παρουσιάζονται σε δύο βασικά στάδια της διαδικασίας. Τα δύο στάδια μπορούν να επέλθουν είτε κατά το ίδιο έτος είτε σε διαφορετικά έτη:

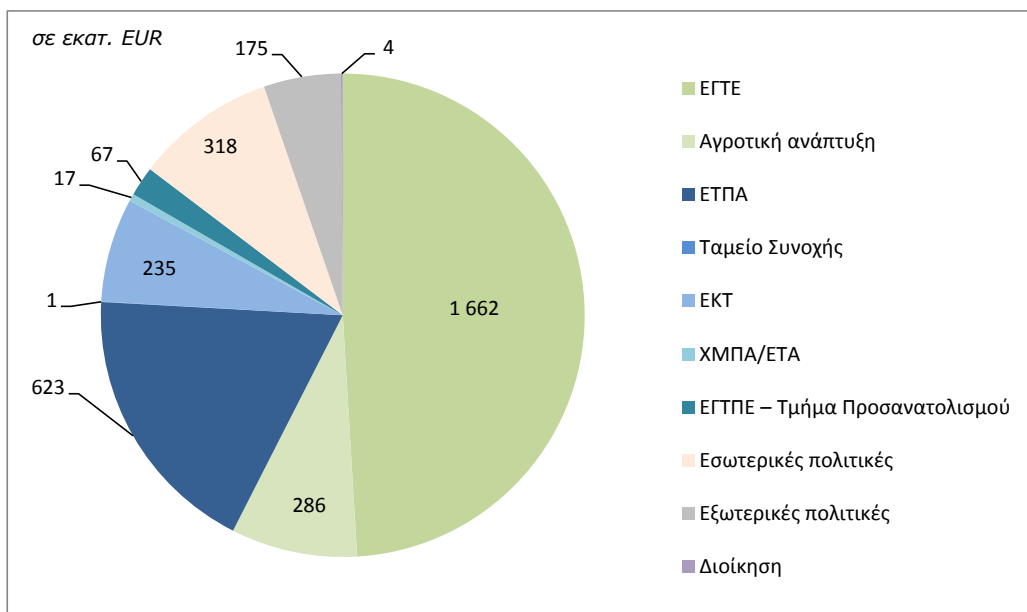
- 1) Δημοσιονομικές διορθώσεις και εισπράξεις στο **στάδιο της επιβεβαίωσης**: Τα ποσά αυτά είτε έχουν γίνει αποδεκτά από το οικείο κράτος μέλος είτε έχουν εγκριθεί με απόφαση της Επιτροπής. **Το 2016**, οι **συνολικές δημοσιονομικές διορθώσεις και εισπράξεις που επιβεβαιώθηκαν** ανήλθαν σε **3 777 εκατ. EUR** (2015: 3 499 εκατ. EUR).

Δημοσιονομικές διορθώσεις και εισπράξεις οι οποίες επιβεβαιώθηκαν το 2016 – ανάλυση ανά τομέα πολιτικής

2) Δημοσιονομικές διορθώσεις και εισπράξεις στο **στάδιο της εκτέλεσης**: τα ποσά αυτά αντιστοιχούν στο τελικό στάδιο της διαδικασίας κατά την οποία η κατάσταση που διαπιστώθηκε σχετικά με τις αχρεωστήτως καταβληθείσες δαπάνες έχει διορθωθεί οριστικά. Αρκετοί διορθωτικοί μηχανισμοί προβλέπονται στα κανονιστικά πλαίσια ανά τομέα. Το 2016, οι **συνολικές δημοσιονομικές διορθώσεις και εισπράξεις που εκτελέστηκαν** ανήλθαν σε **3 389 εκατ. EUR** (2015: 3 853 εκατ. EUR). Η εκτέλεση των δημοσιονομικών διορθώσεων και των εισπράξεων ενδέχεται να διαρκέσει αρκετά έτη κυρίως λόγω των αποφάσεων για δόσεις ή αναβολές που χορηγούνται στα κράτη μέλη στο πλαίσιο της γεωργικής πολιτικής. Στο πλαίσιο της πολιτικής συνοχής, το νομικό πλαίσιο προβλέπει την εκτέλεση κατά την περάτωση ή μετά την περάτωση της περιόδου προγραμματισμού.

Δημοσιονομικές διορθώσεις και εισπράξεις οι οποίες εκτελέστηκαν το 2016 – ανάλυση ανά τομέα πολιτικής

3. ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΩΝ ΚΙΝΔΥΝΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΑΒΕΒΑΙΟΤΗΤΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΚΤΕΛΕΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΤΗΣ ΕΕ

3.1. ΜΑΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Το μακροοικονομικό περιβάλλον της ΕΕ⁷ έχει αντίκτυπο στην ικανότητα των κρατών μελών της ΕΕ να εκπληρώνουν τις υποχρεώσεις χρηματοδότησης προς τα θεσμικά όργανα και τους οργανισμούς της ΕΕ και ως εκ τούτου στην ικανότητα της ΕΕ να συνεχίζει να υλοποιεί τις πολιτικές της.

Επί του παρόντος, επικρατεί υψηλός βαθμός αβεβαιότητας όσον αφορά την παγκόσμια οικονομική προοπτική. Η αβεβαιότητα αυτή προκύπτει από ένα ήδη δύσκολο 2016, κατά το οποίο η ευρωπαϊκή οικονομία κλήθηκε να αντιμετωπίσει πλήθος διεθνών και εγχώριων προκλήσεων, συμπεριλαμβανομένων του χαμηλότερου ρυθμού παγκόσμιας και εμπορικής ανάπτυξης από το 2009, των γεωπολιτικών εντάσεων, των τρομοκρατικών επιθέσεων σε πολλά κράτη μέλη, των υπό πίεση τραπεζικών τομέων, του βρετανικού δημοψηφίσματος για την αποχώρηση από την ΕΕ, καθώς και αυξανόμενες αντιδράσεις κατά της παγκοσμιοποίησης. Μέχρι σήμερα, ωστόσο, η ευρωπαϊκή οικονομία έχει αποδειχθεί ανθεκτική και έχει παραμείνει σε πορεία οικονομικής ανάπτυξης και δημιουργίας απασχόλησης. Η ανάπτυξη του ΑΕΠ της ΕΕ σημείωσε άνοδο κατά το τέλος του 2016 και φαίνεται να διατηρεί την πορεία αυτή και στις αρχές του 2017. Η ανθεκτικότητα αυτή στηρίζεται από πλήθος γνωστών ευνοϊκών παραγόντων, συμπεριλαμβανομένης της σχετικά χαμηλής τιμής πετρελαίου, της υποτίμησης του ευρώ κατά τα τελευταία έτη, των διευκολυντικών νομισματικών πολιτικών και ενός γενικά ουδέτερου δημοσιονομικού προσανατολισμού. Η υλοποίηση διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων σε ορισμένα κράτη μέλη συνέβαλε, επίσης, στη στήριξη της ανάκαμψης, ιδίως στην αγορά εργασίας. Η ιδιωτική κατανάλωση παραμένει ο μοχλός της ανάκαμψης ενώ οι επενδύσεις εξακολουθούν να απογοητεύουν. Η συνεχιζόμενη επενδυτική υποτονικότητα δημιουργεί αμφιβολίες όσον αφορά τον βιώσιμο χαρακτήρα της ανάκαμψης και την αναπτυξιακή δυναμική της οικονομίας. Η αβεβαιότητα αυξάνεται σε ασυνήθιστα υψηλά επίπεδα, λόγω των αβέβαιων επιπτώσεων της απόφασης του Ηνωμένου Βασιλείου να αποχωρήσει από την ΕΕ.

Εν γένει, μετά το 1,7 % του 2016, ο ρυθμός ανάπτυξης του ΑΕΠ στη ζώνη του ευρώ επιβραδύνθηκε ελαφρώς φέτος σε ποσοστό 1,6 % και αναμένεται στη συνέχεια να ανακάμψει ελαφρώς στο 1,8 % το 2018. Αυτή η σταθερή μεν, αλλά ήπια άνοδος θα πρέπει να συνεχίσει να οφείλεται στην εγχώρια ζήτηση. Ο ρυθμός ανάπτυξης του παγκόσμιου ΑΕΠ αναμένεται να έχει μειωθεί σε χαμηλά επίπεδα το 2016, ενώ προβλέπεται να ενισχυθεί φέτος και το επόμενο έτος. Η ανάπτυξη εκτός ΕΕ προβλέπεται να σημειώσει σταδιακή άνοδο, από 3,2 % το 2016 σε 3,7 % το 2017 και σε 3,9 % το 2018.

3.2. ΕΝΔΕΧΟΜΕΝΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΗ ΣΥΝΔΡΟΜΗ

Οι δανειοληπτικές και δανειοδοτικές πράξεις της ΕΕ για προγράμματα χρηματοδοτικής συνδρομής είναι πράξεις εκτός προϋπολογισμού. Κατά γενικό κανόνα, οι αντληθέντες πόροι γίνονται αντικείμενο δανεισμού στη δικαιούχο χώρα στο πλαίσιο συνακόλουθης πράξης, δηλαδή με το ίδιο τοκομερίδιο, την ίδια ληκτότητα και το ίδιο ποσό. Παρά τη μεθοδολογία των συνακόλουθων δανειοδοτικών πράξεων, η εξυπηρέτηση του χρέους των χρηματοδοτικών μέσων αποτελεί νομική υποχρέωση της ΕΕ, η οποία εξασφαλίζει ότι όλες οι πληρωμές καλύπτουν ολόκληρο το ποσό και πραγματοποιούνται εγκαίρως. Η Επιτροπή έχει θέσει σε εφαρμογή διαδικασίες ώστε να διασφαλίσει την επιστροφή δανείων ακόμη και σε περίπτωση αδυναμίας πληρωμής του δανείου.

Οι δανειοληπτικές πράξεις της ΕΕ συνιστούν άμεσες και άνευ όρων υποχρεώσεις της ΕΕ και είναι εγγυημένες από τα κράτη μέλη της ΕΕ (ενδεχόμενες υποχρεώσεις του προϋπολογισμού). Οι δανειοληπτικές πράξεις που έχουν συναφθεί για τη χρηματοδότηση δανείων τα οποία χορηγούνται σε χώρες εκτός της ΕΕ καλύπτονται από το Ταμείο Εγγυήσεων για εξωτερικές δράσεις. Σε περίπτωση αθέτησης αυτής της υποχρέωσης εκ μέρους δικαιούχου κράτους μέλους, η εξυπηρέτηση του χρέους θα γίνει, ενδεχομένως, από τα ταμειακά διαθέσιμα της Επιτροπής. Αν αυτό δεν είναι δυνατό, η Επιτροπή θα αντλήσει τα απαιτούμενα κεφάλαια από τα κράτη μέλη. Σύμφωνα με τη νομοθεσία της ΕΕ για τους ιδίους πόρους (άρθρο 14 του κανονισμού αριθ. 609/2014 του Συμβουλίου), τα κράτη μέλη της ΕΕ υποχρεούνται εκ του νόμου να διαθέσουν επαρκή κονδύλια για την κάλυψη των υποχρεώσεων της ΕΕ. Έτσι, οι επενδυτές είναι εκτεθειμένοι μόνο στον πιστωτικό κίνδυνο της ΕΕ και όχι στον πιστωτικό κίνδυνο του δικαιούχου των χρηματοδοτούμενων δανείων. Οι συνακόλουθες δανειοδοτικές πράξεις («back-to-back»)

⁷ Για περισσότερες πληροφορίες, βλέπε: Ευρωπαϊκή Επιτροπή «Ευρωπαϊκές Οικονομικές Προβλέψεις, χειμώνας 2017».

εξασφαλίζουν ότι ο προϋπολογισμός της ΕΕ δεν αναλαμβάνει κανέναν κίνδυνο επιτοκίου ή συναλλαγματικής ισοτιμίας.

Για το πρόγραμμα κάθε χώρας, οι αποφάσεις του ΕΚ, του Συμβουλίου και της Επιτροπής προσδιορίζουν το συνολικό χορηγηθέν ποσό, τον αριθμό των προς εκταμίευση δόσεων και τη μέγιστη (μέση) ληκτότητα του συνολικού δανείου. Στη συνέχεια, η Επιτροπή και η δικαιούχος χώρα συμφωνούν για τις παραμέτρους δανεισμού/χρηματοδότησης, και ειδικότερα τις προθεσμίες λήξης των δόσεων. Επιπλέον, όλες οι δόσεις του δανείου εκτός από την πρώτη εξαρτώνται από τη συμμόρφωση με όρους πολιτικής, στο πλαίσιο κοινής χρηματοδοτικής συνδρομής ΕΕ/Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου (ΔΝΤ), πράγμα το οποίο αποτελεί άλλον ένα παράγοντα που επηρεάζει το χρονοδιάγραμμα των χρηματοδοτικών δραστηριοτήτων. Συνεπώς, το χρονοδιάγραμμα και οι ληκτότητες εξαρτώνται από τη σχετική δανειακή δραστηριότητα της ΕΕ. Η χρηματοδότηση εκφράζεται αποκλειστικά σε ευρώ και οι προθεσμίες λήξης κυμαίνονται μεταξύ 3 και 30 ετών.

Ο κατωτέρω πίνακας παρέχει επισκόπηση του προβλεπόμενου χρονοδιαγράμματος επιστροφής σε ονομαστική αξία των ανεξόφλητων δανείων ΕΜΧΣ και ΙΠ κατά την ημερομηνία του ισολογισμού:

								σε δισ. EUR
ΙΠ				ΕΜΧΣ			ΣΥΝΟΛΟ	
Ουγγαρία	Λετονία	Ρουμανία	Σύνολο	Ιρλανδία	Πορτογαλία	Σύνολο		
2017		1,15	1,15				1,15	
2018		1,35	1,35	3,9	0,6	4,5	5,85	
2019	0,5	1,0	1,5				1,5	
2021				3,0	6,75	9,75	9,75	
2022					2,7	2,7	2,7	
2023				2,0	1,5	3,5	3,5	
2024				0,8	1,8	2,6	2,6	
2025	0,2		0,2				0,2	
2026				2,0	2,0	4,0	4,0	
2027				1,0	2,0	3,0	3,0	
2028				2,3		2,3	2,3	
2029				1,0	0,4	1,4	1,4	
2031					2,25	2,25	2,25	
2032				3,0		3,0	3,0	
2035				2,0		2,0	2,0	
2036					1,0	1,0	1,0	
2038					1,8	1,8	1,8	
2042				1,5	1,5	3,0	3,0	
Σύνολο	0	0,7	3,5	4,2	22,5	24,3	46,8	51,0

Οι διακυβερνητικοί μηχανισμοί χρηματοοικονομικής σταθερότητας, το Ευρωπαϊκό Ταμείο Χρηματοοικονομικής Σταθερότητας (ΕΤΧΣ) και ο Ευρωπαϊκός Μηχανισμός Σταθερότητας (ΕΜΣ), βρίσκονται εκτός του πλαισίου της Συνθήκης ΕΕ και επομένως δεν περιλαμβάνονται στους ενοποιημένους ετήσιους λογαριασμούς της ΕΕ.

3.3. ΕΝΔΕΧΟΜΕΝΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΕΓΓΥΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ

Η ΕΕ έχει δώσει εγγυήσεις στον όμιλο της ΕΤΕπ για δάνεια τα οποία έχουν χορηγηθεί εκτός της ΕΕ και για τις δανειακές και συμμετοχικές δραστηριότητες που καλύπτονται από την εγγύηση του ΕΤΣΕ. Στις 31 Δεκεμβρίου 2016, η ΕΕ εμφανίζει στις σημειώσεις των ενοποιημένων δημοσιονομικών καταστάσεων της (βλ. σημείωση 4.1.1) ενδεχόμενες υποχρεώσεις και για τα δύο είδη εγγυήσεων. Προκειμένου να μετριαστεί ο κίνδυνος για τον προϋπολογισμό της ΕΕ από τυχόν κατάπτωση εγγύησης από τον όμιλο της ΕΤΕπ, η ΕΕ έχει δημιουργήσει ειδικά ταμεία εγγυήσεων, δηλαδή το Ταμείο Εγγυήσεων για τις εξωτερικές δράσεις και το ταμείο εγγυήσεων του ΕΤΣΕ.

Το Ταμείο Εγγυήσεων για εξωτερικές δράσεις τροφοδοτείται από τον προϋπολογισμό της ΕΕ έτσι ώστε να καλύπτεται το 9 % των ανεξόφλητων στο τέλος του έτους εγγυημένων δανείων που έχουν χορηγηθεί για δραστηριότητες στο πλαίσιο της εντολής εξωτερικής δανειοδότησης της ΕΤΕπ προς τρίτες χώρες. Στις 31 Δεκεμβρίου 2016, η συνολική αξία των στοιχείων ενεργητικού ύψους 2,3 δισ. EUR καλύπτει άνοιγμα εκταμιευθέντων ποσών 19,8 δισ. EUR, υπογραφέντων ποσών 28,8 δισ. EUR για ανώτατο ποσό 39,3 δισ. EUR.

Το ταμείο εγγυήσεων του ΕΤΣΕ ξεκίνησε τις δραστηριότητές του το 2016 και σταδιακά θα ανέλθει σε 8 δισ. EUR έως το 2022, επομένως θα καλύπτει το 50 % της μέγιστης έκθεσης της εγγύησης της ΕΕ ύψους 16 δισ. EUR. Το 2016 το ταμείο εγγυήσεων του ΕΤΣΕ τροφοδοτήθηκε με ποσό 1 δισ. EUR, ενώ εκταμιεύθηκαν εγγυημένα ποσά ύψους 4,4 δισ. EUR και υπογράφηκαν συνολικά 11,2 δισ. EUR (συμπεριλαμβανομένων των εκταμιευθέντων ποσών).

3.4. ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ – ΔΙΕΥΚΟΛΥΝΣΗ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ ΣΤΗΝ ΤΟΥΡΚΙΑ

Η ΕΕ αντιμετωπίζει μια πρωτόγνωρη κρίση, η οποία απαιτεί αλληλεγγύη, σύμπνοια και αποτελεσματικότητα. Οι προκλήσεις είναι κοινές και οι απαντήσεις πρέπει να είναι συντονισμένες. Λόγω της γεωγραφικής θέσης της, η Τουρκία αποτελεί κατεξοχήν χώρα υποδοχής και διέλευσης για πολλούς πρόσφυγες και μετανάστες. Ως αποτέλεσμα μιας άνευ προηγουμένου εισροής, που οφείλεται κατά κύριο λόγο στη συριακή διένεξη, η χώρα φιλοξενεί τον μεγαλύτερο αριθμό προσφύγων και μεταναστών παγκοσμίως.

Το 2015, η ΕΕ και τα κράτη μέλη της αποφάσισαν να ενισχύσουν την πολιτική και οικονομική συμβολή τους στη στήριξη των προσπαθειών της Τουρκίας να φιλοξενήσει πρόσφυγες. Το συνολικό θεματολόγιο συνεργασίας βάσει κοινής ευθύνης, αμοιβαίων δεσμεύσεων και αποτελεσμάτων ανάμεσα στην ΕΕ και την Τουρκία συμφωνήθηκε στο πλαίσιο της δήλωσης ΕΕ-Τουρκίας της 29ης Νοεμβρίου 2015. Η σύνοδος της 29ης Νοεμβρίου 2015 ενεργοποίησε το κοινό σχέδιο δράσης ΕΕ-Τουρκίας (ΚΣΔ) προκειμένου η Τουρκία να λάβει βοήθεια για την αντιμετώπιση των συνεπειών της συριακής διένεξης.

Αποκρινόμενη στο αίτημα κρατών μελών της ΕΕ για χορήγηση μείζονος επιπρόσθετης χρηματοδότησης για τη στήριξη των προσφύγων στην Τουρκία, η Επιτροπή θέσπισε τη Διευκόλυνση για τους Πρόσφυγες στην Τουρκία με την απόφαση της Επιτροπής της 24ης Νοεμβρίου 2015, η οποία τροποποιήθηκε στις 10 Φεβρουαρίου 2016⁸. Η διευκόλυνση είναι ένας μηχανισμός που αποσκοπεί στον συντονισμό της κινητοποίησης των πόρων που διατίθενται στο πλαίσιο τόσο του προϋπολογισμού της ΕΕ όσο και επιπρόσθετων συνεισφορών από τα κράτη μέλη, ενσωματώνονται στον προϋπολογισμό της ΕΕ ως εξωτερικά έσοδα για ειδικό προορισμό και, για την περίοδο 2016-2017, ανήλθαν συνολικά σε 3 δισ. EUR. Τα κράτη μέλη ανέλαβαν την πολιτική δέσμευση να παρέχουν εθνικές συνεισφορές στο πλαίσιο της κοινής αντίληψης μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η οποία εγκρίθηκε από τους εκπροσώπους των κρατών μελών στις 3 Φεβρουαρίου 2016. Επίσης, με την κοινή αντίληψη θεσπίζεται ένα πλαίσιο προϋποθέσεων. Το ποσό των 3 δισ. EUR διατίθεται πέραν των 345 εκατ. EUR που είχε ήδη διαθέσει η Επιτροπή στην Τουρκία αποκρινόμενη στη συριακή προσφυγική κρίση πριν από την έναρξη λειτουργίας της διευκόλυνσης και επιπροσθέτως της διμερούς βοήθειας των κρατών μελών.

Η διευκόλυνση κατέστη λειτουργική στις 17 Φεβρουαρίου 2016 με την πρώτη συνεδρίαση της διευθύνουσας επιτροπής της διευκόλυνσης. Η Διευκόλυνση για τους Πρόσφυγες στην Τουρκία είναι ένας μηχανισμός συντονισμού που επιτρέπει την ταχεία, αποτελεσματική και αποδοτική κινητοποίηση της βοήθειας της ΕΕ προς τους πρόσφυγες στην Τουρκία. Η διευκόλυνση επιτρέπει τη βέλτιστη κινητοποίηση των σχετικών υφιστάμενων μηχανισμών χρηματοδότησης της ΕΕ, υπό μορφή ανθρωπιστικής ή μη ανθρωπιστικής βοήθειας, ώστε να διασφαλίζεται ότι οι ανάγκες προσφύγων και κοινοτήτων υποδοχής αντιμετωπίζονται με ολοκληρωμένο και συντονισμένο τρόπο.

Η διευθύνουσα επιτροπή της διευκόλυνσης παρέχει στρατηγικές κατευθύνσεις για τις συνολικές προτεραιότητες, τις κατηγορίες ενεργειών προς στήριξη, τα ποσά που πρόκειται να διατεθούν και τους μηχανισμούς χρηματοδότησης που πρόκειται να κινητοποιηθούν, καθώς και, κατά περίπτωση, για τους όρους σχετικά με την υλοποίηση, εκ μέρους της Τουρκίας, των δεσμεύσεων της βάσει του κοινού σχεδίου δράσης ΕΕ-Τουρκίας. Η Επιτροπή προεδρεύει της διευθύνουσας επιτροπής, η οποία αποτελείται από δύο αντιπροσώπους της Επιτροπής και έναν αντιπρόσωπο από κάθε κράτος μέλος, ενώ η Τουρκία συμμετέχει με συμβουλευτικό ρόλο.

Σύμφωνα με το άρθρο 3 παράγραφος 2 της απόφασης της Επιτροπής για τη θέσπιση της διευκόλυνσης, η διευθύνουσα επιτροπή συμφώνησε, στη δεύτερη συνεδρίασή της στις 12 Μαΐου 2016, ότι η διευκόλυνση

⁸ Απόφαση της Επιτροπής C(2016) 60/03, της 10ης Φεβρουαρίου 2016, σχετικά με τη Διευκόλυνση για τους Πρόσφυγες στην Τουρκία, για την τροποποίηση της απόφασης C(2015) 9500 της Επιτροπής της 24ης Νοεμβρίου 2015.

θα πρέπει να επικεντρώνεται σε έξι τομείς προτεραιότητας: (1) ανθρωπιστική βοήθεια, (2) διαχείριση της μετανάστευσης, (3) εκπαίδευση, (4) υγεία, (5) δημοτικές υποδομές και (6) κοινωνικοοικονομική στήριξη.

Ο συνολικός προϋπολογισμός που συντονίζει η διευκόλυνση ανέρχεται σε 3 δισ. EUR, τα οποία πρόκειται να διατεθούν για την περίοδο 2016-2017. Ο εν λόγω προϋπολογισμός αποτελείται από 1 δισ. EUR από τον προϋπολογισμό της ΕΕ και 2 δισ. EUR επιπρόσθετης χρηματοδότησης από τα κράτη μέλη. Οι συνεισφορές των κρατών μελών καταβάλλονται απευθείας στον προϋπολογισμό της ΕΕ ως εξωτερικά έσοδα για ειδικό προορισμό, σύμφωνα με το άρθρο 21 παράγραφος 2 στοιχείο β) του δημοσιονομικού κανονισμού, και διατίθενται στις γραμμές του προϋπολογισμού για τους μηχανισμούς ΜΠΒ ΙΙ και HUMA, αντίστοιχα. Από το ποσό του 1 δισ. EUR από τον προϋπολογισμό της ΕΕ, κινητοποιήθηκαν 250 εκατ. EUR το 2016, ενώ 750 εκατ. EUR διατίθενται για τη διευκόλυνση στον προϋπολογισμό του 2017.

Η διευκόλυνση χρηματοδοτείται από τους ακόλουθους πόρους:

	σε εκατ. EUR		
	2016	2017	Σύνολο
Προϋπολογισμός της ΕΕ			
Ανθρωπιστική βοήθεια	165	145	310
Μη ανθρωπιστική βοήθεια			
Μηχανισμός προενταξιακής βοήθειας	55	595	650
Μηχανισμός αναπτυξιακής συνεργασίας	10	10	20
Μηχανισμός συμβολής στη σταθερότητα και την ειρήνη	20	0	20
Μερικό σύνολο μη ανθρωπιστικής βοήθειας	85	605	690
Σύνολο	250	750	1 000
Συνεισφορές από κράτη μέλη			2 000

Η Επιτροπή σύναψε με όλα τα κράτη μέλη επιμέρους συμφωνίες συνεισφοράς, οι οποίες αφορούσαν τις εθνικές συνεισφορές τους στο συνολικό ποσό των 2 δισ. EUR, σύμφωνα με το άρθρο 7 παράγραφος 2 των κανόνων εφαρμογής του δημοσιονομικού κανονισμού.

Η διευκόλυνση έχει δύο σκέλη, ένα σκέλος «ανθρωπιστική βοήθεια» και ένα σκέλος «μη ανθρωπιστική βοήθεια», με προϋπολογισμό 1,4 δισ. EUR και 1,6 δισ. EUR, αντίστοιχως. Στο πλαίσιο του σκέλους «ανθρωπιστική βοήθεια» παρέχεται στήριξη στους πλέον ευάλωτους πρόσφυγες (και σε άλλα πρόσωπα που βρίσκονται σε κατάσταση ανάγκης) με τρόπο προβλέψιμο και αξιοπρεπή, για την κάλυψη των βασικών αναγκών τους και για την προστασία τους. Στο πλαίσιο του σκέλους «μη ανθρωπιστική βοήθεια» παρέχεται στήριξη σε πιο μακροπρόθεσμους πόρους διαβίωσης, στις κοινωνικοοικονομικές και εκπαιδευτικές προοπτικές των προσφύγων. Έχει ως στόχο να συνδράμει στην πρόσβαση των παιδιών στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση και στην επίτευξη βελτιώσεων στην εκπαιδευτική υποδομή, περιλαμβανομένων σχολικών κτιρίων και διδακτικών υλικών. Επίσης, επικεντρώνεται στις εκτεθειμένες ομάδες, λ.χ. προστατεύοντας τις γυναίκες από τη σεξουαλική βία και τη βία λόγω φύλου και βελτιώνοντας την πρόσβαση στην υγειονομική περίθαλψη όσον αφορά τη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία.

Η Επιτροπή οφείλει να ενημερώνει το ΕΚ και το Συμβούλιο κατά τακτά διαστήματα σχετικά με την εφαρμογή της διευκόλυνσης για τους πρόσφυγες στην Τουρκία και εξέδωσε την πρώτη ετήσια έκθεση σχετικά με τη διευκόλυνση στις 2 Μαρτίου 2017⁹.

3.5. ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΤΩΝ ΝΕΩΝ

⁹ Βλ. την ανακοίνωση της Επιτροπής προς το ΕΚ και το Συμβούλιο, Πρώτη ετήσια έκθεση σχετικά με τη διευκόλυνση για τους πρόσφυγες στην Τουρκία, COM(2017) 130 final της 2.3.2017.

Σχεδόν 4,2 εκατομμύρια άτομα κάτω των 25 ήταν άνεργα στην ΕΕ σύμφωνα με στοιχεία του Αυγούστου 2016, αριθμός που αντιστοιχεί σε ποσοστό ανεργίας 18,6 %. Παρότι σημειώθηκε βελτίωση σε σχέση με το υψηλότερο επίπεδο του 23,7 % το 2013, το ποσοστό αυτό σημαίνει ότι σχεδόν 1 στους 5 νέους είναι άνεργος. Ο αριθμός αυτός είναι ακόμα μεγαλύτερος σε ορισμένα κράτη μέλη, για παράδειγμα στην Ελλάδα (42,7 %), στην Ισπανία (43,2 %) και την Ιταλία (38,8 %), που πλήττονται ιδιαίτερα.

Για την αντιμετώπιση της ανεργίας των νέων, η ΕΕ συνέχισε και το 2016 να στηρίζει την ανάπτυξη των «Εγγυήσεων για τη νεολαία» στο πλαίσιο της πρωτοβουλίας για την απασχόληση των νέων στα κράτη μέλη. Η πρωτοβουλία αυτή έχει ως στόχο τη μείωση των επιπέδων ανεργίας των νέων στις περιοχές της ΕΕ που πλήττονται περισσότερο. Ξεκίνησε το 2013 και παρέχει 6,4 δισ. EUR στοχευμένης χρηματοδότησης για την περίοδο 2014-2020 για τη στήριξη δράσεων οι οποίες βοηθούν τους νέους να αποκτήσουν πρόσβαση στην αγορά εργασίας σε αυτές τις περιοχές. Από το σύνολο του προϋπολογισμού της πρωτοβουλίας ύψους 6,4 δισ. EUR, το 50 % παρέχεται από ειδική γραμμή του προϋπολογισμού της ΕΕ και το άλλο 50 % προέρχεται από το ΕΚΤ.

Η πρωτοβουλία για την απασχόληση των νέων στηρίζει νέους ηλικίας 15-24 ετών (ή 15-29 ετών σε ορισμένα κράτη μέλη της ΕΕ) οι οποίοι βρίσκονται εκτός εκπαίδευσης, απασχόλησης ή κατάρτισης (νέοι ΝΕΕΤ). Σε αυτούς μπορεί να περιλαμβάνονται μακροχρόνια άνεργοι νέοι και άτομα που δεν είναι καταχωρισμένα ως αναζητούντες εργασία. Προκειμένου να είναι επιλέξιμοι για να λάβουν στήριξη από την πρωτοβουλία, οι νέοι αυτοί πρέπει να διαμένουν σε περιοχές στις οποίες η ανεργία των νέων το 2012 ανερχόταν σε ποσοστό άνω του 25 %. Επί του παρόντος, υπάρχουν περιοχές σε 20 κράτη μέλη που επωφελούνται από τη στήριξη της πρωτοβουλίας για την απασχόληση των νέων.

Η χρηματοδότηση που παρέχεται από την πρωτοβουλία χρησιμοποιείται για την υλοποίηση της δέσμης μέτρων για την απασχόληση των νέων, και ειδικότερα των εθνικών προγραμμάτων «Εγγυήσεις για τη νεολαία» των κρατών μελών της ΕΕ τα οποία επωφελούνται από την πρωτοβουλία. Η πρωτοβουλία για την απασχόληση των νέων μπορεί να απευθυνθεί απευθείας σε νέους που βρίσκονται εκτός εκπαίδευσης, απασχόλησης ή κατάρτισης και να τους υποστηρίξει σε προσωπικό επίπεδο. Οι «προσφορές» που χρηματοδοτούνται από την πρωτοβουλία για την απασχόληση των νέων και παρέχονται σε νέους μέσω των προγραμμάτων «Εγγυήσεις για τη νεολαία» αφορούν από μαθητείες και κύκλους μαθημάτων κατάρτισης έως επιδοτήσεις εργοδοτών και στήριξη νεοφυών επιχειρήσεων, ανάλογα με τις ειδικές ανάγκες κάθε νέου. Με τον τρόπο αυτόν, η πρωτοβουλία για την απασχόληση των νέων συμπληρώνει τη στήριξη που παρέχεται από άλλους χρηματοδοτικούς πόρους της ΕΕ, όπως το ΕΚΤ, το οποίο απευθύνεται σε ιδιώτες και συμβάλλει στην υλοποίηση μεταρρυθμίσεων στους τομείς της εκπαίδευσης και της απασχόλησης.

Οι «Εγγυήσεις για τη νεολαία» είναι ειδικά σχεδιασμένα εθνικά προγράμματα με στόχο να διασφαλίσουν ότι όλοι οι νέοι κάτω των 25 ετών (ή 29 σε ορισμένα κράτη μέλη) λαμβάνουν καλής ποιότητας και συγκεκριμένη προσφορά στήριξης εντός τεσσάρων μηνών από τη στιγμή που αποχωρούν από την εκπαίδευση ή καθίστανται άνεργοι. Για να επιτευχθεί αυτός ο στόχος, τα προγράμματα «Εγγυήσεις για τη νεολαία» περιλαμβάνουν άμεσα μέτρα που απευθύνονται σε νέους, καθώς και ολοκληρωμένες πιο μακροπρόθεσμες μεταρρυθμίσεις των συστημάτων απασχόλησης και εκπαίδευσης, βάσει διευρυμένων συμπράξεων μεταξύ όλων των ενδιαφερόμενων φορέων.

Τον Οκτώβριο του 2016, σε έκθεση προόδου παρουσιάστηκε ο τρόπος με τον οποίο οι «Εγγυήσεις για τη νεολαία» του 2013, με την υποστήριξη της πρωτοβουλίας για την απασχόληση των νέων, του ΕΚΤ και εθνικής χρηματοδότησης, απέφερε ουσιαστικές βελτιώσεις. Τρία έτη από την έναρξή της το 2013, υπάρχουν 1,4 εκατομμύρια λιγότεροι άνεργοι νέοι στην ΕΕ. Περίπου 9 εκατομμύρια νέοι έχουν αποδεχθεί προσφορά για θέση εργασίας, πρακτικής άσκησης ή μαθητείας. Αυτό έχει οδηγήσει σε τολμηρές διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις σε πολλά κράτη μέλη και συνέβαλε στην ανάπτυξη συμπράξεων μεταξύ επιχειρήσεων και εκπαιδευτικών ιδρυμάτων. Για να διασφαλιστεί η πλήρης και βιώσιμη εφαρμογή των «Εγγυήσεων για τη νεολαία», η Επιτροπή πρότεινε τη συνέχιση της πρωτοβουλίας για την απασχόληση των νέων έως το 2020 και την επέκταση των πόρων της. Επιπλέον, η Επιτροπή ανακοίνωσε ένα νέο ειδικό πρόγραμμα κινητικότητας μακράς διάρκειας (από 6 έως 12 μήνες) για μαθητευόμενους, το Erasmus Pro, στο πλαίσιο του υφιστάμενου προγράμματος Erasmus+, για την υποστήριξη της μάθησης με βάση την εργασία στο εξωτερικό.

Τον Ιούνιο του 2016 η Επιτροπή δρομολόγησε νέο θεματολόγιο δεξιοτήτων για την Ευρώπη, με 10 δράσεις για τη βελτίωση της ποιότητας των δεξιοτήτων και της συνάφειάς τους με την αγορά εργασίας. Σε αυτές περιλαμβάνεται μια πρωτοβουλία που θα βοηθήσει τους ενήλικες με χαμηλή ειδίκευση να βελτιώσουν τις δεξιότητες γραμματισμού, αριθμητικής και τις ψηφιακές τους δεξιότητες και/ή θα τους βοηθήσει να αποκτήσουν τίτλο ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ή ισοδύναμο.

Κατά τη διάρκεια των τριών πρώτων ετών της περιόδου προγραμματισμού 2014-2020 η πρωτοβουλία για την απασχόληση των νέων παρουσίασε καθυστερήσεις στην υλοποίηση παρόμοιες με αυτές που παρατηρήθηκαν σε άλλα ΕΔΕΤ στο πλαίσιο του τομέα 1β του ΠΔΠ. Πολλοί ήταν οι λόγοι που οδήγησαν σε

βραδύτερους ρυθμούς πληρωμών από τους αρχικώς προβλεπόμενους, όπως η καθυστερημένη έγκριση των σχετικών επιχειρησιακών προγραμμάτων του ΕΚΤ και η χρονοβόρα προετοιμασία της εφαρμογής τους, συμπεριλαμβανομένης της δημιουργίας δομών και διαδικασιών που απαιτούνται βάσει του σχετικού κανονιστικού πλαισίου του ΕΚΤ. Ως έναν βαθμό, οι καθυστερήσεις που παρατηρήθηκαν στα αρχικά στάδια της εφαρμογής της πρωτοβουλίας για την απασχόληση των νέων μπορούν να αποδοθούν εν μέρει και σε περιορισμούς της διοικητικής ικανότητας των διαφόρων δομών ευθύνης, ειδικότερα δεδομένης της αλληλεπικάλυψης δύο περιόδων προγραμματισμού. Παρά τις εν λόγω καθυστερήσεις, η υλοποίηση της πρωτοβουλίας για την απασχόληση των νέων τόσο στην πράξη όσο και από πλευράς πληρωμών που πραγματοποιήθηκαν από την Επιτροπή ήταν μέχρι στιγμής ταχύτερη από αυτήν που παρατηρήθηκε για το ΕΚΤ, το ΕΤΠΑ και το ΤΣ.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΕΠΕΞΗΓΗΜΑΤΙΚΕΣ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Επισημαίνεται ότι εξαιτίας της στρογγυλοποίησης των στοιχείων σε εκατομμύρια ευρώ, ορισμένα οικονομικά στοιχεία που περιλαμβάνονται στους παρακάτω πίνακες μπορεί να μην ανταποκρίνονται στο ακριβές άθροισμα.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ ΤΟΥ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΤΗΣ ΕΕ	134
ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΠΡΟΒΛΕΨΕΩΝ ΤΟΥ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΩΝ ΠΟΣΩΝ.....	135
ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ.....	138
1. ΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΟΥ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΤΗΣ ΕΕ.....	138
1.1. ΠΟΛΥΕΤΕΣ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ 2014-2020	138
1.2. ΕΤΗΣΙΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ.....	140
1.3. ΤΟΜΕΙΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ	140
1.4. ΕΣΟΔΑ	142
1.5. ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΟΣ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ	143
1.6. ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΤΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΟΣ ΜΕ ΤΟ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ.....	144
2. ΕΚΤΕΛΕΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΤΗΣ ΕΕ ΓΙΑ ΤΟ 2016 – ΣΧΟΛΙΑ	146
2.1. ΕΣΟΔΑ	146
2.2. ΔΑΠΑΝΕΣ	146
3. ΕΚΤΕΛΕΣΗ ΤΩΝ ΕΣΟΔΩΝ ΤΟΥ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΤΗΣ ΕΕ	149
3.1. ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ ΤΩΝ ΕΣΟΔΩΝ ΤΟΥ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΤΗΣ ΕΕ.....	149
4. ΕΚΤΕΛΕΣΗ ΤΩΝ ΔΑΠΑΝΩΝ ΤΟΥ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΤΗΣ ΕΕ	150
4.1. ΠΔΠ: ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΚΑΙ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΩΝ ΠΙΣΤΩΣΕΩΝ ΑΝΑΛΗΨΗΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ ΚΑΙ ΠΛΗΡΩΜΩΝ	150
4.2. ΠΔΠ: ΕΚΤΕΛΕΣΗ ΤΩΝ ΠΙΣΤΩΣΕΩΝ ΑΝΑΛΗΨΗΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ	151
4.3. ΠΔΠ: ΕΚΤΕΛΕΣΗ ΤΩΝ ΠΙΣΤΩΣΕΩΝ ΠΛΗΡΩΜΩΝ	152
4.4. ΠΔΠ: ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ ΕΚΚΡΕΜΩΝ ΑΝΑΛΗΨΕΩΝ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ (ΥΠΕ).....	153
4.5. ΠΔΠ: ΕΚΚΡΕΜΕΙΣ ΑΝΑΛΗΨΕΙΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ ΑΝΑ ΕΤΟΣ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ	154
4.6. ΤΟΜΕΑΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ: ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΚΑΙ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΩΝ ΠΙΣΤΩΣΕΩΝ ΑΝΑΛΗΨΗΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ ΚΑΙ ΠΛΗΡΩΜΩΝ	155
4.7. ΤΟΜΕΑΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ: ΕΚΤΕΛΕΣΗ ΤΩΝ ΠΙΣΤΩΣΕΩΝ ΑΝΑΛΗΨΗΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ.....	156
4.8. ΤΟΜΕΑΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ: ΕΚΤΕΛΕΣΗ ΤΩΝ ΠΙΣΤΩΣΕΩΝ ΠΛΗΡΩΜΩΝ	157
4.9. ΤΟΜΕΑΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ: ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ ΕΚΚΡΕΜΩΝ ΑΝΑΛΗΨΕΩΝ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ (ΥΠΕ)	158
4.10. ΤΟΜΕΑΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ: ΕΚΚΡΕΜΕΙΣ ΑΝΑΛΗΨΕΙΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ ΑΝΑ ΕΤΟΣ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ	159
5. ΕΚΤΕΛΕΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΑΝΑ ΘΕΣΜΙΚΟ ΟΡΓΑΝΟ.....	160
5.1. ΕΚΤΕΛΕΣΗ ΤΩΝ ΕΣΟΔΩΝ ΤΟΥ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ	160
5.2. ΕΚΤΕΛΕΣΗ ΤΩΝ ΠΙΣΤΩΣΕΩΝ ΑΝΑΛΗΨΗΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ	162
5.3. ΕΚΤΕΛΕΣΗ ΤΩΝ ΠΙΣΤΩΣΕΩΝ ΠΛΗΡΩΜΩΝ	163
6. ΕΚΤΕΛΕΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΤΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ	164
6.1. ΕΣΟΔΑ ΤΟΥ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ	164
6.2. ΠΙΣΤΩΣΕΙΣ ΑΝΑΛΗΨΗΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ ΚΑΙ ΠΙΣΤΩΣΕΙΣ ΠΛΗΡΩΜΩΝ ΑΝΑ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟ.....	167

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ ΤΟΥ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΤΗΣ ΕΕ

σε εκατ. EUR

	2016	2015
Έσοδα του οικονομικού έτους	144 717	146 624
Πληρωμές βάσει των πιστώσεων του τρέχοντος έτους	(135 180)	(143 485)
Πιστώσεις πληρωμών μεταφερθείσες στο έτος N+1	(1 655)	(1 299)
Ακύρωση μη χρησιμοποιηθεισών πιστώσεων που μεταφέρθηκαν από το έτος N-1	63	29
Εξέλιξη των εσόδων για ειδικό προορισμό	(1 367)	(704)
Συναλλαγματικές διαφορές του οικονομικού έτους	(173)	182
Αποτέλεσμα εκτέλεσης του προϋπολογισμού*	6 405	1 347

* Εκ του οποίου το αποτέλεσμα ΕΖΕΣ είναι 0 εκατ. EUR το 2016 και (2) εκατ. EUR το 2015.

ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΠΡΟΒΛΕΨΕΩΝ ΤΟΥ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΩΝ ΠΟΣΩΝ

ΕΣΟΔΑ ΤΟΥ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ

		σε εκατ. EUR			
		Αρχικός εγκριθείς προϋπολογισμός	Οριστικός εγκριθείς προϋπολογισμός	Βεβαιωθείσες απαιτήσεις	Έσοδα
1	Ίδιοι πόροι	142 269	133 677	132 192	132 166
	11-Εισφορές ζάχαρης	125	133	133	133
	12-Τελωνειακοί δασμοί	18 465	20 115	19 987	19 961
	13-ΦΠΑ	18 813	16 279	15 935	15 935
	14-ΑΕΕ	104 866	97 149	95 578	95 578
	15-Διόρθωση δημοσιονομικών ανισορροπιών	-	-	580	580
	16-Μείωση της εισφοράς που βασίζεται στο ΑΕΕ για τις Κάτω Χώρες και τη Σουηδία	-	-	(22)	(22)
3	Πλεονάσματα, υπόλοιπα και αναπροσαρμογές	-	1 349	1 358	1 358
4	Έσοδα προερχόμενα από πρόσωπα που εργάζονται στα θεσμικά όργανα και τους λοιπούς οργανισμούς της Ένωσης	1 348	1 348	1 459	1 452
5	Έσοδα προερχόμενα από τη διοικητική λειτουργία των θεσμικών οργάνων	55	55	600	579
6	Συνεισφορές και επιστροφές στο πλαίσιο συμφωνιών και προγραμμάτων της Ένωσης	60	60	6 204	5 928
7	Τόκοι υπερημερίας και πρόστιμα	123	123	9 739	3 175
8	Δανειοληπτικές και δανειοδοτικές πράξεις	5	5	46	41
9	Διάφορα έσοδα	25	25	27	17
	Σύνολο	143 885	136 642	151 624	144 717

* Για λεπτομέρειες σχετικά με την εκτέλεση των εσόδων του 2016, βλ. σημείωση 3 και για επεξηγήσεις βλ. σημείωση 2.1.

ΔΑΠΑΝΕΣ ΤΟΥ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ: ΑΝΑΛΗΨΕΙΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ ΑΝΑ ΤΟΜΕΑ ΤΟΥ ΠΟΛΥΕΤΟΥΣ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ (ΠΔΠ)

σε εκατ. EUR

Τομέας του ΠΔΠ	Αρχικός εγκριθείς προϋπολογισμός	Οριστικός εγκριθείς προϋπολογισμός	Σύνολο διαθέσιμων πιστώσεων	Αναληφθείσες υποχρεώσεις
1. Έξυπνη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη	69 841	69 841	73 039	71 731
1α: Ανταγωνιστικότητα για την ανάπτυξη και την απασχόληση	19 010	19 010	21 569	20 332
1β: Οικονομική, κοινωνική και εδαφική συνοχή	50 831	50 831	51 471	51 400
2. Βιώσιμη ανάπτυξη: φυσικοί πόροι	62 484	62 470	66 952	64 547
εκ των οποίων: Δαπάνες σχετικές με την αγορά και άμεσες ενισχύσεις	42 220	42 218	46 051	44 285
3. Ασφάλεια και ιθαγένεια	4 052	4 292	4 423	4 336
4. Η Ευρώπη στον κόσμο	9 167	9 377	12 240	11 278
5. Διοίκηση	8 935	8 951	9 642	9 358
εκ των οποίων: Διοικητικές δαπάνες των θεσμικών οργάνων	3 771	3 778	4 121	3 979
6. Αντισταθμίσεις	-	-	-	-
8. Αρνητικό αποθεματικό και μεταφερθέν έλλειμμα από το προηγούμενο οικονομικό έτος	-	-	-	-
9. Ειδικοί μηχανισμοί	525	346	395	61
Σύνολο	155 004	155 277	166 690	161 310

ΔΑΠΑΝΕΣ ΤΟΥ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ: ΠΛΗΡΩΜΕΣ ΑΝΑ ΤΟΜΕΑ ΤΟΥ ΠΟΛΥΕΤΟΥΣ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ (ΠΔΠ)

σε εκατ. EUR

Τομέας του ΠΔΠ	Αρχικός εγκριθείς προϋπολογισμός	Οριστικός εγκριθείς προϋπολογισμός	Σύνολο διαθέσιμων πιστώσεων	Πραγματο- ποιηθείσες πληρωμές
1. Έξυπνη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη	66 263	59 459	63 618	56 265
1α: Ανταγωνιστικότητα για την ανάπτυξη και την απασχόληση	17 418	17 406	20 976	18 461
1β: Οικονομική, κοινωνική και εδαφική συνοχή	48 844	42 053	42 642	37 804
2. Βιώσιμη ανάπτυξη: φυσικοί πόροι	55 121	55 214	59 464	57 412
εκ των οποίων: Δαπάνες σχετικές με την αγορά και άμεσες ενισχύσεις	42 212	42 210	46 057	44 084
3. Ασφάλεια και ιθαγένεια	3 022	3 069	3 195	3 077
4. Η Ευρώπη στον κόσμο	10 156	9 860	11 163	10 277
5. Διοίκηση	8 935	8 951	10 490	9 324
εκ των οποίων: Διοικητικές δαπάνες των θεσμικών οργάνων	3 771	3 778	4 683	3 975
6. Αντισταθμίσεις	-	-	-	-
8. Αρνητικό αποθεματικό και μεταφερθέν έλλειμμα από το προηγούμενο οικονομικό έτος	-	-	-	-
9. Ειδικό μηχανισμό	389	90	140	61
Σύνολο	143 885	136 642	148 069	136 416

Για λεπτομέρειες σχετικά με την εκτέλεση των δαπανών του 2016, βλ. σημείωση 4 και για επεξηγήσεις βλ. σημείωση 2.2.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ

1. ΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΟΥ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΤΗΣ ΕΕ

Η λογιστική του προϋπολογισμού τηρείται σύμφωνα με τις διατάξεις του δημοσιονομικού κανονισμού (ΔΚ) και τους κανόνες εφαρμογής του. Ο γενικός προϋπολογισμός είναι το μέσο που προβλέπει και εγκρίνει, κάθε έτος, τα έσοδα και τις δαπάνες της Ένωσης, εντός των ανώτατων ορίων και άλλων διατάξεων που θεσπίζονται στο πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο σύμφωνα με τις νομοθετικές πράξεις που αφορούν τα πολυετή προγράμματα τα οποία εγκρίνονται στο εν λόγω πλαίσιο.

1.1. ΠΟΛΥΕΤΕΣ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ 2014-2020

	<i>σε εκατ. EUR</i>							
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Σύνολο
1. Έξυπνη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη	52 756	77 986	69 304	73 512	76 420	79 924	83 661	513 563
1.α Ανταγωνιστικότητα για την ανάπτυξη και την απασχόληση	16 560	17 666	18 467	19 925	21 239	23 082	25 191	142 130
1.β Οικονομική, κοινωνική και εδαφική συνοχή	36 196	60 320	50 837	53 587	55 181	56 842	58 470	371 433
2. Βιώσιμη ανάπτυξη: φυσικοί πόροι	49 857	64 692	64 262	60 191	60 267	60 344	60 421	420 034
εκ των οποίων: δαπάνες σχετικές με την αγορά και άμεσες ενισχύσεις	43 779	44 190	43 951	44 146	44 163	44 241	44 264	308 734
3. Ασφάλεια και ιθαγένεια	1 737	2 456	2 546	2 578	2 656	2 801	2 951	17 725
4. Η Ευρώπη στον κόσμο	8 335	8 749	9 143	9 432	9 825	10 268	10 510	66 262
5. Διοίκηση	8 721	9 076	9 483	9 918	10 346	10 786	11 254	69 584
εκ των οποίων: Διοικητικές δαπάνες των θεσμικών οργάνων	7 056	7 351	7 679	8 007	8 360	8 700	9 071	56 224
6. Αντισταθμίσεις	29	-	-	-	-	-	-	29
8. Αρνητικό αποθεματικό	-	-	-	-	-	-	-	-
9. Ειδικοί μηχανισμοί	-	-	-	-	-	-	-	-
Πιστώσεις ανάληψης υποχρεώσεων	121 435	162 959	154 738	155 631	159 514	164 123	168 797	1 087 197
Σύνολο πιστώσεων πληρωμών	135 762	140 719	144 685	142 906	149 713	154 286	157 358	1 025 429

Ο ανωτέρω πίνακας αναφέρει τα ανώτατα όρια του ΠΔΠ σε τρέχουσες τιμές. Το 2016 ήταν το τρίτο οικονομικό έτος που καλύπτεται από το νέο ΠΔΠ της περιόδου 2014-2020. Το συνολικό ανώτατο όριο των πιστώσεων ανάληψης υποχρεώσεων για το 2016 ανερχόταν σε 154 738 εκατ. EUR, δηλαδή στο 1,05 % του ΑΕΕ της ΕΕ, ενώ το αντίστοιχο ανώτατο όριο των πιστώσεων πληρωμών ανερχόταν σε 144 685 εκατ. EUR, ή 0,98 % του ΑΕΕ της ΕΕ για ολόκληρο το οικονομικό έτος 2016.

Η προσαρμογή των κονδυλίων για την πολιτική συνοχής σύμφωνα με το άρθρο 7 του κανονισμού για το ΠΔΠ πραγματοποιήθηκε με την τεχνική προσαρμογή του ΠΔΠ για το 2017 από την Επιτροπή (COM(2016) 311 της 30ής Ιουνίου 2016), με αποτέλεσμα προσαρμοστική αύξηση των ανώτατων ορίων του ΠΔΠ για την περίοδο 2017-2020 συνολικού ποσού 4 642 εκατ. EUR σε πιστώσεις ανάληψης υποχρεώσεων του τομέα 1β και 1 367 εκατ. EUR σε πιστώσεις πληρωμών (τρέχουσες τιμές).

Νέες διατάξεις περί ευελιξίας συμφωνήθηκαν στο ΠΔΠ της περιόδου 2014-2020. Μία από τις νέες διατάξεις είναι η δυνατότητα μεταφοράς των αχρησιμοποίητων περιθωρίων για τα ανώτατα όρια πληρωμών στα επόμενα έτη – μέσω του συνολικού περιθωρίου για τις πληρωμές στο πλαίσιο της τεχνικής προσαρμογής του ΠΔΠ για το επόμενο έτος. Επομένως, το αχρησιμοποίητο ποσό από το 2015 (1 288 εκατ. EUR σε τρέχουσες τιμές) και το 2016 (13 991 εκατ. EUR σε τρέχουσες τιμές) μεταφέρθηκε στα έτη 2018-2020 και τα ανώτατα όρια για το 2015, το 2016 και την περίοδο 2018-2020 προσαρμόστηκαν αντίστοιχα – βλ. την προαναφερθείσα τεχνική προσαρμογή του ΠΔΠ για το 2017 και την τεχνική προσαρμογή για το 2018 [COM(2017) 220 της 24ης Μαΐου 2017].

Στις 14 Σεπτεμβρίου 2016, η Επιτροπή παρουσίασε την ανακοίνωσή της για την ενδιάμεση επανεξέταση/αναθεώρηση του πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου 2014-2020 (COM(2016) 603), η οποία

συνοδεύονταν από πλήθος νομοθετικών προτάσεων, συμπεριλαμβανομένης πρότασης για την τροποποίηση του κανονισμού ΠΔΠ (COM(2016) 604) και πρότασης σχετικά με την απλούστευση των δημοσιονομικών κανόνων στο πλαίσιο του δημοσιονομικού κανονισμού και σχετικών βασικών πράξεων (COM(2016) 605). Από πλευράς προϋπολογισμού, οι προτάσεις έχουν ως στόχο την αύξηση της ευελιξίας του ΠΔΠ με πλήθος τροποποιήσεων του κανονισμού ΠΔΠ και με τη συμπλήρωση της χρηματοδότησης για δαπάνες προτεραιότητας στην απασχόληση και την ανάπτυξη, καθώς και στη μετανάστευση και την ασφάλεια, χρησιμοποιώντας διαθέσιμα περιθώρια και ευελιξίες. Το καλοκαίρι του 2017 αναμένεται να υπάρξει συμφωνία επί των προτάσεων αυτών.

Τέλος, σε συνέχεια της έναρξης ισχύος της απόφασης του Συμβουλίου 2014/335 για το σύστημα των ιδίων πόρων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ L 168 της 7.6.2014) και σύμφωνα με το άρθρο 3 παράγραφος 3 της απόφασης, τα ανώτατα όρια που προβλέπονται στην απόφαση αυτή υπολογίστηκαν εκ νέου βάσει του ΕΣΛ 2010, τα οποία γενικά αυξήθηκαν σε σύγκριση με το ΕΣΛ 95 που βασίζεται στο ΑΕΕ. Αντιστοίχως, το ανώτατο όριο ιδίων πόρων προσαρμόστηκε από το 1,23 % στο 1,20 % του ΑΕΕ της ΕΕ· το ανώτατο όριο για πιστώσεις αναλήψεων υποχρεώσεων προσαρμόστηκε από το 1,29 % στο 1,26 % του ΑΕΕ της ΕΕ (COM(2016) 829 της 21ης Δεκεμβρίου 2016).

Η επεξήγηση των διαφόρων τομέων του ΠΔΠ παρατίθεται κατωτέρω:

Τομέας 1 – Έξυπνη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη

Ο τομέας αυτός διαιρείται σε δύο χωριστές αλλά αλληλένδετες συνιστώσες:

- 1α Ανταγωνιστικότητα για την ανάπτυξη και την απασχόληση, η οποία συγκεντρώνει τις δαπάνες που αφορούν την έρευνα και την καινοτομία, την εκπαίδευση και την κατάρτιση, τη Διευκόλυνση «Συνδέοντας την Ευρώπη», την κοινωνική πολιτική, την εσωτερική αγορά και τις συναφείς πολιτικές της.
- 1β Οικονομική, κοινωνική και εδαφική συνοχή, με σκοπό να ενισχυθεί η σύγκλιση των λιγότερο αναπτυγμένων κρατών μελών και περιφερειών, να συμπληρωθεί η στρατηγική της ΕΕ για βιώσιμη ανάπτυξη εκτός των λιγότερο ευημερουσών περιφερειών και να στηριχθεί η διαπεριφερειακή συνεργασία.

Τομέας 2 – Βιώσιμη ανάπτυξη: φυσικοί πόροι

Ο τομέας 2 περιλαμβάνει την κοινή γεωργική πολιτική και την κοινή αλιευτική πολιτική, καθώς και τα περιβαλλοντικά μέτρα, ειδικότερα το πρόγραμμα Life +.

Τομέας 3 – Ασφάλεια και ιθαγένεια

Ο τομέας 3 (ασφάλεια και ιθαγένεια) αντανακλά την αυξανόμενη σημασία ορισμένων τομέων στους οποίους η ΕΕ έχει αναλάβει συγκεκριμένα καθήκοντα, δηλαδή δικαιοσύνη και εσωτερικές υποθέσεις, προστασία των συνόρων, πολιτική για τη μετανάστευση και το άσυλο, δημόσια υγεία και προστασία των καταναλωτών, πολιτισμός, νεολαία, πληροφόρηση και διάλογος με τους πολίτες.

Τομέας 4 – Η Ευρώπη στον κόσμο

Ο τομέας 4 καλύπτει όλες τις εξωτερικές δράσεις, συμπεριλαμβανομένης της αναπτυξιακής συνεργασίας, της ανθρωπιστικής βοήθειας, των μέσων προέκτασης και γειτονίας. Το ΕΤΑ εξακολουθεί να βρίσκεται εκτός του προϋπολογισμού της ΕΕ και δεν αποτελεί μέρος του ΠΔΠ.

Τομέας 5 – Διοίκηση

Ο τομέας αυτός καλύπτει τις διοικητικές δαπάνες όλων των θεσμικών οργάνων, τις συντάξεις και τα Ευρωπαϊκά Σχολεία. Όσον αφορά τα άλλα θεσμικά όργανα, εκτός της Επιτροπής, αυτές οι δαπάνες αντιπροσωπεύουν το σύνολο των δαπανών τους.

Τομέας 6 - Αντισταθμίσεις

Σύμφωνα με την πολιτική συμφωνία βάσει της οποίας τα νέα κράτη μέλη δεν πρέπει να καθίστανται καθαροί χρηματοδότες του προϋπολογισμού αμέσως μετά την προσχώρησή τους, προβλέφθηκε αντιστάθμιση στο πλαίσιο αυτού του τομέα. Το ποσό τέθηκε στη διάθεση των νέων κρατών μελών μέσω μεταφορών με σκοπό την εξισορρόπηση των εσόδων και των συνεισφορών τους στον προϋπολογισμό.

Τομέας 9 – Ειδικοί μηχανισμοί

Οι μηχανισμοί ευελιξίας παρέχουν τη δυνατότητα στην ΕΕ να κινητοποιεί τα απαιτούμενα κεφάλαια για την αντιμετώπιση απρόβλεπτων γεγονότων, όπως καταστάσεις κρίσης και καταστάσεις έκτακτης ανάγκης. Το πεδίο εφαρμογής τους, η κατανομή των πιστώσεων και οι τρόποι λειτουργίας προβλέπονται στον κανονισμό ΠΔΠ και στη διοργανική συμφωνία. Στο παρόν πλαίσιο μειωμένων δαπανών, εξασφαλίζουν επίσης ότι οι δημοσιονομικοί πόροι μπορούν να ανταποκρίνονται σε εξελισσόμενες προτεραιότητες κατά τέτοιο τρόπο ώστε κάθε ευρώ να χρησιμοποιείται εκεί όπου υπάρχει μεγαλύτερη ανάγκη. Οι περισσότεροι μηχανισμοί ευελιξίας παραμένουν εκτός του ΠΔΠ και η χρηματοδότηση μπορεί να κινητοποιηθεί πάνω από τα ανώτατα όρια δαπανών.

1.2. ΕΤΗΣΙΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ

Κάθε έτος, η Επιτροπή εκτιμά τα έσοδα και τις δαπάνες του συνόλου των θεσμικών οργάνων της ΕΕ για το οικονομικό έτος και καταρτίζει σχέδιο προϋπολογισμού, το οποίο διαβιβάζει στην αρμόδια για τον προϋπολογισμό αρχή. Βάσει αυτού του σχεδίου προϋπολογισμού, το Συμβούλιο καταρτίζει τη δική του θέση, η οποία στη συνέχεια αποτελεί αντικείμενο διαπραγματεύσεων μεταξύ των δύο σκελών της αρμόδιας για τον προϋπολογισμό αρχής. Η έγκριση του κοινού σχεδίου βεβαιώνεται από τον Πρόεδρο του ΕΚ, καθιστώντας έτσι δυνατή την εκτέλεση του προϋπολογισμού. Κατά τη διάρκεια του εν λόγω έτους, εγκρίνονται διορθωτικοί προϋπολογισμοί. Την ευθύνη για την εκτέλεση του προϋπολογισμού φέρει κατά κύριο λόγο η Επιτροπή.

Η δομή του προϋπολογισμού της Επιτροπής περιλαμβάνει διοικητικές και επιχειρησιακές πιστώσεις. Τα άλλα θεσμικά όργανα διαθέτουν μόνο διοικητικές πιστώσεις. Επίσης, στον προϋπολογισμό γίνεται διάκριση μεταξύ δύο ειδών πιστώσεων: μη διαχωριζόμενες πιστώσεις και διαχωριζόμενες πιστώσεις. Οι μη διαχωριζόμενες πιστώσεις προορίζονται για τη χρηματοδότηση πράξεων που έχουν ετήσιο χαρακτήρα (και ανταποκρίνονται στην αρχή του ενιαυσίου). Οι διαχωριζόμενες πιστώσεις χρησιμοποιούνται προκειμένου να συμβιβαστεί η αρχή του ενιαυσίου με την ανάγκη διαχείρισης πολυετών πράξεων. Οι διαχωριζόμενες πιστώσεις υποδιαιρούνται σε πιστώσεις ανάληψης υποχρεώσεων και σε πιστώσεις πληρωμών:

- **οι πιστώσεις ανάληψης υποχρεώσεων:** καλύπτουν το σύνολο των νομικών υποχρεώσεων που αναλαμβάνονται κατά τη διάρκεια του τρέχοντος οικονομικού έτους για μέτρα των οποίων η εκτέλεση εκτείνεται σε αρκετά οικονομικά έτη. Ωστόσο, οι δημοσιονομικές δεσμεύσεις για δράσεις των οποίων η εκτέλεση εκτείνεται σε περισσότερα από ένα οικονομικά έτη μπορούν να κατανεμηθούν σε διάφορες ετήσιες δόσεις εφόσον αυτό προβλέπεται από τη βασική πράξη.
- **οι πιστώσεις πληρωμών:** καλύπτουν δαπάνες που προκύπτουν από υποχρεώσεις που αναλαμβάνονται κατά τη διάρκεια του τρέχοντος οικονομικού έτους και/ή των προηγούμενων οικονομικών ετών.

Στους λογαριασμούς, τα είδη χρηματοδότησης κατηγοριοποιούνται σε δύο βασικές ομάδες:

- Οριστικές εγκριθείσες πιστώσεις του προϋπολογισμού
- Συμπληρωματικές πιστώσεις που περιλαμβάνουν
 - πιστώσεις που μεταφέρθηκαν από το προηγούμενο οικονομικό έτος (ο δημοσιονομικός κανονισμός προβλέπει περιορισμένο αριθμό περιπτώσεων για τη μεταφορά μη δαπανηθέντων ποσών από το προηγούμενο οικονομικό έτος στο τρέχον έτος)· και
 - έσοδα για ειδικό προορισμό που προκύπτουν από επιστροφές, συνεισφορές από τρίτα μέρη/τρίτες χώρες σε προγράμματα της ΕΕ και εργασίες που πραγματοποιήθηκαν για τρίτους και που διατίθενται απευθείας στις αντίστοιχες γραμμές δαπανών του προϋπολογισμού και συνιστούν τον τρίτο πυλώνα χρηματοδότησης.

Όλα τα είδη χρηματοδότησης από κοινού διαμορφώνουν τις διαθέσιμες πιστώσεις.

1.3. ΤΟΜΕΙΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Στο πλαίσιο της διαχείρισης βάσει δραστηριοτήτων (ΔΒΔ), η Επιτροπή εφαρμόζει τον προϋπολογισμό βάσει δραστηριοτήτων (ΠΒΔ) για τις διαδικασίες προγραμματισμού και διαχείρισης. Ο ΠΒΔ προβλέπει μια δομή

του προϋπολογισμού σύμφωνα με την οποία οι τίτλοι του προϋπολογισμού αντιστοιχούν σε τομείς πολιτικής και τα κεφάλαια του προϋπολογισμού σε δραστηριότητες. Στόχος του ΠΒΔ είναι ο καθορισμός σαφούς πλαισίου για την έκφραση των πολιτικών στόχων της Επιτροπής σε δράσεις, με νομοθετικά ή δημοσιονομικά μέσα ή με άλλα μέσα δημόσιας πολιτικής. Με τη διάρθρωση των εργασιών της Επιτροπής βάσει δραστηριοτήτων, δημιουργείται μια σαφής εικόνα των καθηκόντων που έχει αναλάβει η Επιτροπή και ταυτόχρονα ένα κοινό πλαίσιο για τον καθορισμό των προτεραιοτήτων. Κατά τη διάρκεια της δημοσιονομικής διαδικασίας χορηγούνται πόροι για τις προτεραιότητες και οι δραστηριότητες χρησιμοποιούνται ως δομικά στοιχεία για την κατάρτιση του προϋπολογισμού. Με τη δημιουργία ενός τέτοιου δεσμού μεταξύ δραστηριοτήτων και χορηγούμενων πόρων, στόχος του ΠΒΔ είναι να βελτιώσει την αποτελεσματικότητα και την αποδοτικότητα της χρησιμοποίησης των πόρων στο πλαίσιο της Επιτροπής.

Ως τομέας πολιτικής μπορεί να οριστεί μια ομοιογενής ομάδα δραστηριοτήτων που αποτελεί μέρος των εργασιών της Επιτροπής και έχει ζωτική σημασία για τη διαδικασία λήψης αποφάσεων. Κάθε τομέας πολιτικής αντιστοιχεί, γενικά, σε μια Γενική Διεύθυνση και, κατά μέσο όρο, περιλαμβάνει περίπου 6 ή 7 επιμέρους δραστηριότητες. Οι τομείς πολιτικής έχουν κυρίως επιχειρησιακό χαρακτήρα, δεδομένου ότι οι βασικές τους δραστηριότητες πραγματοποιούνται προς όφελος τρίτων δικαιούχων, στο πλαίσιο του αντίστοιχου τομέα των δραστηριοτήτων τους. Ο επιχειρησιακός προϋπολογισμός συμπληρώνεται με τις απαιτούμενες διοικητικές δαπάνες για κάθε τομέα πολιτικής.

1.4. ΕΣΟΔΑ

1.4.1. Έσοδα από ίδιους πόρους

Η συντριπτική πλειονότητα των εσόδων προέρχεται από ίδιους πόρους, οι οποίοι περιλαμβάνουν τις ακόλουθες κατηγορίες:

- (1) Παραδοσιακοί ίδιοι πόροι (ΠΙΠ): συνήθως αποτελούν το +/- 14 % των εσόδων από ίδιους πόρους.
- (2) Ίδιοι πόροι που βασίζονται στον φόρο προστιθέμενης αξίας (ΦΠΑ): συνήθως αποτελούν περίπου το 12 % των εσόδων από ίδιους πόρους.
- (3) Ίδιοι πόροι που βασίζονται στο ακαθάριστο εθνικό εισόδημα (ΑΕΕ): συνήθως αποτελούν το +/- 74 % των εσόδων από ίδιους πόρους.

Η κατανομή των ιδίων πόρων γίνεται σύμφωνα με τους κανόνες που προβλέπονται στην απόφαση αριθ. 2014/335/ΕΕ, Ευρατόμ του Συμβουλίου, της 26ης Μαΐου 2014, για το σύστημα των ιδίων πόρων της ΕΕ (απόφαση για τους ίδιους πόρους (ΑΙΠ 2014)). Η εν λόγω απόφαση τέθηκε σε ισχύ την 1η Οκτωβρίου 2016 και εφαρμόζεται αναδρομικά από την 1η Ιανουαρίου 2014. Τα αποτελέσματα για τα έτη 2014 και 2015 ελήφθησαν υπόψη το οικονομικό έτος 2016.

Το συνολικό ποσό των ιδίων πόρων που χορηγείται στην Ένωση για την κάλυψη των ετήσιων πιστώσεων για πληρωμές δεν υπερβαίνει το 1,20 % του συνολικού ΑΕΕ όλων των κρατών μελών.

1.4.2. Παραδοσιακοί ίδιοι πόροι (ΠΙΠ)

Οι παραδοσιακοί ίδιοι πόροι (ΠΙΠ) συνίστανται σε τελωνειακούς δασμούς (που επιβάλλονται σε εισαγωγές από τρίτες χώρες) και εισφορές ζάχαρης (που καταβάλλονται από παραγωγούς ζάχαρης για τη χρηματοδότηση δαπανών στην κοινή οργάνωση της αγοράς ζάχαρης). Οι εν λόγω δασμοί και εισφορές βαρύνουν τους οικονομικούς φορείς και εισπράττονται από τα κράτη μέλη εξ ονόματος της ΕΕ. Ωστόσο, τα κράτη μέλη παρακρατούν το 20 % ως αποζημίωση για τα έξοδα είσπραξης. Όλοι οι παραδοσιακοί ίδιοι πόροι που βεβαιώνονται πρέπει να καταχωρίζονται σε ένα από τα λογιστικά βιβλία που τηρούν οι αρμόδιες αρχές:

- στα συνήθη λογιστικά βιβλία που προβλέπει το άρθρο 6 παράγραφος 3 του κανονισμού αριθ. 609/2014: κάθε εισπραχθέν ή εγγυημένο ποσό·
- στα χωριστά λογιστικά βιβλία που επίσης προβλέπονται στο ανωτέρω άρθρο: κάθε ποσό που δεν έχει ακόμη εισπραχθεί και/ή που δεν είναι εγγυημένο· σε αυτό το σύστημα λογιστικής μπορούν επίσης να εγγραφούν τα εγγυημένα αλλά αμφισβητούμενα ποσά.

Τα ποσά των παραδοσιακών ιδίων πόρων πρέπει να εγγράφονται από το κράτος μέλος στον λογαριασμό της Επιτροπής στο Δημόσιο Ταμείο ή στην εθνική κεντρική τράπεζα το αργότερο την πρώτη εργάσιμη ημέρα μετά την 19η ημέρα του δεύτερου μήνα που ακολουθεί τον μήνα κατά τον οποίο βεβαιώνεται η απαίτηση (ή εισπράττεται στην περίπτωση της χωριστής λογιστικής).

1.4.3. Φόρος προστιθέμενης αξίας (ΦΠΑ)

Ο φόρος προστιθέμενης αξίας (ΦΠΑ) επιβαρύνει τις βάσεις ΦΠΑ των κρατών μελών, οι οποίες εναρμονίζονται προς τον σκοπό αυτό σύμφωνα με τους κανόνες της ΕΕ. Ωστόσο, η βάση ΦΠΑ περιορίζεται στο 50 % του ΑΕΕ κάθε κράτους μέλους. Ο ενιαίος συντελεστής ΦΠΑ καθορίζεται στο 0,30 %, με εξαίρεση την περίοδο 2014-2020 κατά την οποία ο συντελεστής καταβολής για τη Γερμανία, τις Κάτω Χώρες και τη Σουηδία ορίστηκε στο 0,15 %.

1.4.4. Ακαθάριστο εθνικό εισόδημα (ΑΕΕ)

Τα έσοδα βάσει του εθνικού ακαθάριστου εισοδήματος (ΑΕΕ) χρησιμοποιούνται για τη χρηματοδότηση του μέρους του προϋπολογισμού που δεν καλύπτεται από άλλες πηγές εσόδων. Το ίδιο ποσοστό επιβάλλεται στο ΑΕΕ εκάστου κράτους μέλους, το οποίο καθορίζεται με βάση τους κανόνες της ΕΕ.

Οι πόροι που βασίζονται στον ΦΠΑ και στο ΑΕΕ προσδιορίζονται με βάση τις προβλέψεις που καταρτίζονται για τις σχετικές βάσεις κατά την επεξεργασία του σχεδίου του προϋπολογισμού. Στη συνέχεια, οι προβλέψεις αυτές αναθεωρούνται και επικαιροποιούνται κατά τη διάρκεια του υπό εξέταση οικονομικού έτους με διορθωτικό προϋπολογισμό. Η Επιτροπή ζητεί από τα κράτη μέλη να καταβάλουν τις, θετικές ή αρνητικές, διαφορές μεταξύ των ποσών που οφείλουν σε συνάρτηση με τις πραγματικές βάσεις και των ποσών που έχουν όντως καταβάλει με βάση τις (αναθεωρημένες) προβλέψεις, μέχρι την πρώτη εργάσιμη ημέρα του Ιουνίου του δεύτερου έτους μετά το υπό εξέταση οικονομικό έτος. Διορθώσεις μπορούν να εξακολουθήσουν να γίνονται στις πραγματικές βάσεις ΦΠΑ και ΑΕΕ κατά τα επόμενα τέσσερα έτη, εκτός εάν διατυπωθεί επιφύλαξη. Οι επιφυλάξεις αυτές πρέπει να θεωρούνται ενδεχόμενες απαιτήσεις αβέβαιου ύψους έναντι των κρατών μελών, δεδομένου ότι ο δημοσιονομικός τους αντίκτυπος δεν μπορεί να εκτιμηθεί με ακρίβεια. Όταν το ακριβές ποσό των απαιτήσεων αυτών μπορέσει να προσδιοριστεί, ζητούνται οι αντίστοιχοι πόροι ΦΠΑ και ΑΕΕ, είτε σε σχέση με τα υπόλοιπα ΦΠΑ και ΑΕΕ είτε με μεμονωμένες αιτήσεις πόρων.

1.4.5. Διόρθωση υπέρ του Ηνωμένου Βασιλείου

Ο μηχανισμός διόρθωσης της δημοσιονομικής ανισορροπίας υπέρ του Ηνωμένου Βασιλείου (ο οποίος μειώνει τις καταβολές ιδίων πόρων του Ηνωμένου Βασιλείου ενώ παράλληλα αυξάνει τις καταβολές των άλλων κρατών μελών) θεσπίστηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Φοντενεμπλό (Ιούνιος του 1984). Η Γερμανία, η Αυστρία, η Σουηδία και οι Κάτω Χώρες συμμετέχουν με μειωμένη χρηματοδότηση στη διόρθωση υπέρ του ΗΒ (η οποία περιορίζεται στο ένα τέταρτο της κανονικής συνεισφοράς τους).

1.4.6. Ακαθάριστη μείωση

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της 7ης και 8ης Φεβρουαρίου 2013 κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η Δανία, οι Κάτω Χώρες και η Σουηδία θα πρέπει να τύχουν ακαθάριστης μείωσης της ετήσιας συνεισφοράς τους βάσει του ΑΕΕ για την περίοδο 2014-2020 και ότι η Αυστρία θα πρέπει να τύχει ακαθάριστης μείωσης μόνο για την περίοδο 2014-2016. Οι ετήσιες μειώσεις έχουν ως εξής: Δανία 130 εκατ. EUR, Κάτω Χώρες 695 εκατ. EUR και Σουηδία 185 εκατ. EUR. Η ακαθάριστη μείωση για την Αυστρία καθορίστηκε σε 30 εκατ. EUR το 2014, 20 εκατ. EUR το 2015 και 10 εκατ. EUR το 2016 (όλα τα ποσά σε τιμές 2011).

1.4.7. Προσαρμογή για την εφαρμογή της ΑΙΠ 2014 για τα έτη 2014 και 2015

Σύμφωνα με το άρθρο 11 της ΑΙΠ 2014, μετά την έναρξη εφαρμογής της, η απόφαση παράγει αποτελέσματα από την 1η Ιανουαρίου 2014. Κατά συνέπεια, η χρηματοδότηση για τα οικονομικά έτη 2014 και 2015 χρειάστηκε να υπολογιστεί εκ νέου με βάση τους νέους κανόνες. Η προσαρμογή (η διαφορά μεταξύ της παλαιάς και της νέας ΑΙΠ για τα οικονομικά έτη 2014 και 2015) εγγράφηκε στον διορθωτικό προϋπολογισμό αριθ. 5/2016 και εκτελέστηκε με τη μορφή ενιαίας καταβολής την πρώτη εργάσιμη ημέρα του Ιανουαρίου του 2017.

1.5. ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΟΣ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ

Το αποτέλεσμα της εκτέλεσης του προϋπολογισμού της ΕΕ επιστρέφεται στα κράτη μέλη κατά τη διάρκεια του επόμενου έτους αφού αφαιρεθούν τα οφειλόμενα ποσά για το εν λόγω έτος.

Οι ίδιοι πόροι εγγράφονται στους λογαριασμούς βάσει των ποσών που πιστώνονται κατά τη διάρκεια του οικονομικού έτους στους λογαριασμούς που τηρούνται εν ονόματι της Επιτροπής από τις διοικητικές υπηρεσίες των κρατών μελών. Σε περίπτωση πλεονάσματος, τα έσοδα περιλαμβάνουν επίσης το αποτέλεσμα του προηγούμενου οικονομικού έτους. Τα λοιπά έσοδα εγγράφονται βάσει των ποσών που πράγματι εισπράχθηκαν κατά τη διάρκεια του οικονομικού έτους.

Για τον υπολογισμό του αποτελέσματος εκτέλεσης του προϋπολογισμού για το οικονομικό έτος, ως δαπάνες θεωρούνται οι πληρωμές από πιστώσεις του εν λόγω οικονομικού έτους, στις οποίες προστίθενται

οι πιστώσεις του ίδιου έτους που μεταφέρονται στο επόμενο έτος. Οι πληρωμές από πιστώσεις ενός οικονομικού έτους είναι εκείνες οι οποίες εκτελούνται από τον υπόλογο το αργότερο μέχρι την 31η Δεκεμβρίου του οικονομικού έτους. Όσον αφορά το ΕΓΤΕ, οι πληρωμές είναι αυτές που πραγματοποιήσαν τα κράτη μέλη από την 16η Οκτωβρίου του έτους N-1 μέχρι την 15η Οκτωβρίου του έτους N, εφόσον η σχετική ανάληψη υποχρεώσεων και η αντίστοιχη έγκριση κοινοποιηθούν στον υπόλογο το αργότερο μέχρι την 31η Ιανουαρίου του έτους N+1. Οι δαπάνες του ΕΓΤΕ μπορεί να αποτελέσουν αντικείμενο απόφασης συμμόρφωσης έπειτα από ελέγχους στα κράτη μέλη.

Το αποτέλεσμα της εκτέλεσης του προϋπολογισμού περιλαμβάνει δύο συνιστώσες: το αποτέλεσμα της ΕΕ και το αποτέλεσμα της συμμετοχής των χωρών της ΕΖΕΣ που είναι μέλη του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου (ΕΟΧ). Σύμφωνα με το άρθρο 1 παράγραφος 1 του κανονισμού αριθ. 608/2014 σχετικά με τη θέσπιση εκτελεστικών μέτρων για το σύστημα των ιδίων πόρων, το αποτέλεσμα αυτό συνίσταται στη διαφορά μεταξύ:

- του συνόλου των εσόδων που εισπράχθηκαν για το οικονομικό έτος, και
- του συνόλου των πληρωμών που πραγματοποιήθηκαν έναντι πιστώσεων του τρέχοντος έτους, προσαυξημένου κατά το ποσό των πιστώσεων του ίδιου έτους που μεταφέρονται στο επόμενο έτος.

Η διαφορά αυτή προσαυξάνεται ή μειώνεται:

- κατά το καθαρό ποσό που προκύπτει από ακυρώσεις πιστώσεων πληρωμών που μεταφέρθηκαν από προηγούμενα οικονομικά έτη και από πληρωμές, που λόγω διακυμάνσεων της ισοτιμίας του ευρώ, υπερβαίνουν τις μη διαχωριζόμενες πιστώσεις που μεταφέρθηκαν από το προηγούμενο οικονομικό έτος,
- κατά την εξέλιξη των εσόδων για ειδικό προορισμό, και
- κατά τα καθαρά συναλλαγματικά κέρδη και ζημιές που σημειώθηκαν κατά τη διάρκεια του οικονομικού έτους.

Οι μεταφερθείσες πιστώσεις από το προηγούμενο οικονομικό έτος σχετικά με τις συνεισφορές τρίτων και τις εργασίες υπέρ τρίτων, οι οποίες εξ ορισμού δεν ακυρώνονται ποτέ, περιλαμβάνονται στις συμπληρωματικές πιστώσεις του οικονομικού έτους. Σε αυτό ακριβώς οφείλεται η διαφορά μεταξύ του ποσού των πιστώσεων που μεταφέρθηκαν από το προηγούμενο οικονομικό έτος στις εκθέσεις για την εκτέλεση του προϋπολογισμού το έτος N και του ποσού των πιστώσεων που μεταφέρθηκαν στο επόμενο οικονομικό έτος και περιλαμβάνονται στις εκθέσεις εκτέλεσης του προϋπολογισμού του έτους N-1. Οι πιστώσεις που ανασυστάθηκαν έπειτα από επιστροφή προκαταβολών δεν λαμβάνονται υπόψη κατά τον υπολογισμό του αποτελέσματος εκτέλεσης του προϋπολογισμού.

Οι μεταφερθείσες πιστώσεις πληρωμών περιλαμβάνουν: αυτόματες μεταφορές και μεταφορές κατόπιν απόφασης. Η ακύρωση μη χρησιμοποιηθεισών πιστώσεων πληρωμών που μεταφέρθηκαν από το προηγούμενο έτος αφορά τις ακυρώσεις πιστώσεων που μεταφέρθηκαν αυτόματα και με απόφαση.

1.6. ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΤΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΟΣ ΜΕ ΤΟ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ

σε εκατ. EUR

	2016	2015
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ ΧΡΗΣΗΣ	1 733	(13 033)
Έσοδα		
<i>Απαιτήσεις που βεβαιώθηκαν κατά το τρέχον έτος και δεν έχουν ακόμη εισπραχθεί</i>	(1 969)	(318)
<i>Απαιτήσεις που βεβαιώθηκαν σε προηγούμενα έτη και εισπράχθηκαν κατά το τρέχον έτος</i>	3 363	7 943
<i>Δεδουλευμένα έσοδα (καθαρά)</i>	611	(359)
Δαπάνες		
<i>Δεδουλευμένα έξοδα (καθαρά)</i>	10 678	9 920
<i>Έξοδα προηγούμενου έτους καταβληθέντα κατά το τρέχον έτος</i>	(7 656)	(1 208)

Καθαρό αποτέλεσμα προχρηματοδοτήσεων	(468)	(4 831)
Μεταφερθείσες πιστώσεις πληρωμών στο επόμενο έτος	(3 102)	(2 195)
Πληρωμές από μεταφορές και ακυρώσεις μη χρησιμοποιηθεισών πιστώσεων πληρωμών	1 379	1 979
Μεταβολή προβλέψεων	3 962	4 950
Λοιπά	(2 142)	(1 671)

Οικονομικό αποτέλεσμα οργανισμών και ΕΚΑΧ	16	169
--	-----------	------------

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΤΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΕΤΟΥΣ	6 405	1 347
--	--------------	--------------

Σύμφωνα με τον δημοσιονομικό κανονισμό, το οικονομικό αποτέλεσμα της χρήσης υπολογίζεται βάσει των αρχών της λογιστικής σε δεδουλευμένη βάση, ενώ το αποτέλεσμα της εκτέλεσης του προϋπολογισμού βασίζεται στις αρχές της τροποποιημένης ταμειακής λογιστικής. Δεδομένου ότι το οικονομικό αποτέλεσμα και το αποτέλεσμα της εκτέλεσης του προϋπολογισμού λαμβάνουν ως βάση τις ίδιες υποκείμενες πράξεις, είναι σκόπιμο να εξασφαλίζεται η μεταξύ τους συμφωνία.

Στοιχεία συμφωνίας - Έσοδα

Τα πραγματικά έσοδα ενός οικονομικού έτους αντιστοιχούν στα έσοδα που εισπράχθηκαν επί απαιτήσεων που βεβαιώθηκαν κατά τη διάρκεια του έτους και στα ποσά που εισπράχθηκαν επί απαιτήσεων που βεβαιώθηκαν σε προηγούμενα οικονομικά έτη. Συνεπώς, οι απαιτήσεις που βεβαιώθηκαν κατά το τρέχον έτος και δεν έχουν ακόμη εισπραχθεί πρέπει να αφαιρεθούν από το οικονομικό αποτέλεσμα για λόγους συμφωνίας, δεδομένου ότι δεν αποτελούν μέρος των εσόδων του προϋπολογισμού. Αντιθέτως, οι απαιτήσεις που βεβαιώθηκαν σε προηγούμενα έτη και εισπράχθηκαν κατά το τρέχον έτος πρέπει να προστεθούν στο οικονομικό αποτέλεσμα για λόγους συμφωνίας.

Τα καθαρά δεδουλευμένα έσοδα συνίστανται κυρίως σε δεδουλευμένα έσοδα από τη γεωργία, τους ιδίους πόρους και τόκους και μερίσματα. Λαμβάνεται υπόψη μόνον το καθαρό αποτέλεσμα, δηλαδή τα δεδουλευμένα έσοδα του τρέχοντος έτους μείον τα αντιλογισθέντα δεδουλευμένα έσοδα προηγούμενων ετών.

Στοιχεία συμφωνίας – Δαπάνες

Τα καθαρά δεδουλευμένα έξοδα περιλαμβάνουν κυρίως καταληκτικές πράξεις στο τέλος του έτους, δηλαδή επιλέξιμα έξοδα που πραγματοποίησαν δικαιούχοι χρηματοδοτήσεων της ΕΕ, αλλά τα οποία δεν έχουν δηλωθεί ακόμη στην Επιτροπή. Ενώ τα δεδουλευμένα έξοδα δεν θεωρούνται δημοσιονομικές δαπάνες, οι πληρωμές του τρέχοντος έτους για τιμολόγια καταχωρισθέντα σε προηγούμενα έτη, αποτελούν μέρος των δημοσιονομικών δαπανών του τρέχοντος έτους.

Το καθαρό αποτέλεσμα προχρηματοδοτήσεων είναι ο συνδυασμός 1) των νέων ποσών προχρηματοδότησης που καταβλήθηκαν κατά το τρέχον έτος και αναγνωρίστηκαν ως δημοσιονομικές δαπάνες του έτους και 2) του συμψηφισμού των ποσών προχρηματοδότησης που καταβλήθηκαν κατά το τρέχον έτος ή προηγούμενα έτη μέσω της αποδοχής επιλέξιμων δαπανών. Τα τελευταία αυτά ποσά αντιπροσωπεύουν έξοδο από άποψη λογιστικής δεδουλευμένων αλλά όχι στους δημοσιονομικούς λογαριασμούς, διότι η πληρωμή της αρχικής προχρηματοδότησης είχε ήδη ληφθεί υπόψη ως δημοσιονομική δαπάνη κατά τον χρόνο της καταβολής της.

Εκτός από τις πληρωμές που πραγματοποιήθηκαν έναντι των πιστώσεων του έτους, οι πιστώσεις του έτους αυτού που μεταφέρονται στο επόμενο έτος πρέπει επίσης να ληφθούν υπόψη κατά τον υπολογισμό του αποτελέσματος της εκτέλεσης του προϋπολογισμού του ίδιου έτους (σύμφωνα με το άρθρο 1 παράγραφος 1 του κανονισμού αριθ. 608/2014). Το ίδιο ισχύει και για τις πληρωμές που πραγματοποιήθηκαν κατά το τρέχον έτος από μεταφορές και ακύρωση μη χρησιμοποιηθεισών πιστώσεων πληρωμών.

Οι μεταβολές των προβλέψεων αφορούν εκτιμήσεις τέλους του έτους που πραγματοποιήθηκαν στις δημοσιονομικές καταστάσεις (κυρίως όσον αφορά τις παροχές σε εργαζομένους), οι οποίες δεν έχουν κανέναν αντίκτυπο στους λογαριασμούς του προϋπολογισμού. Τα άλλα ποσά συμφωνίας περιλαμβάνουν διάφορα στοιχεία, όπως αποσβέσεις, αγορές στοιχείων ενεργητικού, μισθώματα και χρηματοοικονομικές συμμετοχές, τα οποία υφίστανται διαφορετική μεταχείριση στη λογιστική του προϋπολογισμού και στη λογιστική δεδουλευμένων.

2. ΕΚΤΕΛΕΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΤΗΣ ΕΕ ΓΙΑ ΤΟ 2016 – ΣΧΟΛΙΑ

2.1. ΕΣΟΔΑ

Στον αρχικό προϋπολογισμό της ΕΕ που εγκρίθηκε, τον οποίο υπέγραψε ο Πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου την 25η Νοεμβρίου 2015, το ποσό των πιστώσεων πληρωμών ανερχόταν σε 143 885 εκατ. EUR και το συνολικό ποσό που έπρεπε να χρηματοδοτηθεί με ίδιους πόρους σε 142 269 εκατ. EUR. Οι εκτιμήσεις των εσόδων και των δαπανών στον αρχικό προϋπολογισμό προσαρμόζονται συνήθως κατά τη διάρκεια του οικονομικού έτους και οι σχετικές τροποποιήσεις επέρχονται με διορθωτικούς προϋπολογισμούς. Οι προσαρμογές των ιδίων πόρων βάσει του ΑΕΕ εξασφαλίζουν την ισοσκελίση των εγγεγραμμένων στον προϋπολογισμό εσόδων και δαπανών. Σύμφωνα με την αρχή της ισοσκελίσης, τα έσοδα και οι δαπάνες του προϋπολογισμού (πιστώσεις πληρωμών) πρέπει να είναι ισοσκελισμένα.

Κατά τη διάρκεια του 2016 εγκρίθηκαν έξι διορθωτικοί προϋπολογισμοί. Λαμβανομένων υπόψη αυτών των διορθωτικών προϋπολογισμών, το τελικό ποσό των εγκριθέντων εσόδων για το 2016 ανέρχεται σε 136 642 εκατ. EUR. Το ποσό αυτό χρηματοδοτήθηκε από ίδιους πόρους συνολικού ύψους 133 677 εκατ. EUR (δηλαδή 8 592 εκατ. EUR λιγότερα σε σχέση με τις αρχικές προβλέψεις) και το υπόλοιπο από άλλα έσοδα. Αυτό οφείλεται κυρίως στο πλεόνασμα από το προηγούμενο οικονομικό έτος και στη σημαντική μείωση των πιστώσεων πληρωμών που μείωσε την εξισορροπητική συνεισφορά ΑΕΕ των κρατών μελών το 2016.

Όσον αφορά το αποτέλεσμα ιδίων πόρων, η είσπραξη παραδοσιακών ιδίων πόρων ήταν πολύ κοντά στα προβλεπόμενα ποσά. Αυτό συνέβη κυρίως διότι οι εκτιμήσεις του προϋπολογισμού τροποποιήθηκαν όταν καταρτίστηκε ο διορθωτικός προϋπολογισμός αριθ. 4/2016 (σύμφωνα με τις νέες εαρινές προβλέψεις του 2016).

Οι οριστικές πληρωμές των πόρων ΦΠΑ και ΑΕΕ από τα κράτη μέλη ανταποκρίνονται επίσης σε μεγάλο βαθμό στις τελικές εκτιμήσεις του προϋπολογισμού. Οι διαφορές μεταξύ των προβλεπόμενων ποσών και των ποσών που όντως καταβλήθηκαν οφείλονται στην απόκλιση μεταξύ των ισοτιμιών του ευρώ που χρησιμοποιούνται για δημοσιονομικούς σκοπούς και των ισοτιμιών που ίσχυαν τη στιγμή που πραγματοποίησαν τις πληρωμές τους κράτη μέλη που δεν ανήκουν στην ΟΝΕ.

Όσον αφορά τα υπόλοιπα ΦΠΑ και ΑΕΕ, εφαρμόζεται νέα διαδικασία. Οι σχετικοί κανόνες ορίζονται στο άρθρο 10β του κανονισμού περί απόδοσης (κανονισμός 609/2014). Η νέα διαδικασία δεν περιλαμβάνει διορθωτικό προϋπολογισμό και, ως εκ τούτου, η Επιτροπή θα ζητήσει απευθείας από τα κράτη μέλη την καταβολή των καθαρών ποσών. Η επίπτωση στον προϋπολογισμό της ΕΕ θα είναι σχεδόν μηδενική. Η Επιτροπή θα κοινοποιήσει τις ετήσιες προσαρμογές στα κράτη μέλη και τα ποσά θα διατεθούν τον Ιούνιο του 2017. Επίσης, λόγω της αλλαγής, για το 2016 δεν υπάρχουν υπόλοιπα.

Ο τομέας «συνεισφορές και επιστροφές στο πλαίσιο συμφωνιών και προγραμμάτων της ΕΕ» αφορά κυρίως έσοδα από το ΕΓΤΕ και το ΕΓΤΑΑ (και ιδίως τη λογιστική εκκαθάριση και τις παρατυπίες), τη συμμετοχή τρίτων χωρών σε ερευνητικά προγράμματα και άλλες συνεισφορές και επιστροφές σε προγράμματα/δραστηριότητες της ΕΕ. Σημαντικό μέρος αυτού του συνολικού ποσού συνίσταται σε έσοδα για ειδικό προορισμό, γεγονός το οποίο κατά κανόνα συνεπάγεται την εγγραφή συμπληρωματικών πιστώσεων στην πλευρά των δαπανών.

Τα έσοδα από πρόστιμα αφορούν κυρίως πρόστιμα στον τομέα του ανταγωνισμού.

2.2. ΔΑΠΑΝΕΣ

Το 2016 ήταν το τρίτο έτος της τρέχουσας περιόδου προγραμματισμού 2014-2020. Στον προϋπολογισμό για το 2016 ορίστηκαν οι προτεραιότητες της επίτευξης αποτελεσμάτων όσον αφορά την ανάπτυξη και την απασχόληση, όπως και στον προηγούμενο προϋπολογισμό. Ωστόσο, επισημάνθηκε επίσης η σημασία των νέων προκλήσεων στον τομέα της μετανάστευσης σε σχέση με την κρίση στη Συρία και τη Βόρεια Αφρική.

Όσον αφορά τις αναλήψεις υποχρεώσεων, ο προϋπολογισμός για το 2016 συνολικού ύψους 155,3 δισ. EUR κυμάνθηκε σε χαμηλότερα επίπεδα από τον προϋπολογισμό του 2015 κατά 4,3 %, με σημαντική μείωση στον τομέα 1β (μείωση κατά 15,8 % κυρίως λόγω του μη επαναλαμβανόμενου

αποτελέσματος του αναπρογραμματισμού από το 2014 στο 2015), η οποία αντισταθμίστηκε εν μέρει με μια μεγάλη αύξηση στον τομέα 3 (κατά 70,2 %).

Το 2016, ο διορθωτικός προϋπολογισμός 4 αύξησε περαιτέρω τις πιστώσεις ανάληψης υποχρεώσεων για προγράμματα αντιμετώπισης ζητημάτων μετανάστευσης και ασφαλείας στο πλαίσιο του τομέα 3 – Ασφάλεια και Ιθαγένεια για το ποσό των 250 εκατ. EUR σε πιστώσεις ανάληψης υποχρεώσεων. Από την αύξηση αυτή, 130 εκατ. EUR διατέθηκαν στο TAME και 70 εκατ. EUR στο TEA. Στον τομέα 1α, πρόσθετες πιστώσεις ανάληψης υποχρεώσεων ύψους 74 εκατ. EUR διατέθηκαν στο ΕΤΣΕ για την κάλυψη της παράτασής του έως το 2020.

Ο τομέας 4 «Η Ευρώπη στον κόσμο» ενισχύθηκε ως προς τις αναλήψεις υποχρεώσεων με διορθωτικούς προϋπολογισμούς κατά 210 εκατ. EUR, που αφορούσαν κυρίως τον ευρωπαϊκό μηχανισμό γειτονίας και τα προγράμματα ανθρωπιστικής βοήθειας. Η χρηματοδότηση χορηγήθηκε εν μέρει μέσω της μείωσης των προγραμμάτων της κοινής εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφάλειας και της μακροοικονομικής χρηματοδοτικής συνδρομής.

Οι πιστώσεις πληρωμών του οριστικού εγκριθέντος προϋπολογισμού ανήλθαν σε 136,6 δισ. EUR, κατά 3,3 % κάτω από το επίπεδο του 2015. Το αποτέλεσμα αυτό οφείλεται κυρίως σε μείωση κατά 7,3 δισ. EUR που πραγματοποιήθηκε μέσω του διορθωτικού προϋπολογισμού 4, και η οποία αφορούσε κυρίως τον τομέα 1β – «Οικονομική, κοινωνική και εδαφική συνοχή» και, σε μικρότερο βαθμό, τον τομέα 2 – «Βιώσιμη ανάπτυξη». Περαιτέρω λεπτομέρειες για τις υποκείμενες αιτίες αυτής της μείωσης παρατίθενται στην ενότητα που ακολουθεί.

Εκτέλεση διαθέσιμων πιστώσεων για το 2016

Το 2016 έκλεισε με ποσοστό εκτέλεσης των αναλήψεων υποχρεώσεων της τάξης του 97 % και με υπόλοιπο πιστώσεων πληρωμών ύψους 4,8 δισ. EUR. Η εκτέλεση των αναλήψεων υποχρεώσεων ανήλθε σε 157,3 δισ. EUR. Στις πληρωμές, η εκτέλεση άγγιξε τα 132,4 δισ. EUR ή ποσοστό 92 % των διαθέσιμων πιστώσεων.

Έπειτα από πολλά έτη περιορισμένων πιστώσεων πληρωμών και συσσώρευσης ανεξόφλητων δηλώσεων (κυρίως στον τομέα της συνοχής), η ασυνήθης καθυστέρηση εξαλείφθηκε πλήρως το 2016, σύμφωνα με το σχέδιο πληρωμών που συμφωνήθηκε με το ΕΚ και το Συμβούλιο το 2015. Η Επιτροπή είχε εντοπίσει τον κίνδυνο της ελλιπούς εκτέλεσης πιστώσεων πληρωμών για τη συνοχή ήδη τον Μάρτιο του 2016 και τον Σεπτέμβριο αύξησε σημαντικά τις εκτιμήσεις για το πλεόνασμά της, σε συνέχεια των ενημερωμένων προβλέψεων των κρατών μελών από τον Ιούλιο. Επίσης, η Επιτροπή έλαβε υπόψη τις καθυστερήσεις στον ορισμό εθνικών αρχών, τον ρυθμό εκτέλεσης επιτόπου και το μέσο προβλεπόμενο ποσοστό εκτέλεσης των προηγούμενων περιόδων προγραμματισμού. Στη συνέχεια, πρότεινε τον διορθωτικό προϋπολογισμό 4/2016 για τη μείωση του επιπέδου πιστώσεων πληρωμών κατά 7,3 δισ. EUR, κυρίως σε γραμμές προϋπολογισμού του υποτομέα 1β «Οικονομική, κοινωνική και εδαφική συνοχή». Το επίπεδο καταβλητέων δηλώσεων που όντως κατατέθηκαν από τα κράτη μέλη έως το τέλος του οικονομικού έτους για τα προγράμματα 2014-2020 ανήλθε σε πρωτοφανές ποσό το οποίο ήταν κατά 8 δισ. EUR μικρότερο σε σύγκριση με τις προβλέψεις, καθώς 26 κράτη μέλη υπέβαλαν δηλώσεις κάτω των προβλέψεών τους.

Εκκρεμείς αναλήψεις υποχρεώσεων

Οι εκκρεμείς αναλήψεις υποχρεώσεων (ΥΠΕ) στο τέλος του έτους αυξήθηκαν σημαντικά, ανερχόμενες σε 238,8 δισ. EUR. Η αύξηση άνω των 21 δισ. EUR σε σύγκριση με το 2015 ήταν διπλάσια από την αρχικά αναμενόμενη λόγω του διευρυμένου χάσματος μεταξύ των αναλήψεων υποχρεώσεων και των πληρωμών που εκτελέστηκαν (που προκύπτει από τον διορθωτικό προϋπολογισμό 4/2016 καθώς και από την ελλιπή εκτέλεση στο τέλος του έτους). Το 2017 αναμένεται περαιτέρω αύξηση του ΥΠΕ δεδομένης της διαφοράς μεταξύ των εγγεγραμμένων στον προϋπολογισμό πιστώσεων ανάληψης υποχρεώσεων και πληρωμών (ποσοστό 85 %).

Οι εκκρεμείς νομικές δεσμεύσεις των προηγούμενων περιόδων προγραμματισμού, δηλαδή πριν από το 2014, μειώθηκαν το 2016 από 75 δισ. EUR σε 40 δισ. EUR (μείωση κατά 47 %). Κατά συνέπεια, από το 2017 θα διατίθεται μεγαλύτερο ποσοστό πιστώσεων πληρωμών για τα τρέχοντα προγράμματα.

Λεπτομερέστερη ανάλυση των δημοσιονομικών προσαρμογών, του σχετικού πλαισίου, της θεμελίωσης και των επιπτώσεών τους παρέχεται στην έκθεση της Επιτροπής για τη δημοσιονομική και χρηματοοικονομική διαχείριση του 2016, στο μέρος Α που παρουσιάζει μια γενική εικόνα του προϋπολογισμού και στο μέρος Β που παρουσιάζει κάθε τομέα του πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου (ΠΔΠ).

Πλεόνασμα προϋπολογισμού

Το πλεόνασμα του προϋπολογισμού ανέρχεται σε 6,4 δισ. EUR και προκύπτει πρωτίστως από την πλευρά των δαπανών λόγω της ελλιπούς εκτέλεσης κυρίως στον τομέα 1β (4,9 δισ. EUR). Η προέλευση του πλεονάσματος στην πλευρά των εσόδων οφείλεται κυρίως σε σημαντικά έσοδα από πρόστιμα και ελαφρώς χαμηλότερους ίδιους πόρους (αύξηση κατά 1,7 δισ. EUR). Το τελικό αποτέλεσμα μειώνεται λόγω ζημίας από συναλλαγματική ισοτιμία ποσού 173 εκατ. EUR.

3. ΕΚΤΕΛΕΣΗ ΤΩΝ ΕΣΟΔΩΝ ΤΟΥ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΤΗΣ ΕΕ

3.1. ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ ΤΩΝ ΕΣΟΔΩΝ ΤΟΥ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΤΗΣ ΕΕ

σε εκατ. EUR

Τίτλος	Πιστώσεις εσόδων		Βεβαιωθείσες απαιτήσεις			Έσοδα		Έσοδα ως % του προϋπολογισμού	Υπόλοιπο	
	Αρχικός εγκριθείς προϋπολογισμός	Οριστικός εγκριθείς προϋπολογισμός	Τρέχον έτος	Μεταφερθείσες πιστώσεις	Σύνολο	Από απαιτήσεις του τρέχοντος έτους	Από μεταφερθείσες απαιτήσεις			Σύνολο
1 Ίδιοι πόροι	142 269	133 677	132 164	28	132 192	132 163	3	132 166	99%	26
3 Πλεονάσματα, υπόλοιπα και αναπροσαρμογές	-	1 349	1 358	-	1 358	1 358	-	1 358	101%	-
4 Έσοδα προερχόμενα από πρόσωπα που εργάζονται στα θεσμικά όργανα και τους λοιπούς οργανισμούς της Ένωσης	1 348	1 348	1 445	14	1 459	1 438	14	1 452	108%	7
5 Έσοδα προερχόμενα από τη διοικητική λειτουργία των θεσμικών οργάνων	55	55	584	17	600	568	11	579	1044%	21
6 Συνεισφορές και επιστροφές στο πλαίσιο συμφωνιών και προγραμμάτων της Ένωσης	60	60	5 929	274	6 204	5 804	125	5 928	9880%	275
7 Τόκοι υπερημερίας και πρόστιμα	123	123	2 946	6 793	9 739	1 045	2 131	3 175	2582%	6 564
8 Δανειοληπτικές και δανειοδοτικές πράξεις	5	5	40	6	46	36	6	41	792%	5
9 Διάφορα έσοδα	25	25	17	10	27	16	2	17	69%	10
Σύνολο	143 885	136 642	144 483	7 141	151 624	142 427	2 290	144 717	106%	6 907

4. ΕΚΤΕΛΕΣΗ ΤΩΝ ΔΑΠΑΝΩΝ ΤΟΥ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΤΗΣ ΕΕ

4.1. ΠΔΠ: ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΚΑΙ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΩΝ ΠΙΣΤΩΣΕΩΝ ΑΝΑΛΗΨΗΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ ΚΑΙ ΠΛΗΡΩΜΩΝ

σε εκατ. EUR

Τομέας του ΠΔΠ	Πιστώσεις ανάληψης υποχρεώσεων					Σύνολο διαθέσιμων πιστώσεων	Πιστώσεις πληρωμών					Σύνολο διαθέσιμων πιστώσεων
	Πιστώσεις του προϋπολογισμού		Συμπληρωματικές πιστώσεις				Πιστώσεις του προϋπολογισμού		Συμπληρωματικές πιστώσεις			
	Αρχικός εγκριθείς προϋπολογισ- μός	Διορθωτικοί προϋπολογισ- μοί και μεταφορές	Οριστικός εγκριθείς προϋπολογισ- μός	Μεταφορές	Έσοδα για ειδικό προορισμό		Αρχικός εγκριθείς προϋπολογισ- μός	Διορθωτικοί προϋπολογισ- μοί και μεταφορές	Οριστικός εγκριθείς προϋπολογισ- μός	Μεταφορές	Έσοδα για ειδικό προορισμό	
	1	2	3=1+2	4	5	6=3+4+5	7	8	9=7+8	10	11	12=9+10+11
1 Έξυπνη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη <i>1α: Ανταγωνιστικότητα για την ανάπτυξη και την απασχόληση</i>	69 841 19 010	- (0)	69 841 19 010	153 0	3 045 2 558	73 039 21 569	66 263 17 418	(6 804) (13)	59 459 17 406	117 103	4 042 3 467	63 618 20 976
<i>1β: Οικονομική, κοινωνική και εδαφική συνοχή</i>	50 831	-	50 831	153	487	51 471	48 844	(6 791)	42 053	15	575	42 642
2 Βιώσιμη ανάπτυξη: φυσικοί πόροι <i>εκ των οποίων: Δαπάνες σχετικές με την αγορά και άμεσες ενισχύσεις</i>	62 484 42 220	(15) (2)	62 470 42 218	410 410	4 072 3 424	66 952 46 051	55 121 42 212	93 (3)	55 214 42 210	430 424	3 821 3 424	59 464 46 057
3 Ασφάλεια και ιθαγένεια	4 052	240	4 292	-	131	4 423	3 022	46	3 069	9	117	3 195
4 Η Ευρώπη στον κόσμο	9 167	210	9 377	237	2 626	12 240	10 156	(295)	9 860	33	1 270	11 163
5 Διοίκηση <i>εκ των οποίων: Διοικητικές δαπάνες των θεσμικών οργάνων</i>	8 935 3 771	16 7	8 951 3 778	4 3	687 340	9 642 4 121	8 935 3 771	16 7	8 951 3 778	756 472	783 433	10 490 4 683
6 Αντισταθμίσεις	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
8 Αρνητικό αποθεματικό και μεταφερθέν έλλειμμα από το προηγούμενο οικονομικό έτος	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
9 Ειδικοί μηχανισμοί	525	(179)	346	-	50	395	389	(299)	90	1	50	140
Σύνολο	155 004	273	155 277	804	10 610	166 690	143 885	(7 243)	136 642	1 345	10 081	148 069

4.2. ΠΔΠ: ΕΚΤΕΛΕΣΗ ΤΩΝ ΠΙΣΤΩΣΕΩΝ ΑΝΑΛΗΨΗΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ

σε εκατ. EUR

Τομέας του ΠΔΠ	Σύνολο διαθέσιμων πιστώσεων	Αναληφθείσες υποχρεώσεις				Πιστώσεις μεταφερθείσες στο 2017					Ακυρωθείσες πιστώσεις		Σύνολο
		από τον οριστικό εγκριθέντα προϋπολογισμό	από μεταφορές	από έσοδα για ειδικό προορισμό	Σύνολο	%	έσοδα για ειδικό προορισμό	μεταφορές βάσει απόφασης	Σύνολο	από τον οριστικό εγκριθέντα προϋπολογισμό	από μεταφορές	από έσοδα για ειδικό προορισμό	
	1	2	3	4	5=2+3+4	6=5/1	7	8	9=7+8	10	11	12	13=10+11+12
1 Έξυπνη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη	73 039	69 808	145	1 778	71 731	98%	1 267	0	1 267	33	8	-	41
1α: Ανταγωνιστικότητα για την ανάπτυξη και την απασχόληση	21 569	18 997	0	1 335	20 332	94%	1 224	0	1 224	13	-	-	13
1β: Οικονομική, κοινωνική και εδαφική συνοχή	51 471	50 811	145	443	51 400	100%	43	-	43	20	8	-	28
2 Βιώσιμη ανάπτυξη: φυσικοί πόροι	66 952	62 013	396	2 138	64 547	96%	1 934	433	2 368	23	14	-	38
εκ των οποίων: Δαπάνες σχετικές με την αγορά και άμεσες ενισχύσεις	46 051	41 770	395	2 120	44 285	96%	1 304	433	1 737	15	14	-	29
3 Ασφάλεια και ιθαγένεια	4 423	4 287	-	49	4 336	98%	82	-	82	5	-	-	5
4 Η Ευρώπη στον κόσμο	12 240	9 364	237	1 677	11 278	92%	948	10	959	3	-	-	3
5 Διοίκηση	9 642	8 887	4	467	9 358	97%	221	1	222	62	0	-	62
εκ των οποίων: Διοικητικές δαπάνες των θεσμικών οργάνων	4 121	3 721	3	254	3 979	97%	86	-	86	57	0	0	57
6 Αντισταθμίσεις	-	-	-	-	-	0%	-	-	-	-	-	-	-
8 Αρνητικό αποθεματικό και μεταφερθέν έλλειμμα από το προηγούμενο οικονομικό έτος	-	-	-	-	-	0%	-	-	-	-	-	-	-
9 Ειδικοί μηχανισμοί	395	61	-	-	61	15%	50	130	180	155	-	-	155
Σύνολο	166 690	154 421	781	6 108	161 310	97%	4 502	575	5 077	281	22	-	303

4.3. ΠΔΠ: ΕΚΤΕΛΕΣΗ ΤΩΝ ΠΙΣΤΩΣΕΩΝ ΠΛΗΡΩΜΩΝ

σε εκατ. EUR

Τομέας του ΠΔΠ	Σύνολο διαθέσιμων πιστώσεων	Πραγματοποιηθείσες πληρωμές					Πιστώσεις μεταφερθείσες στο 2017					Ακυρωθείσες πιστώσεις			
		από τον οριστικό εγκριθέντα προϋπολογισμό	από μεταφορές	από έσοδα για ειδικό προορισμό	Σύνολο	%	αυτόματες μεταφορές	μεταφορές βάσει απόφασης	έσοδα για ειδικό προορισμό	Σύνολο	από τον οριστικό εγκριθέντα προϋπολογισμό	από μεταφορές	από έσοδα για ειδικό προορισμό	Σύνολο	
		2	3	4	5=2+3+4	6=5/1	7	8	9	10=7+8+9	11	12	13	14=11+12+13	
1 Έξυπνη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη	63 618	55 005	102	1 158	56 265	88 %	126	5	2 881	3 012	4 323	15	3	4 341	
1a: Ανταγωνιστικότητα για την ανάπτυξη και την απασχόληση	20 976	17 257	90	1 114	18 461	88 %	113	5	2 350	2 468	31	12	3	46	
1β: Οικονομική, κοινωνική και εδαφική συνοχή	42 642	37 748	12	44	37 804	89 %	13	-	531	544	4 292	3	-	4 295	
2 Βιώσιμη ανάπτυξη: φυσικοί πόροι εκ των οποίων: Δαπάνες σχετικές με την αγορά και άμεσες ενισχύσεις	59 464 46 057	54 508 41 558	414 408	2 490 2 118	57 412 44 084	97 % 96 %	202 197	433 433	1 330 1 305	1 965 1 935	71 22	16 16	- -	87 37	
3 Ασφάλεια και ιθαγένεια	3 195	3 035	7	35	3 077	96 %	11	-	82	93	23	2	-	25	
4 Η Ευρώπη στον κόσμο	11 163	9 421	28	828	10 277	92 %	35	86	441	562	319	5	-	324	
5 Διοίκηση εκ των οποίων: Διοικητικές δαπάνες των θεσμικών οργάνων	10 490 4 683	8 163 3 247	684 423	477 305	9 324 3 975	89 % 85 %	725 474	1 -	306 128	1 032 602	62 57	72 49	- -	133 106	
6 Αντισταθμίσεις	-	-	-	-	-	0 %	-	-	-	-	-	-	-	-	
8 Αρνητικό αποθεματικό και μεταφερθέν έλλειμμα από το προηγούμενο οικονομικό έτος	-	-	-	-	-	0 %	0	-	-	-	-	-	-	-	
9 Ειδικοί μηχανισμοί	140	33	0	28	61	44 %	0	31	22	54	25	0	-	25	
Σύνολο	148 069	130 164	1 236	5 016	136 416	92 %	1 099	557	5 062	6 717	4 823	109	3	4 936	

4.4. ΠΔΠ: ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ ΕΚΚΡΕΜΩΝ ΑΝΑΛΗΨΕΩΝ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ (ΥΠΕ)

σε εκατ. EUR

Τομέας του ΠΔΠ	Εκκρεμείς αναλήψεις υποχρεώσεων στο τέλος του προηγούμενου έτους			Εκκρεμείς αναλήψεις υποχρεώσεων στο τέλος του έτους	Αναλήψεις υποχρεώσεων του οικονομικού έτους			Εκκρεμείς αναλήψεις υποχρεώσεων στο τέλος του έτους	Σύνολο Εκκρεμείς αναλήψεις υποχρεώσεων στο τέλος του έτους
	Μεταφερθείσες αναλήψεις υποχρεώσεων από προηγούμενο έτος	Αποδεσμεύσεις / Αναπροσαρμογές / Ακυρώσεις	Πληρωμές		Αναληφθείσες υποχρεώσεις εντός του έτους	Πληρωμές	Ακύρωση μη μεταφερόμενων αναλήψεων υποχρεώσεων		
1 Έξυπνη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη	160 827	(1 353)	(48 608)	110 866	71 731	(7 657)	(2)	64 072	174 938
1a: Ανταγωνιστικότητα για την ανάπτυξη και την απασχόληση	34 455	(701)	(11 730)	22 024	20 332	(6 731)	(2)	13 599	35 622
1β: Οικονομική, κοινωνική και εδαφική συνοχή	126 372	(652)	(36 877)	88 843	51 400	(927)	(0)	50 473	139 316
2 Βιώσιμη ανάπτυξη: φυσικοί πόροι	28 191	(1 378)	(12 605)	14 207	64 547	(44 806)	(0)	19 740	33 947
εκ των οποίων: Δαπάνες σχετικές με την αγορά και άμεσες ενισχύσεις	49	(3)	(24)	22	44 285	(44 060)	-	225	247
3 Ασφάλεια και ιθαγένεια	3 137	(228)	(1 396)	1 512	4 336	(1 681)	-	2 655	4 167
4 Η Ευρώπη στον κόσμο	24 673	(699)	(7 182)	16 792	11 278	(3 095)	(1)	8 182	24 974
5 Διοίκηση	865	(166)	(690)	8	9 358	(8 634)	(0)	724	732
εκ των οποίων: Διοικητικές δαπάνες των θεσμικών οργάνων	570	(143)	(420)	7	3 979	(3 555)	0	424	431
6 Αντισταθμίσεις	-	-	-	-	-	-	-	-	-
8 Αρνητικό αποθεματικό και μεταφερθέν έλλειμμα από το προηγούμενο οικονομικό έτος	-	-	-	-	-	-	-	-	-
9 Ειδικοί μηχανισμοί	1	(0)	(0)	-	61	(61)	-	0	0
Σύνολο	217 693	(3 825)	(70 482)	143 386	161 310	(65 935)	(3)	95 373	238 759

4.5. ΠΔΠ: ΕΚΚΡΕΜΕΙΣ ΑΝΑΛΗΨΕΙΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ ΑΝΑ ΕΤΟΣ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ

Τομέας του ΠΔΠ		σε εκατ. EUR								Σύνολο
	< 2010	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016		
1	Έξυπνη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη	1 741	738	1 120	3 461	23 109	16 371	64 326	64 072	174 938
	<i>1α: Ανταγωνιστικότητα για την ανάπτυξη και την απασχόληση</i>	563	733	856	2 223	4 481	5 972	7 194	13 599	35 622
	<i>1β: Οικονομική, κοινωνική και εδαφική συνοχή</i>	1 178	5	264	1 237	18 627	10 399	57 132	50 473	139 316
2	Βιώσιμη ανάπτυξη: φυσικοί πόροι	200	58	81	128	1 234	1 220	11 285	19 740	33 947
	<i>εκ των οποίων: Δαπάνες σχετικές με την αγορά και άμεσες ενισχύσεις</i>	-	-	-	0	-	2	19	225	247
3	Ασφάλεια και ιθαγένεια	45	40	67	149	287	154	772	2 655	4 167
4	Η Ευρώπη στον κόσμο	899	539	843	1 750	3 291	3 784	5 686	8 182	24 974
5	Διοίκηση	-	-	-	-	0	0	1	731	732
	<i>εκ των οποίων: Διοικητικές δαπάνες των θεσμικών οργάνων</i>	0	0	0	0	0	0	0	431	431
9	Ειδικοί μηχανισμοί	-	-	-	-	-	-	0	0	0
Σύνολο	2 884	1 376	2 111	5 488	27 920	21 530	82 069	95 380	238 759	

4.6. ΤΟΜΕΑΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ: ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΚΑΙ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΩΝ ΠΙΣΤΩΣΕΩΝ ΑΝΑΛΗΨΗΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ ΚΑΙ ΠΛΗΡΩΜΩΝ

σε εκατ. EUR

Τομέας πολιτικής	Πιστώσεις ανάληψης υποχρεώσεων					Σύνολο διαθέσιμων πιστώσεων 6=3+4+5	Πιστώσεις πληρωμών					Σύνολο διαθέσιμων πιστώσεων 12=9+10+11
	Πιστώσεις του προϋπολογισμού		Συμπληρωματικές πιστώσεις				Πιστώσεις του προϋπολογισμού		Συμπληρωματικές πιστώσεις			
	Αρχικός εγκριθείς προϋπολογισ- μός 1	Διορθωτικοί προϋπολογισ- μοί και μεταφορές 2	Οριστικός εγκριθείς προϋπολογισ- μός 3=1+2	Μεταφερθεί- ες πιστώσεις 4	Έσοδα για ειδικό προορισμό 5		Αρχικός εγκριθείς προϋπολογισ- μός 7	Διορθωτικοί προϋπολογισ- μοί και μεταφορές 8	Οριστικός εγκριθείς προϋπολογισ- μός 9=7+8	Μεταφερθεί- ες πιστώσεις 10	Έσοδα για ειδικό προορισμό 11	
01 Οικονομικές και δημοσιονομικές υποθέσεις	2 533	(7)	2 525	-	122	2 648	1 097	432	1 529	6	125	1 660
02 Εσωτερική αγορά, βιομηχανία, επιχειρηματικότητα και ΜΜΕ	2 286	3	2 289	-	229	2 518	1 894	(36)	1 859	13	372	2 243
03 Ανταγωνισμός	103	(1)	102	-	5	107	103	(1)	102	9	5	116
04 Απασχόληση, κοινωνικές υποθέσεις και ένταξη	12 924	27	12 952	-	504	13 456	13 031	(1 818)	11 213	14	576	11 802
05 Γεωργία και αγροτική ανάπτυξη	61 382	(4)	61 379	410	4 070	65 858	54 625	166	54 791	431	3 818	59 039
06 Κινητικότητα και μεταφορές	4 219	2	4 221	-	125	4 346	2 296	(103)	2 193	5	123	2 321
07 Περιβάλλον	448	0	448	-	18	467	397	(5)	392	4	16	412
08 Έρευνα και καινοτομία	5 855	(7)	5 848	-	897	6 745	5 403	(10)	5 393	28	1 391	6 811
09 Δίκτυα, περιεχόμενο και τεχνολογίες επικοινωνιών	1 803	(53)	1 856	-	173	2 029	2 373	(32)	2 341	11	274	2 627
10 Άμεση έρευνα	397	-	397	-	538	935	403	(17)	385	40	479	905
11 Θαλάσσιες υποθέσεις και αλιεία	1 083	(9)	1 074	0	6	1 081	758	(145)	613	3	6	622
12 Χρηματοπιστωτική σταθερότητα, χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες και ένωση κεφαλαιαγορών	85	0	85	-	4	89	86	(3)	83	4	4	91
13 Περιφερειακή πολιτική και αστική ανάπτυξη	35 989	40	36 029	146	60	36 235	36 386	(5 365)	31 021	11	76	31 108
14 Φορολογία και τελωνειακή ένωση	166	0	167	0	9	176	159	0	159	5	7	171
15 Εκπαίδευση και πολιτισμός	2 889	0	2 890	-	466	3 356	3 031	25	3 055	13	631	3 699
16 Επικοινωνία	204	0	204	-	12	216	197	(2)	195	12	12	219
17 Υγεία και ασφάλεια των τροφίμων	571	(14)	557	-	42	598	571	(37)	535	9	42	586
18 Μετανάστευση και εσωτερικές υποθέσεις	3 225	250	3 475	-	88	3 563	2 323	61	2 384	6	96	2 487
19 Μέσα εξωτερικής πολιτικής	783	(119)	663	17	53	733	677	(50)	628	3	52	683
20 Εμπόριο	107	1	108	-	3	111	106	1	106	2	3	112
21 Διεθνής συνεργασία και ανάπτυξη	3 162	1	3 163	-	220	3 383	3 346	21	3 367	18	203	3 587
22 Γειτονία και διαπραγματεύσεις για τη διεύρυνση	3 835	146	3 981	7	990	4 978	3 566	(264)	3 301	12	369	3 683
23 Ανθρωπιστική βοήθεια και πολιτική προστασία	1 202	258	1 460	219	1 253	2 933	1 560	178	1 739	6	532	2 277
24 Καταπολέμηση της απάτης	80	(1)	79	-	0	79	86	(1)	85	7	0	92
25 Συντονισμός των πολιτικών της Επιτροπής και παροχή νομικών συμβουλών	206	4	210	0	12	222	206	4	210	15	12	237
26 Διοίκηση της Επιτροπής	1 017	(21)	996	-	178	1 174	1 016	(15)	1 001	142	180	1 323
27 Προϋπολογισμός	72	(13)	59	-	8	67	72	(13)	59	7	8	75
28 Λογιστικός έλεγχος	19	(0)	19	-	1	20	19	(0)	19	1	1	20
29 Στατιστικά στοιχεία	139	0	140	-	16	155	128	0	128	5	21	154
30 Συντάξεις και συναφείς δαπάνες	1 647	37	1 684	-	0	1 685	1 647	37	1 684	-	0	1 685
31 Γλωσσικές υπηρεσίες	399	(3)	396	-	62	458	399	(3)	396	17	62	475
32 Ενέργεια	1 532	(122)	1 410	-	96	1 506	1 524	46	1 570	5	141	1 716
33 Δικαιοσύνη και καταναλωτές	259	(0)	259	-	10	268	239	(8)	232	4	9	245
34 Δράση για το κλίμα	138	0	138	-	1	139	82	(5)	77	4	1	82
40 Αποθεματικά	475	(238)	236	-	-	236	309	(288)	21	-	-	21
90 Άλλα θεσμικά όργανα	3 771	7	3 778	3	340	4 121	3 771	7	3 778	472	433	4 683
Σύνολο	155 004	273	155 277	804	10 610	166 690	143 885	(7 243)	136 642	1 345	10 081	148 069

4.7. ΤΟΜΕΑΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ: ΕΚΤΕΛΕΣΗ ΤΩΝ ΠΙΣΤΩΣΕΩΝ ΑΝΑΛΗΨΗΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ

σε εκατ. EUR

Τομέας πολιτικής	Σύνολο διαθέσιμων πιστώσεων	Αναληφθείσες υποχρεώσεις				Πιστώσεις μεταφερθείσες στο 2017				Ακυρωθείσες πιστώσεις			Σύνολο
		από τον οριστικό εγκριθέντα προϋπολογισμό	από μεταφορές	από έσοδα για ειδικό προορισμό	Σύνολο	%	έσοδα για ειδικό προορισμό	μεταφορές βάσει απόφασης	Σύνολο	από τον οριστικό εγκριθέντα προϋπολογισμό	από μεταφορές	από έσοδα για ειδικό προορισμό	
	1	2	3	4	5=2+3+4	6=5/1	7	8	9=7+8	10	11	12	13=10+11+12
01 Οικονομικές και δημοσιονομικές υποθέσεις	2 648	2 525	-	9	2 534	96%	113	-	113	1	-	-	1
02 Εσωτερική αγορά, βιομηχανία, επιχειρηματικότητα και ΜΜΕ	2 518	2 288	-	121	2 409	96%	109	0	109	0	-	-	0
03 Ανταγωνισμός	107	102	-	3	105	98%	2	-	2	0	-	-	0
04 Απασχόληση, κοινωνικές υποθέσεις και ένταξη	13 456	12 938	-	428	13 367	99%	76	0	76	13	-	-	13
05 Γεωργία και αγροτική ανάπτυξη	65 858	60 927	395	2 143	63 466	96%	1 927	433	2 360	18	14	-	32
06 Κινητικότητα και μεταφορές	4 346	4 218	-	62	4 281	99%	63	0	63	2	-	-	2
07 Περιβάλλον	467	448	-	10	458	98%	8	0	8	0	-	-	0
08 Έρευνα και καινοτομία	6 745	5 848	-	538	6 386	95%	359	-	359	0	-	-	0
09 Δίκτυα, περιεχόμενο και τεχνολογίες επικοινωνιών	2 029	1 856	-	81	1 936	95%	92	0	92	0	-	-	0
10 Άμεση έρευνα	935	397	-	114	510	55%	424	-	424	0	-	-	0
11 Θαλάσσιες υποθέσεις και αλιεία	1 081	1 069	0	2	1 071	99%	5	0	5	5	-	-	5
12 Χρηματοπιστωτική σταθερότητα, χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες και ένωση κεφαλαιαγορών	89	85	-	2	87	97%	2	0	2	0	-	-	0
13 Περιφερειακή πολιτική και αστική ανάπτυξη	36 235	35 968	145	26	36 139	100%	34	31	65	29	1	-	30
14 Φορολογία και τελωνειακή ένωση	176	166	0	4	171	97%	4	-	4	0	-	-	0
15 Εκπαίδευση και πολιτισμός	3 356	2 890	-	359	3 249	97%	107	0	107	0	-	-	0
16 Επικοινωνία	216	204	-	7	211	97%	5	-	5	0	-	-	0
17 Υγεία και ασφάλεια των τροφίμων	598	557	-	17	573	96%	25	-	25	0	-	-	0
18 Μετανάστευση και εσωτερικές υποθέσεις	3 563	3 473	-	32	3 505	98%	56	0	57	1	-	-	1
19 Μέσα εξωτερικής πολιτικής	733	654	17	18	689	94%	35	9	44	0	-	-	0
20 Εμπόριο	111	108	-	2	109	99%	1	0	1	0	-	-	0
21 Διεθνής συνεργασία και ανάπτυξη	3 383	3 161	-	187	3 349	99%	32	1	33	1	-	-	1
22 Γειτονία και διαπραγματεύσεις για τη διεύρυνση	4 978	3 979	-	925	4 904	99%	65	-	65	2	7	-	9
23 Ανθρωπιστική βοήθεια και πολιτική προστασία	2 933	1 459	219	552	2 231	76%	701	-	701	1	-	-	1
24 Καταπολέμηση της απάτης	79	79	-	-	79	100%	0	-	0	0	-	-	0
25 Συντονισμός των πολιτικών της Επιτροπής και παροχή νομικών συμβουλών	222	209	0	7	216	97%	5	0	5	1	-	-	1
26 Διοίκηση της Επιτροπής	1 174	995	-	108	1 104	94%	69	-	69	0	-	-	0
27 Προϋπολογισμός	67	59	-	5	64	95%	3	-	3	0	-	-	0
28 Λογιστικός έλεγχος	20	18	-	1	19	97%	1	-	1	0	-	-	0
29 Στατιστικά στοιχεία	155	139	-	6	145	94%	10	-	10	0	-	-	0
30 Συντάξεις και συναφείς δαπάνες	1 685	1 684	-	0	1 684	100%	0	-	0	0	-	-	0
31 Γλωσσικές υπηρεσίες	458	396	-	42	437	95%	20	-	20	0	-	-	0
32 Ενέργεια	1 506	1 405	-	41	1 446	96%	55	0	55	5	-	-	5
33 Δικαιοσύνη και καταναλωτές	268	256	-	3	259	97%	7	-	7	2	-	-	2
34 Δράση για το κλίμα	139	137	-	1	138	100%	0	0	0	0	-	-	0
40 Αποθεματικά	236	-	-	-	-	0%	-	99	99	138	-	-	138
90 Άλλα θεσμικά όργανα	4 121	3 721	3	254	3 979	97%	86	-	86	57	0	0	57
Σύνολο	166 690	154 421	781	6 108	161 310	97%	4 502	575	5 077	281	22	-	303

4.8. ΤΟΜΕΑΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ: ΕΚΤΕΛΕΣΗ ΤΩΝ ΠΙΣΤΩΣΕΩΝ ΠΛΗΡΩΜΩΝ

σε εκατ. EUR

Τομέας πολιτικής	Σύνολο διαθέσιμων πιστώσεων	Πραγματοποιηθείσες πληρωμές						Πιστώσεις μεταφερθείσες στο 2017				Ακυρωθείσες πιστώσεις		
		από τον οριστικό εγκριθέντα προϋπολογισμό	από μεταφορές	από έσοδα για ειδικό προορισμό	Σύνολο	%	αυτόματες μεταφορές	μεταφορές βάσει απόφασης	έσοδα για ειδικό προορισμό	Σύνολο	από τον οριστικό εγκριθέντα προϋπολογισμό	από μεταφορές	από έσοδα για ειδικό προορισμό	Σύνολο
	1	2	3	4	5=2+3+4	6=5/1	7	8	9	10=7+8+9	11	12	13	14=11+12+13
01 Οικονομικές και δημοσιονομικές υποθέσεις	1 660	1 512	5	11	1 529	92%	5	-	114	119	12	1	-	13
02 Εσωτερική αγορά, βιομηχανία, επιχειρηματικότητα και ΜΜΕ	2 243	1 843	11	59	1 913	85%	15	0	313	328	1	1	-	2
03 Ανταγωνισμός	116	94	8	3	105	90%	8	-	3	10	0	1	-	1
04 Απασχόληση, κοινωνικές υποθέσεις και ένταξη	11 802	8 819	10	44	8 873	75%	12	-	532	544	2 381	4	0	2 385
05 Γεωργία και αγροτική ανάπτυξη	59 039	54 127	414	2 488	57 029	97%	203	433	1 330	1 965	28	16	-	44
06 Κινητικότητα και μεταφορές	2 321	2 183	4	64	2 251	97%	4	0	59	63	6	0	1	7
07 Περιβάλλον	412	379	3	9	392	95%	3	0	7	11	9	0	-	9
08 Έρευνα και καινοτομία	6 811	5 359	25	396	5 780	85%	29	-	994	1 023	6	2	-	8
09 Δίκτυα, περιεχόμενο και τεχνολογίες επικοινωνιών	2 627	2 326	10	113	2 449	93%	15	0	162	177	1	1	0	2
10 Άμηση έρευνα	905	339	36	95	469	52%	46	-	385	431	0	5	-	5
11 Θαλάσσιες υποθέσεις και αλιεία	622	585	2	2	589	95%	2	0	5	6	26	0	-	27
12 Χρηματοπιστωτική σταθερότητα, χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες και ένωση κεφαλαιαγορών	91	80	3	2	85	93%	3	0	2	5	0	0	-	1
13 Περιφερειακή πολιτική και αστική ανάπτυξη	31 108	29 072	10	40	29 123	94%	10	31	36	78	1 906	1	-	1 908
14 Φορολογία και τελωνειακή ένωση	171	155	5	2	161	94%	5	-	5	9	0	0	-	0
15 Εκπαίδευση και πολιτισμός	3 699	3 043	12	299	3 354	91%	12	0	332	344	0	1	-	1
16 Επικοινωνία	219	185	11	6	202	92%	10	-	6	16	0	1	-	1
17 Υγεία και ασφάλεια των τροφίμων	586	526	8	16	550	94%	8	-	25	34	0	1	-	2
18 Μετανάστευση και εσωτερικές υποθέσεις	2 487	2 364	5	24	2 393	96%	7	0	73	80	12	1	-	13
19 Μέσα εξωτερικής πολιτικής	683	595	3	19	617	90%	3	-	33	36	29	1	-	29
20 Εμπόριο	112	103	2	2	107	96%	3	0	2	5	0	0	-	0
21 Διεθνής συνεργασία και ανάπτυξη	3 587	3 344	16	133	3 493	97%	21	0	70	91	1	2	-	3
22 Γειτονία και διαπραγματεύσεις για τη διεύρυνση	3 683	3 007	10	317	3 334	91%	11	-	52	62	284	2	-	286
23 Ανθρωπιστική βοήθεια και πολιτική προστασία	2 277	1 637	6	360	2 002	88%	7	86	173	265	9	1	-	10
24 Καταπολέμηση της απάτης	92	72	6	-	78	84%	7	5	0	12	1	2	-	2
25 Συντονισμός των πολιτικών της Επιτροπής και παροχή νομικών συμβουλών	237	194	13	6	213	90%	15	0	6	21	0	2	-	3
26 Διοίκηση της Επιτροπής	1 323	879	135	83	1 097	83%	121	-	97	218	1	8	-	8
27 Προϋπολογισμός	75	53	7	4	63	85%	6	-	5	11	0	0	-	0
28 Λογιστικός έλεγχος	20	18	1	1	19	94%	1	-	1	1	0	0	-	0
29 Στατιστικά στοιχεία	154	123	4	6	134	87%	5	-	15	20	0	1	-	1
30 Συντάξεις και συναφείς δαπάνες	1 685	1 684	-	0	1 684	100%	-	-	0	0	0	-	-	0
31 Γλωσσικές υπηρεσίες	475	381	16	37	435	92%	15	-	25	39	0	1	-	1
32 Ενέργεια	1 716	1 549	5	67	1 621	94%	5	0	71	76	15	1	3	19
33 Δικαιοσύνη και καταναλωτές	245	222	3	4	229	94%	4	-	5	9	6	1	-	7
34 Δράση για το κλίμα	82	64	3	1	68	83%	4	0	1	4	9	1	-	9
40 Αποθεματικά	21	-	-	-	-	0%	-	-	-	-	21	-	-	21
90 Άλλα θεσμικά όργανα	4 683	3 247	423	305	3 975	85%	474	-	128	602	57	49	-	106
Σύνολο	148 069	130 164	1 236	5 016	136 416	92%	1 098	557	5 062	6 717	4 823	109	3	4 936

4.9. ΤΟΜΕΑΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ: ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ ΕΚΚΡΕΜΩΝ ΑΝΑΛΗΨΕΩΝ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ (ΥΠΕ)

Τομέας πολιτικής	Εκκρεμείς αναλήψεις υποχρεώσεων στο τέλος του προηγούμενου έτους			Αναλήψεις υποχρεώσεων του οικονομικού έτους				Σύνολο εκκρεμών αναλήψεων υποχρεώσεων στο τέλος του έτους	
	Μεταφερθείσες αναλήψεις υποχρεώσεων από προηγούμενο έτος	Αποδεσμεύσεις / Αναπροσαρμογές / Ακυρώσεις	Πληρωμές	Εκκρεμείς αναλήψεις υποχρεώσεων στο τέλος του έτους	Αναληφθείσες υποχρεώσεις εντός του έτους	Πληρωμές	Ακύρωση μη μεταφερόμενων αναλήψεων υποχρεώσεων		Εκκρεμείς αναλήψεις υποχρεώσεων στο τέλος του έτους
01 Οικονομικές και δημοσιονομικές υποθέσεις	1 884	(28)	(1 127)	728	2 534	(401)	-	2 133	2 861
02 Εσωτερική αγορά, βιομηχανία, επιχειρηματικότητα και ΜΜΕ	2 179	(26)	(1 145)	1 008	2 409	(768)	(1)	1 640	2 648
03 Ανταγωνισμός	9	(1)	(8)	-	105	(97)	-	8	8
04 Απασχόληση, κοινωνικές υποθέσεις και ένταξη	33 275	(438)	(8 516)	24 321	13 367	(357)	(0)	13 010	37 331
05 Γεωργία και αγροτική ανάπτυξη	25 424	(1 340)	(12 274)	11 810	63 466	(44 756)	(0)	18 710	30 520
06 Κινητικότητα και μεταφορές	5 883	(114)	(1 528)	4 241	4 281	(723)	-	3 558	7 799
07 Περιβάλλον	1 118	(2)	(275)	841	458	(117)	-	341	1 182
08 Έρευνα και καινοτομία	12 813	(107)	(3 844)	8 863	6 386	(1 937)	(0)	4 449	13 312
09 Δίκτυα, περιεχόμενο και τεχνολογίες επικοινωνιών	3 365	(20)	(1 488)	1 856	1 936	(961)	(0)	975	2 832
10 Άμεση έρευνα	174	(19)	(100)	55	510	(369)	(0)	141	196
11 Θαλάσσιες υποθέσεις και αλιεία	2 201	(53)	(409)	1 740	1 071	(180)	(0)	891	2 630
12 Χρηματοπιστωτική σταθερότητα, χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες και ένωση κεφαλαιαγορών	12	(2)	(7)	3	87	(78)	(0)	9	13
13 Περιφερειακή πολιτική και αστική ανάπτυξη	92 788	(286)	(28 491)	64 010	36 139	(631)	(0)	35 508	99 518
14 Φορολογία και τελωνειακή ένωση	125	(6)	(73)	45	171	(88)	-	83	128
15 Εκπαίδευση και πολιτισμός	2 801	(52)	(1 256)	1 494	3 249	(2 099)	(0)	1 150	2 644
16 Επικοινωνία	56	(3)	(49)	4	211	(153)	(0)	58	62
17 Υγεία και ασφάλεια των τροφίμων	503	(46)	(264)	193	573	(286)	-	287	480
18 Μετανάστευση και εσωτερικές υποθέσεις	2 596	(168)	(1 096)	1 332	3 505	(1 297)	-	2 207	3 539
19 Μέσα εξωτερικής πολιτικής	905	(46)	(339)	520	689	(278)	(0)	410	930
20 Εμπόριο	20	(1)	(13)	6	109	(94)	-	16	22
21 Διεθνής συνεργασία και ανάπτυξη	9 572	(278)	(2 937)	6 358	3 349	(557)	(0)	2 792	9 150
22 Γειτονία και διαπραγματεύσεις για τη διεύρυνση	11 606	(306)	(2 547)	8 753	4 904	(787)	(0)	4 117	12 870
23 Ανθρωπιστική βοήθεια και πολιτική προστασία	827	(5)	(542)	279	2 231	(1 460)	-	770	1 050
24 Καταπολέμηση της απάτης	30	(2)	(19)	9	79	(59)	-	20	29
25 Συντονισμός των πολιτικών της Επιτροπής και παροχή νομικών συμβουλών	15	(2)	(13)	-	216	(200)	-	16	16
26 Διοίκηση της Επιτροπής	185	(9)	(169)	8	1 104	(928)	-	176	184
27 Προϋπολογισμός	7	(0)	(7)	-	64	(56)	-	8	8
28 Λογιστικός έλεγχος	1	(0)	(1)	-	19	(18)	-	1	1
29 Στατιστικά στοιχεία	115	(7)	(50)	57	145	(83)	(0)	62	119
30 Συντάξεις και συναφείς δαπάνες	-	-	-	-	1 684	(1 684)	-	-	-
31 Γλωσσικές υπηρεσίες	17	(1)	(16)	-	437	(418)	-	19	19
32 Ενέργεια	6 225	(309)	(1 325)	4 590	1 446	(296)	-	1 150	5 740
33 Δικαιοσύνη και καταναλωτές	224	(4)	(91)	129	259	(138)	-	121	250
34 Δράση για το κλίμα	168	(1)	(43)	124	138	(25)	-	113	237
90 Άλλα θεσμικά όργανα	570	(143)	(420)	7	3 979	(3 555)	0	424	431
Σύνολο	217 693	(3 825)	(70 482)	143 386	161 310	(65 935)	(3)	95 373	238 759

σε εκατ. EUR

4.10. ΤΟΜΕΑΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ: ΕΚΚΡΕΜΕΙΣ ΑΝΑΛΗΨΕΙΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ ΑΝΑ ΕΤΟΣ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ

Τομέας πολιτικής		σε εκατ. EUR								
	< 2010	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Σύνολο	
01	Οικονομικές και δημοσιονομικές υποθέσεις	11	0	-	117	244	10	346	2 133	2 861
02	Εσωτερική αγορά, βιομηχανία, επιχειρηματικότητα και ΜΜΕ	13	11	29	93	86	144	633	1 640	2 648
03	Ανταγωνισμός	-	-	-	-	-	-	0	8	8
04	Απασχόληση, κοινωνικές υποθέσεις και ένταξη	382	6	265	420	4 112	4 118	15 018	13 010	37 331
05	Γεωργία και αγροτική ανάπτυξη	34	-	-	2	868	985	9 921	18 710	30 520
06	Κινητικότητα και μεταφορές	100	64	249	508	571	1 321	1 430	3 558	7 799
07	Περιβάλλον	80	58	68	98	137	181	217	341	1 182
08	Έρευνα και καινοτομία	77	112	318	705	1 686	2 835	3 129	4 449	13 312
09	Δίκτυα, περιεχόμενο και τεχνολογίες επικοινωνιών	29	16	37	141	298	615	721	975	2 832
10	Άμεση έρευνα	9	2	1	1	11	11	19	141	196
11	Θαλάσσιες υποθέσεις και αλιεία	85	0	13	27	286	26	1 302	891	2 630
12	Χρηματοπιστωτική σταθερότητα, χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες και ένωση κεφαλαιαγορών	-	-	-	-	0	1	3	9	13
13	Περιφερειακή πολιτική και αστική ανάπτυξη	1 022	1	8	825	14 947	5 750	41 459	35 508	99 518
14	Φορολογία και τελωνειακή ένωση	-	-	0	0	1	11	32	83	128
15	Εκπαίδευση και πολιτισμός	83	26	66	128	220	436	535	1 150	2 644
16	Επικοινωνία	-	-	0	0	0	0	4	58	62
17	Υγεία και ασφάλεια των τροφίμων	14	3	5	10	15	52	93	287	480
18	Μετανάστευση και εσωτερικές υποθέσεις	45	46	67	158	322	111	583	2 207	3 539
19	Μέσα εξωτερικής πολιτικής	12	5	11	38	55	168	231	410	930
20	Εμπόριο	-	-	0	0	1	1	4	16	22
21	Διεθνής συνεργασία και ανάπτυξη	227	219	331	699	1 237	1 525	2 120	2 792	9 150
22	Γειτονία και διαπραγματεύσεις για τη διεύρυνση	414	290	473	993	1 507	2 037	3 039	4 117	12 870
23	Ανθρωπιστική βοήθεια και πολιτική προστασία	22	25	24	23	22	28	135	770	1 050
24	Καταπολέμηση της απάτης	-	-	-	0	1	3	6	20	29
25	Συντονισμός των πολιτικών της Επιτροπής και παροχή νομικών συμβουλών	-	-	-	-	-	-	0	16	16
26	Διοίκηση της Επιτροπής	-	-	-	-	2	1	4	176	184
27	Προϋπολογισμός	-	-	-	-	-	-	(0)	8	8
28	Λογιστικός έλεγχος	-	-	-	-	-	-	-	1	1
29	Στατιστικά στοιχεία	-	-	0	0	3	17	37	62	119
30	Συντάξεις και συναφείς δαπάνες	-	-	-	-	-	-	-	-	-
31	Γλωσσικές υπηρεσίες	-	-	-	-	-	-	(0)	19	19
32	Ενέργεια	225	491	142	496	1 273	1 053	910	1 150	5 740
33	Δικαιοσύνη και καταναλωτές	0	0	4	6	13	36	70	121	250
34	Δράση για το κλίμα	-	-	-	-	1	54	69	113	237
90	Άλλα θεσμικά όργανα	0	0	0	0	0	0	0	431	431
		2 884	1 376	2 111	5 488	27 920	21 530	82 069	95 380	238 759

5. ΕΚΤΕΛΕΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΑΝΑ ΘΕΣΜΙΚΟ ΟΡΓΑΝΟ

5.1. ΕΚΤΕΛΕΣΗ ΤΩΝ ΕΣΟΔΩΝ ΤΟΥ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ

σε εκατ. EUR

Θεσμικό όργανο	Πιστώσεις εσόδων		Βεβαιωθείσες απαιτήσεις			Έσοδα			Έσοδα ως % του προϋπολογισμού	Υπόλοιπο
	Αρχικός εγκριθείς προϋπολογισμός	Οριστικός εγκριθείς προϋπολογισμός	Τρέχον έτος	Μεταφερθείσες πιστώσεις	Σύνολο	Από απαιτήσεις του τρέχοντος έτους	Από μεταφερθείσες απαιτήσεις	Σύνολο		
Επιτροπή	143 548	136 305	143 854	7 119	150 972	141 804	2 285	144 089	106%	6 883
Επιτροπή των Περιφερειών	8	8	11	-	11	11	-	11	133%	0
Ελεγκτικό Συνέδριο	20	20	20	0	20	20	0	20	99%	0
Δικαστήριο	52	52	50	0	50	50	0	50	97%	0
Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή	11	11	15	-	15	15	-	15	142%	-
Ευρωπαϊκό Συμβούλιο και Συμβούλιο	50	50	76	3	79	75	2	78	154%	2
Ευρωπαίος Επόπτης Προστασίας Δεδομένων	1	1	1	-	1	1	-	1	95%	-
Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Εξωτερικής Δράσης	41	41	269	1	269	268	1	268	659%	1
Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο	153	153	186	19	205	181	2	183	119%	22
Ευρωπαίος Διαμεσολαβητής	1	1	1	-	1	1	-	1	91%	-
Σύνολο	143 885	136 642	144 483	7 141	151 624	142 427	2 290	144 717	106%	6 907

Οι ενοποιημένες καταστάσεις σχετικά με την εκτέλεση του γενικού προϋπολογισμού της ΕΕ περιλαμβάνουν, όπως και στα προηγούμενα έτη, την εκτέλεση του προϋπολογισμού όλων των θεσμικών οργάνων, δεδομένου ότι ο προϋπολογισμός της ΕΕ περιέχει χωριστό προϋπολογισμό για κάθε θεσμικό όργανο. Οι οργανισμοί δεν έχουν χωριστό προϋπολογισμό στο πλαίσιο του προϋπολογισμού της ΕΕ και χρηματοδοτούνται εν μέρει με επιδότηση από τον προϋπολογισμό της Επιτροπής.

Όσον αφορά την ΕΥΕΔ, επισημαίνεται ότι, εκτός από τον δικό της προϋπολογισμό, λαμβάνει επίσης συνεισφορές από την Επιτροπή ύψους 140 εκατ. EUR (2015: 138 εκατ. EUR) και από το ΕΤΑ ύψους 44 εκατ. EUR (2015: 61 εκατ. EUR). Αυτές οι πιστώσεις του προϋπολογισμού τίθενται στη διάθεση της ΕΥΕΔ (ως

έσοδα για ειδικό προορισμό) με σκοπό να καλυφθούν κυρίως οι δαπάνες του προσωπικού της Επιτροπής που εργάζεται στις αντιπροσωπείες της ΕΕ, δεδομένου ότι τη διοικητική διαχείριση των αντιπροσωπειών αυτών έχει αναλάβει η ΕΥΕΔ.

5.2. ΕΚΤΕΛΕΣΗ ΤΩΝ ΠΙΣΤΩΣΕΩΝ ΑΝΑΛΗΨΗΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ

σε εκατ. EUR

Θεσμικό όργανο	Αναληφθείσες υποχρεώσεις						Πιστώσεις μεταφερθείσες στο 2017			Ακυρωθείσες πιστώσεις			
	Σύνολο διαθέσιμων πιστώσεων	από τον οριστικό εγκριθέντα προϋπολογισμό	από μεταφορές	από έσοδα για ειδικό προορισμό	Σύνολο	%	από έσοδα για ειδικό προορισμό	μεταφορές βάσει απόφασης	Σύνολο	από τον οριστικό εγκριθέντα προϋπολογισμό	από μεταφορές	από έσοδα για ειδικό προορισμό	Σύνολο
1	2	3	4	5=2+3+4	6=5/1	7	8	9=7+8	10	11	12	13=10+11+12	
Επιτροπή	162 569	150 699	778	5 854	157 332	97%	4 416	575	4 991	224	22	-	246
Επιτροπή των Περιφερειών	93	89	-	2	91	98%	0	-	0	1	-	0	1
Ελεγκτικό Συνέδριο	138	136	-	0	136	99%	0	-	0	1	-	0	1
Δικαστήριο	382	373	-	1	374	98%	1	-	1	7	-	0	7
Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή	135	127	-	4	131	97%	0	-	0	4	-	0	4
Ευρωπαϊκό Συμβούλιο και Συμβούλιο	591	519	2	21	541	92%	23	-	23	26	0	0	26
Ευρωπαίος Επίτιμος Προστασίας Δεδομένων	9	9	-	-	9	95%	-	-	-	1	-	0	1
Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Εξωτερικής Δράσης	877	634	1	200	835	95%	40	-	40	2	0	0	2
Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο	1 886	1 824	-	26	1 850	98%	21	-	21	15	-	0	15
Ευρωπαίος Διαμεσολαβητής	11	10	-	-	10	95%	-	-	-	0	-	0	0
Σύνολο	166 690	154 421	781	6 108	161 310	97%	4 502	575	5 077	281	22	-	303

5.3. ΕΚΤΕΛΕΣΗ ΤΩΝ ΠΙΣΤΩΣΕΩΝ ΠΛΗΡΩΜΩΝ

Θεσμικό όργανο	Σύνολο διαθέσιμων πιστώσεων	Πραγματοποιηθείσες πληρωμές					Πιστώσεις μεταφερθείσες στο 2017				Ακυρωθείσες πιστώσεις			Σύνολο
		από τον οριστικό εγκριθέντα προϋπολογισμό	από μεταφορές	από έσοδα για ειδικό προορισμό	Σύνολο	%	αυτόματες μεταφορές	μεταφορές βάσει απόφασης	από έσοδα για ειδικό προορισμό	Σύνολο	από τον οριστικό εγκριθέντα προϋπολογισμό	από μεταφορές	από έσοδα για ειδικό προορισμό	
	1	2	3	4	5=2+3+4	6=5/1	7	8	9	10=7+8+9	11	12	13	14=11+12+13
Επιτροπή	143 386	126 917	813	4 711	132 442	92%	624	557	4 934	6 115	4 766	60	3	4 830
Επιτροπή των Περιφερειών	102	81	7	2	90	89%	8	-	0	9	1	1	0	3
Ελεγκτικό Συνέδριο	147	127	9	0	136	92%	9	-	0	9	1	1	0	2
Δικαστήριο	401	351	18	1	370	92%	22	-	1	23	7	2	0	9
Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή	145	119	7	3	129	89%	8	-	1	9	4	4	0	7
Ευρωπαϊκό Συμβούλιο και Συμβούλιο	636	457	38	20	515	81%	62	-	23	86	26	9	0	35
Ευρωπαίος Επίτιμος Προστασίας Δεδομένων	10	8	1	-	9	84%	1	-	-	1	1	0	0	1
Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Εξωτερικής Δράσης	968	557	75	185	816	84%	77	-	62	139	2	11	-	13
Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο	2 262	1 539	268	94	1 900	84%	285	-	40	325	15	21	0	36
Ευρωπαίος Διαμεσολαβητής	11	9	1	-	10	86%	1	-	-	1	0	0	0	1
Σύνολο	148 069	130 164	1 236	5 016	136 416	92%	1 098	557	5 062	6 717	4 823	109	3	4 936

6. ΕΚΤΕΛΕΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΤΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ

6.1. ΕΣΟΔΑ ΤΟΥ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ

σε εκατ. EUR

Οργανισμός	Τομέας πολιτικής της Επιτροπής σχετικά με χρηματοδοτήσεις	Οριστικός εγκριθείς προϋπολογισμός	Εισπραχθέντα ποσά
Οργανισμός Συνεργασίας των Ρυθμιστικών Αρχών Ενέργειας - ACER	6	16	16
Φορέας Ευρωπαϊκών Ρυθμιστικών Αρχών για τις Ηλεκτρονικές Επικοινωνίες - BEREC	9	4	4
Κοινοτικό Γραφείο Φυτικών Ποικιλιών - CPVO	17	16	13
Εκτελεστικός Οργανισμός για τους Καταναλωτές, την Υγεία, τη Γεωργία και τα Τρόφιμα - CHAFEA	17	9	9
Εκτελεστικός Οργανισμός Εκπαίδευσης, Οπτικοακουστικών Θεμάτων και Πολιτισμού - EACEA	15	49	49
Ευρωπαϊκός Οργανισμός για την Ασφάλεια και την Υγεία στην Εργασία - EU-OSHA	4	15	15
Ευρωπαϊκός Οργανισμός για τη Λειτουργική Διαχείριση Συστημάτων ΤΠ Μεγάλης Κλίμακας στον Χώρο Ελευθερίας, Ασφάλειας και Δικαιοσύνης - eu-LISA	18	80	97
Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Υποστήριξης για το Άσυλο - EASO	18	53	53
Ευρωπαϊκός Οργανισμός Ασφάλειας της Αεροπορίας - EASA	6	193	140
Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών - EAT	12	36	37
Ευρωπαϊκός Οργανισμός Συνοριοφυλακής και Ακτοφυλακής - Frontex	18	233	252
Ευρωπαϊκό Κέντρο Πρόληψης και Ελέγχου Νόσων - ECDC	17	58	58
Ευρωπαϊκό Κέντρο για την Ανάπτυξη της Επαγγελματικής Κατάρτισης - CEDEFOP	15	18	18
Ευρωπαϊκός Οργανισμός Χημικών Προϊόντων - ECHA	2	103	105
Ευρωπαϊκός Οργανισμός Περιβάλλοντος - ΕΟΠ	7	42	57
Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Ελέγχου της Αλιείας - EFCA	11	10	10
Ευρωπαϊκή Αρχή για την Ασφάλεια των Τροφίμων - EFSA	17	79	79
Ευρωπαϊκό Ίδρυμα για τη Βελτίωση των Συνθηκών Διαβίωσης και Εργασίας - Eurofound	4	21	21
Οργανισμός του Ευρωπαϊκού GNSS	6	29	223
Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο για την Ισότητα των Φύλων - EIGE	4	8	8

σε εκατ. EUR

Οργανισμός	Τομέας πολιτικής της Επιτροπής σχετικά με χρηματοδοτήσεις	Οριστικός εγκριθείς προϋπολογισμός	Εισπραχθέντα ποσά
Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο Καινοτομίας και Τεχνολογίας - EIT	15	264	264
Ευρωπαϊκή Αρχή Ασφαλίσεων και Επαγγελματικών Συντάξεων - EΙΟΡΑ	12	22	22
Ευρωπαϊκός Οργανισμός για την Ασφάλεια στη Θάλασσα - EMSA	6	71	71
Ευρωπαϊκός Οργανισμός Φαρμάκων - EMA	2	308	305
Ευρωπαϊκό Κέντρο Παρακολούθησης Ναρκωτικών και Τοξικομανίας - EMCDDA	18	15	15
Ευρωπαϊκή Αστυνομική Υπηρεσία	18	104	117
Εκτελεστικός οργανισμός του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Έρευνας - ERCEA	8	43	43
Ευρωπαϊκή Αρχή Κινητών Αξιών και Αγορών - ESMA	12	39	39
Ευρωπαϊκό Ίδρυμα Επαγγελματικής Εκπαίδευσης - ETF	15	20	20
Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης - FRA	18	22	22
Οργανισμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την Κατάρτιση στον Τομέα της Επιβολής του Νόμου - CEPOL	18	9	10
Οργανισμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την Ασφάλεια Δικτύων και Πληροφοριών - ENISA	9	11	11
Οργανισμός Σιδηροδρόμων της Ευρωπαϊκής Ένωσης	6	28	28
Γραφείο διανοητικής ιδιοκτησίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης - EUIPO	12	418	231
Μονάδα Δικαστικής Συνεργασίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης - EUROJUST	33	44	44
Εκτελεστικός Οργανισμός για τις Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις - EASME	6	36	36
Σύντηξη για ενέργεια - F4E	8	720	724
Εκτελεστικός Οργανισμός Καινοτομίας και Δικτύων- INEA	6	22	22
Εκτελεστικός Οργανισμός Έρευνας - REA	8	60	60
Μεταφραστικό Κέντρο των Οργάνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης	15	51	42
Σύνολο		3 377	3 389

σε εκατ. EUR

Είδος εσόδων	Οριστικός εγκριθείς προϋπολογισμός	Εισπραχθέντα ποσά
Επιδότηση Επιτροπής	1 524	1 540
Έσοδα από αμοιβές	642	638
Άλλα έσοδα	1 211	1 211
Σύνολο	3 377	3 389

6.2. ΠΙΣΤΩΣΕΙΣ ΑΝΑΛΗΨΗΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ ΚΑΙ ΠΙΣΤΩΣΕΙΣ ΠΛΗΡΩΜΩΝ ΑΝΑ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟ

σε εκατ. EUR

Οργανισμός	Πιστώσεις ανάληψης υποχρεώσεων		Πιστώσεις πληρωμών	
	Σύνολο διαθέσιμων πιστώσεων	Αναληφθείσες υποχρεώσεις	Σύνολο διαθέσιμων πιστώσεων	Πραγματοποιηθείσες πληρωμές
Οργανισμός Συνεργασίας των Ρυθμιστικών Αρχών Ενέργειας - ACER	16	16	18	12
Φορέας Ευρωπαϊκών Ρυθμιστικών Αρχών για τις Ηλεκτρονικές Επικοινωνίες - BEREC	4	4	5	4
Κοινοτικό Γραφείο Φυτικών Ποικιλιών - CPVO	18	17	17	15
Εκτελεστικός Οργανισμός για τους Καταναλωτές, την Υγεία, τη Γεωργία και τα Τρόφιμα - CHAFEA	9	9	10	8
Εκτελεστικός Οργανισμός Εκπαίδευσης, Οπτικοακουστικών Θεμάτων και Πολιτισμού - EACEA	49	48	54	47
Ευρωπαϊκός Οργανισμός για την Ασφάλεια και την Υγεία στην Εργασία - EU-OSHA	17	16	21	15
Ευρωπαϊκός Οργανισμός για τη Λειτουργική Διαχείριση Συστημάτων ΤΠ Μεγάλης Κλίμακας στον Χώρο Ελευθερίας, Ασφάλειας και Δικαιοσύνης - eu-LISA	85	80	104	94
Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Υποστήριξης για το Άσυλο - EASO	66	53	55	35
Ευρωπαϊκός Οργανισμός Ασφάλειας της Αεροπορίας - EASA	220	160	226	144
Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών - EAT	36	35	40	35
Ευρωπαϊκός Οργανισμός Συνοριοφυλακής και Ακτοφυλακής - Frontex	256	244	300	199
Ευρωπαϊκό Κέντρο Πρόληψης και Ελέγχου Νόσων - ECDC	59	58	69	56
Ευρωπαϊκό Κέντρο για την Ανάπτυξη της Επαγγελματικής Κατάρτισης - CEDEFOP	19	19	20	18
Ευρωπαϊκός Οργανισμός Χημικών Προϊόντων - ECHA	113	110	124	106
Ευρωπαϊκός Οργανισμός Περιβάλλοντος - ΕΟΠ	69	64	74	50
Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Ελέγχου της Αλιείας - EFCA	10	10	11	9
Ευρωπαϊκή Αρχή για την Ασφάλεια των Τροφίμων - EFSA	80	80	88	79
Ευρωπαϊκό Ίδρυμα για τη Βελτίωση των Συνθηκών Διαβίωσης και Εργασίας - Eurofound	21	21	24	20
Οργανισμός του Ευρωπαϊκού GNSS	3 331	1 104	626	139
Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο για την Ισότητα των Φύλων - EIGE	8	8	10	8
Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο Καινοτομίας και Τεχνολογίας - EIT	285	271	267	265
Ευρωπαϊκή Αρχή Ασφαλίσεων και Επαγγελματικών Συντάξεων - ΕΙΟΡΑ	22	22	25	22

σε εκατ. EUR

Οργανισμός	Πιστώσεις ανάληψης υποχρεώσεων		Πιστώσεις πληρωμών	
	Σύνολο διαθέσιμων πιστώσεων	Αναληφθείσες υποχρεώσεις	Σύνολο διαθέσιμων πιστώσεων	Πραγματοποιηθείσες πληρωμές
Ευρωπαϊκός Οργανισμός για την Ασφάλεια στη Θάλασσα - EMSA	80	72	82	66
Ευρωπαϊκός Οργανισμός Φαρμάκων - EMA	314	301	347	294
Ευρωπαϊκό Κέντρο Παρακολούθησης Ναρκωτικών και Τοξικομανίας - EMCDDA	16	16	17	16
Ευρωπαϊκή Αστυνομική Υπηρεσία	122	115	133	112
Εκτελεστικός οργανισμός του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Έρευνας - ERCEA	43	43	45	43
Ευρωπαϊκή Αρχή Κινητών Αξιών και Αγορών - ESMA	42	40	47	38
Ευρωπαϊκό Ίδρυμα Επαγγελματικής Εκπαίδευσης - ETF	21	21	21	21
Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης - FRA	22	22	28	22
Οργανισμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την Κατάρτιση στον Τομέα της Επιβολής του Νόμου - CEPOL	10	9	11	9
Οργανισμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την Ασφάλεια Δικτύων και Πληροφοριών - ENISA	11	11	12	10
Οργανισμός Σιδηροδρόμων της Ευρωπαϊκής Ένωσης	28	28	30	28
Γραφείο διανοητικής ιδιοκτησίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης - EUIPO	450	238	453	214
Μονάδα Δικαστικής Συνεργασίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης - EUROJUST	44	44	47	39
Εκτελεστικός Οργανισμός για τις Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις - EASME	36	36	41	36
Σύντηξη για ενέργεια - F4E	764	763	730	716
Εκτελεστικός Οργανισμός Καινοτομίας και Δικτύων - INEA	22	22	23	22
Εκτελεστικός Οργανισμός Έρευνας - REA	60	60	63	59
Μεταφραστικό Κέντρο των Οργάνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης	51	45	55	46
Σύνολο	6 926	4 330	4 376	3 169

σε εκατ. EUR

Είδος δαπανών	Πιστώσεις ανάληψης υποχρεώσεων		Πιστώσεις πληρωμών	
	Σύνολο διαθέσιμων πιστώσεων	Αναληφθείσες υποχρεώσεις	Σύνολο διαθέσιμων πιστώσεων	Πραγματοποιηθείσες πληρωμές
Προσωπικό	1 054	1 033	1 069	1 029
Διοικητικές δαπάνες	367	341	431	330
Επιχειρησιακές δαπάνες	5 505	2 956	2 875	1 811
Σύνολο	6 926	4 330	4 376	3 169

ΓΛΩΣΣΑΡΙΟ

Αναλογιστικές παραδοχές:

Παραδοχές που χρησιμοποιούνται για τον υπολογισμό του κόστους μελλοντικών γεγονότων τα οποία επηρεάζουν τη συνταξιοδοτική υποχρέωση.

Αναλογιστικά κέρδη και ζημιές

Σε περίπτωση καθεστώτος καθορισμένων παροχών, οι μεταβολές των αναλογιστικών ελλειμμάτων ή πλεονασμάτων. Προκύπτουν ως αποτέλεσμα των διαφορών μεταξύ των προηγούμενων αναλογιστικών παραδοχών και των όσων πραγματικά συνέβησαν, καθώς και λόγω των επιπτώσεων των μεταβολών στις αναλογιστικές παραδοχές.

Διοικητικές πιστώσεις

Οι διοικητικές πιστώσεις καλύπτουν τα τρέχοντα έξοδα των θεσμικών οργάνων και οντοτήτων (προσωπικό, κτίρια, εξοπλισμός γραφείου).

Εγκριθείς προϋπολογισμός

Το σχέδιο προϋπολογισμού μετατρέπεται σε εγκριθέντα προϋπολογισμό μόλις εγκριθεί από την αρμόδια για τον προϋπολογισμό αρχή.

Διορθωτικός προϋπολογισμός

Απόφαση που λαμβάνεται κατά τη διάρκεια του οικονομικού έτους για την τροποποίηση (αύξηση, μείωση, μεταφορά) πτυχών του εγκριθέντος προϋπολογισμού του ίδιου έτους.

Απαιτήσεις έναντι των κρατών μελών

Αντιπροσωπεύουν δαπάνες που πραγματοποιήθηκαν κατά την περίοδο αναφοράς και θα πρέπει να χρηματοδοτηθούν από μελλοντικούς προϋπολογισμούς, δηλαδή από τα κράτη μέλη της ΕΕ. Αυτό οφείλεται στη συνύπαρξη δημοσιονομικών καταστάσεων που βασίζονται σε δεδουλευμένα έξοδα, και προϋπολογισμού που βασίζεται σε ταμειακά διαθέσιμα.

Ετήσια έκθεση δραστηριοτήτων (ΕΕΔ)

Οι ετήσιες εκθέσεις δραστηριοτήτων αναφέρουν, μεταξύ άλλων, τα αποτελέσματα των πράξεων σε σχέση με τους στόχους που έχουν τεθεί, τους σχετικούς με τις πράξεις αυτές κινδύνους και τη μορφή εσωτερικού ελέγχου. Από το οικονομικό έτος 2001 για την Επιτροπή και από το 2003 για όλα τα θεσμικά όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ο «κύριος διατάκτης» πρέπει να υποβάλλει στο θεσμικό του όργανο ΕΕΔ σχετικά με την άσκηση των καθηκόντων του, μαζί με δημοσιονομικές και διαχειριστικές πληροφορίες.

Πιστώσεις

Χρηματοδότηση προϋπολογισμού. Στον προϋπολογισμό προβλέπονται τόσο οι αναλήψεις υποχρεώσεων όσο και οι πληρωμές (ταμειακά διαθέσιμα ή τραπεζικές μεταφορές στους δικαιούχους). Οι πιστώσεις για τις αναλήψεις υποχρεώσεων και τις πληρωμές συχνά διαφέρουν (διαχωριζόμενες πιστώσεις) επειδή οι υποχρεώσεις για τα πολυετή προγράμματα και έργα αναλαμβάνονται συνήθως πλήρως κατά το έτος στο οποίο αποφασίζονται και εξοφλούνται στην πορεία των ετών με την πρόοδο της υλοποίησης του προγράμματος και του έργου. Οι μη διαχωριζόμενες πιστώσεις εφαρμόζονται σε διοικητικές δαπάνες, για στήριξη της γεωργικής αγοράς και άμεσες ενισχύσεις και οι πιστώσεις ανάληψης υποχρεώσεων ισούνται με τις πιστώσεις πληρωμών.

Έσοδα για ειδικό προορισμό

Τα έσοδα για ειδικό σκοπό που εισπράττονται για τη χρηματοδότηση συγκεκριμένων δαπανών. Η κύρια πηγή των εξωτερικών εσόδων για ειδικό προορισμό είναι οι χρηματοοικονομικές συνεισφορές από τρίτες χώρες σε προγράμματα που χρηματοδοτούνται από την Ένωση. Η κύρια πηγή των εσωτερικών εσόδων για ειδικό προορισμό είναι έσοδα που προέρχονται από τρίτους για προμήθειες, παροχή υπηρεσιών ή εργασίες που εκτελούνται για λογαριασμό τους· έσοδα που προέρχονται από επιστροφές αχρεωστήτως καταβληθέντων ποσών και έσοδα που προέρχονται από την πώληση δημοσιεύσεων και ταινιών, συμπεριλαμβανομένων και αυτών που έχουν ηλεκτρονική μορφή.

Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού διαθέσιμα προς πώληση

Όλα τα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού (εξαιρουμένων των παραγώγων) που μετρώνται σύμφωνα με τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα του Δημόσιου Τομέα στην εύλογη αξία και για τα οποία οι μεταβολές της εύλογης αξίας πρέπει να αναγνωρίζονται σε αποθεματικό στο καθαρό ενεργητικό έως την παύση της αναγνώρισης (ή την απομείωση).

Γραμμή προϋπολογισμού

Όσον αφορά τη δομή του προϋπολογισμού, τα έσοδα και οι δαπάνες παρουσιάζονται στον προϋπολογισμό σύμφωνα με μια δεσμευτική ονοματολογία, η οποία αντικατοπτρίζει τη φύση και τον σκοπό κάθε στοιχείου, όπως επιβάλλεται από την αρμόδια για τον προϋπολογισμό αρχή. Οι επιμέρους επικεφαλίδες (τίτλος, κεφάλαιο, άρθρο ή γραμμή) παρέχουν μια επίσημη περιγραφή της ονοματολογίας.

Ακύρωση πιστώσεων

Μη χρησιμοποιηθείσες πιστώσεις που δεν μπορούν πλέον να χρησιμοποιηθούν.

Μεταφορά πιστώσεων

Εξαίρεση στην αρχή του ενιασίου υπό την έννοια ότι πιστώσεις που δεν κατέστη δυνατό να χρησιμοποιηθούν εντός ενός συγκεκριμένου οικονομικού έτους δύνανται, υπό αυστηρές προϋποθέσεις, να μεταφερθούν κατ' εξαίρεση για χρήση κατά τη διάρκεια του επόμενου οικονομικού έτους.

Ανάληψη υποχρέωσης

Νομική δέσμευση για την παροχή χρηματοδότησης υπό την προϋπόθεση της τήρησης ορισμένων όρων. Η ΕΕ δεσμεύεται να επιστρέψει το μερίδιο των δαπανών που της αναλογεί για έργο που χρηματοδοτείται από την ΕΕ. Οι σημερινές αναλήψεις υποχρεώσεων είναι αυριανές πληρωμές. Οι σημερινές πληρωμές είναι χθεσινές αναλήψεις υποχρεώσεων.

Πίστωση ανάληψης υποχρέωσης

Οι πιστώσεις ανάληψης υποχρεώσεων καλύπτουν το συνολικό κόστος των νομικών υποχρεώσεων (συμβάσεις, συμφωνίες/αποφάσεις επιχορήγησης) που μπορούν να αναληφθούν κατά το τρέχον οικονομικό έτος.

Κόστος τρέχουσας απασχόλησης

Η αύξηση των υποχρεώσεων καθεστώτος που προκύπτει από την απασχόληση κατά το τρέχον οικονομικό έτος.

Αποδέσμευση

Πράξη με την οποία ακυρώνεται προηγούμενη ανάληψη υποχρέωσης (ή μέρος αυτής).

Καθεστώς καθορισμένων παροχών

Καθεστώς συνταξιοδότησης ή άλλων παροχών εξόδου από την υπηρεσία, όπου οι κανόνες του καθεστώτος ορίζουν τις παροχές ανεξάρτητα από τις καταβλητέες εισφορές, και οι παροχές δεν σχετίζονται άμεσα με τις επενδύσεις του καθεστώτος. Το καθεστώς μπορεί να είναι χρηματοδοτούμενο ή μη χρηματοδοτούμενο.

Παράγωγα

Χρηματοοικονομικά μέσα η αξία των οποίων συνδέεται με αλλαγές της αξίας άλλου χρηματοοικονομικού μέσου, δείκτη ή βασικού εμπορεύματος. Σε αντίθεση με τον κάτοχο πρωτογενούς χρηματοοικονομικού μέσου (π.χ. κρατικού ομολόγου), ο οποίος κατέχει απόλυτο δικαίωμα είσπραξης μετρητών (ή κάποιο άλλο οικονομικό όφελος) στο μέλλον, ο κάτοχος παραγώγου έχει μόνο περιορισμένο δικαίωμα είσπραξης παρόμοιου οφέλους. Παράδειγμα παραγώγου είναι το προθεσμιακό συμβόλαιο σε ξένο νόμισμα.

Άμεση διαχείριση

Τρόπος εκτέλεσης του προϋπολογισμού. Στο πλαίσιο της άμεσης διαχείρισης, ο προϋπολογισμός εκτελείται άμεσα από τις υπηρεσίες της Επιτροπής, τους εκτελεστικούς οργανισμούς ή τα καταπιστευματικά ταμεία.

Προεξοφλητικό επιτόκιο

Το επιτόκιο που χρησιμοποιείται για τη διαμόρφωση της χρονικής αξίας του χρήματος. Η προεξόφληση είναι μια τεχνική που χρησιμοποιείται για τη σύγκριση εξόδων και παροχών που προκύπτουν σε διαφορετικές χρονικές περιόδους.

Αποτελεσματικό επιτόκιο

Το επιτόκιο που προεξοφλεί εκτιμώμενες μελλοντικές ταμειακές εισπράξεις ή πληρωμές για την αναμενόμενη διάρκεια ζωής του χρηματοοικονομικού στοιχείου ενεργητικού ή της χρηματοοικονομικής υποχρέωσης στην καθαρή λογιστική αξία του χρηματοοικονομικού στοιχείου ενεργητικού ή της χρηματοοικονομικής υποχρέωσης.

Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού ή χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις στην εύλογη αξία μέσω πλεονάσματος ή ελλείμματος

Όλα τα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού ή οι χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις που σύμφωνα με τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα του Δημόσιου Τομέα μετρώνται στην εύλογη αξία και για τα οποία οι μεταβολές της εύλογης αξίας πρέπει να αναγνωρίζονται στο πλεόνασμα ή έλλειμμα της περιόδου (δηλαδή παράγωγα).

Δημοσιονομική διόρθωση

Οι δημοσιονομικές διορθώσεις αποσκοπούν στην προστασία του προϋπολογισμού της ΕΕ από την επιβάρυνσή του με εσφαλμένες ή παράτυπες δαπάνες. Για δαπάνες στο πλαίσιο της επιμερισμένης διαχείρισης, η ανάκτηση αχρεωστήτως καταβληθεισών πληρωμών είναι πρωτίστως αρμοδιότητα του κράτους μέλους.

Μια «επιβεβαιωμένη» δημοσιονομική διόρθωση έχει γίνει δεκτή από το οικείο κράτος μέλος. Μια «αποφασισμένη» δημοσιονομική διόρθωση έχει εγκριθεί με απόφαση της Επιτροπής και αποτελεί πάντοτε καθαρή διόρθωση στην περίπτωση της οποίας το κράτος μέλος πρέπει να επιστρέψει παράτυπα κονδύλια στον προϋπολογισμό της ΕΕ, με αποτέλεσμα οριστική μείωση του κονδυλίου που χορηγήθηκε στο οικείο κράτος μέλος. Οι επιβεβαιωμένες και αποφασισμένες δημοσιονομικές διορθώσεις αναφέρονται στην παρούσα δημοσίευση ως μία κατηγορία.

Μια «εκτελεσθείσα» δημοσιονομική διόρθωση έχει διορθώσει την παρατυπία που διαπιστώθηκε.

Έμμεση διαχείριση

Τρόπος εκτέλεσης του προϋπολογισμού. Στο πλαίσιο της έμμεσης διαχείρισης, η Επιτροπή αναθέτει καθήκοντα εκτέλεσης του προϋπολογισμού σε φορείς δικαίου της ΕΕ ή εθνικού δικαίου.

Διακοπές και αναστολές

Σε περίπτωση που η Επιτροπή διαπιστώσει, βάσει των εργασιών της ή των πληροφοριών που αναφέρονται από ελεγκτικές αρχές, ότι ένα κράτος μέλος δεν έχει αποκαταστήσει σοβαρές αδυναμίες στα συστήματα διαχείρισης και ελέγχου και/ή δεν έχει διορθώσει παράτυπες δαπάνες οι οποίες έχουν δηλωθεί και βεβαιωθεί, τότε δύναται να διακόψει ή να αναστείλει τις πληρωμές.

Παρατυπία

Παρατυπία είναι μια πράξη η οποία δεν συνάδει με τους κανόνες της ΕΕ και έχει ενδεχομένως αρνητικό αντίκτυπο στα οικονομικά συμφέροντα της ΕΕ, αλλά η οποία μπορεί να είναι αποτέλεσμα ακούσιων σφαλμάτων που διαπράχθηκαν από δικαιούχους που διεκδικούν πόρους ή από αρχές που είναι αρμόδιες για την πραγματοποίηση των πληρωμών. Εάν μια παρατυπία διαπράττεται εκ προθέσεως, συνιστά απάτη.

Ακυρωθείσες πιστώσεις

Οι μη χρησιμοποιηθείσες πιστώσεις ακυρώνονται στο τέλος του οικονομικού έτους. Η ακύρωση περιλαμβάνει την πλήρη ή εν μέρει ακύρωση της έγκρισης πραγματοποίησης δαπανών και/ή κάλυψης υποχρεώσεων που αντιπροσωπεύονται από μια πίστωση.

Ίδιοι πόροι

Αποτελούν τη βασική χρηματοδότηση για τα θεσμικά όργανα και τους οργανισμούς της ΕΕ και ορίζονται στον κανονισμό 609/2014 περί ιδίων πόρων. Οι ίδιοι πόροι περιλαμβάνουν πόρους που βασίζονται στο ΑΕΕ, πόρους που βασίζονται στον ΦΠΑ και παραδοσιακούς ίδιους πόρους.

Πιστώσεις πληρωμών

Οι πιστώσεις πληρωμών καλύπτουν δαπάνες κατά τη διάρκεια του τρέχοντος έτους και προκύπτουν από νομικές δεσμεύσεις που αναλήφθηκαν κατά το τρέχον έτος και/ή σε προηγούμενα έτη.

Προχρηματοδότηση

Πληρωμή που αποβλέπει στην παροχή χρηματικού αποθέματος στον δικαιούχο. Μπορεί να καταμεληθεί σε διάφορες δόσεις σύμφωνα με τις διατάξεις της υποκείμενης σύμβασης, απόφασης, συμφωνίας ή βασικής νομικής πράξης. Το χρηματικό απόθεμα ή η προκαταβολή επιστρέφεται ή χρησιμοποιείται για τον σκοπό για τον οποίο έχει παρασχεθεί κατά τη διάρκεια της περιόδου που ορίζεται στη συμφωνία.

Προληπτικό μέτρο

Τα προληπτικά μέτρα, που βρίσκονται στη διάθεση της Επιτροπής για την προστασία του προϋπολογισμού της ΕΕ όταν διαπιστώνει πιθανές ελλείψεις, περιλαμβάνουν αναστολές και διακοπές πληρωμών από τον προϋπολογισμό της ΕΕ προς το επιχειρησιακό πρόγραμμα.

Υπόλοιπο προς εκκαθάριση (ΥΠΕ)

Αντιπροσωπεύει το ποσό για το οποίο έχει αναληφθεί δημοσιονομική δέσμευση, αλλά δεν έχει πραγματοποιηθεί ακόμη η επακόλουθη πληρωμή. Αντιπροσωπεύουν υποχρεώσεις πληρωμής της ΕΕ για τα επόμενα έτη και προέρχονται άμεσα από την ύπαρξη πολυετών προγραμμάτων και την αποσύνδεση μεταξύ πιστώσεων ανάληψης υποχρεώσεων και πληρωμών.

Επιμερισμένη διαχείριση

Τρόπος εκτέλεσης του προϋπολογισμού. Στο πλαίσιο της επιμερισμένης διαχείρισης ανατίθενται σε κράτη μέλη καθήκοντα εκτέλεσης του προϋπολογισμού. Περίπου το 80 % των δαπανών της ΕΕ εμπίπτει σε αυτόν τον τρόπο εκτέλεσης.

Παραδοσιακοί ίδιοι πόροι

Αποτελούν έσοδα της ΕΕ και είναι μέρος των «ιδίων πόρων» που χρηματοδοτούν τις δραστηριότητες της ΕΕ. Οι παραδοσιακοί ίδιοι πόροι ορίζονται στον κανονισμό 609/2014 περί ιδίων πόρων και αποτελούνται από τελωνειακούς δασμούς και εισφορές ζάχαρης.

Μεταφορές (μεταξύ γραμμών του προϋπολογισμού)

Οι μεταφορές μεταξύ γραμμών του προϋπολογισμού υποδηλώνουν τη μετατόπιση πιστώσεων από μία γραμμή του προϋπολογισμού σε μία άλλη κατά τη διάρκεια του οικονομικού έτους και, ως εκ τούτου, συνιστούν εξαίρεση στη δημοσιονομική αρχή της ειδικότητας. Ωστόσο, επιτρέπονται ρητώς από τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης υπό τις προϋποθέσεις που ορίζονται στον δημοσιονομικό κανονισμό. Ο δημοσιονομικός κανονισμός προσδιορίζει διάφορα είδη μεταφορών αναλόγως αν πραγματοποιούνται μεταξύ ή εντός των τίτλων, κεφαλαίων, άρθρων ή τομέων του προϋπολογισμού και απαιτούν διαφορετικά επίπεδα έγκρισης.